Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Skuespil til Brug for den danske Skueplads : [Den Gyldendalske Samling].
Bindbetegnelse | Volume Statement: Vol. 7
Udgivet år og sted | Publication time and place: Kiøbenhavn : Gyldendal, 1775-89
Fysiske størrelse | Physical extent: 12 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130021442861

55, – 2.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Skuespil

til Brug

for

den danske Skueplads.

Syvende Bind.

Kiøbenhavn, 1782.

Trykt paa Gyldendals Forlag.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Fortegnelse

paa

de Skuespil, som findes i dette Bind.

Den fornuftige Daare, Comoedie i een Act.

Kun sex Netter, Comoedie i fem Acter, af Grosmann, oversat ved Schwartz.

Den Velbaarne Frue, Comoedie i fem Acter, af Stephanie, oversat ved Schwartz.

Det standsede Bryllup, Comoedie i tre Acter, af Cailhave.

Florentineren eller den Hildede i sin egen Snare, Comoedie i een Act.

Den fornuftige Daare,

Comedie

i eeu Act.

Personerne.

William Spleen, Engelsmand.

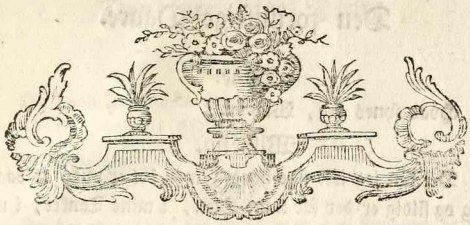
Leyermann, Giestgiver.

Trine, Leyermanns Datter.

Wilhelm, Karl i Vertshuset.

Underfogdens Tiener, som stammer.

Scenen er i en Spisestue; man seer adskillige Borde.

Forste Scene.

Trine, Wilhelm.

Wilhelm. (kommer ind.)

Ah! er du der!

Trine.

Min stakkels Wilhelm!

Wilhelm.

Min beste Trine!

Trine.

Du elsker mig da ret hvit?

Wilhelm.

Ja det er baade vist og sandt. Jeg veed aldrig hvorledes det gaaer til, men jeg kan ikke bare mig for at tænke paa hende. Saa lang som Dagen er, staaer hun mig for Øinene endogsaa naar hun ikke er hos mig. Om Aftenen ligesaa, og naar jeg falder i Søvn, saa giør det slet ingen Forandring; mig synes da — —

Trine.

Hvad synes dig, Wilhelm?

Wilhelm.

Det kan jeg ikke sige hende; men det er vist, at baade tidlig og sildig er der for mine Øien, i mine Tanker, i mit Hierte intet uden Hun.

Trine.

Veed du vel, Wilhelm, det gaaer mig lige saadan.

Wilhelm.

Hvilket lykkeligt Par der kunde blive af os to!

Trine.

Ja det forstaaer sig; men hvor kan vi haabe at faae min Faders Samtykke dertil; han er intet mindre end riig, han har saa meget udestaaende.

Wilhelm.

Ja han har været meget uheldig paa nogen Tid.

Trine.

Dertil kommer endnu, at hans Vinhandler vil lade giøre Indførsel i hans Boeskab for 1000 Rdl., han skylder ham og som han ikke kan finde Udveie til. Tænker du, at det er Tiden, at han skulde tænke paa at giste mig bort?

Wilhelm.

Nei langt fra.

Trine.

Desuden har du kun været hos os i et fierding Aar, du har intet, og du har ingen Ting lært.

Wilhelm.

Forlad mig det!

Trine.

Trine.

Og hvad har du da lært?

Wilhelm.

At elske hende.

Trine.

Ja det er got nok for mig, men den Lærdom betyder slet intet i min Faders Øine.

Wilhelm.

Det er ret Skade — — men — — tillad mig i det mindste — —

Trine.

Hvilket?

Wilhelm.

At kysse hendes Haand.

Trine.

Kunde det fornøie dig, Wilhelm?

Wilhelm.

Ret inderlig.

Trine.

(giver ham Haanden.)

Hvorfor sagde du det ikke strax?

Wilhelm.

(kysser den ofte.)

Hvor det smager godt!

Trine.

Den stakkels Karl! hvor det fornøier ham!

Wilhelm.

Der var nok endnu een Ting.

Trine.

Saa sig da?

Wilhelm.

Et Kys.

Trine.

Et Kys?

Wilhelm.

Ja — —

Trine.

Hvorfor ikke? Jeg kysser jo min Fader.

Wilhelm.

Oh! det er en gandske uskyldig Fornøielse.

Trine.

Det troer jeg.

Wilhelm.
(kysser hende.)

Oh! hvor det er sødt.

Anden Scene.

Herr Leyerman, Trine og Wilhelm.

Leyerman.

Ha! ha! endelig griber jeg Eder deri! Jeg har nok tænkt det. Hvorledes? din Frækhed gaaer saa vidt, at du lader dig kysse af et Mandfolk?

Trine.

Hvad ondt er vel deri?

Leyerman.

Nei vil man see til den Uforskammede? Flux op paa dit Kammer, saa skal jeg nok lære dig noget andet. Og du, Krabat, vi to vil snakkes ved.

Trine.

Trine.

Men, min Fader — —

Leyerman.

Gaae ind, som jeg har sagt, jeg vil ikke høre et Ord.

Tredie Scene.

Wilhelm, Leyerman.

Wilhelm.

Lad os nu tale sammen i al Koldsindighed. Hvad har I vel at besvære Eder over?

Leyerman.

Hvordan, Krabat, hvad jeg har at besvære mig over?

Wilhelm.

Ja.

Leyerman.

Du tør kysse min Datter?

Wilhelm.

Det er jo ganske naturligt.

Leyerman.

Hvad vil du sige med dit naturligt?

Wilhelm.

Ih ja, vi holde af hverandre, skal jeg sige Eder.

Leyerman.

I holde af hverandre?

Wilhelm.

Det troer jeg! og siden vi let begriber, at vi umueligt strax kan vente at faae Jeres Samtykke, saa søge vi at finde Midler til at styrke vor Taalmodighed imidlertid. Ih! men det synes mig er ganske fornuftigt.

Leyerman.

Min Datter er altsaa eenig med dig.

Wilhelm.

Det forstaaer sig af sig selv. Dersom Eders Omstændigheder vare bedre, saa havde vi strax fortalt Jer det altsammen. Men siden jeg har ingen Ting, saa har vi tænkt, at det var kuns forgieves, og vi havde sat os for at tie dermed indtil jeg havde giort min Lykke. Var den kun giort saa sandt, I skulde ikke længe være i Forlegenhed.

Leyerman.

Hvilke vakre Historier jeg faaer at høre. Her maae strax raades Bod derpaa. Hør Wilhelm.

Wilhelm.

Min Herre.

Leyerman.

Seer du denne Dør.

Wilhelm.

Jeg veed, jeg er ikke blind.

Leyerman.

Betrage den nøie.

Wilhelm.

Og hvorfor det?

Leyerman.

For aldrig at komme inden for den tiere.

Wilhelm.

Men hvad er det for noget, I der siger?

Leyerman.

Jeg siger, at jeg i dette Øieblik jager dig bort, og forbyder dig aldrig meere at sætte din Fod i mit Huus.

Wilhelm.

Wilhelm.

Min Herr Leyerman, betænker I ogsaa hvad I giør.

Leyerman.

Det har jeg ret vel betænkt.

Wilhelm,

Men det gaaer umueligen an.

Leyerman.

Hvordan? det gaaer intet an?

Wilhelm.

Nei vist ikke. Vi har lovt hverandre, Jomfrue Trine og jeg, at vi vil tales ved her i denne Spiisestue hver Morgen, førend I staaer op; og jeg kan ikke bryde mit Løfte, det kan ikke jeg.

Leyerman.

Da skal jeg nok hindre dig fra at holde det.

Wilhelm.

Men hun maatte blive fortrydelig.

Leyerman.

Det er ikke din Sag.

Wilhelm.

Forlad mig det, det er just min Sag.

Leyerman.

Hvilken Sladder! saa pak dig herud.

Wilhelm.

Hvorledes? det er ramme Alvor?

Leyerman.

Ja ret Alvor.

Wilhelm.

Farvel da, min kiere Herr Leyerman.

Leyerman.

Farvel, farvel.

Wilhelm.

Trøst den stakkels Jomfrue Trine.

Leyerman.

Ja, ja.

Wilhelm.

Siig hende, at jeg skal elske hende bestandig.

Leyerman.

Nei see mig engang, hvilke vakre Commissioner han giver mig.

Wilhelm.

Farvel.

Leyerman.

Det er sandt, din Løn —

Wilhelm.

Det behøves intet.

Leyerman.

Hvorfor ikke?

Wilhelm.

Siden jeg dog maae døe af Sorg; saa seer jeg heller, at J bliver min Arving end nogen anden.

(han gaaer.)

Leyerman.

(vørt, men fatter sig.)

Du vil døe af Sorg — — saa er den Steen fra Halsen. Det var vel han gik, nær var jeg bleven bevæget. Trine blev lykkeligere med denne Karl, end med nogen anden. Men hvad skal jeg gjøre? Kan jeg gifte min Datter bort til en, som har intet, i det Øieblik, da jeg selv

er

er nær ved at blive en Staadder. Dersom min Vinhandler, Herr Melange, giør i Dag Indførsel i min Boe, saa er min Næring spildt og jeg er ødelagt uden Redning. Jeg hører en Vogn, det er nogen, som kommer. Jeg maae fatte mig og antage en artig og beleven Mine. Man maae holde Ørnene stive saa længe man kan.

Fierde Scene.

William Spleen og Leyerman.

Leyerman.

Jeg har den Ære at være Deres underdanige Tiener.

Spleen.

Hvorfor?

Leyerman.

Det er min skyldige Pligt.

Spleen.

Pligt?

Leyerman.

Og De havde Aarsag at fortørnes, om jeg satte den til Side.

Spleen.

(sætter sig ned.)

Ligemeget.

Leyerman.

Giør mig den Ære at sige mig, hvad der kan være til Deres Behag.

Spleen.

I er meget nysgierrig.

Leyerman.

Leyerman.

Det er min Skyldighed at giøre dette Spørsmaal.

Spleen.

Hvorfor?

Leyerman.

Jeg er Værten i Huuset.

Spleen.

Hvad rager det mig.

Leyerman.

Men, Mylord — —

Spleen.

Jeg er ikke Mylord.

Leyerman.

Siden De seer ud efter en Mand af —

Spleen.

En Mand er jeg.

Leyerman.

Det seer jeg nok, men en stor Herre.

Spleen.

Jeg er ingen stor Herre.

Leyerman.

Men De er tilforladelig — —

Spleen.

William Spleen, en ærlig Mand.

Leyerman.

Man kan være en stor Mand og tillige en meget ærlig Mand.

Spleen.

Meget mueligt, men meget vanskeligt.

Leyerman.

Leyerman.

Derfor ere ogsaa de, som foreene begge disse Egenskaber, saa meget meere agtbare.

Spleen.

Kan nok være.

Leyerman.

Agter De at opholde sig nogen Tid her til Lands?

Spleen.

Her til Lands? For stedse.

Leyerman.

Da er jeg særdeles lykkelig, at De er stegen af i mit Huus. Behager Dem ikke at følges med for at udsøge Dem et Værelse?

Spleen.

Et Værelse?

Leyerman.

Jeg har adskillige ret bequemme.

Spleen.

Jeg er vel her — temmelig vel.

Leyerman.

Her!

Spleen.

Ja.

Leyerman.

Men dette er Spiisestuen.

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Her er ingen Seng.

Spleen.

Spleen.

Jeg behøver ingen.

Leyerman.

Og Klokken to vil her komme en Snees Personer for at spiise til Middag.

Spleen.

Klokken to?

Leyerman.

Ja ganske vist.

Spleen.

Hvad er Klokken nu?

Leyerman.

Den er alt over ni.

Spleen.

Saa er der jo meer end fire Timer til.

Leyerman.

Ja. Men — —

Spleen.

Hvordan? men.

Leyerman.

Klokken eet bliver Bordet dækket, her løbes og rendes frem og tilbage i denne Sahl og det vil være Dem til Uleilighed.

Spleen.

Klokken Eet?

Leyerman.

Ja.

Spleen.

Saa kan det ikke længer være mig til Uleilighed.

Leyerman.

Leyerman.

Men undertiden er her Folk til Klokken fem.

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Jeg varer Dem ad, min Herre, nu kan De gjøre hvad Dem selv behager.

Spleen.

Det veed jeg vel. —

Leyerman.

Jeg vil lade en Seng lave til rette til Dem.

Spleen.

Umagen bliver spildt.

Leyerman.

Vil De da ikke tilbringe Natten i mit Huus?

Spleen.

I Huuset? — Det troer jeg neppe.

Leyerman.

De har giort mig den Ære at sige mig, at De var kommen her til Byen for at blive her for stedse.

Spleen.

Jeg bliver ogsaa stedse.

Leyerman.

Dermed giver De mig at forstaae, at De vil tage Værelser paa et andet Sted; men førend De forlader mit Huus, saa see dog i det mindste først, hvorledes De bliver opvartet.

Spleen.

Opvartet?

Leyerman.

Leyerman.

Jeg tør haabe, at De vil blive fornøiet.

Spleen.

For stedse fornøiet.

Leyerman.

Har min Herre noget nødig for nærværende Tid?

Spleen.

Nei.

Leyerman.

Naar De vil kalde, saa er her en Klokke.

Spleen.

Godt.

Leyerman.

Her er Giennemgang i denne Sahl, der torde komme nogen.

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Deres underdanige Tiener.

Spleen.

God Morgen.

Femte Scene.

William Spleen allene.

Den Karl er fordømt snakkesyg. Jeg troer, jeg har giort ilde, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar i det andet Vertshuus. Jeg havde havt meere Roe dertil end her. Ligemeget, man kan ikke altid have det saa mageligt. Jeg vil tage Livet af mig nu strax. Der falder mig noget ind.

ind. Jeg er her i et fremmed Land, kunde man ikke indbilde sig, at jeg i mit Fædreneland havde begaaet en Ugierning, og at jeg lagde Haanden paa mig, fordi jeg ikke torde lade mig see for mine Landsmænd? Blitz! det maae jeg forebygge. Jeg vil ikke, at man i Frankerige skulde troe, at en Engelsmand var en feig Karl eller en Kieltring. Det var at fornærme mit Fædreneland.

Lad os nu ret overlegge Sagen for i Veien, har jeg Ret eller har jeg Uret i at dræbe mig? Lad os nu gaae vort heele Liv igiennem. Nu har jeg i to og tredive Aar været altid riig og altid fundet min Tilstand kiedsom. Jeg har villet elske; det giorde mig urolig og mistænkelig. Jeg har villet spille, det giorde mig bister og avindsyg, jeg har villet drikke, det giorde mig ør og syg. Jeg har reist Europa igiennem og blev kied og leed af Reisen. Jeg har været i Rusland, der fandt jeg det for koldt. Jeg har været i Italien, der fandt jeg det for varmt. Jeg har været i Holland, der fandt jeg det for dødt; jeg er i Frankrig, der finder jeg det for levende. Jeg har søgt efter Fornøielse, og ingensteds fundet den. — —

Altid det samme. Staae op, spadsere, æde, legge sig, sove, og Dagen efter forfra det samme.

For at fordrive denne Kiedsomhed maae jeg finde paa noget nyt. Jeg vil tage Livet af mig. Det er en ganske gyldig Aarsag. Jeg har besluttet. Blitz! om jeg skyder mig ihiel, saa kunde man sige: han var bange for Døden; derfor giorde han det af med sig selv i en Snup, for ikke at drages med hende.

Om jeg kastede mig i Floden; nei her ere alt for mange ubeleilige tienstagtige Aander til reede for at drage

en ærlig Mand op inden han kan have den Fornøielse at være død til gavns, det er ubehageligt.

Om jeg hængte mig? Jeg gider ikke lidt denne Hængen. En skikkelig Mand, der paa en anstændig Maade vil gjøre Ende paa sin Kiedsomhed, bør ikke ende sit Liv som en Misdæder.

Forgive mig? men i dette fordømte Frankrige vil jeg ikke finde een eeneste Apotheker, som vilde tillave mig en langsom Gift for at vente paa Døden, see hende nærme sig og omgaaes roelig med hende, indtil den Leeg fik Ende.

Der bliver altsaa intet andet for, end at jeg kommer til at skyde mig ihiel med min Pistol. Men for mit Lands Æres Skyld, og paa det ingen skulde troe, at en Engelsmand var død, som en feig Karl, vil jeg føre mine Betragtninger i Pennen.

(han ringer.)

Siette Scene.

William Spleen og Leyerman.

Leyerman.

Hvad behager Mylord?

Spleen.

Ingen Mylord.

Leyerman.

Hvad behager min Herre?

Spleen.

Ingen min Herre.

Leyerman.

Hvad skal jeg da sige?

Spleen.

Spleen.

Hvad vil J? — — ligefrem.

Leyerman.

Men det er ikke høfligt.

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Lad da saa være: Hvad vil J?

Spleen.

Vel! — Papiir, en Pen.

Syvende Scene.

William Spleen, allene.

Jeg har giort vel, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar Aftes, saa havde jeg ikke faaet dette gode Indfald i Dag.

Ottende Scene.

William Spleen og Leyerman.

Leyerman.

Her er: men dersom De havde villet træde op i et andet Værelse, saa havde de fundet Skriverpult med alt Tilbehør, det havde været meere bequemt.

Spleen.

Herr Vært?

Leyerman.

Hvad behager!

Spleen.

Jeg har en Sag af Vigtighed for.

Leyerman.

Ah! da skal jeg skaffe Dem en god Advocat.

Spleen.

Hvad siger I?

Leyerman.

Jeg siger, at jeg vil skaffe Dem en god Raadgiver, som skal forklare Dem, om Deres Sag duer noget eller ikke.

Spleen.

(utaalmodig.

Herr Vært.

Leyerman.

Min Herre.

Spleen.

Giør mig en Tieneste — at gaae strax bort.

Leyerman.

De ynsker at være allene.

Spleen.

Allene.

Leyerman.

Jeg vil ikke være Dem til Uleilighed.

Spleen.

Gaae da.

Leyerman.

Er der ellers ingen Ting til Deres Tieneste.

Spleen.

Ei!

Leyerman.

Jeg vil tiene Dem, siden jeg dog skal ud i en Sag for mig selv, saa kunde jeg sige min Procurator at han skulde komme hid til Dem.

Spleen.

Spleen.

Hvorfor?

Leyerman.

For Deres Sags Skyld.

Spleen.

Jeg afgiør min Sag allene.

Leyerman.

Det kommer meget an paa en god Raadgiver.

Spleen.

Raadgiver?

Leyerman.

Man maae vælge.

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Her treffer det, at en ærlig Procurator og en Skielm —

Spleen.

Ligemeget.

Leyerman.

Som De behager. Jeg er Deres underdanige Tiener.

Spleen.

Det er godt.

Leyerman.

(i det han gaaer.)

Det er mig en besynderlig Mand.

Niende Scene.

William Spleen allene.

Denne snaksomme Karl er mig altid i Veien, nu maae jeg skrive mine Betragtninger.

Tiende Scene.

William Spleen og Wilhelm.

Wilhelm.

(uden at see Spleen.)

Herr Leyerman gik nylig ud, kunde jeg dog komme til at sige Trine mit sidste Farvel! det kiere Barn er uden Tvivl ret bedrøvet! holde op at elske hende? det er jeg ikke i Stand til. Blive ved at elske hende og aldrig see hende meere? det er alt for tungt. Jeg maae da døe.

Spleen.

Døe!

Wilhelm.

Det er min sidste Dag.

Spleen.

Ah! jeg har giort vel, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar, siden jeg i Dag faaer en Staldbroder.

Wilhelm.

(sukkende.)

Jeg maae afsted.

Spleen.

Min Ven, tøv et Øieblik.

Wilhelm.

Hvorfor, min Herre?

Spleen.

Jeg er strax færdig, saa vil vi følges ad.

Wilhelm.

Det er just ikke nødvendigt.

Spleen.

Nødvendigt ikke, men behageligt.

Wilhelm.

Wilhelm.

Sandt at sige, gaaer jeg helst allene.

Spleen.

Er I slet ikke bange?

Wilhelm.

Bange? Hun er mig alt for kier dertil.

Spleen.

Har I Aarsag til at længes efter hende.

Wilhelm.

Ja tusende.

Spleen.

Jeg ogsaa.

Wilhelm. (forbauset.)

I?

Spleen.

Ja tilvisse.

Wilhelm.

Det er meer end jeg har vidst.

Spleen.

Derfor siger jeg Eder det. Jeg gaaer hen for at kaste mig i hendes Arme.

Wilhelm.

I hendes Arme?

Spleen.

Jeg havde det alt i Sinde i Gaar Aftes, men det er mig kiert at jeg ikke har giort det.

Wilhelm.

Ikke giort det?

Spleen.

Ganske vist. Jeg vil have den Fornøielse at komme Eder i Forkiøbet.

Wilhelm.

Hvad vil I sige med Eders Forkiøb?

Spleen.

Bliv ikke fortrydeligt derover. Vi kan giøre det i Selskab paa eengang.

Wilhelm.

Paa eengang?

Spleen.

Eller ogsaa een efter den anden. Jeg vil begynde først, for at foregaae Eder med et got Exempel.

Wilhelm. (ved.)

Veed I vel, min Herre, at skiønt jeg er en fattig Karl, saa har jeg dog ikke Lyst til at være nogens Nar.

Spleen.

Jeg holder Eder ikke for Nar.

Wilhelm.

Hvoraf er I bleven bekiendt med hende?

Spleen.

Jeg kiender hende endnu ikke; men i dette Øieblik agter jeg at giøre mit Bekiendtskab.

Wilhelm.

Naar I faaer hende at see for Eder, saa lader I nok være at tale i saadan en Tone.

Spleen.

Jeg tør see hende under Øine og dog blive den samme.

Wilhelm.

Jeg kiender hende. Det giør jeg.

Spleen.

Spleen.

I kiender hende?

Wilhelm.

Ja og det for tre Maaneder siden.

Spleen.

Det er umueligt.

Wilhelm.

Desuagtet er det dog saa.

Spleen.

I har maaskee været temmelig nær.

Wilhelm.

Ja vist og det hver Time paa Dagen.

Spleen.

Men dog aldrig ret det man kan kalde for Alvor.

Wilhelm.

I maae vide, min Herre, at hun er en uberygtet Jomfrue.

Spleen.

En uberygtet Jomfrue?

Wilhelm.

Ja.

Spleen.

Hvem?

Wilhelm.

Trinken.

Spleen.

Trinken?

Wilhelm.

Ja gandske vist.

Spleen.

Hvad vil I vel sige med Eders Trinken?

Wilhelm.

Saaledes heder hun, som I talte saa uanstændig om for lit siden.

Spleen.

Hvorledes? kalder I Døden Trinken?

Wilhelm.

Døden!

Spleen.

Forklar Jer tydeligere. Hvad var det I sagde, i det I traadde ind i Stuen?

Wilhelm.

Jeg sagde, at hvis jeg skulde skilles ved min søde Trinken saa maatte jeg døe.

Spleen.

I har altsaa ikke i Sinde at tage Livet af Eder selv?

Wilhelm.

Tage Livet af mig — — Og hvorfor?

Spleen.

For at holde op at lide.

Wilhelm.

Jo men! det er kun feige Folk, som frygte for Lidelser.

Spleen. (forbauset.)

Kun feige Folk!

Wilhelm.

Det er soleklart.

Spleen.

I frygtede altsaa for at blive anseet for feig efte

Døden

Døden, saafremt I havde været uforsagt nok til at paaføre Eder den.

Wilhelm.

Efter Døden? Hvad kunde det komme mig ved.

Spleen.

Hvad det kunde komme Eder ved?

Wilhelm.

Ja vist. Naar man har giort mig ulykkelig, naar mine Medmennesker har qvælet mig, giort mig Sorg, undertrykket mig, trædet mig med Fødder; behøver jeg da at bekymre mig om, hvad mine Uvenner vil tænke om mig, naar jeg er ikke meere til?

Spleen. (for sig selv)

Jeg har giort ilde, at jeg ikke tog Livet af mig i Gaar Aftes, saa havde jeg ikke havt det ubehagelige Møde af en Mand, der var viisere end jeg.

Wilhelm.

Nei, nei, jeg har ei nødig at paaføre mig Døden; min Græmmelse vil nok skaffe mig den desuden.

Spleen.

Hvorover græmmer I Eder da?

Wilhelm.

Jeg har jo allerede sagt Jer det; fordi jeg elsker.

Spleen.

I elsker?

Wilhelm.

Ah! ja!

Spleen.

Er I elsket igien?

Wilhelm.

Wilhelm.

Ja tilvisse, ligesaa høit som jeg elsker selv.

Spleen.

Elsker I da med Hæftighed?

Wilhelm.

Ah! min Herre, aldrig har maaskee nogen elsket med saadan Hæftighed.

Spleen.

I er meget lykkelig.

Wilhelm.

Jeg lykkelig?

Spleen.

Ja meget.

Wilhelm.

Hvori bestaaer det?

Spleen.

I elsker inderlig og er elsket igien.

Wilhelm.

Men der vil meere til.

Spleen.

Hvad er det da?

Wilhelm.

Man maae eie den Person, man elsker.

Spleen.

Saa tag hende.

Wilhelm.

Men hendes Fader vil ikke give mig hende.

Spleen.

Hvorfor ikke?

Wilhelm.

Fordi jeg er fattig.

Spleen.

Er der intet andet i Veyen?

Wilhelm.

Det er nok det.

Spleen.

Hvor meget behøvede I vel for at faae denne Pige?

Wilhelm.

Ah! naar jeg kun eiede et tusende Daler.

Spleen.

To hundrede Pund, er det nok?

Wilhelm.

Ja meer end nok. I spar i denne Skynding.

Spleen.

Og det vilde gjøre Jeres Lykke?

Wilhelm.

Ja en overmaade stor Lykke.

Spleen.

Ogsaa den lille Piges?

Wilhelm.

Kunde jeg være lykkelig, med mindre hun var det.

Spleen.

(lukker sin Brevtaske op.)

Vie lidt. Jeg forærer Eder disse to hundrede Pund.

Wilhelm.

Er det mueligt?

Spleen.

I gode Vexler; som Bankerer vil betale med reede Penge.

Wilhelm.

Wilhelm.

(i en overvættes Glæde.)

Ah! min Herre!

Spleen.

Hvad gaaer af Jer?

Wilhelm.

Jeg veed ikke, om jeg skal — —

Spleen.

Hvilket?

Wilhelm.

Kaste mig for Eders Fødder. —

Spleen.

Fsy!

Wilhelm.

Eller i Eders Arme.

Spleen.

(omarmer Wilhelm.)

Ret saa.

Wilhelm.

Men hvilket ypperligt Gemyt! det var altsaa, paa det jeg desbedre skulde føle min uventede Lykke, at J for talte ilde om min Trine?

Spleen.

Jeg havde ikke i Sinde at tale ilde. Jeg forstod ikke Eders Meening.

Wilhelm.

Jeg er Eder mit Liv skyldig.

Spleen.

Det er en Ting af liden værd.

Wilhelm.

Jeg er Eder min Lykke skyldig.

Spleen.

Det er meget sagt.

Wilhelm.

Uden Eders Hielp havde jeg maattet forlade Trine. Jeg vilde ladet mig hverve for at tiene til Siøes.

Spleen.

Vel.

Wilhelm.

Jeg vilde have vovet mit Liv modig.

Spleen.

Meget vel.

Wilhelm.

For at slaae Englænderne.

Spleen. (vred.)

Slaae Englænderne? —

Wilhelm. (forskrækket og bedrøvet.)

Ah! I er en Englænder. Jeg er forloren.

Spleen. (følsom.)

Hvordan forloren?

Wilhelm.

I vil herefter holde op at tiene mig?

Spleen.

Hvorfor?

Wilhelm.

Fordi jeg er en Franskmand.

Spleen.

Ligemeget.

Wilhelm.

Min Lykke er ubeskrivelig, at jeg har truffen saa ypperlig en Mand.

Spleen.

Ingen Complimenter. Nu er det forbi. I er for nøiet og jeg nyder en Glæde.

Wilhelm.

Disse Penge ere en Velgierning. Det første, jeg vil bruge dem til er, at giøre en Tieneste. Farvel.

Ellevte Scene.

William Spleen allene.

Det er mig dog kiert, at jeg ikke tog Livet af mig i Gaar, jeg havde da ikke havt den Fornøielse at giøre en god Gierning i Dag.

Tolvte Scene.

William Spleen og Trine.

Trine. (uden at see Spleen.)

Det kom mig for som om jeg hørte Wilhelm og dog seer jeg ham ikke.

Spleen.

See hvilket deiligt Barn!

Trine.

Imidlertid hankede mit Hierte, som naar han er der selv og det har endnu aldrig bedraget.

Spleen.

Hvem seer hun efter, lille Jomfrue?

Trine.

Trine.

Om Forladelse, min Herre, i Fald jeg gior Dem Uleilighed.

Spleen.

Hun gior mig ingen Uleilighed — — Hun er ret nydelig.

Trine.

Jeg gaaer strax igien.

Spleen.

Bie dog et Øieblik.

Trine. (forvirret.)

Min Herre — —

Spleen.

Hun seer meget uroelig ud.

Trine.

Det er jeg ogsaa.

Spleen.

Hvorfor?

Trine.

Det kan man ikke saa sige.

Spleen.

Sig kun frem.

Trine.

Mit Hierte banker Slag i Slag.

Spleen.

Arme lille Hierte! hvorfor banker det da?

Trine.

Ah! min Herre.

Spleen.

Nu da!

Trine.

Jeg er saa oprigtig — —

Spleen.

En sielden Egenskab hos et Fruentimmer.

Trine.

At jeg ikke kan forstille mig.

Spleen.

Det er ingen Feil, men en Dyd.

Trine.

Og da jeg saae — —

Spleen.

Tal kun reent ud.

Trine.

Den Person — —

Spleen.

Den Person?

Trine.

Som jeg elsker.

Spleen. (for sig selv.)

Hun elsker mig.

Trine.

Saa kunde jeg ikke tvinge min Heftighed.

Spleen.

Hun taler sandt.

Trine.

Alt for sandt; og det er just det, som gjør mig ganske ulykkelig.

Spleen.

Spleen.

Hvorfor?

Trine.

At elske paa min Alder!

Spleen.

Hvor gammel er hun da?

Trine.

Jeg er snart atten Aar gammel.

Spleen.

Det er en skiøn Alder.

Trine.

Og elske uden Haab!

Spleen.

Det siger jeg ikke.

Trine.

Men det er desværre dog sandt.

Spleen.

Naar man er saa elskværdig som hun, bør man ikke lade Haabet falde.

Trine.

De smigrer.

Spleen.

Jeg smigrer aldrig. Men sig mig oprigtig. Det er dog ingen Skiemt?

Trine.

Jeg siger den bloite bare Sandhed.

Spleen.

Det er meget forunderligt. Men jeg troer det, efterdi som hun siger det. Det maae da være kommen med eet.

Trine.

Behøves der da saa lang Tid til at elske? Wilhelms allerførste Diekast trængte lige ind i mit Hierte, og nu er det mig ikke mueligt at leve uden Wilhelm.

William Spleen.

Hun har da hørt sin Elskedes Navn?

Trine.

Ja af hans egen Mund.

Spleen. (for sig selv.)

Da jeg sagde Verten mit Navn maae hun have staaet paa Luur. (høit.) Og dette Navn beholdt hun strax i Hukommelsen?

Trine.

Man behøver kun eengang at høre det nævne, som man elsker, for aldrig at glemme det.

Spleen.

Hun er meget god. Det er en mægtig stor Kiærlighed. Men hvad er det da egentlig, som saa meget har staaet hende an.

Trine.

Alt.

Spleen.

Alt! det var meget.

Trine.

En indtagende Skabning.

Spleen. (bukkende.)

Meget artig.

Trine.

Ah! saa artig som man kan ønske; og Øien spillende og kierlige.

Spleen.

Spleen.

Der er Maade med.

Trine.

Forlad mig det.

Spleen. (for sig selv.)

Man maae vel sige, at Kierlighed er blind. Jeg har neppe seet paa hende.

Trine.

En Aabenhiertighed! en Redelighed!

Spleen.

Oh! hvad Redeligheden angaaer, saa har det sin Rigtighed.

Trine.

Det beste Hierte!

Spleen.

Det er ikke et Hierte, som har Lyst til at giøre Fortred.

Trine.

Nei! langt fra!

Spleen.

Men hvoraf kan hun vide det?

Trine.

Viiser det sig ikke noksom i de allermindste Ting?

Spleen.

Sandt! Characteren skinner igiennem.

Trine.

Den behageligste og uskyldigste Vittighed!

Spleen.

Hun er alt for god!

Trine.

Nei, det er Sandhed. Han fortiener al den Roes, jeg tillegger ham.

Spleen. (for sig.)

Hun er meget forliebt. Net meget.

Trine.

Og denne Elsker skal jeg miste!

Spleen.

Hvorfor?

Trine.

Ah! Wilhelm, du forlader mig. Maaskee reiser du i Dag, maaskee i Morgen; og din Pige vil tage sin Død derover af Sorg.

Spleen.

Nei Jomfrue, giv sig tilfreds. En ærekier Mand misbruger ikke den Magt, han har over en ung Piges Hierte, som har saa megen Yndighed. Ingen Hindring er saa stor, at han jo kan overvinde den.

Trine.

De afmaler min Elskers Hierte med de rette Farver.

Spleen.

Naar man er saa høit elsket, maae man opofre alt for sin Elskede.

Trine.

Men en grum Vanskelighed er i Veien for vores Lykkalighed.

Spleen.

Hvilken Vanskelighed?

Trine.

Penge.

Spleen.

Spleen.

Ikke andet?

Trine.

Men min Fader — —

Spleen.

Jeg staaer inde for hans Samtykke.

Trine.

Er det mueligt!

Spleen.

Hun er ung, elskværdig og har et ømt og kierligt Hierte. Jeg har besluttet at gisre dette Giftermaal.

Trine.

Ah! hvor jeg vil elske Dem!

Spleen.

I Sandhed?

Trine.

Ja af mit ganske Hierte.

Spleen.

Vær kun roelig, mit smukke Barn. Saa megen Kierlighed skal ikke være spildt. Hvor er hendes Moder?

Trine.

Jeg er ikke saa lykkelig at jeg har nogen.

Spleen.

Hvem er hendes Fader?

Trine.

Værten her i Huuset.

Spleen.

Hvem? Denne Mand, som er saa meget for at snakke.

Trine.

Han selv.

Spleen.

Jeg vil strax faae ham fat. Jeg giør ham Forslaget om Giftermaalet; giver ham saa mange Penge, som behøves, og giør for stedse hendes Lykke.

Trine.

Ah! hvor De er god. Jeg hører min Fader komme.

Spleen.

Lad os være allene. Farvel elskværdige Pige, som snart skal blive en lykkelig Kone.

Trine.

Hvor jeg vil have Dem inderlig kier!

Spleen.

Skynd sig.

Trine. (i det hun gaaer.)

Ah! Wilhelm, hvor jeg vil glæde mig ved at giøre dig lykkelig.

Spleen.

Mange Tak.

Trettende Scene.

William Spleen allene.

Jeg har dog giort vel, at jeg ikke tog Livet af mig i Gaar, saa kunde jeg i Dag ikke have giftet mig.

Fiortende Scene.

William Spleen, og Herr Leyerman.

Leyerman. (nedslaaet.)

Jeg er en ulyksalig Mand! den ubarmhiertige Viinhandler vil giøre Execution i min Boe. Og jeg er dermed i Bund og Grund ruineret.

Spleen.

Et Ord, Herr Vært!

Leyerman.

Hvad befaler min Herre!

Spleen.

Her er meget nyt i Huuset.

Leyerman. (for sig selv.)

Nettens Middel er alt kommen.

Spleen.

I havde mindst drømt om det, jeg har at sige Eder.

Leyerman.

Ah! min Herre, jeg vidste det alt, førend jeg gik ud af Huuset.

Spleen.

Hun har altsaa fortroet det til sin Fader.

Leyerman.

Og jeg beder Dem om Forladelse for den Uleilighed og det Bryderie, som det maae have foraarsaget Dem.

Spleen.

Det har ikke foraarsaget mig det allermindste Bryderie; jeg finder tvertimod, at det er ret vel, og jeg er dermed ganske fornøiet.

Leyerman.

Da burde min Ulykke dog ikke fornøie Dem.

Spleen.

Det er ingen Ulykke.

Leyerman.

Forlad mig det. Jeg kalder det en Ulykke især da det er skeet uden nogen Forseelse paa min Side —

Spleen.

Det troer jeg meget gierne.

Leyerman.

Og jeg har giort alt det, som stod i min Magt, for at undgaae denne Skam, og denne Opsigt.

Spleen.

Der er ingen Skam eller Opsigt i dette; ingen veed et Ord deraf, uden Eders Datter og jeg.

Leyerman.

Intet uden Egensindighed er Skyld i, at det er kommen til denne Yderlighed.

Spleen.

Vist ikke. Jeg tilskriver Skiebnen det.

Leyerman.

Og hvad vil Enden vel blive herpaa?

Spleen.

Og hvad da?

Leyerman.

At ødelegge mig uden Nødvendighed.

Spleen.

Det har ingen Nød.

Leyerman.

Leyerman.

Alle mine Bønner om en Forandring i denne uheldige Beslutning have været frugtesløse.

Spleen.

Deri havde I Uret, man maae lade enhver følge sin Tilbøielighed.

Leyerman.

Men naar den sigter til at gjøre ont?

Spleen.

Men der er jo slet intet ont i.

Leyerman.

Intet ont? Og jeg bliver derved skilt ved min heele Reputation.

Spleen.

Hvorfor det?

Leyerman.

Meener De at mine Naboer vil tie, naar De saae at see, at man bortfører — —

Spleen.

Her skeer ingen Bortførelse. Den blotte Tanke er mig en Afskye.

Leyerman.

Hvorledes, min Herre, De vil vise den Ædelmodighed? — —

Spleen.

Ja, der mangler intet uden Eders Tilladelse for at bringe alting i Rigtighed.

Leyerman.

Ah! min Herre, det er den største Tieneste, De nogensinde

gensinde kunde vise mig, men den Pengesum, som dertil udfordres — —

Spleen.

Jeg seer ikke paa Penge. Min Maade er at give; men aldrig at tage.

Leyerman.

Jeg vil blive Dem evig forbunden.

Spleen.

Er I da fornøiet?

Leyerman.

Jeg er ude af mig selv for Glæde.

Spleen.

Vi vil da alle blive fornøiede, Eders Datter, I og jeg.

Femtende Scene.

William Spleen, Herr Leyerman og een af Underfogdens Folk.

Betienten. (som stammer.)

Min Herre! her bringer jeg — —

Leyerman.

Det er mig kiert, at han kommer just som han var kaldet, det er med denne gode Herre at Sagen maae afgiøres — — —

Betienten. (til Spleen.)

Det er altsaa min Herre, som har — —

Spleen. (til Leyerman.)

Hvad vil denne Mand?

Leyerman.

Leyerman.

Det er i Anledning af den Sag — —

Spleen.

Det er altsaa en Notarius.

Betienten.

Min Herre, jeg har den Ære — —

Sextende Scene.

William Spleen. Leyermann, Betienten og Trine.

Trine (kommer ind og taler sagte til Spleen.)

Har De talt med min Fader?

Spleen.

Ja, alting er i Stand, han giver sit Samtykke.

Trine.

Hvor jeg er lykkelig!

Spleen.

Og der er Manden.

Trine.

Hvilken Mand?

Spleen.

Manden, som skal bringe Sagen i Rigtighed.

Trine.

Jeg forstaaer ikke, hvad det vel sige — —

Leyerman til Spleen.

Tor jeg nu haabe, at De vil opfylde Deres givne Løfte?

Spleen.

Meget gierne.

Betienten.

Betienten (til Spleen.)

Her er alle Documenterne.

Spleen (til Betienten.)

Dette er jo ingen Contract.

Betienten.

Nei det er Obligationen.

Spleen.

Men jeg maae have en Contract.

Leyerman.

Hvordan, min Herre, De vil, at det skal være efter en formelig Contract, at jeg — —

Spleen.

Ha! ha! I vil altsaa tillade, at det maae skee paa en anden Maade.

Leyerman.

Det staaer til Dem paa hvad Maade De selv forlanger.

Spleen.

Ja saa!

Leyerman.

Jeg havde tænkt, at Erkiendtlighed — —

Spleen.

Naar denne Lille samtykker, saa er det ligemeget.

Leyerman.

Hvortil behøves vel hendes Samtykke.

Spleen.

Jeg har for megen Følelse af Ære til at ville have noget med Magten.

Leyerman.

Leyerman.

Men min Herre, naar De betaler — —

Spleen.

Naar jeg betaler?

Betienten.

Ja, min Herre, det er saa Praxis her til Lands; man betaler og modtager derimod alle Documenterne.

Spleen (til Trine.)

Er dette da Feet hende mange Gange tilforn?

Leyerman.

Min Datter er ung, hun har endnu aldrig havt Sager.

Spleen.

Endnu ingen Sager?

Trine.

Ah! der er kun een Sag, som ligger mig om Hjertet, og den tænker De nu intet meere paa.

Spleen. (tankefuld.)

Tvertimod jeg tænker meget derpaa.

Trine.

Saa vær da saa god og bring den til Ende.

Spleen.

Jeg har givet mit Ord og jeg bør holde det — —

Leyerman.

Naa! min Herre vil De uden Contract?

Spleen.

Ja, nu skulde jeg snarere have Lyst — —

Betienten.

Her er da Beviiset og Qvitteringen.

Spleen.

Spleen.

Qvitteringen for hvad?

Betienten.

For de 1000 Rdlr.

Spleen.

Skal jeg betale 1000 Rdlr. for denne lille Pige?

Leyerman.

Nei! det er for mig — —

Spleen (vred.)

For dig! gaae til Bloksbierg.

Leyerman.

Men det er jo Dem selv, som af Ædelmodighed har tilbudet — —

Spleen.

Forklar jer tydeligere.

Leyerman.

Har De ikke sagt mig? — —

Spleen.

Jeg har sagt, at jeres Datter er bleven forelsket i mig, at hun vil have mig, og at jeg vil som hun.

Trine.

Jeg min Herre?

Spleen.

Det har hun selv sagt mig.

Trine (for sig selv.)

Det er ude med mig.

Leyerman.

Men, min Herre, jeg har ikke hørt et Ord om alt det; her handles om at betale 1000 Rdlr., som jeg er skyldig — —

Spleen.

Spleen.

Det er altsaa ikke en Notarius med Ægteskabs-Contracten?

Leyerman.

Men jeg begriber intet af alt dette.

Spleen.

Jeg ægter jeres Datter.

Leyerman.

De selv, min Herre?

Spleen.

Og det strax.

Leyerman.

Er det mueligt?

Spleen.

Og jeg giver hende min heele Formue.

Leyerman.

Ah, min Herre, min Lykke er større end jeg selv troede; jeg forlangte kun tusende Rdl. for at forekomme Indførsel i mit Boehave.

Spleen. (heftig.)

Indførsel! jeg betaler strax. Hvor meget behøves?

Betienten.

Intet, min Herre! I har jo for nylig sendt mig Pengene og jeg kommer her for at bringe Documenterne.

Spleen.

Har jeg sendt Pengene?

Betienten.

Og jeg har nu staaet her i en Time for at extradere Dommen, med Qvittering in dorso.

Spleen.

I er gal Mand.

Betienten.

Nei, min Herre; jeg er Underfogdens Fuldmægtig.

Spleen.

Jeg har ingen Penge sendt Jer.

Betienten.

Da har jeg dog modtaget dem.

Leyerman.

Og hvem har da bragt dem?

Betienten.

Det har jeres Karl.

Leyerman.

Min Karl? — —

Betienten.

Ja ret han.

Trine.

Ah! jeg er oven paa.

Betienten.

Der er Documenterne — Forliges nu om dem, som I kan selv best — Jeg skal hiem og spise Middagsmad — Farvel.

Syttende Scene.

William Spleen, Leyerman og Trine.

Leyerman.

Hvad vil alt dette sige?

Spleen.

Jeg begriber intet deraf.

Trine.

Jeg ikke heller.

Leyerman.

Jeg ikke heller.

Spleen.

Ligemeget. Jeg — —

Attende og sidste Scene.

William Spleen, Leyerman, Trine og Wilhelm.

Trine. (til Wilhelm, som kom glad ind.)
Ah! min beste Ven!

Wilhelm.
Min søde Trinken.

Spleen. (for sig selv.)
Blitz! de see meget kierlig til hinanden.

Leyerman.
Er det sandt, at det er dig, som har reddet mig?

Wilhelm.
Ja, min Herre, jeg har havt den Lykke.

Leyerman.
Hvor har du faaet saa mange Penge?

Wilhelm.
Denne ædelmodige Mand gav mig dem, og jeg troede, at jeg aldrig kunde anvende dem bedre, end ved at skaffe Eder ud af Eders Forlegenhed.

Leyerman.
Min ærlige Ven, hvordan skal jeg kunne vederlegge Din Godhed?

Wilhelm. (pegende paa Trine.)
Det er meget let for Eder at giøre min Lykke.

Spleen. (for sig selv.
Blitz!

Wilhelm.
Denne godhiertige Fremmede har lovet at legge et godt Ord ind for mig.

Spleen.
Hvorledes? det var denne Jomfrue?

Wilhelm.
Ja.

Spleen.

Det gior mig ont.

Wilhelm.

Hvorfor?

Spleen.

I kan intet meere vente at faae hende.

Wilhelm.

Hvor kommer det sig?

Spleen.

Hun er forliebt i mig.

Trine.

Jeg?

Spleen.

Ja. Sagde hun mig ikke for lidt siden, at hendes Hierte bankede.

Trine.

Det var for ham.

Spleen.

At hun var indtaget?

Trine.

Det var i ham!

Spleen.

At jeg skulde skaffe hendes Faders Samtykke til Ægteskab.

Trine.

Ja med ham, med Wilhelm.

Spleen.

Med Wilhelm; det er det samme Navn. Det fortryder mig, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar; saa havde jeg i Dag ikke havt denne Ydmygelse.

Trine.

Ah! min Herre, det gior mig inderlig ont, at De har taget feil! min Hensigt har ikke været at bedrage Dem.

Wilhelm.

Wilhelm.

Er jeg ikke ret ulykkelig, at jeg skal være denne ædelmodige Mands Medbeiler. Er det Takken han skal have, fordi han har villet tiene mig!

Leyerman.

Min stakkels Wilhelm. Jeg beklager dig. Men min Datters Lykke tvinger mig til, at være utaknemmelig mod dig. Kan jeg vel, uden at være ubillig, sætte mig imod hendes Velfærd?

Trine.

Min Fader! — —

Wilhelm. (med Varme.)

I har ret, Herr Leyerman, det er bedre, at jeg forgaaer af Sorg, end at denne ædle Mand skulde hindres fra at gjøre Eders og min kiere Trines Lykke. See der, min Herre, der ere de Penge, som blev tilovers. Jeg har dem ikke længer nødig. Vær god imod dette elskværdige Barn, og elsk hende ligesaa høit, som jeg har giort. Farvel Trine, glem mig. Jeg selv har ikke lang Tid tilbage at sørge i over dit Tab. Farvel Herr Leyerman. Farvel min Herre. Farvel Trine.

(han vil gaae.)

Spleen.

Nei, min Ven, bliv her. Jeg er ikke Mand for at begaae saa slet en Gierning. Jeg føler, første gang i mit Liv, et heftigt Indtryk af Glæde. Ægter hinanden; jeg sørger for Medgiften. Jeg vil blive hos Eder. Jeg vil glæde mig ved Eders Families Tilvext. Den Glæde, som jeg har lagt Grunden til hos Eder, vil jeg daglig beskue; jeg vil lære at kiende den; den vil blive Kilden til min Roelighed — —

Trine. Wilhelm. Leyerman. } Ah! min Velgiører! Ah! min Fader!

Spleen.

Ingen Taksigelser! det er mig, som har Aarsag at takke.

Alle.

Hvorledes det?

Spleen.

Jo, mine Venner, jeg var kied af Livet, fordi jeg kiendte kun dets Kiedsomheder. I have lært mig at nyde det, og det vil herefter blive mig behageligt. Jeg søgte Glæden langt borte og den var nær hos mig. Nu veed jeg, hvor jeg skal finde den.

For en Riig er den største, den reeneste, den bestandigste Glæde, den at giøre vel.

Trine.

Hvor mange ere der ikke, for hvilke denne Glæde er ganske ukiendt.

Spleen.

Saa meget desværre for dem.

❖ ❖ ❖

Til Tilskuerne.

Mine Herrer!

Dersom William Spleen ikke har fornøiet, saa har han største Aarsag til at sige: Jeg giorde ilde, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar, jeg havde da ikke i Dag havt denne store Ubehagelighed.

Hvis derimod han har havt den Lykke at finde Deres Bifald, saa kan han sige med den inderligste Fornøielse:

Jeg har giort vel, at jeg ikke tog Livet af mig selv i Gaar, siden jeg i Dag nyder en saa kildrende Glæde.

Ende.

Kun sex Retter.

Oversat

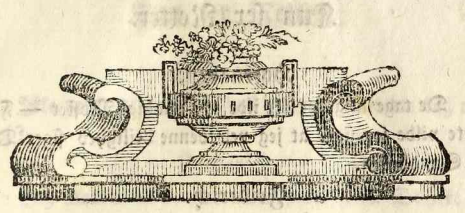
efter Grosmanns tydske Original

af

Friderich Schwarz.

Personerne.

Herr Reinhard, Hofraad og Justitz-Directeur.
Frue Reinhard, hans anden Kone.
Wilhelmine, hans Datter
Fritz, hans Søn
} begge af det første Ægteskab.
Oberst von Altdorff, Frue Reinhards Oncle.
Frue von Schmerling, hans Søster.
Lieutenant von Altdorff, hans Fætter; i Hollandsk Tieneste.
Geheimeraad von Schenck.
Kirke-Inspecteur Classen.
Major von Wurmb.
Kammerherre von Wilsdorff.
Friderich, Hofraadens Tiener.
Philip, Lieutenantens Tiener.
Lise, Frue Reinhards Pige.
En Herredsfoged.
Sadelmageren.
Tvende Underofficerer.
En Rettensbetient.

Første Act.

Et Værelse i Hofraadens Huus.

Scene 1.

Hofraaden i Slaaprok, sidder ved et Bord og skriver. Friderich, noget fra ham med en Billet i Haanden.

Friderich.
(for sig selv.)

Her staaer jeg nu alt i en halv Time.

Hofraaden.

Det skal være saaledes, naadige Frue, saaledes, og ikke anderledes, om De ogsaa blir engang saa naragtig som De allerede er.

Friderich.
(kommer nærmere.)

Herr Hofraad — — —

Hofraaden.

De tage mig det ikke ilde op, naadige Moster — Frue Tante vilde jeg sige, at jeg ved denne Leilighed siger Dem lidt Sandheden.

Friderich.

(endnu nærmere.)

Herr Hofraad — — —

Hofraaden.

Sandheden er en god Ting! Men, vi vilde ikke gierne høre den, især naar den rører ved vore kiereste Svagheder. Men jeg vil tage Dem i Kuur, og De skal blive helbredet, eller —

Friderich.

(lige ved ham.)

Skal jeg lade Tieneren komme igien?

Hofraaden.

(springer op.)

Karl! —

Friderich.

Hvad befaler?

Hofraaden.

Understaaer du dig at lure paa mig?

Friderich.

Himlen bevare mig!

Hofraaden.

Ja Himlen bevare din Ryg, hvis jeg nok engang kommer over at du staaer paa Luur!

Friderich.

Herr Hofraad! jeg har ikke tænkt paa at luure.

Hof-

Hofraaden.

Ikke tænkt derpaa dit Bæst! Hvad vilde du bag min Stol?

Friderich.

Jeg maatte vel komme Dem nær, siden De ikke vilde høre.

Hofraaden.

Hold Munden og raisoner ikke!

Friderich.

Godt!

Hofraaden.

Hvad er godt? Hæ! hvad er godt?

Friderich.

At De befaler mig at holde Munden; jeg skal holde den, og ikke sige et Ord mere.

Hofraaden.

Slyngel! Har jeg sagt det? Hæ? Ikke at raisonnere hedder: ikke at sige mig imod, naar jeg har Ret. (Gaaer op og ned, Friderich bliver staaende ganske roelig.) Nu, er du stum?

Friderich.

Nei!

Hofraaden.

Hvorfore taler du ikke?

Friderich.

Fordi jeg vilde bie, til De befaler det.

Hofraaden.

Tael!

Friderich.

Friderich.

Herr Oberst von Altdorf lader Dem ønske en god Morgen — — —

Hofraaden.

Og jeg lader ham ønske, at han vilde lade mig være i Roe. (Han gaaer hen til Bordet og forsegler en Billet.) Jeg var tilfreds at den hele Familie var Fanden i Vold!

Friderich.

Skal jeg give den Beskeed?

Hofraaden.

Flegel!

Friderich.

Herr Hofraad!

Hofraaden.

Hvad er der nu igien?

Friderich.

Kaldte De ikke?

Hofraaden.

Nei, nei, nei! (gier ham Billetten) Der, bær den hen til min naadige Tante.

Friderich.

(vil gaae.)

Godt.

Hofraaden.

Løber du alt? Vil du nu igien forrette dit Ærende halv?

Friderich.

Jeg tænkte, at Resten stod i Sedelen.

Hofraaden.

Jeg tænkte! — jeg tænkte! det er altid jeres Udflugt, naar

naar I begaaer dumme Streger. Hvor har du Billetten?

Friderich.

Her! (Han forbytter den med den anden, og gier ham den fra Oberſten.)

Hofraaden.

Siig hende tillige — Hvad Fanden er det jeg har giort? En Udſkrivt til mig ſelv? — Men det er ingen Under! Saa piint og plaget ſom jeg er! Nu maae jeg ſkrive den hele Stads om igien. Bie du uden for, til jeg ringer.

Friderich.

Det varer ingen Minut; men Himlen være mig naadig!

Scene 2.

Hofraaden, (alene.)

Jeg ſkammer mig for den Karl! Herr Hofraad! Herr Hofraad! der har du igien begaaet en dum Streg. Hvor vilde Fyrſten ikke lee, om jeg engang ſkrev hans Adreſſe paa en Billet til min naadige Tante! (aabner og læſer den.) For al Verdens Ulykke! Hvad er det? Har jeg drømt — eller drømmer jeg nu? Det er jo ikke min Haand? (ringer ſtærk) Heyda! Friderich! Friderich! Nei det er alt for galt! Friderich!

(ringer endnu ſtærkere og gaaer heftig op og ned.)

Friderich.

(ſtikker Hovedet ind af Døren.)

Tænkte jeg det ikke nok?

Hof-

Hofraaden, (heftigere.)

Friderich! — der stikker noget under.

Friderich, (som før.)

Bruus kun lidt ud først!

Hofraaden.

Det er igien en Ulspils, eller Spidsbubsstreg af dem, (raaber meget høit) Friderich!

Scene 3.

Hofraaden. Friderich (kommer hurtig.)

Hofraaden.

Esel! hvor stak du?

Friderich.

I Deres Livrie.

Hofraaden.

Hvad er dette for en Billet! dit Bæst!

Friderich.

Jeg har ikke læst den.

Hofraaden.

Karl! Ingen Spøg! eller jeg skal spøge med dine Øren. Hvor kommer denne Billet fra?

Friderich.

(ganske roelig.)

Herr Oberst Altdorf lader Dem ønske en god Morgen — — —

Hofraaden.

Gaae ad Helvede til med din Oberst!

Friderich.

See der har vi det. Naar De stedse igiennemskierer mine

mine begyndte Perioder med Deres Exclamationer, saa faaer De aldrig at vide, hvem denne Billet er fra.

Hofraaden.

Karl! Bring mig ikke ud af min Forfatning.

Friderich, (sagte.)

Ude af den er han, var han kun først i den igien.

Hofraaden.

Hvad?

Friderich.

Tør jeg tale?

Hofraaden.

(giver ham et Øreſigen.)

Vie! jeg skal lukke Munden op paa dig.

Friderich.

Gratias! Atter en Tand mindre.

Hofraaden. (urolig.)

Har jeg slaaet dig en Tand ud?

Friderich.

De slaaer saa tidt paa et Sted, at om mine Tænder vare Egetræer, saa slog De dem ud med Rod og alting. Dersom jeg skal holde det ud i saadan en Tieneste, saa maae jeg bestandig gaae i Harnisk; men jeg betakker mig, Herr Hofraad!

Hofraaden.

Nu, nu, nu!

Friderich.

Ei hvad! En Tieneſtetyende er ingen Hund, som man for enhver Smaating kan sparke i Tænderne.

Hofraaden.

Nu, nu, nu!

Friderich.

Friderich.

Med Deres nu, nu, nu! dermed er det ikke giort godt igien, Giv mig min Afskeed, Herr Hofraad!

Hofraaden (med Godhed.)

Friderich!

Friderich.

Ikke andet end Løben og Renden fra Morgen til Aften! og saa oven i Kiøbet for enhver ringe Ting faae Skieldsord og Ørefigen. — Det maae være Moden i Algier blant Slaverne, men jeg takker for min Part.

Hofraaden. (truende.)

Friderich!

Friderich.

Tag mig det ikke ilde op, Herr Hofraad! det er en Sandhed. De har saaledes forandret sig paa et Par Maaneder, at De ikke mere ligner Dem selv. De knurrer, støier og skielder over alting, — der kan jo ikke et Menneske mere giøre Dem noget tilpas. Hverken Deres Kone, Børn, eller deres Tieneſtefolk, og — — og det bliver hver Dag verre! Det er alt Ulykke nok, naar et Menneske er fordømt til at tiene; skal han endnu oven i Kiøbet lade sig mishandle? Og — — kort og godt, jeg vil have min Afskeed.

Hofraaden.

Nu saa gaae Fanden i Vold.

Friderich.

Aa! med Glæde! (gaaer.)

Hofraaden, (alene.)

Fordømte Karl! forbandede trodsige Knegt! Jeg — underlig? Jeg — ikke mere ligne mig selv? Det er ikke sandt!

sandt! Knurrer, støier og skielder over alting? Deri har du løiet! Jeg har en Engle-Taalmodighed. Ingen Menneske kan mere giøre mig nogen Ting tilpas? Hverken Kone, Børn, eller Tienestefolk? Det er løiet! Jeg har Jobs Taalmodighed! Men — — (seer paa Billetten) Hem! Friderich! (ringer) Friderich!

(Friderich kommer og har lagt Livriet af.)

Hofraaden.

Hvad vil det sige? Hvad har du fore?

Friderich.

Jeg pakker ind.

Hofraaden.

Du har jo endnu ikke sagt mig, hvorledes det hænger sammen med denne Billet?

Friderich.

Billetten er fra Oberst von Altdorff. (vil gaae.)

Hofraaden.

Bie! Hvorledes kommer den i mine Hænder?

Friderich.

Af mine. (vil gaae.)

Hofraaden.

Jh! saa for Diævlen bie! Har du Qvægsølv i Bennene?

Friderich.

Nei! men en Tand mindre i Munden.

Hofraaden.

(lægger sin Haand paa Friderichs Skuldre.)

Har jeg virkelig slaaet dig en Tand ud?

Friderich.

Virkelig! Een reent ud, og giort dens Naboer baade til høire og venstre Side meget brøstfældige.

Hofraaden.

(giver ham Penge.)

Der! lad dem reparere.

Friderich.

Jeg skiotter ikke om Deres Penge — jeg beder om min Afskeed.

Hofraaden.

Ih saa for en Ulykke! hold Munden med din Afskeed, din forbandede Knegt! Du skal ikke have din Afskeed, aldeles ikke! Der — — (kaster Penge til ham.) Lad dine Tænder slikke, og saa ikke et Ord mere!

Friderich.

(samler Pengene sammen.)

Kun et Par Ord, Herr Hofraad!

Hofraaden.

Intet, intet; ikke et eeneste!

Friderich.

Kiereste Herr Hofraad! Jeg maae ud dermed, ellers qvæles jeg.

Hofraaden.

Nu, saa tael, men intet om Afskeed! Forbandede Karl! du veedst jeg har dig kier.

Friderich.

Det veed jeg. Men De veed ogsaa, at jeg lader mig slaae ihiel for Deres Skyld. Blot for Deres egen Roligheds Skyld, beste Herr Hofraad! og for Deres Lykkesalighed, ikke for den Tands Skyld, som De har slaaet ud, og som De, om Gud vil, endnu kunde slaae ud, beder jeg Dem — —

Hof=

Hofraaden.

Nu?

Friderich.

Forandre Deres underlige Lunne! — De er den beste Herre, den ømmeste Mand, og den mildeste Fader! men, Gud veed det! paa nogen Tid er De — saa underlig! — Hvo, som ikke kiender Dem, skulde ansee Dem for en Tyran imod Kone, Børn og Tienestefolk.

Hofraaden.

Meener du det?

Friderich.

Jeg meener det ikke, Herr Hofraad! men det er en Sandhed. Hvad, som har bevæget Dem dertil, veed jeg ikke, skiotter ikke heller om at vide det, naar De ikke af sig selv vil værdige en ærlig Karl Deres Fortrolighed.

Hofraaden.

Fordømte Familie!

Friderich. (sagte.)

Har han det der? — (høit) Vil De ikke sende Obersten Svar?

Hofraaden.

Men det skal blive anderledes; ved Gud skal det saa — —

Friderich.

Dertil siger jeg: Amen!

Hofraaden.

Hvor har jeg nu slengt det Lapperie hen?

Friderich.

Henne paa Bordet.

Hofraaden. (læser.)

„ Min Herr Hofraad! " — Ydmyge Tiener — „ Deres Adfærd bliver Dag fra Dag underligere " — Virkelig? — „ Ved Deres Opførsel deshonorerer De den „ Familie, som De har den Ære i Slægt med. " — Gid I havde Fanden paa jer Nakke! I Lumpentøi! Jeg veed, hvad den Ære koster mig! „ Ved vores mæg- „ tige Forbøn var alting saa godt indklædt hos Generalen. „ Deres Søn behøvede kun at præsentere sig, saa havde „ han faaet Lieutenants-Pladsen; men De begaaer ikke ale- „ ne den Impertinence, ikke at skikke Deres Søn derhen, men „ driver endogsaa Deres Grossierete saa vidt " —

(knuer Billetten sammen i den største Vrede og skier Tænder.)

Scene 4.

De Forrige. Fruen.

Fruen.

(sagte til Friderich.)

Har han sit Luune?

Friderich.

O ja, see kun.

Hofraaden.

(aabner Billetten igien.)

„ Driver Deres Grossierete saa vidt, at lade Hans „ Excellence sige: At Deres Søn kunde giøre Staten „ bedre Tieneste, end den, at prygle Ryggen blaae paa „ de stakkels Rekruter. " — Og er jeg ikke Fader? Maae jeg ikke selv best vide, hvortil min Søn er duelig, eller ei? — „ Hans Excellence har imidlertid for vores Skyld havt „ den Condescendence, at antage Deres Svar for Spøg. "

Det

— Det har Fanden lært ham! — Det er mit ramme Alvor! „ For igien at gisre ham os tilgedan, foreslaae vi „ Dem et moyen, og haaber, at De ville antage vores „ bonne volonté som et marque paa vores Affection. " Underdanige Tienere! Nu lad os høre! — „ Hans Ex„ cellence behøver for at betale en nye Equipage 200 „ Louis d'Ors; dette siges Dem i den største Fortrolig„ hed. " — Ei! ei! „ Nu kunde De gisre en coup „ fin, og bede Hans Excellence at modtage af Dem et par „ Hundrede Louis d'Ors paa Vexel siden De gierne vil„ de have Deres Capitalier i sikkre Hænder. " Et par la, „ mon cher, Votre sottise seroit redressée " — —

(leer af fuld Hals, river Billetten i smaae Stykker, slaaer en Couvert derom, og raaber:)

Friderich!

Friderich.

Herr Hofraad!

Hofraaden.

(giver ham Papiret.)

Min underdanige Respect til Herr Oberst von Altdorf.

Fruen.

(kommer nærmere.)

Til Herr Oberst von Altdorf?

Hofraaden.

Ah! underdanige Tienere, Deres Naade!

Fruen.

Hvad har De i Sinde, min Beste?

Hofraaden.

(gnier Hænderne med en bitter Latter.)

Je m'en vais reparer une sottise.

Fruen.

Beste Ven! — jeg beder Dem!

Hofraaden, (til Tieneren.)

Asted! —

(Friderich gaaer.)

Scene 5.

Hofraaden, og hans Frue.

Fruen.

Min Ven! De kiender Obersten.

Hofraaden.

Oh! hvem kiender ikke ham? Skrædere og Skomagere, Bagere og Slagtere, Jøder og Procuratorer, og jeg, (ringende med sin Pengepung) jeg kiender ham ogsaa!

Fruen.

Jeg forstaaer Dem. Det er en Desastre, som ofte træffer de ældste Familier. Men at De forekaster mig det, det er haardt? (grædende) Det har jeg ikke fortient af Dem!

Hofraaden.

Jeg forekaster Deres Naade det ikke.

Fruen.

Ogsaa det endnu? Jeg beder Dem for Himlens Skyld, qvæl mig dog ikke.

Hofraaden.

Det er ikke min Hensigt. Jeg efterkommer kun Deres høie Paarørendes Befalinger.

Fruen.

Det er jo kun, naar vi ere i Sælskaber. Kald mig kun altid under fire Øine Deres Caroline.

Hofraaden.

Tillad Deres Naade, at jeg altid kalder Deres Naade

de ogsaa under fire Øine Deres Raade, saa bliver jeg saa smukt i Vanen.

Fruen.

Grusomme Mand.

Hofraaden.

Ha, ha, ha!

Fruen.

De veed, hvor høit jeg elsker Dem.

Hofraaden.

Ha, ha, ha!

Fruen.

Hvilke Forbindelser med de anseeligste Huse har jeg ikke opoffret for Deres Skyld?

Hofraaden.

Ha, ha, ha!

Fruen.

De er utaalelig. Dog, jeg vil nu ikke tale om Deres Adfærd mod mig. Men hvorledes kommer min Oncle, Oberſten, og min Tante, hvorledes kommer De dertil, at De saa grovelig fornærmer Dem? Begge arbeide uophørlig paa, at give vores Huus mere og mere Lustre; man forskaffer Deres Søn, trods hans borgerlige Herkomst, et port d'Epée, som De asslaaer; Deres Datter kunde blive givt med en Adelsmand, naar De selv kun for Decencens Skyld, vilde giøre det første Skridt; men ikke heller det vil De giøre.

Hofraaden.

(leer overlydt og gaaer.)

Scene 6.

Fruen, siden Liſe.

Fruen.

Nu det gaaer vidt! Man kan ikke vel opføre sig mere

borgerlig. Dersom min Tante ogsaa havde været Vidne hertil, saa troer jeg, at hun var falden fra den eene Besvimelse i den anden.

(gaaer til Sidedøren og kalder Lise.)

Lise.

Hvad befaler Deres Naade?

Fruen.

Du veedst, at vi i Dag har fornemme Fremmede. Giør mig den Tieneste og see lidt efter, at alting bliver i den beste Orden.

Lise.

Hofraaden har alt givet sine Befalinger.

Fruen.

Hvor mange Retter faae vi?

Lise.

Sex Retter foruden Deserten.

Fruen.

Sex Retter? — Jeg troer den Mand tænker, at han har Borgerfolk til Bords hos sig. — Gaae strax ned i Kiøkkenet. — Kokken skal lave tolv Retter.

Lise.

Det bliver nok for sildig.

Fruen.

Hvad? for sildig! Dersor er den Karl Kok. Om der ogsaa Klokken 12 bliver bestilt endnu et par Retter, saa maae han skaffe dem; dersor gaae!

Lise.

Frue!

Fruen.

Nu?

Lise.

Hofraaden har eengang for alle befalet — —

Fruen.

Fruen.

Hvad befalet? Jeg er Kone; Huusholdningen kommer mig ved, og ikke ham. Gaae, og forret hvad jeg siger dig.

Lise.

Jeg tør ikke, naadige Frue!

Fruen.

Du tør ikke? Tør du ikke giøre hvad jeg befaler?

Lise.

Herren har sagt os alle: at hvo der understod sig at giøre det ringeste uden hans udtrykkelige Befaling, den kunde kun strax pakke ind, og gaae af hans Tieneste. Og seer De, naadige Frue, saadan en god Herre findes ikke saa strax igien.

Scene 7.

De Forrige. Frue von Schmerling.
(ganske uden for sig selv, kaster sig i en Stoel.)

Frue von Schmerling.

Bon jour, ma Niece! Ah! je n'en puis plus; j'etouffe!

Fruen.

Et moi j'enrage de bon coeur!

Frue von Schmerling.

At tage imod mig i Sloprok! a-t-on j'amais vu de grossiereté plus atroce!

Fruen.

Og til et Diner, hvor der spiser Oberster og Kammerherrer, bestiller han sex Retter.

Frue von Schmerling.

(springer op.)

Sex Retter? Er Manden gal, eller vil han med Magt prostituere sig? Hei! Lise?

Liſe.

Deres Naade!

Frue von Schmerling.

Gaae i Øieblikket ned i Kiøkkenet, og ſiig den Slyngel, den Kok, at han ſkal belave ſig paa atten Retter, og at jeg har befalet det.

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Og at han ikke kommer anſtigende med hans Huusmands-Koſt.

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Det nyeſte, ſom Aarets Tid bringer med ſig.

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Og at Deſerten bliver brilliant og elegant.

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Jeg haaber, at han ikke har forglemt de fine Viine.

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Og beſadt Bordet med hans evige gamle Rhinſkviin?

Liſe.

Meget vel, Deres Naade.

Frue von Schmerling.

Atten Retter! forſtaaer J?

Liſe.

Meget vel, Deres Naade. (i det hun gaaer.) Det bliver dog nok ved de ſex Retter.

Scene

Scene 8.

De Forrige.

Frue von Schmerling.

Nu! hvad staaer De der, og hænger med Hovedet?

Fruen.

O min beste Tante! min Mand! min Mand! han har forandret sig meget.

Frue von Schmerling.

Narrerie! det skal vi nok bringe i Gang igien.

Fruen.

Det troer jeg ikke. Naar han engang har giort sig en Plan, saa er han Mand for at føre den ud.

Frue von Schmerling.

Trarara! Vi skal nok lære ham at giøre Planer! Men hvis er Skylden Niece? Deres egen Skyld er det! Det skulde gaae til med Pokkers List, naar en Kone af Deres Fødsel, med Deres Forstand, som nedlader sig til at give en Borger sin Haand, ikke skulde have saa megen Savoir faire, at faae ham til at dandse efter hendes Pibe.

Fruen.

Men hvorledes skal jeg da bære mig ad?

Frue von Schmerling.

Bære Dem ad? Bære Dem ad? — Skiende, bide, pine og plage ham, saa længe til han kryber til Korset.

Fruen.

Men beste Tante, hvor kan jeg det? Imod en Mand, som har giort saa meget for mig, og for vores hele Familie?

Frue von Schmerling.

Giort? Hvad har han giort? Betalt den smule

Gield.

Gield. Det er vel Umagen værd, at gjøre saa meget Væsen af saadant Lapperie.

Fruen.

Fem og Tyve Tusinde Rigsdaler er ingen Lapperie!

Frue von Schmerling.

Lapperie, sand Lapperie! naar han vil sætte det i Ligning med den Ære, at være forbunden med een af de ældste Familier. Jeg vil ikke haabe, at han forekaster Dem det?

Fruen.

Han har i Dag for første Gang ladet sig forlyde med nogle Ord desangaaende, og giort sig lystig over den Betingelse i vor Ægteskabs-Contract, at kalde mig Naadige Frue i Sælskab.

Frue von Schmerling.

Den Nar, han er!

Fruen.

Tante, det er min Mand!

Frue von Schmerling.

Meener han, at De ikke skal udmærke sig i Sælskaber? Deres Familie-Navn er bleven reent fordunklet ved hans. Hvorledes skulde Verden ellers faae at vide, at De er fød Adel?

Fruen.

O hvor lykkelig var jeg ikke i de første Maaneder! Hans Villie var min, og min var ogsaa hans.

Frue von Schmerling.

Ja, fordi De rettede sig efter ham i alting.

Fruen.

O, det følte jeg ikke! Naar noget skeede, saa vidste jeg ikke, om han eller jeg havde befalet det. Vi endede hver Aften med Kierlighed, og hilsede den paafølgende Mor-

Morgen med Ømhed. Men siden det ulykkelige Indfald, at gifte min Steddatter med Kammerherren — —

Frue von Schmerling.

Kalder De det et ulykkeligt Indfald?

Fruen.

Ulykkeligt for mig!

Frue von Schmerling.

At kalde det et ulykkeligt Indfald: at gifte en fiantet Pige med en Mand, som gielder alting hos Fyrsten?

Fruen.

Og siden, den Historie med Haandværksfolkene, som De skikkede ham paa Halsen.

Frue von Schmerling.

Bagatell!

Fruen.

Pengene fortrød han ikke paa; men, beste Tante, det maae De dog selv tilstaae, at det var et alt for kiendeligt Paahæng, at skikke Deres Regninger til min Mand, ligesom han var deres Forvalter. Og hvorledes det kan rime sig med deres Ambition — —

Frue von Schmerling.

Den er ikke bleven læderet derved.

Fruen.

Men min Mands Taalmodighed?

Frue von Schmerling.

Narrerie!

Fruen.

Og hvad for et Paaskud brugte De hos Haandværksfolkene?

Frue von Schmerling.

Det simpleste i Verden. Man sagde dem, at vores

Capi-

Capitaler stode hos Deres Mand, og at vi disponerte over Renterne.

Fruen.

Siig De, hvad De vil, beste Tante! saa er det dog Pralerie paa den eene Side, og Fornærmelse for min Mand paa den anden. Lemfældigere kan jeg ikke bedømme Deres Opførsel.

Frue von Schmerling.

Hvad er det for en Tone? Niece? Hvad stikker Dem?

Fruen.

De maae forlade mig, beste Tante! Jeg vil ikke længere sætte min huuslige Lykfalighed paa Spil. Jeg har fulgt Deres Raad til min egen Skade. Jeg har forsøgt endnu i Dag at være kivagtig og opsætsig — men jeg har erfaret det! Det lader sig ikke giøre, at spøge med den Mand i visse Ting! Og hvad for en Mand? Naar man undtager hans Luuner, saa er han den beste Mand.

Frue von Schmerling.

Jeg forfærdes!

Fruen.

Nei Tante! jeg vil ikke længere være utaknemmelig.

Frue von Schmerling.

Meget vel, min smukke Frue! Løb lige ind i Deres Fordærvelse; à la bonne heure! Lad Dem tage i Forspænd, lad Dem giøre til Slave; tie der, hvor De kunne befale, encanaillere Dem; glem af hvis Blod De nedstammer.

Fruen.

Tante! jeg frabeder mig al Fornærmelse.

Scene

Scene 9.

De Forrige. Oberſten.

Oberſten.

Saa Fanden i Vold! At Fanden ogſaa ſkulde plage mig, at intereſſere mig for den Knegt.

Frue von Schmerling.

De er nde af ſig ſelv, min Broder! hvad er der paa Færde?

Fruen.

Hvad feiler Dem Herr Oberſt?

Oberſten.

Lad mig først faae mit Veir igien. — Saadant er aldrig handet mig min hele Levetid — Hoſraaden —

Frue von Schmerling.

(til Fruen.)

Det er ganſke viſt igien en trait de roturier.

Oberſten.

Hvad andet! Men det har man deraf! Man ſkulde ſlet ikke give ſig af med det Borgerpak.

Frue von Schmerling.

Jeg ſtaaer ſom paa Naale. Saa ſig dog — —

Oberſten.

Derſom jeg ikke havde den Karl nødig! — —

Fruen. (ſagte.)

Ja, det var det juſt.

Oberſten.

Jeg ſtaaer paa Paraden ved Siden af Generalen, da han juſt ſtaaer og taler med Fyrſten om Lieutenants-Pladſen for den unge Reinhard. Fyrſten vil ikke gierne til det.

det. — Generalen gjorde ham de eftertrykkeligste Foreſtillinger, og Fyrſten begyndte at give efter. I det samme kommer den Slyngel Friderich, vinker ad mig, og giver mig en Billet. Jeg, som tænker at finde en Taksigelse deri til Generalen, brækker den i hans Nærværelse — jeg tænkte, jeg skulde have faaet et Slag paa Stedet.

Frue von Schmerling.

Nu?

Oberſten.

Min egen Billet falder i smaae revne Stykker for mine Fødder. Fyrſten leer, Generalen seer paa mig — jeg bliver snart bleeg, snart rød. Fyrſten spørger, Generalen spørger —

Frue von Schmerling.

Deres egen Billet?

Oberſten.

Ja dog, ja! min egen Billet reven i Stykker. Jeg troede, jeg var truffen af Lynild.

Frue von Schmerling.

C'en eſt trop! — Hvorledes trak De dem ud af den Affaire?

Oberſten.

Jh nu! jeg loe med. Men jeg maae have seet ud som en Skolepog, der ikke kan sin Lectie.

Frue von Schmerling.

(til Fruen.)

Der seer De deres smukke Herr Gemahl.

Fruen.

Men, kiere Tante!

Frue von Schmerling.

Nu ſtille! pour voir la fin de l'hiſtoire!

Oberſten.

Obersten.

Imidlertid jeg søgte at satte mig, begyndte Generalen igien om den unge Reinhard; jeg vinker, og stamper med Foden — Intet! Generalen som er en sand Ven af os, faaer det udvirket, og Fyrsten siger: fiat!

Frue von Schmerling.

Og De!

Obersten.

De kan let tænke det! — — — det skriftlige Afslag havde jeg i Lommen i Stumper og Stykker, og nu maatte jeg for Skams Skyld træde frem, og takke Hans Durchlauchtighed. Jeg giorde det ogsaa; — Fyrsten gik — og nu begyndte Generalen at gvæstionere. Jeg vidste, le diable m'emporte! ikke, hvad jeg skulde svare! Saa lige, at give ham en Dementi, det kunde jeg ikke. Jeg troer, at jeg endnu gaaer fra Forstanden over den fordømte Historie!

Frue von Schmerling.

Nu Niece! Qu'en dites-Vous?

Fruen.

Jeg siger intet, aldeles intet mere.

Frue von Schmerling.

Fordi vi ikke veed at svare noget til en saa udmærket Grossiereté. Men, lad ham komme! Jeg skal vaske hans Øren.

Obersten.

Det har han fortient! men (sagte til Frue von Schmerling.) ikke for overdreven. De veed, hvor nødvendig vi bruge de 200 Louis d'Ors.

Frue von Schmerling.

Laissez moi faire. Og dersom han ikke giver efter, saa afbryder jeg al Omgangelse med ham.

Scene 10.

De Forrige. Hofraaden (endnu i Sloprok.)

Frue von Schmerling.
(i det hun bliver ham vaer.)

Han generer sig ikke.

Hofraaden.

For al Verdens Ulykke! Foreskrive mig, hvad og hvormeget jeg skal spise! Ah! Tienere! Deres Naade! Det er ret godt, at jeg endnu har den Naade, at finde Dem her; jeg har et Par Ord at tale med Dem.

Frue von Schmerling.

Og jeg ogsaa et Par Ord med Dem, Herr Hofraad! men jeg vil ikke blive hidsig.

Hofraaden.

O jeg ikke heller.

Frue von Schmerling.

Jeg vil tale rolig med Dem, og ikke engang nævne noget om Sloprokken.

Hofraaden.

Og jeg ogsaa — og beholde Sloprokken paa.

Frue von Schmerling.

Siig mig eengang, hvor kommer De til den Impertinence, i Fyrstens og Generalens Nærværelse, at spille min Broder, Obersten, saadan en erzgrov Streg?

Hofraaden.

Siig mig eengang, hvor kommer De til den Impertinence, i mine Domestiqvers Nærværelse, at spille mig saadan en erzgrov Streg?

Frue von Schmerling.

At rive Oberstens egenhændige Billet i Deres Anliggender i Stykker?

Hof-

Hofraaden.

I mit eget Huus at forandre min egenhændig skrevne Kiøkken-Seddel.

Frue von Schmerling.

Jeg troer De vil parodiere mig?

Hofraaden.

Kunde vel være.

Frue von Schmerling.

Driv ikke Deres Uforskammenhed for vidt, eller jeg skal vise Dem, hvem De har for sig.

Hofraaden.

Det veed jeg alt, Deres Naade, det veed jeg. Jeg behøver kun at eftersee i Hovedbogen over mine Udgifter, „ forfærdiget for Hendes Naade, Frue von Schmerling: „ i Skræder-Arbeide; forfærdiget for Hans Høivelbaa- „ renhed Herr Oberst von Altdorf i Skomager-Arbeide. "

(Frue von Schmerling indæder sin Vrede; Obersten leger med sin Stok; Hofraadens Frue synes at bede sin Mand; han seer paa den eene efter den anden, og siger:)

Befaler De ikke at tale videre?

Obersten.

Ja, Herr Hofraad! jeg skal tale.

Frue von Schmerling.

Tie dog stille, jeg beder Dem for Himlens Skyld.

Obersten.

Nu, nu! (sagte) Fordærv De kun ikke alting.

Frue von Schmerling.

Herr Hofraad, De veed, hvilke anseelige Fordringer min Familie endnu har udstaaende.

Hofraaden.

Ikke, det jeg veed. Ah dog! For Udlæg, som Deres Forfædre, Hiilsvlig Ihukommelse, havde for Korstogene imod de Vantroe. End videre for et ældgammelt Slot, som Bønderne, i Aaret efter Christi Fødsel 1480 og 90, ødelagde, og hvoraf Rudera ere saare smukke at see til. — Deres Naade vil dog vel ikke give mig Anviisning derpaa.

Obersten. (sagte.)

De giør sig latterlig, Søster, og han laaner os, min Siæl, ikke mere.

Frue von Schmerling.

Jeg beder, tie dog stille.

Obersten.

Nu, nu.

Frue von Schmerling.

Vil De da ikke tillade, at man taler fornuftig med Dem?

Hofraaden.

O jo! dersom De kan det.

Frue von Schmerling.

Vi ville giøre Begyndelsen med Deres Diner. De vil altsaa ikke eftertænke, hvilke Giester De har?

Hofraaden.

Det har jeg eftertænkt.

Frue von Schmerling.

Og vil dog ikke give mere end sex Retter?

Hofraaden.

Sex Retter!

Frue von Schmerling.

De vil giøre sig latterlig derved.

Hofraaden.

Jeg vil ikke giøre mig latterlig. Seer De, Deres Naade, her ere mine maanedlige Regninger, " alle til Takke betalte;

betalte; " det kommer deraf, at jeg ikke har givet mere end sex Retter. Deres Naade giver atten Retter, og maae ikke Slagtere og Bagere, Urtekræmmere og Vintappere til mig: det er Forskiellen. Og kort (tager sin Hue af.) dersom Deres Naade ikke vil tage til Takke hos mig med sex Retter, saa beklager jeg, at jeg ikke kan have den Naade, at see Dem hos mig, thi jeg giver, Diævlen komme efter mig! ikke mere end sex Retter, og dermed Punktum.

Frue von Schmerling.

(til Obersten.)

Skal vi spise hiemme?

Obersten. (sagte.)

Vi har jo ikke en Bid i Huset.

Frue von Schmerling.

Nu godt! passons la dessus.

Hofraaden.

(sætter Huen paa.)

Comme il Vous plaira.

Frue von Schmerling.

Lad os nu komme til det Kapitel om Deres Søn. De veed, hvad for Demarcher vi har giort for hans Befordring, saavel hos Generalen, som hos Fyrsten.

Hofraaden.

Det veed jeg, og at det er skeet imod min Villie, det veed jeg ogsaa.

Frue von Schmerling.

Naar De ikke selv vil sørge for Deres Families Ære, saa maae Deres Paarørende giøre det.

Hofraaden.

O den store Ære, som De beviser min Familie, at giøre min Søn til Lieutenant!

Frue von Schmerling.

Ved vores Protection kan han snart avancere.

Hofraaden.

Og blive Premier-Lieutenant, og inden han faaer Compagnie, sætte sine Midler til? Nei, Deres Naade, der bliver ikke noget af. Knøsen, saa vild, som han ogsaa er, saa har han lært noget. Han kan ved sine Videnskaber blive Staten nyttigere, end ved at føre en god Stok. Han skal ikke gaae en fattig adelig Junker i Forkiøbet, som ingen anden Udsigt har, og som maaskee alt længe har luuret paa den — og dermed basta!

Frue von Schmerling.

Ikke saa hidsig med Deres basta, Herr Hofraad! Vi kan ikke give Generalen nogen Dementi, og giøre Fyrstens Ord til Fiærbold. Skrittet er engang giort.

Hofraaden.

Giør det om igien.

Frue von Schmerling.

Aldrig, Herr Hofraad, aldrig. Naar De vil have Deres Hoved for Dem, saa skal De see, at jeg ogsaa kan have mit. Planen til Deres Families Ære er giort, og skal udføres, det maae saa koste, hvad det vil! Veed De vel det, Herr Hofraad?

Oberſten.

Rolig, Søster, rolig.

Frue von Schmerling.

Fald mig ikke ind i Talen.

Oberſten.

Naa, naa.

Hofraaden.

De har altsaa giort en Plan til min Families Ære? Saa! Og den er?

Frue von Schmerling.

Skal jeg endnu engang tygge den for Dem?

Hofraaden.

Dersom De vilde have den Naade; jeg gad nok forbeiet den ret.

Frue von Schmerling.

Med to Ord altsaa: Deres Søn skal være Officeer. Soldaterstanden er den honorabelste Stand, og den eneste Vei, hvor en borgerlig Familie kan gisre et Pas ind i den større Verden. Deres Datter skal ægte Kammerherre Wilsdorf; kuns at De alleneste tilbyder ham hende med en god Manier.

Hofraaden.

(river sin Hue af, og kaster den i Arrighed paa Gulvet.)

Tilbyde? Jeg? Tilbyde min Datter? En Fader sit Barn? Før skulde jeg give hende til en ærlig Haandværksmand, naar han friede til hende. For alle Ulykker! Har man nogensinde giort en ærlig Mand saadan et Forslag! Jeg, tilbyde min Datter? (sætter sin Hue paa igien.) At tilbyde en Pige med 50000 Rigsdalers Udstyr? En lumpen Kammerherre, som Jøderne løbe efter paa Gader og Stræder?

Obersten.

Der har vi det.

Frue von Schmerling.

Kommer De nu igien?

Obersten.

Nu, nu!

Frue von Schmerling.

De taler som den gemeeneste Pøbel,

Hofraaden.

Og De taler, som den meest forhaanende Prakkerstolthed kan tale.

Frue von Schmerling.

Herr Hofraad!

Hofraaden.

Naadige Frue!

Frue von Schmerling.

Dog det beste bliver, at jeg ikke mere besmitter mig med Dem. — Deres Arm Herr Oberst.

Obersten. (sagte.)

Jeg var tilfreds at Fanden havde Dem med Deres Hidsighed! See nu til, hvor De faaer noget at spise fra i Dag.

Frue von Schmerling.

Hold Deres Mund! Pain bis & honneur.

Obersten.

Naa, naa!

Frue von Schmerling.

Jeg recommenderer mig Herr Roturier.

Hofraaden.

Jligemaade gueuse à seixe quartiers! — Jeg har dog vel den Ære at see Dem hos mig til Middag paa sex borgerlige Retter.

Obersten.

Stig dog: Ja!

Frue von Schmerling.

Ikke min Fod mere inden Deres Dørtærskel!

(gaaer.)

Hofraaden.

Tant mieux! tant mieux! Ha, ha, ha! De kiere Paarørende!

Scene II.

Hofraaden og Fruen.

Hofraaden.

Nu, Deres Naade har jo ikke sagt et Ord til det hele Optog?

Fruen.

Fruen.

(kaster sig i hans Arme.)

O min Beste!

Hofraaden. (slider sig løs.)

Hvad er det? Hvad skal det betyde?

Fruen.

Tilgivelse, min beste Mand! Tilgivelse for mine hidindtil begaaede Daarligheder.

Hofraaden.

Har jeg forstaaet det ret?

Fruen.

Ja, min Beste! Med Skamfuldhed tilstaaer jeg, at jeg af Kierlighed til mine Paarørende alt for længe har været en Daare; at jeg har sat min Rolighed, din Rolighed, og vores begges Lyksalighed paa Spil — men dersom jeg nogensinde gior det igien, saa —

Hofraaden.

Kone! dersom det er dit Alvor!

Fruen.

Mit ramme Alvor, saa sandt som Gud er over os!

Hofraaden.

Du vil jage dit fordømte stive Ceremoniel Fanden i Vold? Vil blive en ærlig Mands ærlige Kone, og være Dus med ham?

Fruen.

Det vil jeg, og det af mit ganske Hierte.

Hofraaden.

Slaae til! Og lad os ved borgerlige Sæder og sex betalte Retter være lykkeligere, end Deres Høivelbaarne Naade ved sexten Ahner og atten borgede Retter.

(gaaer.)

Ende paa den første Act.

Anden Act.

Et Værelse i Oberstens Huus.

Scene 1.

Oberſten. Frue von Schmerling.

Oberſten.
(i det han kommer ind.)

Fy hvad! Jeg har Fanden af Deres pain bis & honneur! Deraf blive vi, min Stæl, ikke mæt i Dag.

Frue von Schmerling.

Men min Broder!

Oberſten.

Men min Søſter! Kom mig kun ikke igien ansættende med Deres Sophisterie! Det ſom er ſandt, er ſandt, og det ſom er for galt, er for galt!

Frue von Schmerling.

Nu hvad er det, der er ſandt? Hvad er det, der er for galt?

Oberſten.

Sandhed er det, at De gaaer for vidt med Deres Hovmod, ſom dog grunder ſig paa Intet. Og det er alt for galt, ſaaledes ſom De begegner Hofraaden, ſom vi dog nu i et Par Aar eene og alene leve af.

Frue von Schmerling.

Har De udtalt?

Oberſten.

Med Dem? — Naar vilde jeg da blive færdig? Men at giøre en Kone af Deres Charakter noget begribeligt,

ligt, at overtyde hende om hendes fiantede Grundsætzer, det hører til de Problemata, som endnu skal opløses.

Frue von Schmerling.

De giør mig imod Deres Villie en Eloge.

Oberſten.

Virkelig! det er ikke falden mig ind. Jeg vidſte ikke heller, hvor jeg hos Dem ſkulde finde Stof dertil.

Frue von Schmerling.

De tilſtaaer, at min Charakter er problematiſk, og desuden er den ikke almindelig, og det der ikke er almindelig — —

Oberſten.

Er derfor dog ikke godt.

Frue von Schmerling.

Oho! De giør Diſtinctioner.

Oberſten.

Ja Søſter, og jeg diſtingverer en tom Mave fra en fuld. Er det maaſkee Deres Hensigt, med Deres Snikſnak at komme mig til at glemme denne Diſtinction, saa taer De mærkelig Feil. Giør Anſtalt til Middagsmad.

Frue von Schmerling.

Det er der alt ſørget for.

Oberſten.

Saa? Og hvorledes det? Atter igien ſeiet ud til Jøden?

Frue von Schmerling.

Point du tout.

Oberſten.

Altſaa taget paa Borgs hos Tracteuren?

Frue von Schmerling.

Aldeles ikke? Har De glemt, at vi i Dag ere til Bords hos Hofraaden?

Oberſten.

Obersten.

Og har De glemt, at han har viist os Døren? Jeg troer De er gal?

Frue von Schmerling.

Ikke saa gal, som De troer. Kort: det er saaledes incamineret, at vi i Dag spise hos Hofraaden. Men det forstaaer sig, min kiere Broder! faut il savoir s'y prendre.

Scene 2.

De Forrige. Philip.

Philip.

Naadige Frue! Sadelmageren er der nede.

Obersten.

(gaaer til sin Søster.)

Har De ogsaa incaminert det? Men det forstaaer sig min kiere Søster! faut il savoir s'y prendre.

Frue von Schmerling.

Philip! ophold Manden lidt. Naar jeg ringer, saa kan I skikke ham op.

Philip.

Meget vel, Deres Naade. (gaaer.)

Frue von Schmerling.

Det er en forbandet Streg!

Obersten.

En reen fordømt Streg!

Frue von Schmerling.

Jeg veed ikke, hvad jeg skal giøre. Disse Haandværksfolk ere strax saa grove.

Obersten.

De maae incaminere noget.

Frue von Schmerling.

Lidt alvorlig, min Broder, om jeg maae bede.

Obersten.

Oberſten.

Hiertelig gierne. Altſaa alvorlig: Havde De ikke dicteret mig det fordømte Brev; havde jeg ikke været saa naragtig at ſkrive alle de Impertinencer, De lagde mig i Pennen, saa vare vi endnu paa den gamle Fod med Hofraaden, og kunde have giort Regning paa hans Biſtand.

Frue von Schmerling.

Mon Jøden Abraham ikke ſkulde rykke ud med noget?

Oberſten.

Jo, derſom han var en Nar! Og jeg veed ikke heller hvorpaa? Der er allerede prænumerert paa min Avance paa to hele Aar, og Regiments-Qvarteermeſteren tager ikke imod nogen Anviisning. Her ſidde vi nu, og veed hverken ud eller ind, og maae lade os proſtituere. Saavidt har De dog bragt det med Deres ſmukke Hoved.

Frue von Schmerling.

(opfarende.)

Min Herr Broder! De emanciperer ſig dog engang; men det vil jeg have mig frabedet.

Oberſten.

Naa, naa!

Frue von Schmerling.

Jeg vilde at jeg aldrig havde givet mig af med Deres Huusholdning.

Oberſten. (ſagte.)

Maaſkee det nu havde været des bedre for mig.

Frue von Schmerling.

Jeg har dog ſat min hele Formue til hos Dem.

Oberſten. (ſagte.)

Et forgieldet Gods, hvor ikke engang en Tagſteen hørte hende mere til.

Frue

Frue von Schmerling.

Og det skal nu være min Tak! — Dersom De ikke havde havt mig, saa gad jeg nok seet, hvorledes De var sluppen ud af saa mange epineuse Affaires.

Obersten.

Naa, naa, kiere Søster! Det er just ikke enhver medgivet, (sagte) at betale med Effronterie.

Frue von Schmerling.

Hvorledes medgivet? — Hvad er det, De der staaer og mumler?

Obersten.

Jeg siger: at det just ikke er enhver medgivet, at tage enhver Ting paa den rette Fod. (sagte) Er jeg dog ikke en Nar, at jeg strax lader mig forbløffe af hende.

Frue von Schmerling.

(tager i Klokken og ringer.)

Obersten.

Hvad vil De gjøre?

Frue von Schmerling.

Expedere Sadelmageren.

Obersten.

Og hvorledes?

Frue von Schmerling.

Lad det være min Sag.

Obersten. (sagte.)

Nu, skaffer hun sig den Tølper af Halsen, saa maae hun have med Fanden at bestille.

Scene 3.

De Forrige. Sadelmageren.

Sadelmageren.

God Morgen, begge Deres Naader. Deres Naads har ladet mig vente lit vel længe! i al Ære og Respekt.

Vi

Vi og vores Lige, har lit mere at tage vare, end at staae og vente i Forgemakket. i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Og han har vel brav at bestille, min kiere Mester.

Sadelmageren.

Begge Hænderne fulde — I al Ære og Respekt. De Herrer Kavallerer stadse nok, naar de kun vilde betale lit ordentligere — I al Ære og Respekt. — Men det er just Ulykken, og saa har man siden sin Nød med dem — I al Ære og Respekt. Jøden Abraham — — —

Frue von Schmerling.

Kiender han ham?

Sadelmageren.

O ja, Deres Naade — I al Ære og Respekt — han maae tit kavere hos mig for de Naadige Herskaber, i al Ære og Respekt. Jødens Ord er mig altid kierere end de naadige, Herskabers, i al Ære og Respekt. Herskaberne ere gierne noget glemsomme af sig, med os og vores Lige. — Ja — hvad vilde jeg sige? — Jøden Abraham forskriver Læder til mig fra Engeland, Deres Naade! og han viste mig forleden sit Pante-Kammer, i al Ære og Respekt. „ Her schal Herren seh, hier hænge de alle „ sammen, de sture og de kleine Herskaber. " Det er en snorrig Karl, den Jøde — I al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Ja — — ret — — en loierlig Mand.

Sadelmageren.

Ikke sandt, Deres Naade? — Og da han nu saadan viste mig dette, saa maatte jeg ret lee — he! he! he! Det kom mig fore som i Paradis, i al Ære og Respekt, hvor al Forskiel hører op, som Skriften siger — — I al Ære og Respekt. Der hængte Geheimeraaden og Hofraaden,

den, Matressen og Hofdamen, Skoflikkeren og Ministeren, allesammen imellem hverandre, i al Ære og Respekt! det var ret loierligt at see til. Hi! hi! hi!

Frue von Schmerling.

Det troer jeg gierne. (sagte.) Du Flegel!

Sadelmageren.

Det kom mig for, som om Deres Naades Adriene med de store Sølv-Fryndser ogsaa hængte der, i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Kan vel være. Deslige prægtige Klæder bærer man kun engang til Galla, og siden giver man dem bort.

Sadelmageren.

Jeg kan ikke andet end lee, Deres Naade, ha! ha! ha! Deres Kole hengte ved Siden af vor Naboe-Kones Kontouse og Skiørt; den Krammer-Kone, som jeg immer pleier at sige om: Saa lidt som det er, saa stort skal det være. Konen vil gierne giøre alting med, men det beste sattes hende. Jeg tænkte da ved mig selv; den naragtige Kierling vil altid saa gierne omgaaes med de Fornemme, og see der henger hun jo ret i fornem Kumpeni. Ha! ha! ha!

Obersten. (sagte.)

Jeg troer, jeg gaaer fra Forstanden af bare Ærgrelse!

Sadelmageren.

Nu Deres Naade! Her er min Contract, angaaende Stads-Vognen for Hans Excellence; det er en lige Regning — I al Ære og Respekt. Vi ere akforderede om 200 Louis d'Ors; Herr Generalen har skikket mig herhid, for at hente Pengene; han sagde: de stod strax parat; i al Ære og Respekt!

Frue

Frue von Schmerling.

Ja min Ven! det har sin Rigtighed. — Pengene ere parat.

Oberſten. (ſagte.)

Med din Diævels Løgn.

Frue von Schmerling.

Jeg behøver kun at lade dem hente hos Hofraaden. Men, nu er det kun Spørsmaalet: om ogsaa alting er leveret efter Akkorten?

Sadelmageren.

Hvad vil Deres Naade sige dermed, i al Ære og Respekt?

Frue von Schmerling.

Jh nu! jeg vil sige dermed: om Vognen ogsaa er leveret Generalen saaledes, som han har bestilt den, og saaledes som Anslaget er giort i Contracten?

Sadelmageren.

Det er kurios, Deres Naade! Jeg kan Gud ſkee Lov læse Skrivt, i al Ære og Respekt. Hvad der er akkorderet i Akkorten og Contrakten, det er der ogsaa leveret; der maae ikke feile et Søm; i al Ære og Respekt. Nei, Deres Naade! saaledes maae De ikke komme til mig; jeg har giort mange Vogne i mine Dage, i al Ære og Respekt; dette vilde være den første, som blev kritiseret.

Frue von Schmerling.

Naa, naa, Mester! Hvorfor tager han ſig det saa nær?

Sadelmageren.

I al Ære og Respekt, Deres Naade! men saaledes maae De ikke komme til mig. Det kunde Generalen jo ikke formode, han har jo hver Dag været i mit Værksted; der er ikke slaaet et Søm i, som han jo har approbe-

ret. Og altsaa udbeder jeg mig mine Penge, i al Ære og Respekt, eller jeg lader Vognen trække ud igien af Skuret, og kiøre hiem til mig, i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Han er ret en underlig Mand! Der maae være Orden i alting i Verden: og naar jeg skal betale en Ting, saa maae jeg dog see, hvorledes den er beskaffen.

Sadelmageren.

Det er rigtig nok! Nu taler Deres Naade som en forstandig Dame, i al Ære og Respekt; og dersom Vognen var for Deres Naade, saa maatte De for mig gierne besee den, baade for og bag, uden og inden i. Men see nu er den giort for Herr Generalen, i al Ære og Respekt, og han er fornøiet med den, og altsaa vil jeg have mine Penge.

Frue von Schmerling.

Han kan dog vel ogsaa bruge Sølvpenge?

Sadelmageren.

O ja, det er mig en Dont, naar De kun godtgior mig Lagien, i al Ære og Respekt, saa kan jeg ogsaa bruge dem til at skille mig af med de andre Haandværksfolk. — Thi der hører mange Slags Hænder til saadan en Vogn og Geschier, i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

A propos Mester! begge Dragun-Regimenterne, Schorlem og Waldek klage meget over deres Leverandeur, at de faae saadant liderligt Arbeide fra ham. Havde han ikke Lyst at paatage sig Leverancen?

Obersten.

Hvad Fanden faaer hun nu for et Indfald?

Sadelmageren.

Hvorfor ikke det, Deres Naade! dersom De kunde forskaffe mig den, i al Ære og Respekt.

Frue

Frue von Schmerling.

Mener han, at jeg vilde tilbyde ham den, naar jeg ikke havde den i mine Hænder? Veed han hvad, Mester? Bring mig i Morgen, naar han henter sine Penge, et nøie Overslag til hvad Priis han kan levere Sadelmager- og Remmesnider-Arbeidet.

Sadelmageren.

Det skal skee, Deres Naade, det skal skee. Men, i al Ære og Respekt, jeg saae gierne, at jeg fik mine Penge i Dag. Hos mig hedder det, naar det er Løverdag: Alles Dine vogte paa dig.

Frue von Schmerling.

Det kommer vel ikke an paa een Dag, og naar hans Overslag er billigere, end den nu værende Leverandeurs, saa har jeg Ordre at give ham to Hundrede Rigsdaler paa Haanden, og saa var det eens Umage.

Sadelmageren.

Ja, naar saa er, saa faaer det at være. Jeg vil høre herind igien i Morgen, Deres Naade. Men jeg forlader mig paa, at jeg faaer Leverancen; i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Jeg giver ham mit Ord.

Sadelmageren.

Jeg kan ikke andet end lee, Deres Naade, ha, ha, ha! Hvad vil min Herr Collega, den eene som er Oldermand, og den anden som er Forstander ved St. Cathrines Kirke, i al Ære og Respekt, hvad vil de ikke giøre for Dine, naar de faae at høre, at jeg er løbet af med Leverancen. Ha! ha! ha!

Frue von Schmerling.

Det har de fortient; hvorfor skruer de alting saa høit op. Ha! ha! ha!

Sadelmageren.

Det gaaer kurios til i Verden — den eene jager altid efter den anden, i al Ære og Respekt. Ha, ha, ha!

Frue von Schmerling.

Ja det gaaer ikke anderledes til; den ene er altid finere, end den anden. Ha, ha, ha!

Sadelmageren.

Ganske rigtig, Deres Naade, ha, ha, ha! Vores Herr Oldermand tænker ved sig selv, saadant kunde aldrig hændes ham; han bilder sig ind, at han alene har opslugt al Verdens Visdom. I al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Naa glem nu ikke i Morgen.

Sadelmageren.

Jeg skal ikke glemme det, Deres Naade, hvor der er noget at hente og at fortiene, der er Mester Wunderlich altid ved Haanden. Jeg recommenderer mig; jeg kan ikke andet end lee af den tykke Oldermand. Ha! ha! ha!

Frue von Schmerling.

Ha! ha! ha! Han bliver af med sin Leverance, og veed ikke hvordan. Min Broder, finder De ikke ogsaa at denne Hændelse er ret loierlig?

Obersten. (tvungen.)

O ja! ha, ha, ha!

Sadelmageren.

Ja, min Siæl, ret loierlig. Ha! ha! ha! Nu da jeg recommenderer mig i al Naade; med al Ære og Respekt ha, ha, ha! O den tykke Oldermand! (gaaer.)

Scene

Scene 4.

Oberſten. Frue von Schmerling. (ſom udbryder i en ſtærk Latter, ſiden Sadelmageren, og ſaa Philip.)

Oberſten.

Bravo, Søſter! fortreffelig! det har De giort ret herligt! — „Han kan dog vel ogſaa bruge Sølv-Penge?„ — ogſaa har hun ikke en Skilling i Huuſet. Contraherer for 2 Regimenter, hvoraf hun neppe engang kiender Cheffernes Navne.

Frue von Schmerling.

Men tilſtaae mig dog, at det var ret latterligt, hvorledes den ſtakkels Fiante, i al Ære og Reſpect, beed paa Krogen, og hvorledes han gik ſin Vei med den lange Næſe, i al Ære og Reſpekt.

Oberſten.

O ja! ret latterlig. Naar jeg kun ikke forudſaae, at der vil flyde tuſinde Fortredeligheder deraf; og hvor længe kan det da vel vare?

Frue von Schmerling.

En vis General, naar han i en beleiret Fæſtning, annſerte dem, ſom beleirede ham med en Capitulation, pleiede altid at ſige: Tid vundet, meget vundet! Og ſaaledes tænker jeg ogſaa.

Sadelmageren.

(kommer ilende tilbage.)

Kunde deres Naade ikke for det førſte udbetale mig de 500 Rdlr. i al Ære og Reſpect?

Oberſten. (leer.)

Tid vundet, meget vundet.

Frue von Schmerling.

Hiertelig gierne, min kiere Mester! men nu har jeg magtpaaliggende Forretninger. Lad han det heller bie til i Morgen, saa skal jeg være hiemme i 2 Timer, og det for ham gandske alene. — Thi jeg maae jo sammenligne hans Overslag over Leverancen med de gamle, og det tager Tid.

Philip.

(kommer ind.)

Deres Naade, Kammerherren vil giøre sin Opvartning.

Frue von Schmerling.

Er han der? Han skal være mig kierkommen. (Philip gaaer.) Lev vel Mester, og lad sig for alting ikke mærke dermed for hans tykke Oldermand.

Sadelmageren.

Bevare os vel, Deres Naade! Bevare os vel! Vi og vores Lige ere heller ikke tabte bag af en Vogn, i al Ære og Respekt. Altsaa i Morgen? Jeg recommenderer mig.

(gaaer.)

Frue von Schmerling.

Naar De kun ikke saa strax var ved Haanden med Deres Gloser, men lod det alene være min Sag.

Obersten.

Nu, nu! den, som leer sidst, leer best.

Scene 5.

Obersten. Frue von Schmerling. Kammerherren.

Kammerherren.

God Morgen, min Naadigste! God Morgen Herr Oberst! Hvad Pokker havde De for en Hændelse i Morges

ges paa Paraden? Hele Hoffet badinerer dermed. Jeg hørte noget om en sønderreven Billet, fra Hofraad Reinhard — men jeg kunde ikke ret rime det sammen.

Oberſten.

Ih hvad! det var atter en af Hofraadens Streger, som min Søster, med hendes Viisdom, har givet Anledning til.

Frue von Schmerling.

Min Herr Broder!

Oberſten.

Naa, naa!

Frue von Schmerling.

Til Dem Herr Kammerherre, kan jeg nok sige det; det bliver dog saa i Familien.

Kammerherren.

Det vil være en Ære for mig, dersom der bliver noget af.

Frue von Schmerling.

Derpaa tviler jeg ikke et Øieblik.

Oberſten.

Men det gior jeg.

Frue von Schmerling.

Siden om det. — De veed vores Hensigt med den unge Reinhard.

Kammerherren.

Som skal være Officeer?

Frue von Schmerling.

Ganske rigtig. Jeg havde indklædt alting paa det Beste, og dicteret Oberſten et Brev. — —

Oberſten.

Gid jeg ikke havde været saadan en Nar, og skrevet det!

Frue von Schmerling.

Sans m' interromper! — — Et Brev til Hofraaden,

hvorledes han siden derved havde at forholde sig. — Jeg gav ham ved den Leilighed nogle haarde, men velfortiente Stikpiller — —

Kammerherren.

Sans d' omre?

Frue von Schmerling.

Kan nok være. — Hvad har min Herr Hoffraad at gjøre? han river Billetten i smaae Stykker. —

Obersten.

Og slaaer meget net en Convolut derom. — —

Frue von Schmerling.

Og skikker det saaledes til Obersten paa Paraden. — Voila tout!

Kammerherren.

I Sandhed, ret artig. Vi skal ogsaa til Middag ved Bordet tage ham lidt i Skole derfor.

Obersten.

Ja, dersom vi havde den Ære at spise i Selskab sammen.

Kammerherren.

Ikke! jeg veed ikke rettere, end at De ogsaa har faaet en Invitations-Seddel; jeg har seet den med mine egne Øine.

Obersten.

Ja, men Sagerne har forandret sig lidt, efterdi at min Frue Søster — —

Frue von Schmerling. (hidsig.)

Nu igien, min Frue Søster?

Obersten.

Naa! naa!

Frue von Schmerling.

Strax derefter kommer jeg derhen, og sætter Hoffraaden i Rette for denne og andre Sottiser. — Det eene Ord tog

tog det andet. — Kort: vi skiltes brouillert fra hinanden. — Det loierligste derved var, at min smukke Niece, Hoffraadens Frue, som jeg nylig havde havt en téte à téte med, og som hidindtil altid var des nótres, paa eengang sædlede om, og tog hendes Herr Gemals Partie chaudement. —

Kammerherren.

Chaudement?

Frue von Schmerling.

Et tres chaudement, je Vous assure.

Kammerherren.

Det gior mig ondt! jeg lovede mig saa megen Fornøielse i hendes Selskab — —

Frue von Schmerling.

Sørg ikke derover! Vi spise derfor dog sammen.

(Obersten lyder efter.)

Kammerherren.

Hvorledes det?

Frue von Schmerling.

De kiender den gode, fromme Pige, Jomfrue Reinhard?

Kammerherren.

Min tilkommende Brud?

Frue von Schmerling.

Ja; De veed, hun kan ikke fortørne et Barn, og hendes sælsomme Hierte lider ved den mindste Fortrædelighed, som hendes Paarørende har. Faderen gior en Afgud af hende, og kan ikke nægte hende nogen Ting. Hende har jeg par ecrit givet et Vink, og hun vil nok gisre alting godt igien.

Oberſten.

Meener De det?

Frue von Schmerling.

Tilforladelig. Jeg vedder, at hun inden et Quarteer selv er her, for ydmygst at bede os komme derhen.

Kammerherren.

Selv? Fortræffelig? Maaskee jeg da tillige kunde befordre mit eget Anliggende. Har De efter Aftale, Naadige Frue! giort nogen Slags Forslag?

Frue von Schmerling.

Ja vist.

Kammerherren.

Og med hvad Lykke?

Frue von Schmerling.

Ih nu, saa, saa!

Obersten.

Siig De det kun reent ud: med den slætteste af Verden.

Kammerherren.

Det vil jeg ikke haabe.

Frue von Schmerling.

Skal De altid falde med Døren ind i Huset?

Kammerherren.

Saa er det, saa?

Frue von Schmerling.

De kiender ham: vist nok tog han ikke derimod, som han burde.

Obersten.

Men spyede Fyr og Flamme; talte om at kaste sig hen — — —

Kammerherren.

Om at kaste sig hen? Min Ære er altsaa compromittert?

Frue von Schmerling.

Ei vist ikke! Hvor de ogsaa strax taer afsted. Han forkastede aldeles intet Partiet; men han lastede alene Maaden, Forslaget skeede paa.

Kammerherren.

Jeg troer denne Maade er kun en liden Erstatning for det,

det, at jeg sætter mig ud over alle de Betænkeligheder, en Misalience fører med sig, og giver mig en Ridicule i hele Hoffets Øine. Jeg gad nok vist, naar jeg lægger mit Navn, min Rang, min Anseelse, jeg staaer i hos Fyrsten, i den eene Vegtskaal, hvad Hr. Hofraaden vel kunde lægge i den anden?

Obersten.

En smuk forstandig Pige, og herlige Ducater.

Kammerherren.

Herr Obersten synes jat have familiariseret sig temmelig med la façon de penser à la roturier.

Obersten.

Og Kammerherren saavelsom min Søster synes at spænde Buen alt for høit. Jeg har ikke gad saat noget, men det er en latterlig, og paa Hiernespind og afgesmaagte Prætensioner grundet Anmodning, som man giør Hofraaden. — —

Frue von Schmerling.

Min Herre, De er lidt for frisk!

Obersten.

Naa! Naa!

Frue von Schmerling.

Tænker De, at De har Deres Lieutenanter for sig, som De for et Maaltids-Mad kan hegle igiennem, saa meget som De vil?

Obersten.

Naa! Naa!

Kammerherren.

Laissons cela! Jeg vil gaae den Sag an paa en anden Maade. Hofraaden veed maaskee ikke, at jeg er den, som ved Hoffet holder ham Stangen, og hvis jeg ikke havde været, havde han for længe siden giort en Culbute; at jeg ofte har afværget Fyrstens saa vel fortiente Vrede for hans imper-

impertinente Modsigelser imod Fyrstens Villie. Men jeg har et Par Ord at sige ham i hans Durchlauchtigheds Navn.

Frue von Schmerling.

Gjør De kun det, det kan ikke skade.

Obersten.

Kun ikke for Maaltidet, for ikke at fordærve hans og vores Appetit. Ah! der har vi vores Hollænder!

Scene 6.

De Forrige. Lieutenanten.

Obersten.

Hvor gaaer det, Herr Lieutenant? Hvor har De nu været henne igien? Atter grilliseret?

Lieutenanten.

Jeg beder om Forladelse; efter Paraden besøgte jeg nogle Stabs-Officierer, siden var jeg et Øieblik paa Kaffehuset, og nu kommer jeg for at byde min naadige Tante min Arm, for at geleide hende hen til Hofraaden.

Frue von Schmerling.

Jeg takker, Herr Lieutenant! Men det er endnu tids nok.

Lieutenanten.

Jeg kan bie.

Frue von Schmerling.

Vel er det sandt, at de hos Hofraaden spise præcise Klokken 12; men jeg venter endnu en Besøgelse af Jomfrue Reinhard.

Lieutenanten. (bliver rød)

Af Wilhelmine?

Frue von Schmerling.

Ja! men det kommer mig fore, som om De blev rød ved at høre hendes Navn.

Lieute-

Lieutenanten.

Jeg? Jeg beder om Forladelse.

Frue von Schmerling.

Naar er Deres Permission ude, Herr Lieutenant?

Lieutenanten.

Om et Par Dage.

Frue von Schmerling.

Har De i Sinde at faae den forlænget, eller at reise?

Lieutenanten.

Jeg reiser.

Scene 7.

De Forrige. Wilhelmine. Philip (aabner Døren.)

Philip.

Frøken Reinhardt — (gaaer)

Frue von Schmerling.

(slaaer Krøller paa Næsen)

Frøken!

Wilhelmine.

(kysser Frue von Schmerlings Haand)

God Morgen, min naadige Tante!

Frue von Schmerling.

God Morgen, Cousine.

(Wilhelmine vil kysse Oberstens Haand, som ikke tillader det, men kysser hende paa Panden)

Obersten.

God Morgen, min beste Pige?

Frue von Schmerling.

Hvorledes staaer til hiemme, Jomfrue Mine?

Wilhelmine.

Aa ret vel. Jeg har mange Hilsener fra min Fader

og

og Moder; og de haabe begge, at see Dem alle til Bords hos sig.

Frue von Schmerling.

Nu, Herr Oberst.

Obersten.

Nu, nu, (sagte) Fanden staaer i den Qvinde.

Frue von Schmerling.

Lille Mine, siden vi nu ere her en Familie sammen, saa har jeg et Par Ord at sige Dem.

Wilhelmine.

De har at befale.

Frue von Schmerling.

De er ret en god lille Pige, som har Forstand, og De er i den Alder, at De kan tage sig en Mand.

Wilhelmine.

O beste Tante, det tænker jeg endnu ikke paa.

Frue von Schmerling.

Aa det Sprog kiende vi — det kommer kun an paa, at finde et skikkeligt Partie for Dem.

Wilhelmine.

Forskaan mig, beste Tante! i sit 16de Aar behøver man ikke at overile sig. Og hvorfor skulde jeg det? Hos hvem og hvorledes kan jeg vel leve lykkeligere, end hos min Fader; jeg mangler ingen Ting. —

Frue von Schmerling.

Uden det, som vi alle gierne bytte bort for Fader og Moder.

Wilhelmine.

Giør De ingen Undtagelse?

Frue von Schmerling.

Ikke saa let, det maatte da være et besynderligt Tilfælde.

Wil-

Wilhelmine.

Saa lad dette da være mit Tilfælde, min beste Tante.

Frue von Schmerling.

Virkelig? Skulde Deres Hierte ikke føle en Slags Tomhed?

Wilhelmine.

Nei, naadige Tante; det er aldeeles opfyldt af Kierlighed for mine Forældre og mine Paarørende.

Frue von Schmerling.

Ha! ha! Hvorfor ikke hellere af Kierlighed til Deres Næste. Hvor sædelig den lille Stakkel ikke kan stille sig an.

Oberſten.

Min Søster.

Frue von Schmerling.

Min Broder! — uden at blande Dem i mine Sager.

Oberſten.

Nu! nu!

Frue von Schmerling.

De er forstandig nok, Cousine, for at indsee, hvormeget Deres Huusets Ære ligger mig paa Hiertet; ved Deres Forbindelse med en Mand af Anseelse kan samme saae endnu større Glands: og dette Partie er funden. Her fremstiller jeg Herr Frieherre og Kammerherre von Wilsdorff for Dem, som første Kammerherre hos Fyrsten, og som Deres tilkommende Gemal.

Wilhelmine.

Min Herr Kammerherre! en saadan Ære. — —

Kammerherren.

Kan med Deres Fortieneſter, ikke være Dem saa uventet.

Wilhelmine.

Saa uventet, at jeg ikke veed at hitte paa Ord, for at svare paa et saadant Tilbud.

Frue

Frue von Schmerling.

Det skader ikke, Mine! det skader ikke! Ved et saadant Tilbud kan en Pige altid være lidt forlegen, eller i det mindste anstille sig saaledes, ligesom det kan falde.

Wilhelmine.

Nei, jeg er det virkelig!

Frue von Schmerling.

Jeg troer Dig, Du lille Nar! jeg troer Dig. Jeg veed nok, hvorledes jeg var tilmode, da jeg for 20 Aar siden fik det første Tilbud. Ak! saadan noget føler man desværre kun engang i sit Liv! Saa bliver man saa snever om Hiertet, det bliver mørkt for ens Øine, og saa suuser og bruser det i Hovedet!

Wilhelmine.

Jeg kan forsikkre Dem, min bæste Tante, at jeg ikke føler det ringeste af alt dette.

Frue von Schmerling.

Og jeg kan forsikkre Dig, Mine, at jeg ikke troer Dig. Dog, til Sagen, jeg haaber Mademoiselle, at De ikke har noget at indvende imod Kammerherrens Person.

Wilhelmine.

Naadige Tante!

Frue von Schmerling.

Han er af een af de ældste Familier, bekkæder en anseelig Post ved Hoffet, og er Favorit af Fyrsten.

Wilhelmine.

Naadige Tante — — jeg —

Frue von Schmerling.

Nu, hvad vil De sige med Deres afbrudte Ord og med de nedslagne Øine?

Wilhelmine.

De giør mig gandske bange, naadige Tante. —

Frue

Frue von Schmerling.

Det er vel noget at blive bange for! det koster vel en mægtig Umage at sige Ja til saadant et Forslag, som de beste Huuse her i Byen vilde holde sig for en Ære.

Wilhelmine.

(med et Øyekast til Lieutenanten.)

Om jeg ogsaa ikke havde noget imod dette Forslag at indvende, saa bør jeg dog ikke forglemme, at jeg har en Fader.

Frue von Schmerling.

En Fader, som ikke kan afslaae sin kiere Datter noget, det veed vi! Som maatte være blind, dersom han ikke endelig vilde indsee Fordeelene af en saadan Forbindelse, saa naragtig og overdreven hans Egensindighed ogsaa er.

Wilhelmine. (stødt.)

Naadige Tante! De taler om min Fader.

Frue von Schmerling.

Om hvem ellers?

Wilhelmine.

Og til hans Datter.

Frue von Schmerling.

See, see! hvor den lille Ting ikke taer sig det nær! den Due-Unge har ogsaa Galde.

Lieutenanten.

Denne Forstrydelse gior hende Ære, synes mig.

Frue von Schmerling.

Ah see, er De der, Herr Lieutenant. Jeg havde næsten glemt, at De ogsaa var her. Jeg frabeder mig al Deeltagelse i Ting, som ikke angaae Dem.

Lieutenanten.

Det er min Cousine.

Frue von Schmerling.

For hvis Forsørgelse De dog vel ikke bryder Deres

Hoved? — Kort og godt, Jomfrue, De veed min Meening; De veed, at jeg er i Stand til, at faae det til at gaae igiennem, som jeg engang har begyndt paa — jeg saae gierne at De her i Deres Paarørendes Nærværelse erklærede sig, paa det vi siden havde desmindre Omstændigheder nødig med deres Herr Fader.

Wilhelmine.

Jeg beder endnu engang, Naadige Tante, forskaan mig.

Frue von Schmerling.

En Erklæring, Mademoiselle!

Wilhelmine. (med Mod.)

Nu vel, her er den — — Herr Kammerherre, De spiller her imod min Villie en ubehagelig Rolle.

Kammerherren.

Det kommer mig i Sandhed ogsaa saaledes for.

Wilhelmine.

Det gior mig ondt, Herr Kammerherre; Men da jeg neppe har den Ære at kiende Dem, og jeg ikke raader mig selv, men staaer under en Fader, uden hvis Villie jeg ikke gior end ikke det ubetydeligste Skridt; saa maae De selv tilstaae, at min Tantes Anmodning er gandske besynderlig, og — —

Kammerherren.

Det er ligesom Omstændighederne ere.

Wilhelmine.

Omstændighederne maae være som de ville — saa er De dog i det mindste ikke saa magtpaaliggende, at jeg ved det vigtigste Skridt, som et Fruentimmer kan giøre, skulde uden al Overlæg, og min Faders Forevidende, giøre Dem her en fuldkommen Erklæring.

Kammerheren.

I det mindste tør jeg dog haabe?

Wil-

Wilhelmine.

Gior Dem ikke det ringeste Haab, Herr Kammerherre.

Kammerherren.

(til Frue von Schmerling.)

Er det den tamme Fugl, som vilde sige Ja til alting?

Frue von Schmerling.

Bravo! Fortreffelig, Jomfrue Reinhard! Ikke det ringeste Haab? Slig Tale klæder en Pige, som De er, usigelig vel. Men jeg vil sige Dem noget, min Putte! Mig skal De ikke binde noget paa Ærmet, der stikker noget andet under, end den kiere Uskyldighed, end den blinde Lydighed for Deres Faders Villie. — Men det siger jeg Dem: mærker jeg at De har givet sig af med en bourgerlig Herre. — —

Wilhelmine.

Naadige Tante! dersom De ikke afbryder denne Samtale, saa maae jeg gaae.

Frue von Schmerling.

Ikke uden os. Kammerherren byder Dem sin Arm, ifald De naadigst vil tillade det. Ved Bordet tales vi nærmere ved. Kom, min Herr Broder! Herr Lieutenanten kommer nok bag efter.

Lieutenanten.

Ja, naadige Frue.

(Obersten følger sin Søster, og Kammerherren følger Wilhelmine. I det hun gaaer, kaster Wilhelmine sin Vifte fra sig, Lieutnanten springer frem for at tage dem op, men hun giver ham et Vink at lade det blive.)

Scene 8.

Lieutenanten, siden Wilhelmine.

Lieutenanten.

Har jeg forstaaet Dig, — Du Engle-Pige? har

jeg! — O saa takker jeg Dem, min Tante, saa takker jeg dem hiertelig! Hun nødte den beste Pige en Erklæring af, hvori min heele Lykfalighed ligger. Hvor ere I ikke belønnede, I sørgelige Dage, I kummerfulde Nætter.

Wilhelmine.

(kommer ilende tilbage.)

Jeg har — — jeg har nok tabt en Viste her.

Lieutenanten. (paa Knæ.)

Her er den.

Wilhelmine.

Hvad feiler Dem? hvad vil De Hr. Lieutenant?

Lieutenanten.

Skulde jeg ikke have forstaaet Dem?

Wilhelmine.

Carl!

Lieutenanten.

Wilhelmine! (holder hendes Haand med Henrykkelse.) det er nok, Engle-Pige, det er nok. Jeg har forstaaet Dig — jeg forstaaer Dig.

Wilhelmine.

Slip mig. Carl! For Guds Skyld slip mig! jeg har stiaalet mig bort — de vare alt ved Dørren — Jeg maae gaae. — Ved Bordet sees vi. O Carl! — Carl!

(gaaer hurtig bort.)

Lieutenanten.

(efter et Ophold.)

Hvor var jeg? Hvor er jeg? — Ha! Saadant et Øieblik forsoner os med alle Livets Gienvordigheder. Hvilket et Øiekast! — Og den søde Tone i hendes Stemme. — Og det bløde Tryk af hendes Haand. — O! en heel Himmel laae deri — Her stod hun! min Fod betræder dette høitidelige Sted, hvor den Engel stod, som elsker mig. — Som elsker dig! — Ulykkelige Carl!

Scene

Scene 9.

Lieutenanten. Philip, (med en Flaske Viin, Hollandsk Ost og Brød.)

Philip.

Gud skee Lov, at De endelig ere borte.

Lieutenanten.

Borte? Hvem er borte?

Philip.

Jh, Herskabet. De kommer til at spise Frokost ved Middagstid, Herr Lieutenant.

Lieutenanten.

Jeg gider ikke; jeg vil ikke! — Jeg maae see hende endnu engang, og var det ogsaa kun Flippen af hendes Kiole! (gaaer.)

Philip.

Hvad var det? — Fanden veed, hvad han nu har for Nykker! Han gider ikke! Han vil ikke? — Nu, saa vil jeg. (sætter Frokosten paa Bordet) Saadan en Frokost er dog ganske noget andet, end det Caffe- og Thee-Slabrads; det har dog Kraft i sig. Ja, ja, det kiere Holland! det er ret et godt Land! Jeg var tilfreds at vi alt vare der igien. God Ost, skionne Ducater og smukke Piger. Hver Gang jeg tænker paa min lille trinde Hollænderinde med det snevre Livstykke, og det reenlige Forklæde, paa de skionne ubeskaarne Ducater, som endnu aldrig havde været i nogen Jødes Hænder; hver Gang jeg fordyber mig (skiærer et stort Stykke af Osten.) i dine Betragtninger —

Lieutenanten.

(uden for.)

Philip!

Philip.

(taber Ost og Kniv.)

Herr Lieutenant!

Lieutenanten.

Lav min Mantelsæk tilrette.

Philip.

Deres Mantelsæk.

Lieutenanten.

Ja, ja, ja!

Philip.

Vil De da reise?

Lieutenanten.

Efter Bordet.

Philip.

Hvorhen da?

Lieutenanten.

Hvad veed jeg det? Affted!

Philip.

Men Herr Lieutenant — —

Lieutenanten.

Intet Men! — Tie! — forbandede Skiebne!

Philip.

Velsignede Ost!

Lieutenanten.

Hvi skulde jeg ogsaa lære at kiende denne Engel!

Philip.

Hvorfor skulde jeg ogsaa nyde Smagen af dine Fortræffeligheder?

Lieutenanten.

Hvilke Pine vil hun ikke giøre!

Philip.

Hvilke Skiønne Pine den ikke har!

Lieutenanten.

Naar jeg skammende skal sige hende det skiøre Levvel.

Naar

— Naar Kierligheds og Ømheds Taare trille ned over hendes Kinder — —

Philip.

Naar jeg for sidste Gang skal skiære et Stykke af dig, og see dine Taarer flyde — —

Lieutenanten.

Philip!

Philip.

Herr Lieutenant!

Lieutenanten.

Hvem er jeg?

Philip.

De? — De — er min Herre.

Lieutenanten.

Hvad er jeg?

Philip.

Lieutenant i hollandsk Tieneste; De burde vel have været videre frem, naar det gik efter Fortieneste — Men jeg er dog heller ikke mere end en Rideknegt.

Lieutenanten.

Hvad er jeg ellers?

Philip.

Ellers? — Foruden at De er Lieutenant? — Saa er De en ærlig Mand.

Lieutenanten.

Dummerhoved! — fattig er jeg — ulykkelig er jeg! —

Philip.

For Himlens Skyld, min beste, kiereste Herr Lieutenant, hvad feiler Dem?

Lieutenanten.

Alting? —

Philip.

Og har dog mig endnu?

Lieutenanten.

Tie! — Jeg har nu ikke Lyst til at høre dit Hverdags-Spøg!

Philip. (sagte)

Det er Alvor; Skeen i den anden Haand — Herr Lieutenant! Jeg er Deres sande Sancho Pansa; det veed De, en godhiertet Karl, som har Latter og Graad i een og den samme Sæk. Jeg beder om Forladelse, nu spøger jeg ikke. Og en troe, ærlig Karl, som har tient Dem i ti Aar, og deelt Frost og Hede, Vind og Veir, Lykke og Ulykke med Dem, ham kan det vel være tilladt, til sin Tid at give et Ord i Lauget med. Og Deres salig Fader — jeg kan ikke bare mig for Graad, naar jeg tænker paa den gamle brave Herre — —

Lieutenanten.

Græder du? Jeg var tilfreds, at jeg ogsaa kunde det. Men her trykker og piner det, og vil ikke bryde ud.

Philip.

Han overgav Dem til mig paa hans Dødseng. De var den Gang en ung Herre paa ti Aar, og var Kadet. „ Karl, sagde han til mig: jeg veed du elsker mig — Det „ er nu ude med mig. Tretten Blessurer, min Equipage, „ og den Knøs der, det er min hele Formue; mine Bless„ rer tager jeg med mig, det øvrige overlader jeg til dig.“ Det var hans hele Testamente; derpaa trykte han min Haand, og døde. Og seer De nu, Herr Lieutenant, jeg maatte være en Skurk, naar jeg ikke opfyldte saadant et Testamente. Ja jeg vilde komme til at passere for den nederdrægtigste Skurk paa hin Dag, naar han spurgte mig: „Karl, hvorledes har du opfyldt mit Testamente?“ Nei, Herr Lieutenant, jeg maae staae til Ansvar for Dem.

Lieute-

Lieutenanten.

Du? — For mig? — Det eene Menneske for det andet? — Du er gal, Karl! Kiender du ikke Menneskene? —

Philip.

Af trykte Bøger ikke meget — Men af den store, store Bog, Erfarenhed, kiender jeg Dem nok.

Lieutenanten.

Saa veed du ogsaa, at de i vore Tider har alle mere end een Side?

Philip.

De ikke, Herr Lieutenant! — De vist ikke.

Lieutenanten.

Du kiender mig altsaa?

Philip.

Som mig selv.

Lieutenanten.

Ha, ha, ha?

Philip.

Hvoraf leer De?

Lieutenanten.

Af din Enfoldighed! Hvis du ikke kiender mig bedre end dig selv, saa kiender du mig slet.

Philip.

Ih det var dog underlig, ifald jeg ikke skulde kiende mig selv.

Lieutenanten.

Nei, siger jeg dig, nei. Forandringen i vort Temperament, i vor Charakteer og vore Tilbøieligheder, beroer ofte paa utallige, ofte paa ganske ubetydelige Omstændigheder. Vi tænke og handle ofte i eet Minut anderledes, end i det forbigangne. Jeg befaler dig nu, at holde min Mantelsæk fardig; jeg har nu fast besluttet at reise bort; fast be-

besluttet for evig at tage Afskeed med den kiere Pige — ikke at besidde hende ved nogen Nederdrægtighed — — og dog, dog — — Store Gud! hvad skal jeg gjøre!

(kaster sig i en Stoel)

Philip.

I eet Minut anderledes, end i det forbigangne? Den Ting maae jeg dog undersøge. (skiær sig meget betænkelig et Stykke Ost.) Den smager mig ligesom sør. Aha, Herr Lieutenant! Her er De alt igiendreven. Det kaldte min Informator, Feldpræsten, argumentum ad hominem.

Lieutenanten.

Karl! gior mig ikke gal! Fort siger jeg, og pak ind!

Philip.

Nu er det Tid — Der har den kiere Cupido igien begaaet en dum Streg. (gaaer.)

Lieutenanten.

Kan der vel gives en ulykkeligere Forfatning end min? — — Her sidder jeg, og Fornuft og Kierlighed tumler mig omkring, som Vind og Veir et Skib uden Seil — Jeg elsker en Pige, som vilde gjøre mig Verden til et Elysium — hun elsker mig igien, og jeg kan ikke komme til at eie hende, fordi — fordi jeg er en fattig Diævel. — At kunde være lykkelig og — ikke at turde være det, det er haardt, haardt! Hofraaden vilde lee mig ud, ifald jeg kom anstigendes med saadant et Forslag. Og jeg sætter, jeg sætter, at jeg kunde tigge mig hende til — tigge er det sande Ord, som passer sig til den Ting — Skulde jeg have en Pige min hele Lykke at takke? — Men denne Pige er Wilhelmine! Ha! om det ogsaa var en Seraph. Gienstanden kan undskylde Nederdrægtighed, men ikke retfærdiggiøre den. — Altsaa, fort!

(Philip bringer en Mantelsæk, et Par Uniformer og nogen Vask.)

Lieutenanten.

Lieutenanten.

Det er ret vel, at Du kommer; skynd Dig!

Philip.

Oh! med disse halvanden Sager skal jeg snart være færdig! Naar skal jeg sadle Hestene?

Lieutenanten.

Klokken to maae de staae parat.

Scene 10.

De Forrige. Lise.

Lise.

Herr Lieutenant! Selskabet er alt samlet; man bier kun paa Dem.

Lieutenanten.

Paa mig? Godt. (sagte.) Jeg skal see hende for sidste Gang! hold Stand mit Hierte (han vil gaae, men Philip rækker ham nogle Lomme-Tørklæder.) Hvortil skal de?

Philip.

Jeg frygter for en Oversømmelse ved Afskeeden.

Lieutenanten.

(kaster ham Tørklæderne i Hovedet.)

Følesløse Klods!

Scene 11.

Philip. Lise.

Lise.

Hvad var det?

Philip.

(søger Tørklæderne sammen.)

Det var et, to, tre, fire, sem, ser, Lomme-Tørklæder; akkurat et halvt Dosin.

Lise.

Liſe.

Men hvortil ſkulde de?

Philip.

Seer hun ikke, at jeg pakker ind? Vi reiſe, og efter Bordet tar min Herre Afſkeed; og ſiden jeg har mine gode Grunde til at troe, at det ikke vil løbe af uden Fleben, ſaa vilde jeg forſyne min Herre med Torklæder.

Liſe.

I ville reiſe? og det ſaa pludſelig?

Philip.

Ja, ſom hun ſeer: dictum, factum ſagde min Skolemeſter ved deslige Tilfælde. (grædende.) Og ſiden det nu ikke kan være anderledes, og ſiden vi maae ſkilles ad, — ſaa lev vel, du høitelſkede Flaſke! (drikker.) for ſidſte Gang, Lev vel! Lev du ogſaa vel, min kiere Liſe!

(vil omfavne hende.)

Liſe.

(holder ham tilbage.)

Uden Spog, Philip! reiſer I virkelig?

Philip.

Ma foi.

Liſe.

Og han er dog ſaa munter?

Philip.

Ja, hvad ſkal jeg giøre? Man maae være Herre over ſig ſelv. Men dog alligevel kan hun troe mig, at jeg ogſaa alt er ganſke blødhiertet. Skilsmiſſe fører Bedrøvelſe med ſig, og Hiemkomſt gier Glæde. Og det haaber jeg ogſaa at opleve, og det i bedre Omſtændigheder end nu. Og ſeer hun, naar jeg da ſaaledes kommer anſtigende, og ſiger til hende: Hendes Tienere! her er jeg. Vil Du have mig, ſaa vil jeg have Dig. Og naar jeg ſaa bringer hende Lommerne fulde af Ducater og blanke Dalere —

Liſe.

Liſe.

Ja min kiere Philipp, alt dette er saa godt og smukt; dersom det kun var nu strax, saa vilde jeg gierne sige til ham! Vil Du have mig, saa vil jeg have Dig.

Philip.

Nei er det sandt? Nu, det var tydeligt nok. Men seer hun vel, min kiere Liſe, Ægteſkab sluttes i Himmelen, og vores Tid er nok ikke kommen endnu. — Thi jeg maae reiſe.

Liſe.

Ih nu! naar det ikke kan være anderledes, saa saaer man at finde sig deri. Bedre er dog altid bedre.

Philip.

Det er vel saa.

Liſe.

Men han kommer dog vel hen til vores og tar Afſked?

Philip.

Det forstaaer sig min Hierte?

Liſe.

Nu saa kom snart efter. Jeg vil tænke ved mig selv: det som er giemt, er ikke glemt. (gaaer.)

Scene 12.

Philip. (alene.)

Tøsen er hidsig! Havde jeg ikke meere Forstand end hun, saa havde den dumme Streg alt været giort. En Kone har man paa Nakken af sig, som en Feber. Men Ulykken er: at China ikke er saa godt et Middel imod Koner, som imod Feberen.

Ende paa den anden Act.

Tredie

Tredie Act.

I Hofraadens Huus.

Scene 1.

Friderich kommer fra Spisesalen, Lise fra den anden Side.

Friderich.

Nei, det er til at lee sig ihiel af! Ha! ha! ha!

Lise.

Hvad Pokker er der nu igien at lee af?

Friderich.

Ja, til at lee sig ihiel af, siger jeg hende.

Lise.

Nu, hvad er det da?

Friderich.

Det Middagsmaaltid glemmer jeg ikke, saa længe jeg lever.

Lise.

Forglem han kuns ikke, at jeg er et Fruentimmer.

Friderich.

Og har altsaa en god Portion Nysgierrighed, som alle Evas Døttre?

Lise.

Naar Du veed det, Hans Qvaft, hvorfor qvæler Du mig da?

Friderich.

Ingen Skieldsord, Tøs! Det er ikke Maaden, at faae noget at vide af mig. Men et godt Ord finder et godt Sted.

Lise.

Liſe.

Nu saa ſtig mig det, min kiere Friderich.

Friderich.

Ja, min kiere Liſe, hiertelig gierne. Jeg ſkal fortælle hende alting til det allermindſte. Hun veed dog vel, at Hofraaden i Dag har været dygtig oppe at bids med den naadige Frue?

Liſe.

Aa ja, for de sex Retter Mad.

Friderich.

Og for Wilhelmines Giftermaal — —

Liſe.

Saa? Spindes der da paa et Giftermaal?

Friderich.

Ja vist. Spinderiet var begyndt, men Hofraaden rev Traaden i Stykker.

Liſe.

Det var Skade. Der mister jeg nu en nye Klædning.

Friderich.

Som hun dog ikke vilde have fortient paa Bekoſtning af hendes Herſkabs Lykſalighed? — Seer hun vel, Liſe, hvis jeg vidſte, at hun tænkte saaledes — —

Liſe.

Fy, Friderich! hvor kan han tænke ſligt om mig. Mit Herſkab gaaer for alting.

Friderich.

Det sagde hendes gode Engel hende. — Siden var der igien Ugler i Mosen, angaaende vores unge Herre, som absolut ſkal være Officeer.

Liſe.

Dertil er den Vildbasſe best ſkikket.

Friderich.

Vildbasſe?

Liſe.

Lise.

Ja det er han; han kan ikke lade noget Fruentimmer være i Roe.

Friderich.

Ja, det er just Officerers Maade. Ei, ei! Jomfru Lise, hvoraf veed hun det? Maaskee af de unge Officerer, som ligge i Qvarteer her næst ved?

Lise.

Han er en Nar! —

Friderich.

Ja, Lise, dersom saa var — jeg skulde saaledes officiere Dig, at Du skulde tænke paa dem, saa længe Du levede. Fy, fy, fy, en Pige! som giver sig af med unge Officierer, er ikke en Pibe Tobak værd.

Lise.

Monsieur Friderich! bliv ikke uforskammed!

Friderich.

Hvoraf har hun ellers denne Erfaring? Dog vel ikke af den hollandske Lieutenant?

Lise.

Paa min Ære ikke! Pibe-Kraven og den lange Kiole vilde klæde ham meget bedre, end Kaarden, saa ærbar er han.

Friderich.

Det er et retskaffent, brav ungt Menneske, som Hofraaden holder meget af. Men haus Karl Philip, den Pudsenmager. — —

Lise.

Lad han kun Philip være. Sandt nok, at han er ikke saadan en Ædike-Krukke som han er.

Friderich.

Nei, det er ret en drabelig Karl! En Karl, som har seet Verden, og som har lugtet Krudet ved Bagagen.

Lise.

Lise.

Det er altid godt, naar en Karl har forsøgt noget i Verden. Men hvad kommer Philip mig ved? Skynd sig kun, at jeg faaer Historien at vide, førend de staae fra Bordet.

Friderich.

Aa! det har endnu tids nok! de staae ikke op førend den tykke Major og Kirke-Inspecteuren ere fulde; og de ere endnu kun ved den tolvte Flaske. Nu, seer hun, Tinen gik i Dag saa vidt, at Hofraaden viiste Obersten og den naadige Frue Døren, og de rullede da ogsaa af. Wilhelmine, som altid er færdig at forgaae af Sorg, naar hun mærker Trætte og Kiv, fik strax hendes Herr Papa coram, og klappede, og smidskede saa længe for ham, til han sagde: „Nu, saa lad dem komme i Fandens Skind „ og Been." Andet vilde hun ikke. Vips! hoppede hun afsted, som en Hind, og bragte Obersten og den heele Appendix med sig.

Lise.

Hvem er det? Jeg kiender ikke denne Herr Apendix.

Friderich.

Din Gaas! det er ingen Herre, men noget, som hænger ved en Person. — Saaledes er for Exempel: Manden et Opus, og Konen et Appendix; — altsaa Obersten og hans Søster — —

Lise.

Nei, omvendt! hos Fruen er Obersten et Apendix.

Friderich.

Det hedder Appendix. Det er en sand Pine at høre Jer Ignoranter radbrække lærde Ord.

Lise.

Nu, nu, jeg skal lægge Mærke dertil. Nu viidere —

Friderich.

Hofraaden stod for Vinduet med den gamle Geheimeraad. —

Lise.

Ham, med den uldene Paryk, som gaaer med de nedtraadte Skoe og den lange Vest?

Friderich.

Ja, i Dag havde han en Vest paa, hvorpaa der var baldyret en heel Frugthave; og saa havde han et Par Ramasker paa, som var sunkel nagen nye. Hofraaden stod med Ryggen imod Døren, og lod som han ikke hørde, at Obersten og den naadige Frue kom ind, men blev ved at sladdre. Du skulde have seet det Ansigt, som den naadige Frue satte op! hun saae ud som en Kalkunsk Hane, naar han seer en rød Kiole.

Lise.

Det troer jeg!

Friderich.

Da de nu havde været der en liden Stund, raabte Hofraaden, uden at see sig om: Lad der blive anrettet. — Suppen blev sat paa Bordet, og nu gik de til Bords. Nu havde vel den eene og den anden giort Aftale, hvorledes de vilde sidde; men Hofraaden giorde et ganske andet Reglement, og den naadige Frue kom nu til at sidde hos en borgerlig Referendarius, og en Landraad, som just nyelig var kommen ind fra Landet, og var endnu ganske stiv af Snaus. Det saae ganske loierligt ud, hvorledes hun trak sine Extremiteter til sig, for ikke at smøre sig til.

Lise.

Ha, ha, ha! og Wilhelmine?

Friderich.

Hos hende vilde Kammerherren sat sig, men hun kom

kom til at sidde imellem hendes Broder og den hollandske Lieutenant.

Lise.

Og Kammerherren?

Friderich.

Ham fik Kirke-Inspekteuren og Majoren imellem sig, og paa sin Canonisk og Militarisk drak ham dygtig paa Peltsen; han undskyldte sig vel med en Kuur, som han maatte bruge, og lod den ene Ret efter den anden gaae sig forbi; men da han saae, at der ingen haut gouts kom, tog han til Takke med Husmands-Kosten. Majoren svor, at Torden maatte slaae ham saa dybt ned i Jorden, som en Hare kunde løbe i ti Aar, om han, siden han var kommen fra Pommern, havde spiist bedre saltet Kiød og Klumper.

Lise.

Ja, saadan en Pommersk Ret var saadan en Pommersk Eed værdig.

Friderich.

Den naadige Frue von Schmerling slog Tid efter anden Krøller paa Næsen, ligesom et Egern, naar en Nød er ham for haard. Wilhelmine og Lieutenanten sad saa stumme som Fisk, men det lod ligesom deres Øine havde en meget om Samtale med hinanden.

Lise.

Saa? Var det derfore, at jeg saa gesvindt maatte løbe hen og hente Lieutenanten?

Friderich.

Jeg vædder mit Søndags-Livrie bort paa, at Holænderen er skudt, og Wilhelmine ogsaa.

Lise.

Vie kun! Jeg skal føle Philip paa Tænderne.

Friderich.

Jo! af ham vil hun faae noget retskaffens at vide.

Lise.

Ah, han har hans Herres Børs, Linnet, Klæder og Hemmeligheder i Forvaring.

Friderich.

Aa! den Bagage vil nok ikke falde ham saa tung. Dog maaskee Hemmelighederne ere saa meget desto værere jo mindre han har af det andet. — Da den sidste Ret kom paa Bordet, begyndte Frue von Schmerling at tale paa langs og paa tvers, om at leve, om at kaste sig hen, om at svinge sig i Veiret i Verden. Hofraaden, som det alt længe havde kaagt hos, deelte dygtige Stryg ud. Da hun nu endelig begyndte med Kammerherrens Gifstermaal, saa var hundrede og Eet ude. (der ringes inden fra.) Ah! Kirke-Inspekteuren er nok alt færdig med den tolvte Flaske. (vil gaae.)

Lise.

Saa bie dog lidt! Er hans Historie alt ude?

Friderich.

Nei! men jeg kan jo ikke lade hans Høiærværdighed tørste. (løber.)

Scene 2.

Lise. (alene.)

Altsaa Lieutenanten og Wilhelmine! Jo, jo! det vilde blive et smukt Par! Herr Lieutenanten med 10 Rdlr. om Maaneden, og Wilhelmine med 50,000 Rdlrs. Medgift. Nei! Herr Lieutenant, det er Druer, som ikke ere voxede for deres Mund.

Scene

Scene 3.

Liſe. Philip.

Liſe.

Ah! ſee der, Philip! alt reiſefærdig!

Philip.

Ja! i Støvler og Sporer! Naar det kun ikke kommer til at hedde: Man rider ikke, fordi man ſadler.

Liſe.

Derfor kunde nok findes Raad.

Philip.

Saa? det vilde juſt komme mig ret til pas; thi her er ikke en Haandfuld Foer meere til Heſtene.

Liſe.

Og for Jer ſelv vel heller ikke meget mere?

Philip.

Hum! det ſlaaer vel til, til vi komme, hvor vi ſkal! og ſiden — —

Liſe.

Og ſiden ligge vi krum, til Loenings-Dagen falder.

Philip.

Saa min Siæl gjøre vi ikke! Saa gjøre vi vores Opvartning hos de hollandſke Kiøbmænds Koner, og — —

Liſe.

Og de ere vel meget medlidende imod Officerer?

Philip.

Liſe, ſaaledes fritter man Bønder. Vi ere beſkeedne og prale ikke gierne med vore Seiervindinger.

Liſe.

Det mærker jeg; derfore har han heller ikke ſagt mig et Ord om hans Herres nye Erobring.

Philip.

Nye Erobring! Hvad for en Erobring?

Lise.

I lade jer ikke fritte som Bønder, og ere alt for beskeedne til at prale med jeres Seiervindinger, men vi ere aabenhiertede, og tilstaae gierne, at saaledes som den beskeedne Monsieur Philip har vidst at overvinde den skielmske Lise, saa har den ikke mindre beskeedne Herr Lieutenant tilsviet hans hollandske Tropheer Erobringen af Jomfrue Reinhard.

Philip.

Det var Diævels! Hu! hu! der faaer jeg paa eengang et mægtig Lys!

Lise.

Virkelig? Nu først? Og den superfine Monsieur Philip skulde slet ikke have mærket noget?

Philip.

(slaaer sig for Panden.)

Klods, som jeg er.

Lise.

Jeg vil ikke sige ham imod.

Philip.

Hinc illæ lacrymæ! sagde min Feldpræst. Det er derfor at vi har hængt med Hovedet; derfor, at vi har været saa vranten, vægelsindet og melankolsk.

Lise.

Derfor gav vi hende, naar vi spadserede, saa gierne Armen; derfor kastede vi saa længselfulde Øine til hende; derfor giorde vi saa meget af Hofraaden og hans Frue.

Philip.

Og seer Jomfrue Wilhelmine ham ogsaa gierne?

Lise.

Det forstaaer sig. Hvilken en Pige skulde vel kunne

imod-

imodstaae en smækker, net Officeer, i en vel afbyrstet Uniform, med Epaulletter?

Philip.

Men hvorfor Diævlen reise vi da? naar vi saa smukt kan bygge og boe her?

Lise.

Der lader sig ikke saa let bygge, min gode Philip! Jeg tænker, hans Herre reiser, fordi han ikke vil tærske tomt Straae; fordi han seer at al Umage, er forgieves; og at man ikke gaaer hen, og giver saadan en riig Pige til en Lieutenant Habenichts — —

Philip. (gesvindt.)

Hvad var det?

Lise,

Forstaaer han ikke Dansk?

Philip.

Naar Dansk er Grovhed, saa forstaaer jeg det ikke. Kom mig ikke saaledes engang endnu, det raader jeg hende.

Lise.

Ti Gange! Hofraaden gaaer ikke hen og gier sin Datter til saadan en Lieutenant von Habenichts.

Philip.

For Fanden og hans Fætter! Ikke gier hende? Hvorfor ikke give hende? En brav Officeer, som har tient vel, er enhver Pige værd, om hun ogsaa var den store Moguls Datter: Veed hun vel det, Jomfrue Næseviis?

Lise.

Ha, ha, ha! den store Mogul og en Lieutenant?

Philip.

En Lieutenant! En Lieutenant! Af en Lieutenant kan der blive en Feldt-Marschal, men med al hendes Rigdom, saa bliver Jomfrue Reinhard Jomfrue Rein-

hard slet og ret. Dersom min Herre ikke faaer hende, saa hænger han sig, min Siæl, ikke for det. Nu veed jeg da ogsaa, hvorfore min Herre vil reise: jeg kiender ham! han er alt for stolt, tænker alt for høit til, at han skulde have et Fruentimmer sin Lykke at takke for.

Lise.

Kun ikke uforskammed, Monsieur Philip.

Philip.

Da skulde jeg først lære det af hende! Som man raaber i Skoven, saa faaer man Svar, lille Jomfrue; Og veed hun hvad? — Med os er det ude.

Lise.

Ha! ha! ha!

Philip.

Ude, reent ude!

Lise. (sagte.)

Jeg er gaaet lidt for vidt med den ærlige Karl. — Philip, vær dog ingen Nar.

Philip.

Ei hvad! Lad mig være med Fred.

Lise.

Taler Du saaledes til Din kierlige Lise?

Philip.

Jeg bryder mig Fanden om den Kierlighed, som yttrer sig i Grovheder. Ablit!

Lise.

Det var en Overilelse, kiere Philipp! Kom giv mig din Haand.

Philip.

(rækker hende Haanden uden at see til hende.)

Ja, for at tage Afskeed.

Lise.

Snik, snak, fy! Naar du som Kiereste er saadan en Bulder-Basse, hvad vil du da ikke blive som Mand?

Philip.

Philip.

Din Mand bliver jeg aldrig.

Liſe.

O jo vift. Du veedſt ikke, hvad jeg vil giøre for din Skyld.

Philip.

Du for mig? Jeg ſkiotter ikke om dine Tieneſter.

Liſe.

Hør engang Philip! Jeg har giort en lille Plan.

Philip.

Et Fruentimmer en Plan! det er ligeſom Eſelet og Liiren.

Liſe.

Oh! jeg har hørt, at der før har været Fruentimmer, ſom har giort Plan til en Bataille.

Philip.

Der har ogſaa engang været et Eſel, ſom talte. I Mirakler er der Undtagelſer, men ingen Regel.

Liſe.

Knegt! bliv ikke grov! Kort: jeg veed, at Du ſkriver en god Haand, og af dine Kierligheds-Breve veed jeg ogſaa, at din Stylum er god.

Philip.

Min Stylum, ha, ha, ha!

Liſe.

Jh nu, jeg meener Maaden, din Maneer at ſkrive. Af dine latinſke Stumper mærker jeg, at Du engang er løbet igiennem Skolen. Nu vilde jeg, at Du alene ſkulde følge din Herre hiem, og ſaa komme tilbage — imidlertid vilde jeg tale med Hofraaden, at han ſkulde ſom Skriver — — —

Philip. (ſlider ſig løs.)

Jeg en Penneſlikker? Nei, heller Lands-Bye-Tut.

Lise.

Men hvorfor ikke? Af en Skriver kan der ofte blive en Geheimeraad. Det gaaer saare underlig til i Verden! Folk, som før sprang bag paa Vognen, sidde nu inden i den. Kom, kom, (tager ham igien ved Haanden,) lad os gjøre Fred.

Scene 4.

De Forrige. Friderich.

Friderich.

Vil I Djævels Tøi skilles ad? Hofraaden kommer.

Lise.

Kom, kom, Du lille stedige Knegt! Ikke sandt, Du har din Lise kier, og vil gjøre hende til Secretairs Frue? (lader sig halv uvillig føre bort af hende.)

Friderich.

Bie Du kun, Din Pulverhøy! Har jeg ikke nok kjænkt, at den Hollænder vilde jage paa mine Enemærker? — Det er ogsaa forbandet, at jeg ikke tør løbe efter dem. Jeg skulde feie Jer fra hinanden, som Samson feiede Philisterne.

Scene 5.

Hofraaden. Friderich.

Hofraaden. (inden for,)

Friderich! — Friderich! —

Friderich.

Her, Herr Hofraad! her!

Hofraaden.

(har en Serviette for.)

Løb! hurtig! De skal bære Kaffeen ned i Haven, ellers faaer jeg det Djævels Tøi her paa Halsen af mig. (Friderich gaaer.)

gaaer.) Det er dog fordømt! Tilsidst foreskrive de mig enten jeg skal drikke min Kaffee med, eller uden Fløde, og hvor tidt jeg skal tage reen Skiorte paa om Dagen. Nei; Isen er eengang brækket, og jeg vil føre min Plan ud, eller ogsaa sætte Livet til.

Scene 6.

Hofraaden. Geheimeraaden. Kirke-Inspecteuren og Majoren.

(disse tvende sidste ere begge illuminerede, dog saaledes at de ikke ere fulde.)

Majoren.

(aabner Døren.)

Kom kun, min Herre, kom kun; der har vi jo vor Vert. Ei, ei, kiere Ven! De kan jo blive ligesaa hidsig, som jeg, naar min Bataillion ikke marcherer saa lige som en Snoer, eller plasser i dens Skyden.

Geheimeraaden.

Kiere Herr Collega! man maae dog ikke heller gaae for vidt i sin Hidsighed.

Kirke-Inspecteuren.

Vreden er en farlig Drukkenskab, en Sielens Drukkenskab, en Drukkenskab, som ryster Aanden og Legemet lige heftig, og som — —

Majoren.

Gid jeg males til Pulver, om jeg forstaaer det. Ha, ha, ha! Sielens Drukkenskab! Jeg har aldrig, saa længe jeg har levet, hørt, at Sielen kunde drikke. For Diævlen! hvor har den da vel sin Mund og sin Hals? Nei, nei, min lærde Herre, pak De kun ind, der forgaloperede De sig! ja min Siel, forgaloperede De sig hæsselig.

Kirke-

Kirke-Inspecteuren.

De opholder sig ved de sandselige Begreber, Herr Major!

Majoren.

Ih for Diævlen! Det er dog vel bedre, at jeg taler sandselig, end usandselig.

Kirke-Inspecteuren.

Kiereste Herr Major! der forbytter De strax igien ganske forskiellige Begreber.

Majoren.

Begreber, min Herre? Hvad kalder De Begreber? — Meener De, at jeg ikke kan begribe nogen Ting? For Død og Liv! Jeg har begrebet den svære Tieneste saa godt som een ved Armeen, og jeg vilde gisre et Manøvre for Dem, min Herre, ligesaa godt som Prinds Eugenius, naar det kom an derpaa. Eller troer De, min Herre, at man kan være Stabs-Officier, uden at have Hierne i Fornuft-Kisten?

Geheimeraaden.

Værer rolige, mine Herrer! værer rolige. De forekaste andre deres Hidsighed, og saa ere De det selv.

Majoren.

Ei for Diævlen! Men det er heller ingen Maneer, at snakke een Forstanden fra.

Kirke-Inspecteuren.

Det har jeg aldeles ikke tænkt paa, Herr Major! Men — (Hofraaden har imidlertid staaet i Tanker, og reven Servietten i smaa Stykker, Kirke-Inspecteuren bliver det vaer.) Hvad er det? Hvad tager De sig for, Herr Hofraad?

Hofraaden.

Jeg beder om Forladelse, mine Herrer! jeg stod i Tanker.

Kirke-

Kirke-Inspecteuren.

Det maae ogsaa være opbyggelige Tanker, hvorved Hænderne kan drive saadan en Leeg. Ei! ei!

Hofraaden.

See, see! Det bliver jeg nu først vaer.

Majoren.

For en Ulykke, kiere Ven! hvad vil det sige? Et Stykke fint Dækketøi er jo ingen afbrændt Patron, som man saaledes hen i Veiret kan rive itu. Og hvad kan det da være, som saaledes løber Dem om i Hovedet?

Hofraaden.

At — — at Maden ikke smagte Kammerherren.

Majoren.

Narrerie! Lad den Monsieur Sommerfugl spise noget andet, naar god ærlig Mad ikke staaer ham an. Det vilde jeg ikke lægge mig et Øieblik paa Hiertet.

Geheimeraaden.

Og saaledes at ærgre sig derover ved Maden, og strax efter Bordet. Ei, ei, det duer intet.

Kirke-Inspecteuren.

Nei, det duer intet. Ærgrelse forhindrer Fordøielsen. Men, jeg tænker De har ganske andre Ting i Hovedet. Frue von Schmerlings Forslag om Givtermaal; ikke sandt, Herr Hofraad?

Majoren.

Ja, det var ogsaa saadan et epropos. Deri fortænker jeg Dem slet ikke, kiere Herr Hofraad, dersom De er bleven bister over det.

Geheimeraaden.

Og saa den Prætension, at gisre et ungt Menneske, som har endet sine Studia, og lært noget retskaffent, til Soldat; dertil er den unge Reinhard — —

Majoren.

Majoren.

For Diævlen! dog vel ikke for god?

Geheimeraaden.

Det vilde jeg just ikke sige.

Majoren.

Satan og al Ulykke! Det vilde jeg ikke heller raade Dem.

Kirke-Inspecteuren.

Himlen bevare os! Kan De da ikke vænne Dem af med den hæsselige Banden?

Majoren.

Nei, jeg vil sige Dem noget: Troe De kun altid de Folk bedre, som bande meget, end de, som bede alt for meget. Det har min Feldpræst sagt mig, og det er, gid jeg saae — — en brav dygtig Karl.

Kirke-Inspecteuren.

Ved ham er der vel ikke heller meget at gjøre. De Herrer kiender man nok. Naar de til den mørke Nat har sat ved Basetbordet, spillet og drukket, og derpaa prædiket den anden Dag: hvad Forberedelse kan det vel være! Og saadanne Menneſker har da ogsaa saadanne Maximer, som sandelig ikke ere orthodoxe, og som smage af den nu værende rensede Lære, som heller ikke vil sige meget; en Lære, hvori de afklæde Religionen sit ærværdige Klædebon, og iføre den igien en fiin luftig Dragt efter Moden.

Geheimeraaden.

Det har altsammen sin Rigtighed. I Herrer Officeerer vil altid de sorte Kioler paa Halsen. Man skulde lade enhver i sin Stand og Værdighed være med Fred, og enhver skulde handle efter Pligt og Samvittighed, ligesom hans Bestilling førte det med sig. Men at komme igien til mit forrige Thema; den unge Reinhard skulde blive en dygtig Kammeralist; ikke sandt, Herr Collega?

Majoren.

Majoren.

Han hverken hører eller seer. (ruſker i ham.) Hei, Herr Hofraad!

Hofraaden.

(ganſke sandſelos.)

De har Ret, mine Herrer, Tarock vil fornøie dem mere, end Triſet. De har Ret! og der er alt ſat Spillebord ned i Haven.

Majoren.

Hvem Fanden har tænkt paa Tarock.

Scene 7.

De Forrige. Wilhelmine.

Wilhelmine.

Er det artigt, mine Herrer, at De lade mig ſidde ganſke alene nede ved Kaffebordet?

Geheimeraaden.

Vi komme! Jomfrue! Vi komme.

Majoren.

Nu, Herr Hofraad! kom dog. Hvad ſkal det betyde? Stig til Grillerne: Venſtre om! Marſch!

Hofraaden.

Forlad mig, mine Herrer! jeg har endnu nogle ſmaa Forretninger.

Kirke-Inſpecteuren.

Det duer heller ikke! Efter Bordet maae man ikke arbeide.

Hofraaden.

Det er noget, ſom haſter, men ſom er ſnart giort. Jeg ſkal komme efter.

Geheimeraaden.

Nu, ſaa lad os da gaae. En Pater familias har mange

mange Slags Forretninger, hvorved man ikke gierne vil have Fremmede til Vidne.

Kirke-Inspecteuren.

Jeg tænker at han grilliserer, og tænker: Poft nubila Phoebus.

Majoren.

(sagte til Wilhelmine.)

Et Ord Jomfrue! See til at De kan faae deres Fader ned til os; han har ikke sit gode Luune.

Wilhelmine.

Desto verre! Det har han ikke havt længe.

Majoren.

Nu, I Herrer, Marsch! Vor Ven er ganske ude af Linie og Geleed; men har vi ham først imellem os, saa skal han nok komme til at rette sig. Fremad! Marsch!

Geheimeraaden.

Saa sagte, saa sagte, I Herrer! Festina lente. Med min Podagra gaaer dette Fremad! Marsch! ikke godt.

(de gaae.)

Scene 8.

Hofraaden. Wilhelmine (noget borte.)

Hofraaden.

(efter en mærkelig Pause.)

Er det din Bestemmelse, Menneske? Dette din huuslige Lyksalighed? Dette dine Glæder, som Mand, som Fader? Dette den duelige Borgers Belønning? (han sætter sig, og staaer noget efter op igien.) Oh! oh! oh! (bliver sin Datter vaer.) Hvad vil Du? Du — — Sammensvorne?

Wilhelmine.

Min Fader!

Hof-

Hofraaden.

Bort!

Wilhelmine.

Min Fader, hvad har jeg giort Dem?

Hofraaden.

Giort? — Hvad Du har giort mig? — Hvem tiggede, hvem qvælede mig, hvem lod mig ikke have Roe, førend jeg lod det Snogetøi komme igien i mit Huus.

Wilhelmine.

Det giorde jeg min Fader! men i den beste Hensigt.

Hofraaden.

Det forstaaer sig, fordi dit Hierte strax vil briste, saasnart man kun seer skievt til din dyrebare Onele og din elskeligste Tante.

Wilhelmine.

Men jeg tænkte at en god Forligelse imellem Paarørende — —

Hofraaden.

Er en skiøn, en opbyggelig Ting! ikke sandt? Men hvad, om den kostede din Faders Rolighed? Om hvert et Øieblik i hans Liv derved blev til Galde og Forgift, hvad da? — Eller er din Kierlighed til din Fader dig en mindre hellig Pligt?

Wilhelmine.

(ved hans Fødder.)

Den helligste min Fader, den helligste. Straf mig med det forfærdeligste, som jeg kan tænke, straf mig med Tabet af Deres Kierlighed, dersom jeg nogensinde har kunnet fornærme Dem.

Hofraaden.

Nu, staae kun op, staae kun op.

Wilhelmine, (staaer op.)

De tilgiver mig altsaa?

Hofraaden.

Mine, Mine! jeg viser dig den svage, eftergivende Fader! misbrug ham ikke?

Wilhelmine.

Aldrig min Fader, aldrig!

Hofraaden.

(trykker hende til sit Bryst.)

Pige, dersom Du ikke var! — Hvor er din Broder?

Wilhelmine.

Han gaaer og spadserer med Obersten og Kammerherren.

Hofraaden.

Og complotterer imod hans Fader? Den Knegt!

Wilhelmine.

Troe ikke det, min Fader.

Hofraaden.

Jeg veed, hvad jeg veed. Den Skurk vil ombytte hans Studenter-Kiole med Uniform, og troer, at han paa den Maade kan fortsætte hans ryggesløse Levnet. Men du tager Feil, god Karl, forbandet Feil. Med dig skal jeg ogsaa nok blive færdig.

Scene 9.

De Forrige. Hofraadens Frue.

Fruen.

Vil Du ikke gaae ned til Selskabet, min Beste?

Hofraaden.

Nei Barn! Undskyld mig — jeg har at forrette. —

Fruen.

Man vil tage Dig det ilde op, min Beste.

Hof-

Hofraaden.

Mine Venner ikke, og de andre maae tage det op, som de vil; det kryder jeg mig ikke om.

Fruen.

Du er dog vel ikke vred paa mig?

Hofraaden.

Nei! vi har jo giort Fred. Vel havde Du kunnet tage mindre Deel i dine høitelskede Paarørendes Narrestreger; jeg var bandsat bange for, at du igien skulde falde fra; det var den høie Tid, at du vendte om igien.

Fruen.

Det behøver Du ikke mere at frygte for. Men kiereste Mand, hvorfor er Du saa haardnakket imod det Partie med Kammerherren?

Hofraaden.

Du vil altsaa vide mine Grunde? Godt! Fordi han er en stolt, indbildsk Giæk! Fordi han, eller ogsaa jeg maatte slet ikke forstaae mig paa Kundskab om Menneskет, sikkert har et slet Hierte. Og min Datter skal hverken blive en Mars, eller et slettænkende Menneskes Kone. Eller (pludselig til Wilhelmine.) vil Du have ham? Hæ?

Wilhelmine.

(hæftig forskrækket.)

Hofraaden.

Nu, hvorfor flyer Du saadan sammen? Vil Du have ham?

Wilhelmine.

Nei, min Fader, nei!

Scene 10.

De Forrige. Friderich. siden Sadelmageren.

Friderich.

Herr Hofraad! der er en Sadelmager uden for, som ønskede at tale et Ord med Dem.

Hofraaden.

Lad ham komme ind. (Friderich gaaer.) Altsaa min Kone, ikke et Ord mere om Kammerherren. Wilhelmine vil ikke have ham til Mand og jeg ikke til Svigerson. Jeg skulde aldeles ingen Omgang have med ham, dersom jeg ikke var nødt dertil for Fyrstens Skyld, som han har slikket sig ind hos, ved at understøtte hans Svagheder. Men det kan snart forandre sig; det er som en Haandvending. Herregunst er som Aprilveier. Og saa kan han — — gaae til America, eller ogsaa efter en berømt Kammerherres Exempel, syv Gange forandre sin Religion, for at redde sig syv Gange fra at sulte ihiel. (til Sadelmageren som træder ind.) Hvad vil han Mester?

Sadelmageren.

Jeg vilde kun, i al Ære og Respekt, erkyndige mig om noget hos Dem, Herr Hofraad. Hendes Naade, Frue von Schmerling, har bestilt en Stadsvogn hos mig, i al Ære og Respekt, for Hans Excellence Herr Generalen. Nu veed jeg just ikke, hvorledes det hænger sammen, i al Ære og Respekt.

Hofraaden.

Jeg ikke heller. Kun videre!

Sadelmageren.

Vognen er færdig, og jeg har ogsaa alt seet Hans Excellence kiøre til Hove i den, i al Ære og Respekt; og de 200 Louis d'Ors, som vi ere forakkorderede om — —

Hof-

Hofraaden.

To Hundrede Louis d'Ors? Det maae jo være en herlig Vogn?

Sadelmageren.

Oh! man kan ret have sin Glæde af at see paa den! i al Ære og Respekt; hvor den dingler, hvor den ruller. Nu, de 200 Louis d'Ors skulde jeg i Dag have udbetalt, i al Ære og Respekt, af Hendes Naade, Frue von Schmerling. Men Hendes Naade viste mig bort, i al Ære og Respekt, til i Morgen. Nu giør alle Folk mig bange, i al Ære og Respekt, og siger, at jeg kun kan skrive den Gield med Kull i Skorsteenen, i al Ære og Respekt.

Hofraaden.

Nu, hvad siger De dertil, min Hierte?

Fruen.

(trækker paa Skuldrene.)

Intet.

Sadelmageren.

Men saasom den naadige Frue og Herr Hofraaden ere i Slægt sammen, i al Ære og Respekt, og den naadige Frue i Dag lod falde et Ord om, i al Ære og Respekt, at hun behøvede kun at lade Pengene hente hos Herr Hofraaden — —

Hofraaden.

Sagde hun det? (til Fruen.) Alt bedre og bedre!

Sadelmageren.

Ja Herr Hofraad, i al Ære og Respekt, og see nu, saa vilde jeg kun erkyndige mig, om hendes Naade allerede havde talt med Herr Hofraaden angaaende Pengene?

Hofraaden.

Ikke et Ord, og vil vel heller ikke tale derom.

Sadelmageren.

Og har hun da ingen Penge staaende hos Dem, i al Ære og Respect?

Hofraaden.

Ikke en Skilling.

Sadelmageren.

Jh! du min Gud! Jeg vil ikke haabe at den naadige Frue vil i al Ære og Respekt bedrage en ærlig Haandværksmand for hans suurt fortiente Brød?

Hofraaden.

Hvorfor seer I Folk jer ikke for, hvem I borger?

Sadelmageren.

Jh! du min Gud! Herr Hofraad! det er jo dog fornemme Folk, som vi og vores Lige maae have Respekt for. Og det staaer ikke heller skrevet i enhvers Pande, i al Ære og Respekt, hvad enten han er en Bedrager, eller ei. Men hvad skal jeg nu giøre, kiereste Herr Hofraad?

Hofraaden.

Han maae bie til i Morgen.

Sadelmageren.

Men, du min Himmel! i al Ære og Respekt! naar hun ikke har noget staaende hos Dem, saa saaer jeg i Morgen ligesaa meget som i Dag.

Hofraaden.

Det kan nok være.

Sadelmageren.

Og Herr Hofraaden vil heller ikke betale for hende, i al Ære og Respekt?

Hofraaden.

Ikke en Hvid!

Sadelmageren.

Herr Hofraad! jeg giør dette Spørsmaal, i al Ære og Respekt, af Kierlighed og Ærbødighed for Dem; men naar

naar De ikke vil betale, og tvinge Dem dertil kan jeg vel ikke, saa lader jeg den naadige Frue stevne i al Ære og Respekt, og lader hende prostituere i al Ære og Respekt.

Wilhelmine. (bedende.)

Min Fader!

Hofraaden.

Tie! — Mester, til i Morgen synes mig nok, Han kunde bie.

Sadelmageren.

Jeg vil bie til i Overmorgen, og endnu længere, naar Herr Hofraaden vil give mig sit Ord, i al Ære og Respekt.

Hofraaden.

Nei, jeg gaaer ikke i Caution for nogen.

Sadelmageren.

Ja saa gaaer jeg standebene hen til en Procurator, og lader ham sætte mig en Klage op, i al Ære og Respekt, om hun ogsaa kunde forskaffe mig ti Leverancer.

Hofraaden.

Hvad for Leverancer?

Sadelmageren.

Jh! hun har lovet mig Leverancen til begge Regimenterne: Waldek og Schorlem.

Hofraaden.

Den har jo Oldermanden? Regimenterne ere saare vel fornøiede med ham, det veed jeg; det er mig, som staaer for Udbetalingen; jeg har endnu for et Par Dage siden contraheret med ham paa nye.

Sadelmageren.

Nu! vil noget Menneske bare see mig, hvad det er for Fikunterier, i al Ære og Respekt. Hun vilde endnu i Morgen give mig 200 Rdlr. paa Haanden; men de ligge vel ved de 200 Luisd'orer. Og jeg dumme Nar, i al Ære og Respekt, jeg beloe alt den tykke Oldermand. Mester

Wunderlig! Mester Wunderlig! der har du ladet dig sætte en hæsselig Vornæse paa, i al Ære og Respekt. Jeg behøvede jo kun at tænke paa Adrienen hos Jøden Abraham. Men jeg vil min Siel, det er en høi Eed, i al Ære og Respekt, ikke heller nøle længere: jeg gaaer nu standebene hen til Procuratoren, og faaer jeg først mine Penge, saa vil jeg hedde Mester Dumsnude, i al Ære og Respekt, dersom jeg, uden Abrahams Caution borger de høie Herskaber saa meget som en Svands-Rem. Adios, Herr Hofraad.

(gaaer.)

Scene II.

Hofraaden. Fruen. Wilhelmine.

Hofraaden.

Hvilke nederdrægtige Streger det dog ikke er?

Fruen.

Det er vel sandt, min Beste! Men kun denne eene Gang endnu beder jeg Dig; lad min Tante ikke beskiæmmes af denne grove Tølper.

Hofraaden.

Der vederfares hende, hvad Ret er.

Wilhelmine.

Min beste, min eiegode Fader.

Hofraaden.

Du ogsaa? — Har Du alt saasnart forglemt min Advarsel? Mit Barn! 200 Louisd'ors ere ikke en Strimmel Blonder, som man saaledes gaaer hen og giver bort.

Wilhelmine.

Saa megen Eftertanke har jeg, min Fader; men at vedligeholde vore Paarørendes gode Navn — — Har jeg min Faders Tilladelse, saa vil jeg tilkiøbe dem med mine Klæder og mine Brillanter. Tør jeg, min Fader, tør jeg?

Hof-

Hofraaden. (rørt.)

Pige! Du holder ikke Ord! Det er imod vor Aftale. Du angriber mig, hvor Du sikker veed, at jeg maae give mig.

Wilhelmine.

Ved Deres fortræffelige Hierte! O min Fader! Ikke sandt? De giør det? De giør det denne eene Gang endnu?

Hofraaden.

Nu vel! Godt! ogsaa det! Men med en Betingelse. (sætter sig og skriver.) Ydmygelse kan ikke skade dem, og den kan skaffe mig Nolighed.

Fruen.

Mine! Jeg kunde næsten blive misundelig paa Dig!

Wilhelmine.

Hvorfor det, min kiere Moder?

Fruen.

Jeg havde ikke udrettet det hos Din Fader,

Wilhelmine.

O jo visselig, visselig! Han er ligesaa kierlig en Mand, som Han er god Fader.

Hofraaden.

(aabner Chatollet, tager en Pung med Penge frem, og veier den med Haanden.)

Kan jeg dermed skaffe mig dem af Halsen, saa ere mine Penge vel anvendte. Men føle det maae de — Ah! der komme de. De have en god Næse. Jeg troer min Siel! de kan lugte Guldet paa tusende Skridt.

Scene 12.

De Forrige. Frue von Schmerling og Obersten.

Frue von Schmerling.

Paa min Ære, en fiin Levemaade! Familien sam-

men i Værelserne, og Giesterne saae at see til, hvorledes de kan amusere sig selv. Bravo Herr Hofraad!

Hofraaden.

Nu, naadige Frue, i al Ære og Respekt, jeg havde Forretninger, som jeg maatte besørge, i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

Et besynderligt Sprog!

Hofraaden.

Jeg har just nyelig lært det. I al Ære og Respekt. Hvor den dingler, hvor den ruller. I al Ære og Respekt. Det skal være ret en herlig Vogn. I al Ære og Respekt. Hans Excellence har ogsaa alt kiørt til Hove i den, i al Ære og Respekt.

Obersten.

Men mærker De det ikke? Sadelmageren har sikkert været her. Jeg tænkte nok, at der vilde komme dumt Tøi derudaf.

Frue von Schmerling.

Min Herr Broder!

Obersten.

Nu, nu!

Frue von Schmerling.

Herr Hofraad! jeg beder Dem, at tale tydeligere.

Hofraaden.

Som Deres Naade befaler, i al Ære og Respekt; Mester Wunderlig erkundigede sig, i al Ære og Respekt, hvor høit de Capitaler beløb sig, som Deres Naade har staaende hos mig, og glædede sig, i al Ære og Respekt, over den belovede Leverance!

Frue von Schmerling.

Det er en Flegel!

Hof=

Hofraaden.

Vist nok; han har Mangel paa savoir vivre; thi han gaaer just nu hen, i al Ære og Respekt, og lader Dem stevne.

Obersten.

See, der har vi det! jeg maae blive Diævels over de Streger.

Frue von Schmerling.

Og De lod den Karl ogsaa løbe?

Hofraaden.

Ja, hvad skulde jeg gjøre? Deres Naade havde jo ikke endnu befalet mig, i al Ære og Respekt, at betale ham.

Frue von Schmerling.

(kaster sig paa en Stoel.)

Malheureuse que je suis!

Wilhelmine.

Naadige Tante!

Frue von Schmerling.

Bort!

Hofraaden.

Stød ikke Deres Talsmand fra sig; De har hende at takke for min sidste Bistand. See her, Deres Naade, her er Guld. De har saa eengang giort mig det til en Vane, at bøde for Deres Narrestreger. Jeg vil ogsaa gjøre denne god igien. Herr Oberst, underskriv denne Seddel, saa ere Pengene Deres.

Obersten.

(tager Seddelen, læser, skiær Tænder af Vrede, og kaster Seddelen fra sig.)

Jeg skriver ikke under.

Hofraaden.

Det glæder mig for Deres Skyld.

Frue

Frue von Schmerling.

(springer op og tager Sedelen op af Gulvet.)

Lad see engang. „Ved Modtagelsen af 200 Louis „d' Ors love vi Underskrevne, begge for Een, og Een for „begge, aldrig meere at betræde Hofraad Reinhards „Huus.„ —

Hofraaden.

(viiser hende Pengene.)

Her er Guld! — og der henne er Pen og Blæk.

Frue von Schmerling.

Og her er mit Svar! (river Seddelen i tu.) Nei det er alt for galt! Men skiælv Herr Hofraad! Skiælv Herr Hofraad for min Hevn! Jeg er et Fruentimmer!

Hofraaden.

Det hører jeg.

Frue von Schmerling.

Et fortørnet Fruentimmer. Jeg skal hevne mig paa det grusomste; jeg skal lade saadanne Miner springe imod dem, som De ikke skulde vente.

Hofraaden.

Jeg maae da contraminere.

Frue von Schmerling.

Og Deres fordømte Huus skal jeg ikke før betræde, førend jeg kan triumphere over Dem. Hvad bryder et Fruentimmer sig om, hvorledes hun hevner sig, naar hun kun bliver hevnet. (gaaer.)

Scene 13.

Hofraaden. Fruen. Wilhelmine og Obersten.

Hofraaden.

Ha! ha! ha! Paa denne Maade eller en anden! naar jeg kun bliver af med dem. — Hvad! græder I?

Frue

Fruen.

Du er en haard Mand.

Hofraaden.

Jeg har længe nok været blød: jeg har ladet mig leede omkring af Jer alle, som en Skolepog, man lokker til Skole med en Kringle.

Wilhelmine.

Men De lovede mig dog!

Hofraaden.

Jeg lovede Dig at give hende Guld: har jeg ikke tilbudet hende det, og det meere, end jeg lovede?

Wilhelmine.

Men Maaden, min Fader! Maaden!

Hofraaden.

Var passende paa hendes Maade, til hendes Opførsel. Hun har saaet, hvad hendes Gierninger vare værd!

Oberſten.

(som hidindtil i det bageſte af Skuepladſen er gaaet op og ned i dybe Tanker.)

Herr Hofraad! jeg har et Par Ord at tale med Dem alene.

Hofraaden.

Mesdames! gaae De ned til Selskabet.

Wilhelmine.

(tager hendes Faders Haand.)

Min Fader!

Fruen.

Jeg beder, jeg besværer Dig for vor Kierligheds Skyld.

Hofraaden.

Nu hvad er der? Hvad er det da?

Wilhelmine.

Tillad at vi blive her.

Hof=

Hofraaden.

Bort! Ved en Erklæring imellem Mænd, maae ingen Fruentimmer være tilstæde.

Fruen.

(i det hun gaaer.)

Kom, Mine! — Herr Oberst, det er min Mand — og De er min Oncle.

Obersten.

Det veed jeg.

(Fruen og Wilhelmine gaae.)

Scene 14.

Hofraaden. Obersten.

Hofraaden.

Nu, hvad har de at befale, Herr Oberst?

Obersten.

Jeg er fornærmet.

Hofraaden.

Det glæder mig, at De føler det.

Obersten.

Og jeg er en Mand og Soldat.

Hofraaden.

Det ere tvende Omstændigheder, som de alt for længe siden skulde have giort gieldende.

Obersten.

Her tales kun nu om det nærværende Øieblik.

Hofraaden.

Nu vel! hvad vil De?

Obersten.

Jeg troer her kan kun være een Ting at ville, og at De let giettede det.

Hofraaden.

Vi maae slaaes: ikke?

Obersten.

Jeg veed intet andet Middel.

Hofraaden.

Det kan vel være.

Obersten.

(sætter sin Hat paa.)

En Erklæring, min Herre!

Hofraaden.

Jeg har ingen Hat ved Haanden; jeg skulde ellers besvaret deres Høflighed. — De vil have en Erklæring? Her er den; jeg er Borger i Staten, jeg er Mand og Fader! — jeg slaaes ikke. Det er: jeg stiller mig ikke hen, for med frit Forsæt at skille Fædrenelandet ved en nyttig Borger, at gjøre Konen til en trøstesløs Enke, og Børnene til grædende Fader- og Moderløse.

Obersten.

Udflugter!

Hofraaden.

I Deres Øine maaskee, da De ikke kiender Forholdet imellem Mand og Fader; da De formedelst Fordomme ikke vil kiende den Pligt at vedligeholde den enkelte Deel, naar det Heele skal bestaae. I mine Øine er den forsættelige Duellant den største Forbryder, som jeg ikke veed haard Straf nok for. Den forsættelige siger jeg — men kald De mig en Skurk, ifald jeg ikke staaer for dem, ja for Fanden selv, dersom De har Lyst til at gribe mig an. (gandske kold.) Nu Herr Oberst! tag Deres Hat af, jeg kan ikke taale Uhøflighed inden mine Døre.

Obersten.

(tager Hatten af.)

Mand! Hvad vil De gjøre af mig? — for Diævlen, jeg føler Styrken af Deres Grunde alt for vel — men jeg kan ikke handle derefter.

Hof-

Hofraaden.

Maaskee kunde De det, naar De hører min anden Erklæring. Min Seddel har fornærmet Dem?

Oberſten.

Det har den, min Siæl!

Hofraaden.

Havde De ſkreven den under, ſaa vilde jeg beklaget, at De havde havt Uniform paa, ſiden De ikke var værd at bære den.

Oberſten.

Derſom jeg griber til min Kaarde. — —

Hofraaden.

Saa kalder jeg paa mine Folk. Uden Hæftighed Herr Oberſt, uden Hæftighed; og dog glæder det mig, at ſee Dem ſaa hæftig. Kort! De underſkrev ikke. — —

Oberſten.

Jh! da maatte jeg have været en Skurk!

Hofraaden.

Det var tilforn min Meening. Men, juſt fordi de ikke giorde det, men kaſtede mig Seddelen for mine Fød-der, følte jeg, jeg tilſtaaer det reent ud, følte jeg for før-ſte Gang Agtelſe for Dem.

Oberſten.

For første Gang?

Hofraaden.

For første Gang! De ſagde før; De var en Mand, var Soldat. Sømmer det ſig for Manden, ſømmer det ſig for Soldaten, at være en Slave af et Fruentimmer? (efter et Ophold) De ſvarer mig ikke? — De føler, hvad jeg vil ſige! — Og hvem er dette Fruentimmer? — det er ikke Deres Kone, ikke Deres Maitreſſe, af hvilke vi, Gud veed hvorfor? mangen Gang lade os tyranniſere: det

det er Deres Søster, som er en Nar; som De gier Naadsens-Brød, og som af Taknemmelighed ruinerer Dem, og hvad der endnu er det værste, gior Dem til Latter over heele Byen.

Oberſten.

Min Herre! — jeg —— jeg ſlaaes ikke med Dem.

Hofraaden.

Som De vil.

Oberſten.

Jeg ſkulde ville omkomme den Læge, ſom vil helbrede mig? Deres Haand, min Herre!

Hofraaden.

Her er den; og Deres Læge vil jeg ogſaa være, derſom De — vil være en Mand. Hvorledes Deres Søſter er kommen til at faae Herredømmet over Dem, gider jeg ikke undersøge; jeg vilde maaſkee kun opdage fleere Svagheder paa Deres, og endnu flere Naragtigheder paa Deres Søſters Side; Men nu at faae en Ende paa dette Tyrannie, det er her Spørsmaalet.

Oberſten.

Det ſkal faae Ende, Diævlen tage mig, ſkal det ikke.

Hofraaden.

Gior De Begyndelſen dermed — forudſat, at De ikke først vil ſlaaes med mig.

Oberſten.

(falder ham om Halſen.)

Med Dem? Med min Læge og min Befrier?

Hofraaden.

Altſaa Punctum. I Morgen den Dag flytter De med Rup og Stup ind i mit Huus, og lader Deres naadige Søſter blive i hendes broſtfældige Huus, i Selſkab med hendes Ahner, Rotter og Muus. Hun maae gierne

give 18 Retter, saa tidt hun kan faae dem til borgs, og De tager til Takke hos mig med sex betalte Retter.

Oberſten.

Ven! hvorledes skal jeg — — —

Hofraaden.

Fald mig ikke ind i Talen. De kan magelig leve af Deres Gage; men naar der er prænumereret paa den for to Aar; naar De, for at stoppe eet Hul, maae giøre tvende nye, saa gaaer det ikke an. Jeg vil, fordi jeg vil det, være Deres Forvalter. Giv mig en Fortegnelse paa Deres Gield, jeg vil betale den, og siden lidt efter lidt giøre mig betalt igien, og i fem Aar skal De være i gode Omstændigheder.

Oberſten.

Mand! De sønderknuser mit Hierte.

Hofraaden.

Sagte! Her har De uden al Beskæmmelse og uden al Underskrift 500 Louis d'Ors. Gaae De nu hen, og betal Sadelmageren, og Deres meest skrigende Gield.

Oberſten.

Jeg kan ikke tage imod disse Penge. Jeg er jo alt i Deres Gield til op over Ørene.

Hofraaden.

Nu kan De, nu skal De tage derimod.

Oberſten. (tager dem.)

Gud! Og jeg har saa længe kunnet miskiende denne Mand!

Hofraaden.

Sildig Fortrydelse er bedre end slet ingen. Gaae, min Herre, gaae.

Oberſten.

Jeg kan ikke, min Herre! — jeg maae græde — græde som en Qvinde!

Hof-

Hofraaden.

(leder ham til Døren.)

Det er alt godt! alt godt! (Oberſten gaaer.) At redde en Mand fra Undergang, og udaf en Furies Kloer! — jeg er tilfreds med mig selv; jeg er lykkelig i dette Øieblik. Jeg skal ikke igien knurre over min Skiæbne. Den, som er dannet til at føle andres Nød; sat i den Stand at kunne lindre Fremmedes Kummer — er han vel ulykkelig?

Scene 15.

Hofraaden, (i det han vil gaae, møder ham) Kammerherren.

Kammerherren.

Førend jeg tager Afskeed, Herr Hofraad. — —

Hofraaden

Ydmyge Tienere! Vil De alt forlade os?

Kammerherren.

Hans Durchlauchtighed vil efter Taffelet ride ud at spadsere, og jeg skal give ham Geleide.

Hofraaden.

Ha! det er en anden Sag; Herretieneste gaaer for Fornøielse, ifald De ellers finder Fornøielse hos os.

Kammerherren.

Jeg vilde maaskee fundet den større, dersom det havde behaget Herr Hofraaden at tage en Erklæring for Alvor, som Tilfældet i Dag ved Bordet, lagde Frue von Schmerling i Munden.

Hofraaden.

Det gior mig ondt, Herr Kammerherre, at jeg ikke kan svare til det naadige Sindelav, De har for mit Huus, saaledes som De ønsker.

Kammerherren.

De kan ikke — eller vil ikke?

Hofraaden.

Kommer det ikke ud paa et?

Kammerherren.

Lad os altsaa bryde af med det.

Hofraaden.

Med Fornøielse.

Kammerherren.

Hans Durchlauchtighed har paalagt mig — —

Hofraaden.

Jeg venter paa Sammes Befaling med Ærbødighed. Behag at sidde. (begge sætte sig.)

Kammerherren.

Jeg har hverken før eller under Maaltidet villet tale om Forretningen.

Hofraaden.

Det er en Opmærksomhed, som jeg erkiender, saaledes som jeg bør.

Kammerherren.

Hans Durchlauchtighed har ladet Dem vide, hvorledes han ønskede, at Sagen imellem Herredsfogeden Beil og Forpagter-Enken i Larhausen maatte blive afgiort.

Hofraaden.

Det har Hans Durchlauchtighed rigtig nok. Men jeg undrer mig over, at Hans Durchlauchtighed, efter at jeg i min underdanige Betænkning om Sagens Tilstand, og Enken Meyers retmæssige Paastand, har forelagt samme min endelige Dom, kan anbefale mig at afgiøre en Sag paa en Maade, som er stridig imod al Rettergang.

Kammerherren.

De kan gierne forundre sig derover, Herr Hofraad, men

men det er nu engang Fyrstens naadige og udtrykkelige Villie.

Hofraaden.

Saa gisr det mig ondt, at jeg ikke denne Gang kan opfylde Hans Durchlauchtigheds Villie.

Kammerherren.

Ikke opfylde den?

Hofraaden.

Nei!

Kammerherren.

Jeg udbeder mig Aarsagen, og ikke et tørt Nei!

Hofraaden

Fordi at Fyrsten har ingen Villie heri.

Kammerherren.

Ingen Villie heri?

Hofraaden.

Nei! her maae hans Love være hans Villie.

Kammerherren.

Og hans Anseelse?

Hofraaden.

Ved en standhaftig Haandhævelse af hans Love, vedligeholder han hans Anseelse.

Kammerherren.

Jeg troede, at Fyrsten var over Lovene.

Hofraaden.

O ja; han kan ganske og aldeles kuldkaste Lovene; men saa længe det endnu ikke er skeet, saa lader jeg ingen Huller gisre deri; og just derved vedligeholder jeg Fyrstens Anseelse mere, end ved at adlyde hans lovstridige Villie.

Kammerherren.

De forglemmer Dem selv.

Hofraaden.

Aldrig, naar jeg taler om min Fyrste og hans Love

Kammerherren.

Det bliver altsaa ved Deres Beslutning.

Hofraaden.

Ord til andet. Enken forbliver ubehindret i Besiddelsen af hendes Forpagtning, som hun efter den afdøde Godseiers klare Testamente, er indsat til; og hendes Contrapart, Herredsfogden, bliver afviist med hans uberettigede Klage, og som billig er, dømt til at betale Processens Omkostninger; thi det er en slet Karl, som vilde bringe en fattig Kone med sem umyndige Børn til Bettelstaven, for at berige sig selv.

Kammerherren.

Skal jeg berette hans Durchlauchtighed det?

Hofraaden.

O ja: og De kan lægge dette til: at dersom Hans Durchlauchtighed vil gjøre sit Folk dydigt og lykkeligt, saa maae han for alting være retfærdig imod samme. Afvigelse fra Retfærdigheden baner Lasterne Veien.

Kammerherren.

Hans Durchlauchtighed har selv adskillige moralske Skrivter i sit Haand-Bibliothek; han læser heller sligt selv, end han hører det.

Hofraaden.

Og jeg ønsker, at han ikke lod det blive ved Læsningen alene.

Kammerherren.

Og Donna Valettis Kammertiener?

Hofraaden.

Skulde egentlig hænges, dersom jeg var en Elsker af at lade hænge Folk. Men for den afskyelige Karl, og for Forbrydelsen af et voldsomt Roverie, og næsten udøvede Mord, vilde Døden være en alt for lemfældig Straf. I

Morgen

Morgen bliver hans Dom publiceret; i Morgen bliver han offentlig kagstrøgen; i Morgen gaaer han sluttet med Hænder og Fødder til Skufkarren, igiennem Gaderne. Det er Straf og Exempel tillige; jeg forener gierne det eene med det andet.

Kammerherren.

Veed De, i hvis Tieneste Karlen er?

Hofraaden.

De har jo nu nylig nævnet Personen.

Kammerherren.

De veed dog, paa hvad Fod hun er med Hans Durchlauchtighed.

Hofraaden.

Tael ikke ud. Destoverre! veed jeg det. Men Fyrstens Svaghed vil De dog vel ikke fremføre mig som en bevægende Aarsag, til at standse Retfærdigheden i sin Gang? Jeg blues paa Deres Vegne! Dog, hvad De som Hofmand maae gisre, behøver jeg som Dommer ikke at gisre.

Kammerherren.

Desuden maae den arme Diævel — —

Hofraaden.

Gaae i Skufkarren! Og det i Morgen uden for Donna Valettis Vinduer.

Kammerherren. (haant.)

Er De alletider saa strena, Herr Hofraad? — Skulde privat Had imod Karlens Herskab ikke her være med i Spillet?

Hofraaden.

Deres Spørsmaale, min Herr Kammerherre, ere fornærmende. Jeg hader ikke dette Fruentimmer — jeg foragter hende. Men ogsaa denne Foragt har ingen Indflydelse havt paa den Dom, som jeg har fældet. Og kort!

om denne Karl ogsaa var Kammertiener hos den første Minister, ja hos Hans Durchl. selv, saa skulde han dog gaae i Skuffarren. Forbryderens Anseelse gior ikke Forbrydelsen mindre, og en Lov maae ikke være en Spindelvæv, hvori de smaa Fluer blive hængende, og de store smutte igiennem.

Kammerherren. (leende.)

Jeg haaber, at Karlen altsaa for denne Gang bliver en stor Flue, som smutter igiennem.

Hofraaden.

Meener De?

Kammerherren.

Ganske sikkert. Naar jeg kan sige Dem, at Hans Durchl. absolut vil see ham reddet, og at jeg har Befaling, at give Dem det tilkiende. — Hans Durchl. har givet Donna Valetti sit Ord —

Hofraaden.

Et Ord, som Hans Durchl. ikke kunde give, kan ikke binde ham.

Kammerherren.

Veed De vel, at denne Gienstridighed kan skille Dem ved Deres Embede?

Hofraaden.

Det skal være mig en Ære, at tabe det for Retfærdighedens Skyld.

Kammerherren.

De bliver altsaa i begge Sager ved Deres Dom?

Hofraaden.

I begge Sager. Herredsfogden skal bøde, og Kammertieneren gaae i Skuffarren.

Kammerherren.

Jeg skal bibringe Hans Durchl. alting. Jeg recommenderer mig, strenge Herr Hofraad! (gaaer.)

Hof-

Hofraaden.

Iligemaade, smidige Herr Kammerherre!

Scene 16.

Hofraaden. (alene.)

For Diævlen! hvad saadan en Hof-Snog maae have for et Begreb om Justitien; og dette er nu Hans Durchl. daglige Selskab; som besidder hans hele Fortrolighed; er hans, saa kaldede, høire Haand. Vee det Land, hvis Fyrste anbetroer sit Hierte i en Nars Hænder! som ikke seer med sine egne, eller en viis Ministers Øine! — Og den fine Donna Valetti! — Jeg veed ikke, hvor jeg fik Koldsindighed nok fra, til at tale saa rolig om den Skiøge. Det staaer herlig til med et Folks Lykfalighed, naar Maitresser blande sig i Statssager, og i at give Love. Den Erfaring har man! — Nei, Deres Durchlauchtighed! tag mit Embede og mit Hoved! men min Sa...vittighed og Pligt vil jeg beholde ubesmittet.

Scene 17.

Hofraaden. Fritz. Siden Friderich.

Fritz.

Min kiere Fader! jeg vil kiøre ud af Porten med min Søster.

Hofraaden.

Ud af Porten, nu?

Fritz.

Ja, jeg vilde probere de nye Heste.

Hofraaden.

Og brække Halsen paa Dig og Din Søster? De Heste ere endnu for balstyrige.

Fritz.

Jeg kan kiøre; jeg skal nok holde dem i Tøilen.

Hofraaden.

De ere vælige, min Søn; stige i Veiret og slaae bag ud.

Fritz.

Det vil intet sige.

Hofraaden.

Du troer altsaa, at kunne tvinge dem?

Fritz.

Jeg tænker det. Man maae kun lade dem føle, at man er deres Herre; og siden engang imellem caressere dem, naar de ere rolige.

Hofraaden.

Og saa gaaer det?

Fritz.

Det maae gaae.

Hofraaden.

Hør Fritz! Du giver mig der en fortreffelig Lærdom. Jeg finder megen Lighed mellem din Maade at opdrage Heste, og min Maade at opdrage Børn. Hidindtil har jeg caresseret Dig; jeg vil ogsaa engang holde Dig i Tøilen. Du skal ikke kiøre ud.

Fritz.

Hvorfor ikke?

Hofraaden.

Fordi jeg ikke vil.

Fritz.

Ja saaledes bære de sig ad allesammen. De give os Befalinger i Stedet for Grunde, og blind Lydighed er vor fri Villie.

Hofraaden.

Knegt!

Fritz.

Fritz.

Jeg er ingen Barn mere.

Hofraaden.

Gud give, Du endnu var det, saa kunde jeg endnu haabe!

Fritz.

At jeg sagde Ja til alting, og kyste Riset, som slog mig? Dersom det kom an paa Dem, saa kom jeg til at at gjøre det endnu?

Hofraaden.

Vanartige! — Jeg er din Fader!

Fritz.

Det hører jeg paa Deres Tale.

Hofraad.

Min Gud! hvor bliver ikke den Glæde til Galde, som jeg følte, da mig blev født en Søn! Fritz! Fritz! Er det min Tak for de vaagne Nætter, som Din Ungdom har voldet mig; er det Takken, at jeg har dannet Din Forstand og din Person; Takken for de Penge, som Du satte til paa Universiteterne?

Fritz.

Oh! den Gang tog De med den eene Haand, hvad De gav mig med den anden. Jeg levede af min Mødrene-Arv; jeg indseer ikke, hvad Tak jeg er Dem skyldig derfor.

Hofraaden.

Dreng! skal jeg endnu forbande din Moder i hendes Grav, fordi hun har fordærvet Dig?

Fritz.

Gjør ikke det! Hun maatte svare Dem; hvorfor formindsker Du, ved et andet Ægteskab, mine Børns Arve-Part?

Hof-

Hofraaden.

Gaae fra mine Øine, Bastard.

Fritz.

Min Moder var en ærlig Kone.

Hofraaden.

Og jeg kunde avle saadant et Asskum med hende? Fra mine Øine.

Fritz.

Giv mig min Mødrene-Arv, saa vil jeg gaae.

Hofraaden.

Hvor vil du gaae hen? Hvad vil du tage Dig for?

Fritz.

Jeg vil gaae til Amerika.

Hofraaden.

Hvor Udskudet af heele Europa har hiemme.

Fritz.

Der gaae ærlige og brave Folk hen.

Hofraaden.

Ja, de, hvis Kald bringer dem derhen. Og hvilket er dit?

Fritz.

Det,' at jeg ikke her vil lade gaae Møl i mig. Jeg har Marv i mine Knokler, og Kraft i mine Nærver, og Hierne i Hovedet. — Jeg vil ikke gaae her og lade det forruske. Der er det enten ude som et Lys, eller ogsaa man bliver til noget Stort.

Hofraaden.

Har Du Marv, har Du Kraft, har Du Hierne, saa anvend det for Dit Fædreneland.

Fritz.

Ja saa lad mig blive Officeer her.

Hofraaden.

Nei, aldeles ikke.

Fritz.

Fritz.

Hvorfor ikke? Hvad har De imod Standen?

Hofraaden.

Imod Standen intet, men alting imod dine Hensigter. Du vil isøre Dig Uniformen for at begynde igien, hvor Du slap ved Universiteterne. Jeg kiender dine Udskeielser.

Fritz.

O! hvad er ikke Udskeielser i Deres Øine! det er ret latterlig! Nu, Alderen har kølet Dem, og forvandlet Deres Blod til Jis, nu kan De saa godt og saa herlig philosophere. Vilde Fædrene kun ikke dømme vore Lidenskaber og Fornøielser efter Deres? det kommer mig ligesaadant for, som om en Blind vilde holde en Forelæsning over Farvernes Blanding. — Kort og godt, til America eller her Officeer.

Hofraad.

Kort og got: i morgen bliver du indført i Cancelliet.

Fritz.

Saa min Siæl om jeg gior! For der at lade mig overfuse af enhver Secretair og Contoir-Chef, og at reenskrive, hvad en anden har sammensmurt i en barbarisk Cancelliestiil? For at ærgre mig en Svindsot paa Halsen, naar jeg tydelig seer, at de Karle har makket noget sammen, som er dumt Tøi, og endda ikke at torde knyt? Overvei, hvad jeg har sagt Dem; og dersom De ikke vil, som jeg vil, saa løber jeg min Vei, som jeg gaaer og staaer. Med mit Hoved og min Kraft i Sielen kan jeg komme igiennem heele Verden. — Nu vil jeg kiøre ud.

Hofraad.

Du skal ikke, Du skal blive hos Selskabet.

Fritz.

Fritz.

Der nede hos de Karle? Jeg kan ikke sympathisere med dem; De ere saa lade som Eseler, baade i at tænke, og i at drikke. Jeg maae nyde Guds fri Luft; bevæge mine Lemmer, og kiøre i ring med mit Blod. Farvel, min Fader!

Hofraad.

Hvor vil Du hen?

Fritz.

Kiøre ud vil jeg.

Hofraad.

Uden min Tilladelse? (ringer) Det vil jeg dog see paa. (Frederich kommer.)

Fritz.

Det skal De faae at see.

Hofraaden.

Friderich! sig til Kudsken: han skal ikke uden min Befaling spænde for, for hvem det ogsaa er; og sig til Rets-Betienten: han skal ikke lade Fritz komme ud af Porten; og vil Knegten bruge Vold, saa tag Kudsken og Gaardskarlen til Hielp, og kast ham ind i et Værelse, og slaae Døren til for Næsen af ham.

Friderich.

Meget vel. (gaaer.)

Hofraaden.

Nu kan Du anspænde Dit Hoved, og Din Kraft i Sinlen, og gaae. — hvorhen Du vil.

Fritz.

Fortreffeligt! at give mig til Priis for Domestiquerne.

Hofraaden.

Du har ført dig op derefter.

Fritz.

Fritz.

De vil hedde Fædre? Tyranner ere de. — (gaaer.)

Hofraaden. (alene.)

Var det min Søn? — Gud! Gud! straf mig ikke saa haardt, fordi jeg har baaret over med ham for hans Moder Skyld; at jeg ikke skal bande ham, hans Moder i hendes Grav og mig selv for denne Overbærelse! — Men Træet er grønt endnu — — jeg skal bøie det, og vil det ikke, nu, som Gud vil, saa faaer det at briste, og mit Hierte af Kummer med.

(gaaer.)

Ende paa den tredie Act.

Fierde Act.

Scene 1.

Wilhelmine. Lieutenanten.

Wilhelmine.

Saa vil De da endelig reise?

Lieutenanten.

Maae jeg ikke? Maae jeg ikke?

Wilhelmine.

Et Par Dage kunde De nok blive endnu. Hvor let kan en Ting ikke forandre sig!

Lieutenanten.

Nei, min Dyrebare, for mig forandrer sig ingen Ting. Jeg vil altid blive den ulykkelige Carl, som Skiæbnen viser sit bittre Lune imod.

Wilhelmine.

Klag ikke, Carl! med et Hierte som Deres er, kan man ikke være ulykkelig.

Lieutenanten.

Ha! just dette Hierte, dette følsomme Hierte, er min Ulykke! Tag dette blode, dette følsomme Hierte, og betragt mit korte Levnetsløb, hvori næsten enhver Dag er betegnet med et nyt Uhæld. — og beklag mig.

Wilhelmine.

Kiere Carl, saa tidt vi gisre Afregning med Skiæbnen, tænke vi gierne paa det virkelige og indbildte Uhæld, og glemme de Glæder, vi have nydt.

Lieutenanten.

Ak! de bleve mig alt for sparsommelig tildeelte, at jeg kunde sætte dem i Ligning med Hine. Selv denne

Dags

Dags første lykkelige Øieblik i mit Liv, da jeg læsde min Lykke i Deres Øine. — bliver det ikke Grunden til en grændseløs Jammer for mig?

Wilhelmine.

Lad os haabe, Carl.

Lieutenanten.

For mig er alt Haab forloren.

Wilhelmine.

Modløse Mand!

Lieutenanten.

Ha! hvo der vil lære at bære Tabet af Dem, er sandelig ikke modløs.

Wilhelmine.

Og er dette Tab da saa ganske afgiort?

Lieutenanten.

Afgiort? Uundgaaeligt!

Wilhelmine.

Dersom det var, Carl! vilde Deres Wilhelmine da være saa roelig?

Lieutenanten.

Det er en Svaghed, kiereste Wilhelmine, men en misundelsesværdig Svaghed hos Deres Kiøn, i alle Gienvordigheder stedse endnu at haabe.

Wilhelmine.

Nu saa nedlad Dem engang til os.

Lieutenanten.

Gierne, meget gierne! dersom jeg blev den mindste Sandsynlighed vaer. Men Hofraaden kiender mine Omstændigheder, veed, at jeg eier intet, uden mit gode Navn, og min Kaarde, ved hvilken jeg i enhver anden Tieneste snarere og hastigere kunde stige, end hos de fredelige Hollændere, som ere politiske nok til, at afgiøre deres Krige med Ducater.

Wilhelmine.

Oh, derfor holder jeg just af dem, de gode Hollændere; og er et Lod Menneske-Blod, som udgydes i Krigen, ikke meere værd, end ti Lod Guld?

Lieutenanten.

I Deres Mund klinger det fortreffeligt, og giør Deres menneskekierlige Hierte Ære: Min Kaarde forbyder mig at tænke saaledes. Kort! er dette Menneske, med denne usle Udsigt, en Mand for Wilhelmine? — hvis Yndigheder, hvis Fortieneste, og — forlad mig, at jeg ogsaa bringer dette i Beregning; — hvis Formue gier hende R.ttighed til den meest glimrende Lykke?

Wilhelmine.

Den glimrende Lykke er sielden en sand Lykke.

Lieutenanten.

Det var en rigtig Anmærkning, men ingen Modsigelse.

Wilhelmine.

Troe mig, kiere Carl! Min Fader vil vist foretrække hans Datters sande Lykke for den glimrende.

Lieutenanten.

Det vil jeg ogsaa tilstaae Dem! ja ogsaa tilstaae Dem, at Deres Fader vil foretrække Deres sande Lykke med mig — (slaaer sig for Panden.) Hvad var det, jeg vilde sagt? — Jeg er ret en Drømmer! — Der vilde alt Haabet igien skyde sig frem for det fornuftige Overlæg.

Wilhelmine.

Jeg skulde snart troe, kiere Carl, at De fandt Fornøielse i at qvæle Dem selv. Om De nu ogsaa drømte, var det da ikke en Grumhed, at forstyrre sig selv i en behagelig Drøm?

Lieutenanten.

Bedre, at jeg forstyrrer mig nu, end at Drømme skulde

skulde leede mig for langt bort, og saaledes gisre mig min Opvaagnelse endnu ubehageligere. — Og nu ønskede jeg, at Deres Herr Fader vilde komme; at jeg havde taget Afskeed, og at jeg alt var i Selskab med min Grœmmelse, ude af Porten.

Wilhelmine.

Og paa min Grœmmelse tænker De ikke?

Lieutenanten.

Ak! Wilhelmine! hvilke Vaaben bruger De ikke imod mig?

Wilhelmine.

Kierligheds Vaaben! Utaknemmelige!

Lieutenanten.

Det er jeg ikke, Wilhelmine! det er jeg ikke. Nei, min Dyrebare, jeg erkiender Din himmelske, Din nedladende Godhed.

Wilhelmine.

Og Du vil reise?

Lieutenanten.

Ikke denne Tone, Wilhelmine! ikke disse Taarer! eller jeg dœr for Dine Fødder.

Wilhelmine.

Du vil reise?

Lieutenanten.

Ha! det var grusomt! det kommer mit Hierte til at briste, det berøver mig Forstanden, det berøver mig min simple Standhaftighed!

Wilhelmine.

(lidet emfindtlig.)

Dersom Standhaftighed her er en Dyd, saa vil jeg ikke skille Dem ved den. Reis! — Lev vel.

(vil gaae.)

Lieutenanten.
(holder hende tilbage.)

Hvorhen? Umenneskelige, hvorhen? — Gud! hvad skal der blive af mig? Men det faaer at være! — Dog, førend jeg tigger Dig af Din Fader, fortryllende Pige! saa hør kun en eeneste Forestilling, den sidste, som jeg endnu er i Stand til at gisre, og saa afsiig min Dom. Du er ikke en almindelig Pige; Dig tør jeg sige det, at jeg er mere forelsket i Din skisnne Siel, end i Dit Ansigt; Dit Guld foragter jeg; — Vil Du, at jeg med denne Tankemaade skal krybe for Din Fader, og tiltigge mig Dig? Siig kun et Ord, og jeg skal gisre det, der kan ikke sættes mig for høi Priis paa Din Besiddelse. Men ved min Ære! (med det stærkeste Udtryk) ved min Ære! jeg overlever aldrig den Skam, at faae Afslag. Nu, kom!

Wilhelmine.

O Carl! Carl! Hvilken Mand Du er! For at eie Dig, vilde jeg opoffre alting — jeg — jeg vil tigge Dig af min Fader. — Kom —
(i det de gaae, møde de Hofraaden.)

Scene 2.

De Forrige. Hofraaden.

Hofraaden.

Nu, hvor vil I hen? See, her er jeg alt. Er det sandt, Fætter, at De reiser?

Lieutenanten.

Jeg vilde — —

Hofraaden.

Jeg vilde! — og det med saadan en hiertersrende Tone? (seer dem begge stift i Ansigtet.) Hvad er der? Jeg troer,

troer, I har grædt en Duet sammen? I Narre! det er jo ikke for evig! — Ad Aare kan De jo igien søge om Permission og tilbringe et Par Maaneder hos os. Tieneften hos jer vil saa ikke sige meget; I ere meget fredsommelige Folk, I Hollandske Krigere! I trække jeres Kaarde lige saa lidt, som Manden i Harnisket paa jeres Ducater. — Nu, kiere Fætter, naar De aldeles ikke vil lade sig overtale, saa ønsker jeg Dem en lykkelig Reise, og glem os ikke. — Men hvorledes staaer I der begge, som to malede Helgene? Har I tabt Maal og Mæle?

Wilhelmine. (paa Knæe.)

Min Fader!

Hofraaden.

Nu, hvad er der nu igien? Oh! jeg gietter det, han har ingen Reisepenge. Hvor meget har han nødig? Han behøver jo kun at lukke Munden op; ham giver jeg gierne.

Wilhelmine.

De har altid forsikret mig om Deres Kierlighed —

Hofraaden.

Og ogsaa beviist det, haaber jeg?

Wilhelmine.

Oh ja, min Fader, ja.

Hofraaden.

Nu? Og nu skal jeg give Dig et nyt Beviis derpaa, ikke saa? — — Saa staae op, og tael! Jeg kan ikke lide den fordømte Knælen.

Wilhelmine.

Vi elske hinanden.

Hofraaden.

Ih nu, det er godt, det er godt!

Lieutenanten.

(kaster sig hurtig for hans Fødder.)

De vil altsaa — —

Hofraaden.

Jh nu, ja dog, ja! hvor meget bruger De?

Lieutenanten.

Giør mig uudsigelig lykkelig.

Hofraaden.

Folk, jeg forstaaer jer ikke. Tael dog reent ud, i Diævels Skind og Been.

Wilhelmine.

Carl elsker mig, og jeg elsker Carl. Vores fælleds Lyksalighed beroer paa Deres gode Samtykke.

Hofraaden.

Saa? Altsaa var Talen om den Kierlighed, hvortil Manden i den sorte Kiole skal give sin Velsignelse? Det burde jeg have kunnet hørt paa Sproget. Staae op! der bliver ikke noget af. Staae op, siger jeg. (de staae op.) Jo, du er mig en smuk Turteldue! Du vil tidlig parres! Og De Herr Lieutenant? Hvad tænker De? Hvorpaa vil De tage sig en Kone? Paa Deres Port d'Epee? Og har De ikke mere Ære i Livet, end at De blot vil leve af Deres Kones Formue. Skammer De sig intet?

Lieutenanten.

(gaaer hastig bort.)

Lev vel, Wilhelmine!

Wilhelmine.

Carl! Carl! — for Guds Skyld, min Fader! min Fader! kald ham dog tilbage — han holder sit Ord — og tager Livet af sig selv.

Hofraaden.

(løber efter ham.)

Fanden rider ham dog vel ikke?

Wilhelmine.

O Gud! dersom han alt var borte! — Jeg er Dødsens — Hvor mit Hierte banker! O Carl! Carl!

(Hofraaden kommer alene tilbage; hun, som seer det, giver et stort Skrig af sig, og falder ned paa en Stoel.)

Hofraaden.

(springer hen til hende.)

Hei! Wilhelmine! forbandede Streg! — Hei! Wilhelmine!

Wilhelmine.

(kommer til sig selv.)

For Himlens Skyld! er han død?

Hofraaden.

Ja hvorfor ikke død! Du Nar! havde Du ikke nær kræmmet Livet af mig!

Wilhelmine.

Hvor er han, min Fader? Hvor er han?

Hofraaden.

Nu, han kommer nok.

Wilhelmine.

Er det vist? O De bedrager mig! Og saa er jeg forloren!

Hofraaden.

Jeg har sendt Friderich efter ham; han vil nok hente ham ind. Du troer nok, at jeg er ligesaa rask til Fods, som han er? Han styrtede sig jo ned af alle Trapperne, ud — — —

Wilhelmine.

Ud i Vandet?

Hofraaden.

Ja hvorfor ikke. Det er en Officier, han maae skyde sig ihiel, ifald han vil være en Nar.

Wilhelmine.

Min Gud! De kan spøge ved dette, da jeg er færdig at forgaae af Angest.

Hofraaden.

Jeg maae ret lee, din Nar! nu jeg først overveier det. Datteren skikker sin Fader afsted, for at løbe efter hendes Kiereste — og jeg løber ogsaa. (Lieutenanten kommer.)

Wilhelmine.

(iler i hans Arme.)

Der er han! Oh! Carl!

Hofraaden.

Alt bedre og bedre! Og det lige for mine Øine? Vil I fra hverandre? (Lieutenanten skilles fra Wilhelmine.)

Lieutenanten. (kold.)

Hvad har De at befale, Herr Hofraad?

Hofraaden.

Hvorfor løb De bort?

Lieutenanten.

Fordi jeg ikke kan taale nogen Slags Fornedrelse af hvem det saa er. Lad Deres Datter tale.

Wilhelmine.

Det vil jeg. O min Fader! dersom De kiendte hans fortreffelige Hierte, hans ædle Tænkemaade! Han afslog mig alene af den Aarsag, fordi han tænkte for ædelt til, at have en Kone sin Lykke at takke.

Hofraaden.

Giorde han det? (kaster hende i Lieutenantens Arme.) Der, tag hende!

Wilhelmine.

O Carl!

Lieutenanten.

Wilhelmine! Du — min?

Wilhelmine.

Ja Din, min Carl, for evig Din!

Hofraaden.

(seer i nogen Tid paa deres Henrykkelse og tørrer sine Øine.)

Jeg er dog ikke ganske ulykkelig! Jeg har atter giort et Par Folk lykkelige.

Begge.

(omfavner ham.)

Hofraaden.

Nu, lad det nu være nok. I føler nu mere, end I sladrer, saaledes maae det ogsaa være; men jeg er koldere. Hør mig: Himlen velsigne Jer. (knæler begge.) Den gisre Jeres Ægteskab lykkeligere, end — mit første var; og lykkeligere end mit andet er! Staae op (omfavner dem) Knøs, det har stedse været min Plan, at bøde paa de dumme Streger, som Lykken spilte Dig. Jeg har længe holdt Øie med Dig; jeg troede i Dig at finde en Mand, som vilde gisre min Wilhelmine lykkelig — —

Lieutenanten.

Det skal jeg, min Fader, det skal jeg — —

Hofraaden.

Ja det forsikre vi allesammen for Brølluppet. Jeg forlader mig ikke paa dine Forsikringer, men paa Dit Hierte. I ere komne min Plan i Forkiøbet; og det er ogsaa ret godt, at De selv har fundet hinanden, som jeg havde bestemt for hinanden; jeg kan nu være saa meget mere rolig. Fætter — og nu min Søn, som skal erstatte mig Tabet af min egen! (græder, tørrer sine Øine, og fatter sig igien.) Min Søn, jeg anbetroer Dig i denne Pige den største Deel af min Lykkesalighed, min Diesteen; elsker Du hende ikke, naar den første sværmerske Kierlighed er gaaet over, naar Friertiden

den er forbi, ligesaa smt, — giør Du hende ikke saa lykkelig, som jeg ønsker og haaber, saa bringer Du mig i Graven.

Lieutenanten.

O min dyrebare Fader!

Hofraaden.

Stille! nu taler dine Lidenskaber! Bliv her sammen, mine Børn! forliebte Folk har altid noget, og slet intet at sige hverandre. Jeg vil ikke forstyrre Jeres fælleds Henrykkelse. Gud velsigne Jer! (han gaaer; i det han aabner Døren, møder han Friderich.)

Scene 3.

De Forrige. Friderich.

Friderich.

Herr Hofraad — —

Hofraaden.

Hvad er der?

Friderich.

Her er en Louisd'or.

Hofraaden.

Hvortil skal den?

Friderich.

Det skulde være Drikkepenge til mig, dersom jeg vilde besørge dette Brev fra Deres Herr Søn til Kammerherren.

Hofraaden.

Fra min Søn til Kammerherren?

Friderich.

Ja! men jeg troede, at det var bedre forvaret i Deres Hænder end i Kammerherrens. Der staaer nok ikke meget godt i det; han bander og støier i hans Arrest.

Wil-

Wilhelmine.

Gud! min Broder i Arrest!

Hofraaden.

(tager Brevet.)

Giv hid!

Friderich.

Han er kun en Stue-Arrestant.

Hofraaden.

Behold Du Louis d' Oren, og see der, der har Du endnu een for Din Opmærksomhed.

Friderich.

Jeg har den Ære at takke, Herr Hofraad!

Hofraaden.

Altsaa bandte han?

Friderich.

Forfærdelig! Han vilde absolut afsted. Men Rets-Betienten havde slaaet Skaaden for Porten, og da han vilde bruge Gevalt, fløitede han paa Kudsken; denne fik et Drag over Hovedet, at Tænderne dandsede, og hans Knæbels-Barter skiælvede derved; han tog imod det, men han tog ham ogsaa strax i Tyndstegen, og slæbede af med ham, som en Sæk Havre.

Hofraaden.

Bliv uden for, maaskee har jeg Dig nødig. (Frederich gaaer, og Hofraaden brækker Brevet.) Hvad kan den Knegt have med Kammerherren at giøre? — Ganske vist igien et nyt Spilop!

Wilhelmine.

Min eiegode Fader! det er dog Deres Søn.

Lieutenanten.

Og nu min Broder; jeg beder ogsaa for ham.

Hof-

Hofraaden.

Intet! han har miskiendt den milde Fader; nu skal han lære at kiende den strenge.

Lieutenanten.

Maaskee kan fornuftige Forestillinger — —

Hofraaden.

Hos ham? — Og ligesom jeg ikke havde forsøgt det? Jeg har endogsaa nedladt mig til at bede ham. Nei, nu er det reent ude! Strenghed er nu en Velgierning for ham, og hvem, der beder for ham, er hans Fiende. Altsaa ikke et Ord meere, Børn, ikke et Ord! Vi vil dog see, hvad det er, som han har for med Kammerherren. (aabner Brevet og læser.) „Jeg kan ikke holde Ord, og levere Dem min „Søster i Laxhausen„ — —

Wilhelmine.

Levere? mig?

Lieutenanten.

I Kammerherrens Hænder?

Hofraaden.

„Min Fader afslog mig, at kiøre ud med hende; han „har endog spærret mig inde. See De kun til, at De kan „skaffe mig paa frie Fod, saa skal vi nok hitte paa andre „Midler.„

Wilhelmine.

Himmel! er det mueligt!

Lieutenanten.

Deres egen Broder!

Hofraaden.

Nu, beed dog for ham! Giør ham fornuftige Forestillinger! Gud! Gud! Hvad maae jeg dog opleve?

Lieutenanten.

Men hvad kan hans Forehavende vel være?

Hof-

Hofraaden.

Hans Forehavende? Den nederdrægtige Skurk! At sammenkoble hans Søster med Kammerherren, det er det han vil. Den Ting seer en Bortførelse saa lig som eet Æg det andet. Heller vel ogsaa — Jeg gyser ved den Tanke! at sammenkoble hende med Fyrsten!

Wilhelmine.

Nei min Fader! saa nederdrægtig kan han ikke være.

Hofraaden.

Det Afskum er i Stand til alting. Men det skal for en Dag. (ringer; Frederich kommer ind.) Frederich! skik paa Øieblikket hen paa Postgaarden: der skal strax en Chaise med fire Heste kiøre uden for Jacobs-Porten, og blive holdende der, til der kommer nogen fra mig, som sætter sig i den. Gesvindt.

(Frederich gaaer.)

Lieutenanten.

Hvad har De i Sinde?

Hofraaden.

De har jo Deres Karl ved Haanden?

Lieutenanten.

Ja.

Hofraaden.

Tag min Caspar til Hielp med; det er kun i paakommende Tilfælde; og kiør lige hen til Vertshuuset i Laxhausen; giv nøie Agt paa Kammerherren; om der maaskee skulde være giort visse Anstalter! Kommer Fyrsten med, saa veed jeg, hvor jeg har hiemme.

Lieutenanten.

Men betænker De ogsaa?

Hofraaden,

Alting! Du tager dog vel ikke i Betænkning, at kiø-

re

re ud med Din Donna? Er Du en Elsker? Og er ikke strax ude af Huuset, og uden Porten?

Wilhelmine.

Jeg skiælver, min Fader! dersom De bruger Gevalt!

Lieutenanten.

(slaaer paa sin Kaarde.)

Den frygter jeg aldeeles ikke for.

Hofraaden.

Jeg ikke heller. Det tillader Fyrsten ikke. Saa gierne som de Store ogsaa vil giøre Ondt, saa gierne vil de ogsaa undgaae Skinnet deraf. Gaae, Børn! gaae! — I mindre end en Time er jeg hos Jer, dersom der ikke foresalder noget Vigtigere.

Wilhelmine.

De befaler det, min Fader!

Lieutenanten.

Kom, min Dyrebare! kom! Saadan en Kierlighed, som min er, trodser enhver Fare.

(begge gaae.)

Scene 4.

Hofraaden, siden Friderich.

Hofraaden.

Er det, som jeg formoder — er det een af de Miner, som min naadige Tante vil lade springe imod mig; skyder Kammerherren blot Kuglerne, som hun støber. — saa skal jeg saaledes contraminere, at I alle begge skal flyve i Lufter.

Friderich.

(kommer ind.)

Herredsfogden fra Larhausen er derude.

Hof-

Hofraaden.

Lad ham komme ind! (Friderich gaaer.) det er ogsaa een af Kammerherrens smukke Klienter. Han vil forundre sig bandsat, at hans mægtige Talsmand ikke har udrettet noget.

Scene 5.

Hofraaden. Herredsfogden, siden Friderich.

Hofraaden.

Hvad er hans Begiering?

Herredsfogden.

Velbaarne Herr Hofraad! Herr Kammerherren har sagt mig, at De alt har fældet Dom i min Sag.

Hofraaden.

Deri har Kammerherren giort meget ilde. Hvad jeg har sagt ham, sagde jeg ham som Sendebud fra Fyrsten, og ikke fordi han skulde fortælle Dommen før dens Publication. Han vilde tids nok have faaet det at vide i Morgen.

Herredsfogden.

Nu, Velbaarne Herr Hofraad, tag det ikke ilde op. Hvorfor har man vel Venner i Verden? Og man har dem meest nødig hos de høivise Herrer Dommere.

Hofraaden.

Denne Gang vil Hans Vennet ikke kunde hielpe Ham noget. Jeg kan overalt slet ikke begribe, min Herre, hvorledes han har kunnet faae i Sinde, at begynde denne Proces. At angribe Indholdet af et klart og tydeligt Testamente?

Herredsfogden.

Men, Velbaarne Herr Hofraad! enhver er sig jo selv nærmest, og saa aldeles Uret har jeg dog ikke heller;

der-

dersom De alene vilde have den Naade at anse dette Document, og overveie — (giver ham en Pakke Skrifter.)

Hofraaden.

Det kan Han fremlægge ved Appellationen, ifald Han har Lyst til at fordoble Hans Omkostninger.

Herredsfogeden.

Der vil maaskee ingen Appellation gisres nødig, dersom De vil modtage dette Document; det er vigtigt, og kan give min Sag et ganske andet Udseende. En Dommer, Velbaarne Herr Hofraad! maa jo dog tage alle Ting i Betragtning!

Hofraaden. (tager det.)

Jeg er dog nysgierrig efter at vide, hvad hans Procurator, jeg veed nok, at han er een af de sindrigeste Chicaneurs, igien har avlet for Skingrunde. (aabner det, og der falder en Rulle med Penge paa Gulvet.) See, see! jeg forstaaer det; det er sandelig et vigtigt Document. (ringer, Friderich kommer ind.) Friderich! beed Geheimeraaden gisre mig den Ære at komme et Øieblik til mig; en anden kan tage hans Kort; og hør!

(han siger ham noget i Øret; Friderich gaaer.)

Herredsfogden.

Jeg har den Ære at recommendere mig, Herr Hofraad!

Hofraaden.

Bliv Han kun! (tager Rullen op.) dette Document, min Ven, vil rigtig nok give hans Sag et andet Udseende. Men det er alt for vigtigt, at jeg alene kan beslutte noget deri.

Herredsfogden.

Velviise Herr Hofraad! Documentet er ganske og alene indrettet for Dem; naar De kun vil have den Naade,

de, i Mag at overveie det. Jeg vil imidlertid have den Ære at recommendere mig.

Hofraaden.

Nei, nei; tøv kun lidt.

Scene 6.

De Forrige. Geheimeraaden, og siden en Rettens-Betient.

Geheimeraaden.

Ei, ei, Herr Collega! De kommer jo slet ikke til Selskabet!

Hofraaden.

Jeg har Forretninger, som De seer.

Geheimeraaden.

Hvad er til Deres Tieneste?

Hofraaden.

De veed Herr Geheimeraad hvorledes det staaer sig med denne Mands Sag?

Geheimeraaden.

Aha! contra Enken Meier?

Hofraaden.

Ja!

Geheimeraaden.

Min Ven! vær dog ingen Nar, at sætte Hans Penge til paa Processer. Lad Han den gode Kone sidde i Roe med hendes Børn. Han skal ikke fordrive hende. Hans Proces har han tabt cum expensis; i Morgen faaer Han sin Dom, og gaae Han dermed hiem, og vær Han glad ved, at Han slipper derfra med et blaat Øie. Forstaaer han Dansk?

Hofraaden.

Men imidlertid, Herr Geheimeraad! saaſom der mangen Gang ved den ſlemmeſte Sag, endnu kan findes en gunſtig Omſtændighed, saa — —

Geheimeraaden.

Saa? Det ſkulde dog være besynderligt!

Herredsfogden.

Jeg har den Ære at reco — — — —

Hofraaden.

Nei, nei, bliv Han kun.

Geheimeraaden.

Bliv!

Hofraaden.

Vil De have den Godhed at overveie dette mig nylig inſinuerte Document.

(giver ham Skrivterne og Rullen.)

Geheimeraaden.

Jeg bliver jo ikke et Bogſtav var. — Men hvad er vel dette? (aabner Rullen.) Ha! ha! lutter ſkiønne randede Ducater.

Hofraaden.

Elendige? Mig? — Mig ville Du beſtikke?

Geheimeraaden.

See, ſee! Men har han ogſaa huſket paa at levere et Par Harer, eller et godt Daadyr ned i Kiøkkenet? Ha, ha, ha!

Hofraaden.

Det er mig ret kiert, Herr Geheimeraad, at De juſt lykkeligviis var i mit Huus; vær ſaa god at beholde dette ſmukke Document til nøiere Underſøgelſe. Og Du, (ringer) Nederdrægtige, ſom i mig ſøger at beſkæmme den hele

hele ærværdige Justice. (Politibudet kommer ind.) Hør Politie! føer den Karl i Arrest.

(Politiet griber ham.)

Herredsfogden.

Velbaarne Herr Hofraad! —

Geheimeraaden.

Ret saa, Herr Collega! ret saa! Afsted med Dig! Hvad seer Din Uværdige, vores anseelige Collegium an for? Jeg har ogsaa for nyelig kastet saadan een ud af Vinduet; han giorde det ret fint, han slog en Thekop i tu for mig, som om det skeede af Vanvare, Koppen var et Par Mark værd, og saa skikkede han mig den anden Dag et heelt Service, som havde kostet nogle hundrede Rigsdaler; men jeg troer nok han fik sin Bekomst. Ret saa, Herr Collega, fiat justitia & pereat med saadan en Skurk! — Afsted med Dig! —

Politiet.

(griber ham trolig haandfør an.)

Nu, March!

Herredsfogden.

Velviise Herr Hofraad, jeg er uskyldig; dersom De vilde behage, at lade Retsbetienten gaae lidt uden for, saa skal jeg opdage denne Ting. —

Hofraaden.

Afsted, afsted! —

Geheimeraaden.

Nu, nu! Herr Collega, audiatur! — Hvem veed hvad der endnu kan være for Ugler i Mosen.

Hofraaden.

(til Rets-Betienten.)

Gaae uden for, men ikke videre.

(Rets-Betienten gaaer.)

Geheimeraaden.

Nu Karl! hvad har I nu at forebringe?

Herredsfogden.

Velbaarne Herr Hofraad! Jeg veed nok, at man ikke kan komme til Dem med sligt noget: det havde heller aldrig faldet mig ind; men Hr. Kammerherren har givet mig det Raad; jeg vilde aldeles ikke til det; men han holdt ved, og sagde: det havde saa sine Aarsager.

Hofraaden.

Saaledes! (sagte.) Atter en Mine!

Herredsfogden.

Dersom velbaarne Herr Hofraad vilde lade mig ubehindret gaae hiem, saa skulde jeg opdage Dem ganske andre Ting.

Hofraaden.

Ingen Betingelse! Dersom I ikke frivillig bekiender, saa har jeg andre Midler, som nok skal aabne Munden paa Jer. (griber til Klokken.)

Herredsfogden.

Strenge Herr Hofraad! lad Naade gaae for Ret, jeg vil bekiende alting. Kammerherren har bestilt et Værelse i mit Huus i Laxhausen for Deres Jomfrue Datter —

Hofraaden.

For min Datter?

Herredsfogden.

Ja! han sagde, at Jomfruen vilde gierne gifte sig med ham; men De vilde ikke tillade det, og derfor vilde De opholde sig hemmelig hos mig, indtil at De havde givet Deres Samtykke.

Geheimeraaden.

Ei, ei, ei! Er det mueligt? Det havde jeg dog ikke troet om Jomfrue Reinhard.

Hof-

Hofraaden.

Kan De vel troe sligt om min Datter? — Nu min Ven! jeg takker ham for de gode Efterretninger; og for hans Beredvilligheb, (ringer, og Rets-Betienten triner ind) at lade sig bruge til deslige Skielmsstykker, kan han i otte Dage forsøge, hvorledes Brød og Vand smager.

Herredsfogden.

Strenge Herr Hofraad! —

Hofraaden.

Kun i otte Dage! den varme Mad vil siden efter smage dobbelt saa godt. Politie, sæt ham paa Raadstuen, paa Vand og Brød i otte Dage.

Rettens-Betient.

Godt, Herr Hofraad! (i det han fører ham bort.) Dine tykke Kieber vil nok blive smallere!

(gaar begge.)

Scene 7.

Geheimeraaden. Hofraaden.

Hofraaden.

Nu hvad siger De om vor naadige Fyrstes Favorit?

Geheimeraaden.

Jeg er som om jeg var bleven til Steen.

Hofraaden.

Men det er mig hiertelig kiert, at De har været Vidne dertil.

Geheimeraaden.

Vi skal ogsaa vide at føre os det til Nytte. Naar Tid kommer, kommer ogsaa Raad! Den Historie med Deres Datter løber mig stærk om i Hovedet.

Hofraaden.

Sørg kun ikke! for min Datter er jeg ubekymret.

Hvad den Karl, den Herredsfoged, der sladrede, det er noget som Kammerherren har paalagt ham.

Geheimeraaden.

Kiere Ven! En Pige er en Pige, og Glas er Glas, og Deres Datter er et Fruentimmer.

Hofraaden.

Men min Datter hun er i fuldkommen Sikkerhed.

Geheimeraaden.

Ja, naar saa er, Concedo! Jeg troer ellers ikke de unge Piger nu omstunder paa et Haar. Og jeg pleier altid at sige, naar en Pige, især i store Steder, har været til Skrifte: periculum in mora. Ha, ha, ha!

Scene 8.

De Forrige. Kammerherren. Friderich.

Friderich.

(som aabner Døren for Kammerherren.)

Herr Kammerherren! — (gaaer.)

Kammerherren.

(i Ridedragt.)

Deres ydmyge Tiener! — mine Herrer!

Geheimeraaden.

Ydmyge Tiener!

Hofraaden.

Hvad er til Deres Tieneste?

Kammerherren.

Jeg kommer fra Hans Durchlauchtighed.

Geheimeraaden. (vil gaae.)

Saa vil jeg ikke forstyrre Dem.

Hofraaden.

Behag at blive, Herr Geheimeraad; (til Kammerherren) Det er dog vel ingen Hemmelighed?

Kam-

Kammerherren.

For nærværende Tid er det vel en Hemmelighed; men i Morgen saaer hele Byen det dog at vide.

Hofraaden.

(til Geheimeraaden.)

Altsaa!

Geheimeraaden.

Nu, og hvad kan det vel være?

Kammerherren.

Det gior mig ondt, at jeg skal være Overbringeren af denne ubehagelige Tidende, hvorvel jeg har alt sagt Dem det forud; men De vilde ikke lade sig advare.

Hofraaden.

Uden Indledning, om jeg maae bede.

Kammerherren.

Meget gierne! Hans Durchl. høist unaadig over den Haardnakkenhed, hvormed De al sin Tid har modsat sig hans høieste Villie, er endelig keed deraf, og fritager Dem fra dette Øieblik af for hans Tieneste.

Geheimeraaden.

Hvem? Hofraaden?

Kammerherren.

Ham selv.

Geheimeraaden.

Saadan en Mand!

Kammerherren.

Hans Durchl. beklager maaskee selv Tabet af saa dueelig en Mand; men han seer ogsaa gierne, at Dueligheden er forbunden med Føielighed.

Hofraaden. (meget rolig.)

Hans Durchl. har stedse været meget naadig imod mig, endogsaa heri har han forekommet mit Ønske.

Kammerherren.

Hvi saa?

Hofraaden.

Tilig eller sildig havde jeg dog maattet tage min Afskeed, dersom visse Ting ikke havde forandret sig; Hans Durchl. beviiser mig kun den Naade, at unde mig før Roe og Hvile, end jeg kunde haabe det. — Jeg kan undvære Hans Durchl.; kan Hans Durchl. undvære mig, saa skal det glæde mig. Det er et Bevis, at der i hans Lande ikke feiler paa duelige, og som jeg gierne troer, paa meere smidige Folk.

Kammerherren.

Er det Deres heele Svar?

Hofraaden.

O ja! og De vil gjøre mig Dem forbunden, dersom De vil berette det Ord til andet.

Kammerherren.

Hans Unaade har De; frygt for hans Vrede!

Hofraaden.

Jeg beklager den Fyrste, som kan fortørnes over Sandhed.

Kammerherren.

Et godt Ord — min Forbøn! —

Hofraaden.

Hint giver jeg ikke, og denne frabeder jeg mig. I øvrigt Herr Kammerherre, ønsker jeg Dem til Lykke.

Kammerherren.

Mig? hvorledes det?

Hofraaden.

At mit Lod ikke treffer Dem.

Kammerherren.

Hvi saa?

Hofraaden.

Tænk engang, om De havde faaet Deres Afskeed, hvad vilde De have grebet til? Jeg ønsker Dem derfor endnu engang til Lykke.

Kam-

Kammerherren.

De er meget overmodig.

Hofraaden.

Af lutter Glæde. Jeg beklager alene at min Datter nu ikke mere vil være noget anstændigt Partie for Dem. (Kammerherren seer betænkelig paa ham.) En afskediget Hofraads Datter — og Fyrstens Favorit.

Kammerherren.

(i en letsindig Tone, som Hofraaden kan tage, som han vil.) Maaskee jeg kunde sætte mig ud over det! — Maaskee det kunde være et Middel — — —

Hofraaden.

Til at slikke mig ind igien? I Sandhed? Ha, ha, ha! Gior Dem ingen Uleilighed, min dyrebare Velynder! jeg beklager, at dette Anslag ogsaa slaaer feil. Der gives underlige Folk i Verden, som man paa ingen Maade kan komme nær. — Og hvor alle de Kugler, som man skyder paa dem, falder tilbage. — De har Hastværk, som jeg seer, Herr Kammerherre, De skal ride med hans Durchlauchtighed til Larhausen; jeg ønsker, ifald De der har et partie de plaisir fore, at det ikke heller maae slaae Dem Feil. Jeg recommenderer mig i Deres Naade, og som sagt, ønsker Dem af mit gandske Hierte til Lykke.

Kammerherren.

Og jeg ønsker Dem, at De længe maae beholde dette gode Lunne, men jeg frygter, at Eftervœrne vil komme siden, ha, ha, ha!

Hofraaden.

Frygt kun ikke derfor; jeg haaber paa en god Forløsning, ha! ha! ha!

(Kammerherren gaaer.)

Scene 9.

Geheimeraaden. Hofraaden.

Hofraaden.

Nu, Herr Geheimeraad hvorledes staaer De der?

Geheimeraaden.

Som om jeg var slaaet for Panden!

Hofraaden.

Hvorover forundrer De sig?

Geheimeraaden.

Naar Fyrsten hugger saadan en Stamme over Ende, hvad skal der da blive af Skoven? Ei, ei!

Hofraaden.

En smuk lys Skov, hvor Vinden ret kan suuse. Naar en Nar sidder ved Roret, kaster man de kloge Folk over Borde, paa det at man ikke skal see, hvorledes Skibet sættes paa Grund.

Geheimeraaden.

En Mand, der ligesom kun tiente honoris causa; som opfrede Fornøielse og Formue for Statens Vel. — At give ham Afskeed! Ei! ei!

Hofraaden.

See De det an for en fyrstelig Erkiendtlighed. For min udviste troe Tieneste tillader han mig nu at leve rolig og fornøiet for mine egne Penge.

Geheimeraaden.

Vil De vil tillade at Deres Kudsk maae spænde for?

Hofraaden.

Hvor vil De nu hen, Herr Geheimeraad?

Geheimeraaden.

Hen at tage min Afskeed, eller ogsaa at skaffe Dem Oprejsning. Jeg vil ikke paa min gammel Alder blive til

Spot

Spot og Skam, og det vilde jeg vist blive, naar saadanne Folk tages bort fra min Side, i mit Collegio, og deres Sted maaskee igien besættes med Børn.

Hofraaden.

For min Skyld ikke et Skridt, Herr Geheimeraad! De maae indklæde det som De vil, saa bliver det stedse en Fornedrelse for mig.

Geheimeraaden.

Saa tager jeg min Afskeed, om jeg ogsaa med min Podagra skal hinke op paa Slottet, ifald De ikke vil lade spænde for.

Hofraaden.

Kiere underlige Ven! Yttre Deres Venskab for mig paa en anden Maade; yttre det derved, at De lader mig leve de faa Aar, som jeg endnu har tilbage i Roe og Fred i min Families Skiød. Naar jeg har min Søn forsørget, som jeg tænker snart skal skee, haaber jeg, at kunne leve rolig og lykkelig.

Geheimeraaden.

Ven! gamle Folk ere underlige og egensindige. Jeg beder Dem for det Venskabs Skyld, som er imellem os, lad der spændes for; jeg hinker min Siel ellers afsted.

Hofraaden.

Naar De endelig vil have det. Kun — —

Geheimeraaden.

Min Herre! Deres Ære er min Ære; Deres skal ikke lide det mindste Skaar; men jeg beviiser Fyrsten og Landet en Velgierning, naar jeg aabner Øinene paa ham, og vil han ikke see, saa har jeg giort min Skyldighed. Fyrstens Magt maae ikke være en Kniv i et Barns Hænder, derfor ere vi og vore Lige til.

Hofraaden.

Gisr, hvad De vil, Herr Geheimeraad, men jeg forbeholder mig dog, at gisre hvad jeg vil; (ringer, Frederich kommer.) Frederich, lad strax spænde for. Geheimeraaden vil kisre bort. (Frederich gaaer.)

Geheimeraaden.

Og jeg vil have tabt Deres Venskab, og De maae skielde mig for en Kierlinge-Præst, dersom De ikke skal blive fornsiet med mig.

Hofraaden.

Men det falder mig just nu ind: at De ikke treffer Fyrsten; han er reden ud.

Geheimeraaden.

Treffer jeg ham ikke, saa bier jeg til han kommer tilbage. I sin Herres og sine Venners Tieneste er Tiden altid vel anvendt. — Hvor har jeg nu giort af det smukke Document. — Aha! her er det. — Bie, du Hof-Krabat, det skal brække din Hals! (tager ham ved Haanden.) Ven! en eclatant Satisfaction, eller ogsaa jeg har ikke mit Embede længere. Lev vel saa længe. (Hofraaden vil følge ham.) Ingen Omstændigheder inter Amicos, bliv! bliv! (gaaer.)

Scene 10.

Hofraaden. (alene.)

Jeg vilde, at det blev som det er. Spændt fra Plogen og frie fra Aaget i min Herres Tieneste, det vilde være roligere og bedre for mig. Og nu Sagen staaer saaledes, ønskede jeg, at mine Børn vare her. Hvor vil de Herrer Jægere ikke gisre store Øien, naar de finde Vildtet i et fremmed Revier, og de gaae glip af saadant et skiønt

Stykke

Stykke Vildt. Min Wilhelmine er en Mourceau de Prince; man har Exempel, at en Durchlauchtig Fyrste for en slettere Lædkerbidken har sat sit Land i Pant. Nu hun er i gode Hænder, det er en vakker Knøs, den Lieutenant! Hvorfor er min Søn ikke ogsaa saaledes!

Scene II.

Hofraaden. Majoren. Kirke-Inspecteuren.

Majoren.

For 1000 Kanon-Kugler! Det er mig et artigt Spilop. Geheimeraaden er nu ogsaa haltet afsted, og Fruen tager vare paa hendes Forretninger i Kiøkkenet; det var jo ellers ikke hendes Arbeide?

Hofraaden.

Fra i Dag af Hr. Major.

Majoren.

Bravo! gid jeg skeer det ene eller det andet, det er ret brav! En Kone maa ikke skamme sig ved selv engang at sætte en Potte til Ilden, og — og, om hun ogsaa var en Superintendents-Frue!

Kirke-Inspecteuren.

Jeg forstaaer Dem, Herr Major; det skal gaae ud over min kiere Hustrue, som aldrig kommer ud af Stuen; „Røgen, siger hun, fordærver Teinten, og hvorfor har „man vel sine Folk." For at beholde den kiere Fred, saa maae man lade fem være lige.

Majoren.

Og imidlertid lade det gaae Hulder til Bulder i Husholdningen. Hvorvel I Herrer, som leve af Kirkerne, kan gierne lade det gaae flodt til, i sær, naar man har Inspection over hele Provindser.

Kirke-

Kirke-Inspecteuren.

Herr Hofraad vil De fortsætte Partiet?

Majoren.

Aha! han svinger venstre om.

Hofraaden.

Endnu kan jeg ikke, mine Herrer. Det er i Dag en Uroeligheds Dag for mig! Jeg har nyelig havt et, endskiønt ikke uventet Optrin; men det kom dog bag paa mig, og jeg har endnu en svær Forretning, som forestaaer mig. De har dog befalt det, Hr. Major!

Majoren.

I Øieblikket.

Hofraaden.

Det er en Forretning, Herr Kirke-Inspecteur, hvorved jeg vel ikke har Deres Hielp nødig; men ogsaa De er Fader! De skal være Vidne til, hvor dyrt dette Navn ofte kommer os at staae! Hvor tungt det bliver een, at være Fader, naar man vil være det ret. (ringer.)

Kirke-Inspecteuren.

Børn give Hiertesorg! men jeg troede, De havde Glæde af Deres.

Hofraaden.

De vil nu strax faae at see, hvor megen Glæde jeg har. (til Friderich, som kommer ind.) Hvad tager min Søn sig for?

Friderich.

Han slaaer den eene Rude ud efter den anden for Tidsfordriv.

Hofraaden.

Lad ham komme hid. (Friderich gaaer.)

Kirke-Inspecteuren.

Han har maaskee et Tilfælde in cerebro?

Hof-

Hofraaden.

Gud give at det kun var det! Jeg vilde hellere see mit Barn paa Veien til Daarekisten, end paa Veien til Stokhuset. Gud forlade mig den Tanke!

Kirke-Inspecteuren.

Bevare os vel! Er det kommen saavidt med ham, at han er sine Forældre ulydig; at han er bleven en anden Absalon?

Scene 12.

De Forrige. Friderich. Fritz.

Fritz.

(støder Friderich ind paa sin Hals.)

Flegel! jeg skal nok finde Veien af mig selv.

Hofraaden.

Min Søn!

Fritz.

Søn? Snart skulde jeg troe, at jeg er en Bastard; med Deres Søn omgikkedes De ikke saaledes.

Kirke-Inspecteuren.

Ei, ei, Herr Reinhard, taler et Barn saaledes til sin Fader?

Fritz.

Det er ligesom Fædrene ere til.

Hofraaden.

Fritz! Jeg har stedse været Dig en langmodig og overbærende Fader, og endnu staaer det til Dig, hvad jeg skal være Dig i Fremtiden. Jeg vil end ydermere bede, besværge Dig: tving mig ikke til at blive en streng Fader imod Dig, af Kierlighed til Dig.

Fritz.

Er det ogsaa Kierlighed, at, lade mig paagribe af

Kud-

Kudsken og Gaardskarlen, og som en Hund lade mig kaste i et Hul? Gid Fanden have den Kierlighed?

Hofraaden.

Hvorfor satte Du Dig op imod min Befaling? Og — en god Aand gav mig det ind; ikke at lade Dig kiøre ud. — Viid det, og rødmes af Skamfuldhed, ifald Du endnu er i Stand til at have denne Følelse; vid, at Hensigten af Din Spadseretuur er mig vel bekiendt!

Fritz.

(til Friderich.)

Din Skurk!

Hofraaden.

Tie! Havde Karlen været en Skurk, saa var Din Søster nu — — Dog, jeg vil endnu ogsaa spare Dig for den Fornedrelse, at fortælle Din Gavtyvstreg i disse Herrers Nærværelse. Fritz! for sidste Gang, for sidste Gang taler Din milde Fader med Dig — Udaf mit Huus lader jeg Dig ikke komme, førend Din Opførsel giør mig sikker for Udsvævelser. Der skal blive Dig sendt Acter op paa Dit Kammer til Udarbeidelse. Du kan flittig ove Din Jus, som Du paa saa skammelig en Maade i nogen Tid har slengt paa Hylden, og ved vedholden Flid, paa Talent feiler det Dig ikke, snart avancere ind i Raadet.

Fritz.

Jeg giør det ikke.

Hofraaden.

Min Søn!

Fritz.

Jeg giør det ikke! Lad mig blive Officier, som Fyrsten har lovet mig.

Hofraaden.

Jeg beder Dig!

Fritz.

Fritz.

Jeg gior det ikke.

Hofraaden.

Velan! saa maae jeg da dertil. Du fælder selv Din Dom, og sønderknuser — mit Hierte. Men lad det saa være! Jeg vil ikke tage den Bebreidelse med mig i Graven, at have været Skyld i Din Ulykke. (gaaer nogle Gange op og ned og søger at fatte sig.)

Kirke-Inspecteuren.

Ei, Herr Reinhard! Herr Reinhard! Det er en haardnakket Forstokkelse! Gaae, benyt Dem af dette gunstige Øieblik, omsavn Deres Faders Knæe — —

Fritz.

Og flæbe! og krybe! Jeg er intet Barn!

Hofraaden. (rolig)

For at blive en brav Officeer, maae man lære den ringere Tieneste — Friderich! (Friderich aabner Sidedøren og der kommer tvende Underofficerer ind) Herr Major! jeg overleverer Dem her en Recrut (til Underofficererne) Mine Herrer! dette unge Menneske har stor Lyst til at blive Soldat. Min Ven, Herr Majoren er saa god, at antage ham ved sit Compagnie; De vil altsaa sørge for, at han gior Compagniet Ære.

Underofficeren.

Det skal være vor Sag, Herr Hofraad! dersom gode Ord ikke vil hielpe, saa (løfter Stokken i Veiret) tage vi den knortede til Hielp.

Hofraaden.

Det er Ret. For det øvrige vil Herr Majoren selv sørge.

Majoren.

Lad mig kun raade. Jeg har bragt andre Hoveder

til Raison; vi har fleere saadanne forkielede Drengebørn ved Compagniet. Her har De min Haand paa, Ven, og Fanden skal tage mig, dersom Kamisbrød og et Spanskrør ikke inden fire Uger skal gjøre en dygtig Karl af ham. — (til Fritz.) Reinhard! I gaaer med disse tvende Underofficerer strax hen i mit Qvarteer, og lader jer iføre Mundurings-Sorterne, og begynder strax at marchere. Underofficeer!

Underofficeren.

Herr Oberstvagtmester!

Majoren.

Han giver ham et Sengested, og gaaer ikke fra hans Side, paa det at det ikke skulde falde ham ind at desertere. Endskiønt, jeg tænker: at Lysten vil forgaae ham, at dandse igiennem den lange Række. Om Aftenen ved Tappenstreg, og om Morgenen ved Reveillen tager han ham med ved Visiteringen, paa det at han kan lære at gaae ordentlig til Engs, og at staae tidlig op. Og paa det at han ikke skal forglemme at skrive, saa lad ham flittig recenskrive Compagnie-Listerne. (til Fritz som staaer og tygger paa sine Negle.) Nu, hvorledes staaer I der? Hovedet i Veiret! (han retter ham.) Skyd Brystet op! Knib Maven ind! Lad Armene hænge lige ned. March! det vil nok gaae!

(Begge Underofficererne tage ham hver ved sin Arm og føre ham bort.)

Hofraaden.

Seer De, hvilken Haardnakkenhed? Ikke en Lyd han gav fra sig. Kom, mine Herrer! jeg maae tage lidt frisk Luft. De har været Vidner, mine Herrer, De ere ogsaa Fædre: kunde jeg som Fader, gjøre mindre; kunde jeg gjøre mere. (gaae samtlige bort.)

Friderich.

Friderich.

Han har min Siel giort det derefter. Det er en Galgenfugl! Han maae have kostet Hofraaden en god Dalers Penge, og er dog en Dogenikt. Vi og vore Lige ville gierne lære noget, og have ikke den Leilighed dertil. Men de lærer dig nok Mores! De vil nok drikke dig til med de Næsestyvere og Puf i Ribbenene, som jeg har maattet stikke i Lommen.

Scene 12.

Friderich og Lise.

Lise.

(med Aanden i Halser.)

Min Gud! Friderich, hvad er der paa Færde? Hvor føre de den unge Reinhard hen? Jeg mødte ham med tvende Underofficerer. Alle Folk paa Gaden stimlede sammen.

Friderich.

Saa? Jh nu, hun veed jo, at den unge Herre har villet være Officeer, men nu er han avanceret tilbage, og er bleven Musketeer.

Lise.

Vores unge Herre? — Musketeer?

Friderich.

Jh ja! O, det vil klæde ham ret godt, med den stive Pidsk og den korte Kiole. Kan Hun huske, da han kom fra Jena, da havde han ogsaa saadan en kort Jakke paa, og en Pidsk, saa tyk, som min Arm; klædte det ham ikke vakkert? Hun sagde endda, at man i den korte Jakke kunde see, hvad der var ved en Karl at gjøre, man kunde saa smukt see hans Laar. Derfor kan hun vel ogsaa saa godt lide den hollandske Nideknegt?

Liſe.

Ah! Han er ikke ret klog!

Friderich.

Jo det er ret en net Fyr, — en Karl, ſom han var ſtøbt.

Liſe.

Han er ganſke viſt ikke ſaadan en Grobian, ſom Han er.

Friderich.

O nei; det er ret en galant Ridefnegt; han kan radbrække et par latinſke og franſoſiſke Ord.

Scene 14.

De Forrige. Fruen.

Fruen.

Er I nu ſammen igien? — Gaaer det igien ud over Herſkabet? Hvor er min Mand?

Friderich.

Han er gaaet ned i Haven.

Fruen.

Der er en Allarm her i Huſet i Dag, ſom ikke er at holde ud. Er det ſandt, hvad Folk fra Gaden nylig har fortalt mig?

Friderich.

Hvad for noget, Frue?

Liſe.

Ak! jo viſt er det ſandt! jeg har ſelv ſeet ham.

Fruen.

Min Stedſøn iblant Soldater?

Friderich.

Ja, Frue! Herr Hofraaden troede, at ſiden han endelig vilde være Officeer, ſkulde han begynde ved Muſketeer.

Frue

Fruen.

Min Gud! hvad tænker den Mand dog! At prostituere sig i sin egen Søn! det vil give et artigt Raisonnement i Byen.

Lise.

Børn paa Gaden veed alt at tale derom.

Fruen.

Det er en Skam for den hele Familie. Havde jeg dog kun ikke givet efter! Gud! hvilken Mand! hvilken Mand! — Dersom han spørger efter mig, saa er jeg i mit Cabinet. (gaaer.)

Friderich.

Hvilken Mand! hvilken Mand! — Ham kan man ret kalde en Mand, Frue! — Jomfrue Lise, jeg er i mit Cabinet, dersom hun spørger efter mig.

(gaaer ud af den eene Side.)

Lise.

Jeg bryder mig Pokker om ham!

(gaaer ud af den anden Side.)

Ende paa den fierde Act.

Femte Act.

Scene 1.

Fruen. Obersten.

Fruen.

(kommer ud af hendes Cabinet.)

Han lader sig hverken see eller høre; jeg kommer til at gaae ned igien. Jeg veed ikke, med hvad for et Ansigt jeg skal komme frem for Selskabet. O Gud! de Mænd! naar det falder dem ind, at have deres Hoved for sig selv!

(vil gaae.)

Obersten.

(kommer fra Gaden.)

See god Aften, Niece. Hvor er Deres Mand? — (trykker hendes Haand.) Frue, hvilken Mand De har!

Fruen.

En hidsig, underlig Mand!

Obersten.

Engang imellem! det kan nok være, naar man gior ham det for broget; men ellers den beste Mand paa Guds skore Jord.

Fruen.

Og det siger De?

Obersten.

Det er mig som siger det, og Fanden skal tage den, som siger mig imod.

Fruen.

Saa skulde han nær have taget mig; thi jeg var i den Fristelse, at sige Dem imod.

Obersten.

De? De har Uret, og det ubeseet, De har Uret.

Vi

Vi have alle miskiendt ham, De og jeg, og jeg meest. Jeg har miskiendt ham for et Fruentimmers Skyld, som ikke er værd, at være min Søster.

Fruen.

Min Tante?

Obersten.

Som ikke heller er værd, at være Deres Tante. Det er hende, som har stiftet alt det Onde i Familien: hun havde forblindet mig imod den redelige Mand; hun har sat mig i Gield, og giort mig til Nar; og det er ham, som hielper mig derudaf, uden at jeg nogensinde har fortient det af ham.

Fruen.

Det havde jeg dog aldrig troet, at De skulde blive hans Lovtaler.

Obersten.

Jeg maae — jeg maae! om ogsaa Bøddelen stod med Sværdet over mit Hoved. Der seer De — (viser hende Pungen) Dette har jeg endnu tilovers, efterat jeg har betalt al min Klat-Gield. Men for dette Snavs Skyld — har jeg aldrig i mine Dage havt Agtelse for ham — men fordi han har reddet mig fra Skam og Skændsel; fordi han har giort mig opmærksom paa min Værdighed, og frelst mig for en Diævel i qvindelig Skikkelse.

Fruen.

De er uden for sig selv.

Obersten.

Af bare Fornøielse. Jeg aander nu Frihed og Lykseelighed. Endnu i Dag flytter jeg herind, for at nyde Livet i en Mands Selskab, som vil være min Ven, og min Ledsager.

Fruen.

De? — Flytter De ind i vort Huus?

Obersten.

Ja, ja! jeg, ind i Deres Huus, mine Pakkenilker ere alt komne.

Scene 2.

De Forrige. Frue von Schmerling.

Frue von Schmerling

Ah! bon soir! Nu, Niece? Spænder Herr Hofraaden endnu Buen saa høit, efterat han i Naade har faaet sin Afskeed?

Fruen.

Hvem? min Mand?

Frue von Schmerling.

Veed De det endnu ikke? Det skulde giøre mig ondt, dersom De skulde befinde Dem i de Omstændigheder, — hvor en pludselig Alteration — —

Obersten.

Har Hofraaden sin Afskeed?

Frue von Schmerling.

Ja, min Herr Broder! Jeg kommer just nu fra Assemble hos Ministerens; han har allerede Ordre til at udstæde den. Kammerherren har alt i Forveien forkyndet ham det. Havde man giort sig ham til Ven, og ikke begaaet visse Insolencer, saa havde alting endnu været godt. Men, som man laver det, har man det.

Fruen.

Store Gud! min Mand har faaet sin Afskeed!

Obersten.

(til sin Søster.)

Og det siger De med saadan diævelsk Glæde?

Frue von Schmerling.

Jeg har jo sagt, at jeg ikke før skulde betræde hans Dørtærskel, førend jeg kunde triumphere over ham. Han har

har sin Afskeed, og nu er jeg her. Som man reder, saa ligger man. Han har jo ikke villet have det anderledes.

Obersten.

De har altsaa havt Fingre med i Spillet?

Frue von Schmerling.

Jeg har blandet Kortet, og givet det.

Obersten.

Afskyelige Qvinde!

Frue von Schmerling.

At sige mig det?

Obersten.

Ja, til Dig, Dig! som jeg ikke meere vil erkiende for min Søster; som jeg reent slaaer Haanden af — —

Frue von Schmerling.

Er De gal? Er det en Tale til mig?

Obersten.

Ja, det er en Tale, som jeg allerede før skulde have ført med Dem. Men Taalmodighed! For Dem er ogsaa Kortet alt blandet og givet.

Frue von Schmerling.

Ha! ha! ha!

Obersten.

Lee, Satan, lee! Vi vil see, hvem der leer sidst!

Fruen.

O Gud! min Mand! min Mand!

Obersten.

Vær rolig, kiere Niece! Maaskee alting kan blive godt igien; og dersom ogsaa; dersom det ogsaa blev derved: Deres Mand har ikke Fyrsten nødig, men han ham.

Fruen.

Det er altsammen godt nok. Men Folke-Snak. Det kommer Slag i Slag. O Tante! Tante! Hvad har De giort?

Frue von Schmerling.

Hvad jeg maatte gisre. Jeg skal lære ham at traktere Folk af min Stand en Bagatelle.

Scene 3.

De Forrige. Friderich.

Friderich.

Herr Oberst! Deres Sager ere alt bragte ovenpaa; og Deres Heste, skal de trækkes ind i vores Stald?

Obersten.

Ja, min Søn! Jeg kommer siden selv ned, for at see lidt efter.

Friderich.

Godt, Herr Oberst. (gaaer.)

Frue von Schmerling.

Hvad var det?

Obersten.

Som man laver det, saa har man det. Lee dog! Jeg er flottet fra Dem Madame, for ikke længere at leve under eet Tag med saadan en Furie. Jeg skal lære Dem, at tractere en Broder en Bagatelle. Nu, hvorfor leer De ikke? Og i Morgen den Dag lader jeg Huuset over Hovedet paa Dem sætte til Auction, og sælge det til den Høistbydende, og saa maae De gierne for mig — flytte ind til Mester Wunderlig — i al Ære og Respekt; Nu, De leer jo ikke?

Frue von Schmerling.

Af Hiertensgrund! Ha! ha! ha!

Obersten.

Det synes mig dog ikke; Instrumentet er forstemmet.

Frue von Schmerling.

Paa min Ære ikke! Jeg leer ret hiertelig af Dem;

De

De er den uselste Skabning af et Mandfolk, som Jorden kan bære; vaklende som et Rør, uden Kraft, uden Fasthed; som dandser efter enhver Pibe.

Obersten.

Det troer De, fordi jeg hidindtil har været godvillig nok til at dandse efter Deres? Men nu er Viisen ude, naadige Frue Søster, og De skal endnu i Dag komme til at dandse efter Noder, hvoraf Harmonien aldeles ikke vil behage Dem.

Scene 4.

De Forrige. Hofraaden.

Fruen.

(gaaer ham i Møde.)

O min Beste! hvad har De giort?

Hofraaden.

Jeg?

Frue von Schmerling.

Ah! Deres Tienerinde, Herr Hofraad — — har været.

Fruen.

Saa er det sandt, min Engel? Saa har De faaet Deres Afskeed?

Hofraaden.

Ja, mit Barn! Glæder det Dig ikke, at Fyrsten har havt den Naade, at skienke mig mine, og mine mig igien?

Frue von Schmerling.

De tager Deres Partie, som en viis Mand.

Hofraaden.

Madam! Hvad søger De i mit Huus?

Frue von Schmerling.

Jeg opbygger mig ved Deres Taalighed i Lidelser.

Hof-

Hofraaden.

Deri gior De meget vel. Ov dem i Tide deri, De kunde maaskee faae den nødig. — (til hans Kone.) Min dyrebare! vær rolig; Du seer jo, at jeg er det. Hvad skal den Flæben til? — God Aften, kiere Herr Oberst, hvor gaaer det?

Obersten.

Godt, ret godt, vakkre Mand! Sladdre kan jeg ikke meget, men (trykker ham i Haanden.) De føler, hvad jeg ønsker at kunne sige Dem.

Hofraaden.

Alt godt, kiere Ven! alt godt.

Frue von Schmerling.

Det er jo ret en broderlig Eenighed.

Obersten.

Vel er jeg nu af Deres Huusfolk; men jeg har ikke noget i dette Værelse at befale. Jeg beder altsaa om Deres Tilladelse, (tager sin Søster noget fast ved Haanden.) at rense Luften.

Frue von Schmerling.

Nu, nu, saa sagte!

Hofraaden.

Nei vist ikke, Herr Oberst! den naadige Frue vil desuden ikke længe skiænke os Ære af hendes Nærværelse; Hun har Indretninger at giøre hiemme i Hendes Huus.

Frue von Schmerling.

En smuk Spodskhed! Altsaa er Obersten virkelig flyttet ind i Deres Huus?

Hofraaden.

Virkelig!

Frue von Schmerling.

For at blive en fuldkommen Smarodser?

Obersten.

Obersten.

Qvinde!

Hofraaden.

Vær rolig, Herr Oberst! Madame, Deres Herr Broder er efter min Begiering flyttet ind til mig, for at bringe hans forsaldne Omstændigheder i Orden igien, som ikke gisre ham, men Dem Skam; og for at komme hans fuldkomne Ruin i Forkisbet, som han ved Deres vilde Oeconomie ilede i fuld Filrspring i møde. Jeg er med stor Fornøielse bleven hans Forvalter; Vogt De sig, at Deres Creditorer ikke blive deres Forvaltere.

Fruen.

Gud! og det maae jeg saadan høre paa! — Tor jeg vel spørge, om — — —

Hofraaden.

Om hvad?

Fruen.

Om vores Søn virkelig er — —

Hofraaden.

Han har alt for to Timer siden lært at marschere.

Obersten.

Hvem?

Frue von Schmerling.

Deres Søn?

Fruen.

O Gud! hvilken Mand! At lade ham ved høi lys Dag føre igiennem Gaderne.

Hofraaden.

Det er min Søn, den der lider meest derved, det er mig selv. At sørge for hans Opdragelse paaligger mig; og om det er mueligt, endnu at gisre ham bedre. Veiene til Forbedring ere forskiellige. Jeg har maattet vælge denne. Dette har jeg Dem ogsaa for den største Deel at tak-

ke,

ke sex, Madam. Havde De ikke sat ham disse Officier-Grille i Hovedet, saa havde det unge Menneske ikke tænkt derpaa. Jeg ærgrer mig kun over, at jeg for en Deel har maattet efterleve Deres Villie: De vilde gjøre en Officeer af ham; og han begynder nu for det første med Musketeer

Frue von Schmerling.

Min Fritz, Musketeer!

Hofraaden.

Deres Fritz Musketeer; ved Major Wurmbs Compagnie.

Fruen.

Og betænk hvilken Skam, naadige Tante: at lade ham ved høi Lys Dag føre igiennem Gaderne!

Frue von Schmerling.

Det er afskyeligt! — Men jeg skal nok skaffe ham frie igien. — — I Morgen tilig skal jeg tage op til Hans Durchl.

Hofraaden.

Gisr Dem ingen Uleilighed Madam! Saavidt strækker Fyrstens Magt sig ikke, at gjøre Indgreb i en Faders Rettigheder, som ere helligede ved Naturen og Lovene.

Frue von Schmerling.

Ikke?

Hofraaden.

Nei, Madame, nei, nei!

Scene 5.

De Forrige. Friderich, siden Sadelmageren.

Friderich.

Sadelmageren Wunderlig! —

Hofraaden.

(noget bestyrtset, sagte til Oberſten.)

Er han ikke tilfredsstillet?

Oberſten.

Oberſten. (ſagte.)

Jo! men han ſkal endnu ikke lade ſig mærke dermed.

Hofraaden.

Saa, ſaa; — Lad den ærlige Mand komme ind. (Friderich gaaer.) Det angaaer nok Dem, Madame.

Oberſten.

Lee dog Frue Søſter. Dette er een af de Piber, ſom De vil komme til at dandſe efter.

Frue von Schmerling.

(ſom ſkiuler hendes Arrighed.)

Jeg vil dog, ſee hvad ſaadan en Karl vil fange an med en Kone af min Stand!

Hofraaden.

Alt det, ſom hans retfærdige Fordring bringer med ſig. Troer De, at kunne giøre Deres Stand til en Skandſe, bag hvilken De uſtraffet kan træde Pligter og Lovene under Fødder? Nei, ſaa beſkæmmer De Adelen. Enhver Dyds Udøvelſe, den ſtrengeſte Jagttagelſe af Ære og Retſkaffenhed, Lovenes Haandhævelſe — det er det, ſom giver Adelen dens Værd, Glands og Fortrin.

Frue von Schmerling.

Jeg takker, Herr Profeſſor.

Sadelmageren. (kommer ind.)

I al Ære og Reſpekt; Herr Hofraad! jeg har al Ærbødighed for Deres Huus; jeg har kun et Par Ord at tale med den naadige Frue, i al Ære og Reſpekt.

Hofraaden.

Saa meget ſom han vil.

Sadelmageren.

Kan Deres Naade betale mig, i al Ære og Reſpekt?

Frue von Schmerling.

Han er en keedſommelig, paahængende Mand. Hvad

over-

overlsber ham mig for? Han er jo bestilt til i Morgen, og dermed er det nok.

Sadelmageren.

Dermed er det ikke nok, Deres Naade. Jeg veed, at jeg i Morgen faaer ligesaa meget som i Dag, i al Ære og Respekt. — jeg veed at det med Leverancen har heller intet paa sig, i al Ære og Respekt; jeg veed ogsaa, at De er kiørt hen til Isden Abraham og rundt omkring i Byen for at borge, i al Ære og Respect; og at De ikke har faaet, fordi at De ingen Fides har, i al Ære og Respekt!

Frue von Schmerlina.

Han er en ubehøvlet grov Mand! Veed han vel det?

Sadelmageren.

Grov hist, og grov her! Mester Wunderlig er Høflighedenselv, i al Ære og Respekt. Nota bene, naar han faaer sine Penge. Men hos Dem seer det ikke ud derefter, i al Ære og Respekt. Jeg kommer nu nylig hiemme fra Deres Huus, der finder jeg en smuk Forstyrrelse! Reent udseiet! saa sandt som jeg er ærlig! der er hverken Borde, Stole, Seng eller Gardiner, i al Ære og Respekt; her er Intet, og der er Intet, uden nogle stormægtige Skilderier, men som ere ormstukne og fulde af Huller, og som jeg ikke fik fire Skilling for hos en Marskandiser, i al Ære og Respekt.

Frue von Schmerling.

(til Oberſten.)

De har dog vel ikke dreven Deres impertinenes saavidt?

Oberſten.

Jo jeg har. Jeg har taget, hvad der hørte mig til.

Sadel-

Sadelmageren.

Og saa siger min Procurator endda, at De, i al Ære og Respekt, var en Fuks i Aspecten.

Hofraaden. (leende).

En Fuga suspecta — —

Sadelmageren.

Ja, jeg veed ikke hvad det Krimskrams hedder in jure; jeg lod mig det forklare paa dansk, og saa hedder det: een, som er paa flygtende Been, og i saadanne Tilfælde kunde man sætte slig en Person i Arrest, i al Ære og Respekt. Og derfor har jeg med Deres Naades Tilladelse, i al Ære og Respekt, bragt et Par af Byefogdens Folk med mig, som skulde kiøre hiem med Deres Naade, og betiene Deres Naade saalænge, til jeg fik min Betaling, i al Ære og Respekt.

Fruen.

Min Tante i Arrest? Det taaler jeg ikke. Jeg tillader ikke at min Tante beskæmmes.

Hofraaden.

Vilde Du kun ikke blande Dig i Sager, som ikke angaae Dig.

Fruen.

Ikke angaae mig? Gaaer min Families Ære ikke mig an?

Hofraaden.

Jeg skulde troe, at jeg har giort nok for denne Ære. Jeg beder Dem, min Beste, bring ikke min Mund i Gang i denne Mands Nærværelse.

Fruen.

Men at hun bliver arreteret, det tilstæder jeg aldrig.

Sadelmageren.

Jh nu, dersom Fruen vil have den Naade, at betale

for hendes Naade, i al Ære og Respekt, det kommer mig paa et ud.

Hofraaden.

Min Kone kan ikke uden min Tilladelse betale noget. — Madame, giv De Manden Svar.

Frue von Schmerling.

(græder af Arrighed.)

Han kan komme igien i Morgen.

Sadelmageren.

Ja det skal jeg ogsaa, Deres Naade, i al Ære og Respect. Men Byefogdens Folk kiøre hiem med Dem, i al Ære og Respect.

Fruen.

Men min Beste, jeg beder Dem, for alt, som er til!

Hofraaden.

Mester, Han har brugt den fornødne Forsigtighed. Lad Han kun Folkene blive der nede, og gaae Han rolig til Sengs; den naadige Frue har et vidtløftig Bekiendskab, og mægtige Venner ved Hoffet; de skaffe maaskee nok Raad.

Sadelmageren.

Nu, Herr Hofraad, bliv ikke vred, i al Ære og Respect, at jeg har incommoderet Dem saa sildig. Men hvorledes vilde det tilsidst gaae med os fattige Haandværksfolk, i al Ære og Respekt, naar man snart bliver snydt af Peer, og snart af Povl. Jeg ønsker Dem samtlig en god rolig Nat, i al Ære og Respekt. (gaaer.)

Scene 6.

Hofraaden. Fruen. Frue von Schmerling. Oberſten.

Oberſten.

Nu, min Frue Søster! hvorfor saa eftertænksom? Som man reder, saa ligger man.

Frue

Frue von Schmerling.

Godt! — det er godt; men det skal komme jer alle dyrt at staae.

Hofraaden.

Madame, lad ikke andres Forbrydelser gaae ud over os. Jeg har allerede haardt nok følt den mægtige Indflydelse, De har ved Hoffet. Men hvad kan jeg gjøre for det, at Manden ingen Levemaade har. Men jeg tænker, at han ogsaa er straffet nok med, at han ikke faaer den belovede Leverance.

Frue von Schmerling.

Spot De kun! Men jeg skal ikke før lægge mit Hoved til Hvile, førend jeg har hævnet mig paa det Eftertrykkeligste.

Oberſten.

(til Hofraaden.)

Hun vil have Tid med at lægge sit Hoved til Hvile, thi hun har ikke en Seng i hele Huset.

Fruen.

Jeg beder Dig min Beste, for vor Kierligheds Skyld.

Hofraaden.

Nei, mit Barn, for meget er for meget. Enhver Ting maae have sine Grændser; Slægtskabs og Venskabs Pligter maae ogsaa have deres. Jeg troer, uden at prale, at jeg har giort mere, end man med Billighed kan forlange af Venner og Paarørende. Forlad mig, Herr Oberst, at jeg i Deres Nærværelse er nødt til at tale derom.

Oberſten.

(omfavner ham)

O min Ven! De har giort mere for os, end den eene Broder for den anden.

Scene 7.

De Forrige. Friderich, siden Philip.

Friderich.

Der kommer Philip. Herr Hofraad, ansættendes i fuld Galop.

Hofraaden.

Endelig. Jeg var alt halv bange. Lad ham strax komme ind.

Friderich.

Der er han alt. (til Philip.) Du rider som bare Fanden!

Philip.

Ja, det gaaer ikke anderledes til i Tieneſten.

(Friderich gaaer.)

Hofraaden.

Hvad bringer Du for Godt?

Philip.

For det første mig selv. Min Herre har skikket mig i Forveien, og her er jeg.

Hofraaden.

I Forveien. Altsaa komme De snart efter?

Philip.

Vi ere ikke et Kanonskud fra hinanden.

Hofraaden.

Nu, hvad tildrog der sig?

Philip.

Underlige Ting, Herr Hofraad. Chaisen stod parat, og vi lod strax staae til. Jeg skulde troe, at vi ikke har skaanet Postmærerne, for at vinde Fienden en March af. Vi stod af ved Vertshuuset, og derpaa fordeelte min Herre sine Poster: vi maatte ride tilbage; jeg holdt et halvhundrede Skridt fra Slagbommen; og Caspar ved Slag-

bom-

bommen. Det varede ikke længe, førend vi fik Øie paa de fiendtlige Forposter; men esterdi jeg ingen Ordre havde til at indlade mig med dem, saa skamuzerte jeg aldeles ikke med dem, men trak min anden Post til mig, og trak tilbage til Hovedarmeen.

Hofraaden.

Du est en Nar; til Sagen!

Philip.

Ja, Herr Hofraad! en Relation maae være udførlig og tydelig. Fienden rykkede an; han var stærkere end vi; men min Herre og Jomfrue Reinhard —

Fruen.

Og hvem? — — —

Philip.

Og Jomfrue Reinhard havde forskandset sig oppe i den øverste Etage, og oppebiede Fienden paa staaende Fod for Vinduet.

Fruen.

Er Karlen af Lave? Hvad sladdrer han der om min Datter?

Hofraaden.

Stille! fald ham ikke ind i Talen.

Philip.

Jeg holdt med min Hest uden for Værtshuset. Fienden kom an, og recognoscerte. „Hvem hører denne Chaise til?“ raabte Kammerherren, da han kunde see det hvide i vore Øine.

Hofraaden.

Var Fyrsten derhos?

Philip.

Det forstaaer sig! „Min Herre!“ svarede jeg, „Hvem er jeres Herre?“ Der ligger han oppe i Vinduet. De Øine glemmer jeg aldrig, saa længe jeg lever,

som de begge spilte op, da de blev min Herre og Jomfrue Reinhard vaer. De havde vist ikke formodet os i saa god Disposition.

Fruen.

Gid jeg blive Dødsens, om jeg forstaaer et Ord af al denne Sladder!

Hofraaden.

Stille! om jeg maae bede!

Philip.

De trak forbi, og strax derpaa blev Kammerherren detacheret, for at opfordre Besætningen. Han steeg af, og jeg lod ogsaa sætte af, og saa marcherede vi op af Trapperne. Den første Compliment var kort og kold. Endelig sagde Kammerherren: „Min Herre, jeg skal spørge i „ Hans Durchl. Navn, hvad De bestiller her med dette „ Fruentimmer. Det kommer ham fordægtigt for, at „ forefinde Dem begge her alene, og det med Postheste. „ Herr Kammerherre!" gav min Herre til Svar: „Dersom „ De spørger i Hans Durchl. Navn, saa kan De melde „ ham, at jeg er kiørt ud at spadsere med min Kiereste."

Fruen og Frue von Schmerling tillige.

Kiereste? Hvis Kiereste?

Hofraaden.

Ja saa! det veed De endnu ikke. Jeg har for et Par Timers Tid siden givet Herr Lieutenant von Altdorff Løfte paa min Datter.

Fruen.

Wilhelmine?

Frue von Schmerling.

Til vores Fætter Carl?

Obersten.

Bravo! det under jeg den ærlige Karl af min ganske Siel.

Hof-

Hofraaden.

Jeg haaber, at Du mit Barn, og De Herr Oberst, seer det gierne. Det er et vakkert ungt Menneske.

Obersten.

Det er han, det er han, det maae jeg kysse Dem for, at De saaledes hielper en fattig, men retskaffen Officeer.

Hofraaden.

Men Dem, naadige Frue, maae jeg bede om Forladelse, at jeg har giort Deres Plan til Intet. De seer, at Deres Miner ere alle vel contraminerede — det var vel ret et smukt net Værelse, som der var bestilt hos Herredsfogden. Skade at den gode Mand ikke kunde være nærværende; thi han sidder alt for tvende Timer siden paa Vand og Brød. Deres Hensigt med samme Mand var ogsaa ret god; men jeg miskiendte den. De vilde der hiulpen mig til Hundrede skiønne randede Ducater, og jeg var saa eenfoldig, ikke at ville fortiene dem, da det dog kun kom an paa et lille bitte Skielmsstykke.

Frue von Schmerling.

Forbandet! Alting er opdaget!

Hofraaden.

Alting. De maatte da ellers endnu have meget forbækte Miner.

Fruen.

Er det Deres ramme Alvor, at De har givet min Fætter Løfte paa Wilhelmine?

Hofraaden.

Mit ramme Alvor.

Fruen.

Og hvor er hun da? Jeg troede hun var i Haven?

Hofraaden.

Nei! Hun er alt for et Par Timer siden kiørt ud at

spadsere med min Svigerson. Tillad nu, mit Barn, at Philip maae blive ved. Nu Philip?

Philip.

Det Ord Brud forfærdede Kammerherren meget; han saae ud som en demonteret Kanon. „Men," blev min Herre ved, „sporger De af egen næseviis Nysgierrighed, „saa retirer Dem, eller — her slog han paa sin Kaarde, „jeg skal vise dem Veien ud af Døren, eller igiennem „Vinduet." Han vilde vel ikke saa lige lade det komme an derpaa, saasom han formodentlig ikke kunde voltigere, men, da han saae, at der ikke var at tænke paa nogen Capitulation, saa drev han af. Det varede ikke længe, saa kom han igien. „Hans Durchl. sagde han, kommer det „fordægtig for, at finde en anseelig Mands Datter fra „Byen sammen her med en fremmed Officeer. De maae „derfor ufortsvet begive sig tilbage til Staden."

Hofraaden.

For paa en bequemmere Tid at udføre Deres Forehavende. Nu?

Philip.

Min Herre svarede: „Jeg beklager Deres Prinds, „dersom han har Officierer ved sit Corps, som give „ham Anledning til at formode saadan en slet Streg af „en Officier."

Hofraaden.

Det var vel svart, ret godt!

Obersten.

Hvad Æren er angaaende, da forstaaer han ingen Spøg.

Philip.

„Ikke i Følge hans Befaling, sagde min Herre; „thi jeg tiener General-Staterne, og ikke ham; men fordi

„at

„ at det er sildig, derfor kiører jeg tilbage til Staden." Og dermed lod han ham staae, satte sig i Vognen, og kiørte afsted. Mig gav han et Vink, jeg gav min Hest af Sporen, jagede, alt hvad Toiet kunde holde, og her er jeg.

Hofraaden.

Du er en loierlig Fyr! Har Du giort Campagne med?

Philip.

Jeg er bleven ung i Feldten Herr Hofraad. Det første Feldttog giorde jeg med bag paa min Moders Ryg. — Min Fader var Sergeant, og min Moder vaskede og kaagte for salig Oberst-Lieutenantens Compagnie, den brave Herre, og mig havde hun lagt sig til underveis. Siden efter har jeg tumlet artig omkring. Den salig Herre holdt meget af mig, ret meget! — Tag det ikke ilde op, Herr Hofraad, jeg maae græde, saa tidt jeg tænker paa ham; thi jeg har ham alting at takke. Feldpræsten maatte undervise mig; jeg var flittig, og lærte mere, end jeg til mit Kald havde nødig. Men siden efter har det giort mig god Tieneste. Da den salig Herre døde, giorde han mig til Hofmester, Kammertiener og til Rideknegt hos hans Søn.

Hofraaden.

Det er en dygtig Knøs! Ikke sandt, Herr Oberst?

Obersten.

Jeg kiender ham, Herr Hofraad! jeg kiender ham.

Philip.

Jeg skulde troe at vi have hiulpet os honet og ærlig igiennem Verden. Min Herre giorde i sit trettende Aar den første Bataille med. Der gik det heedt til; men han gik i Ilden, som en Brandenborger, og hvor han var, der var jeg ikke langt borte, omendskiønt min Post var bag ved Bagagen. Men vi tale ikke gierne om vore Campagner.

Hofraaden.

Jeg har nu givet Din Herre et godt Vintergvarteer —

Philip.

Det har De, Herr Hofraad; men De har ogsaa faaet en Svigerson, som gior Dem Ære.

Hofraaden.

For Dig skal jeg ogsaa sørge. —

Philip.

Det gior nok min Herre; hos ham vil jeg leve, hos ham vil jeg døe.

Scene 8.

De Forrige. Friderich. Lise, siden Lieutenanten, Wilhelmine, og strax derpaa Kammerherren.

Friderich og Lise.

(komme styrtende ind og sige tillige.)

Der er de! der er er de!

Hofraaden.

Hvem? Hvem er der?

Friderich og Lise.

Wilhelmine, Wilhelmine og Lieutenanten.

Wilhelmine og Lieutenanten.

(gaae til deres Fader.)

O min Fader!

Hofraaden.

(omfavner dem.)

Mine Børn! (bliver Kammerherren vaer.) Hvad behager, Herr Kammerherre?

Kammerherren.

Efter Hans Durchl. Befaling har jeg maattet fulgt med Vognen.

Hofraaden.

O! det er for stor Ære for mine Børn!

Kam-

Kammerherren.

Hans Durchl. formodede — —

Hofraaden.

Jeg veed, hvad De, Herr Kammerherre, lod Hans Durchl. formode, jeg veed ogsaa, hvad De, Herr Kammerherre, selv formodede — See her, Herr Kammerherre, har jeg et Brev til Dem fra min Søn; det kommer noget sildig i Deres Hænder, fordi Posten underveis blev opholdt. (giver ham Brevet.) Jeg beklager, at De har giort en forgieves Spadseretour, og at Deres forehavte partie de plaisir, saa ganske besynderlig er bleven forstyrret.

Kammerherren.

(læser, og er saa bestyrtet, som det er mueligt, for en Hofmand.)

Dersom De vilde tale tydeligere, saa maaskee jeg forstod Dem.

Hofraaden.

Anstalterne vare vel ret gode, ikke sandt, Herr Kammerherre? Den gode Pige, Wilhelmine, elskede Dem saa hestig, og vilde saa gierne givtes med Dem; men den slemme egensindige Fader vilde ikke. Ham maae vi derfor faae paa en anden Maade — Saa skyder man sig ind under Broderen, som er en Dogenicht, og han skal kiøre ud at spadsere med Søsteren. Saa bestiller man hos Herredsfogden, som er en Skurk, et Værelse, saa godt, som man paa Landet kan have det. Bravo! Herr Kammerherre! Bravo! — Det kommer mig snart lige saadan for, som om Hoffets hele Forstillelses-Kunst, ikke kan redde Dem fra at blive rød.

Kammerherren.

(vender sig meget hastig til Frue von Schmerling.)

Hvorledes befinder De sig, min Naadigste?

Hof-

Hofraaden.

Heller ikke med det Beste! — Fy! Herr Kammerherre, hvem vil saa strax komme ud af sin Forfatning, og skiule sin Forlegenhed bag et usselt Stammende: Hvorledes befinder De sig? Il faut faire bonne mine à mauavis jeu.

Kammerherren.

Min Herre! jeg frabeder mig alle Spidsfindigheder.

Hofraaden.

Dem kan De strax undgaae, dersom De vil have den Naade, at forlade mit Huus, som De har villet sætte en Klik paa. De er demaskeret, min Herre! og Deres gode Venner, som De har brugt til Mellemhandlere; ogsaa den Naadige Frue hisset henne havde for længe siden forladt hendes Stoel og hendes fortvivlede Stilling, og bersvet mig den Ære af hendes Nærværelse; men hun tør ikke komme ud af Huset, fordi der er et Par tienstfærdige Aander, som bie paa hende.

Kammerherren.

Paa hvem?

Hofraaden.

Paa den naadige Frue! der er en Flegel af en Sadelmager, som er saa impertinent, at forlange sine fortiente Penge, og som har saa liden Levemaade, at han lader den naadige Frue arrestere. Det er afskyeligt, at man hos gemeene Folk finder saa liden savoir vivre.

Frue von Schmerling.

(springer op.)

Herr Kammerherre! har De ikke 200 Louisd'orer hos sig?

Kammerherren.

(fører hende til en Side.)

Ikke een engang. Jeg har i Gaar tabt alting i det for-

forbandede Reversino, og jeg veed ikke heller at faae nogen til Laans; jeg vilde just nu have bedet Dem om noget.

Frue von Schmerling.

Forbandede Streg!

Hofraaden.

Er det nu galt igien? — Nu, Herr Kammerherre, og begge Deres andre gode Venner. — Min Herr Søn er ansat som virkelig Musketeer ved det høilovlige Brandske Infanterie-Regiment, for at giøre sig skikket til den naadigst udvirkede Lieutenants Plads; og Herredsfogden bruger en slags Kuur; han sidder paa Vand og Brød og giør Elegier over Tabet af hans 1000de Ducater, som falde til Fisco. Nu veed De alting, hvad der hører til Udgangangen af Deres Historie; De tillader nu, at jeg giør, som om jeg var himme. — Børn! omfavner jeres Moder.

Lieutenanten og Wilhelmine.

(kysse Fruens Haand.)

Deres Velsignelse, beste, mildeste Moder!

(Kammerherren og Frue von Schmerling gaae imidlertid op i Bagdeelen af Skuepladsen, og tale meget hidsig sammen.)

Fruen.

Fætter Carl! og Du Wilhelmine! I har begge ført mig bag Lyset. Jeg formodede ikke sligt noget imellem jer to. Det er nu skeet; min Mand vil saaledes have det, og min Villie skal jo være hans undergiven, siger Præsten. Værer lykkelige, mine Børn; jeg vilde være det fuldkommen, dersom — —

Hofraaden.

(opfarende.)

Hvad! dersom — —

Fruen.

Dersom min sidste Bøn maatte formaae noget hos Dig.

Hof-

Hofraaden.

Barn! jeg er ubevægelig. Men forstyr nu ikke min Glæde.

Wilhelmine.

(til Obersten.)

Min beste Oncle! ogsaa om Deres Velsignelse beder jeg!

Obersten.

(løfter hende i Veiret og kysser hende.)

Kom min gyldene Pige! Jeg har altid elsket Dig som mit eget Barn! (kysser hende atter.) bliv ikke jaloux, Herr Lieutenant! med mig har det ingen Fare mere.

Lieutenanten.

Det vil intet sige.

Obersten.

(trykker ham til sit Bryst.)

Og nu kom Du hid, ædle gode Dreng! Jeg har stedse agtet Dig høit, men jeg var en fattig Djævel, ligesom Din Fader; jeg kunde ikke giøre noget for Dig. Nu er Du belønnet for alt hvad Du har lidt.

Lieutenanten.

Det er jeg. Belønnet over min forvovne Forventning. O Wilhelmine! O min Fader!

Hofraaden.

Børn! Huusfaderens Stand er en haard, svar Stand, som har sine Bitterheder; men saadant eet eneste Øieblik, at see sine Børn lykkelige, kommer os til at glemme al vor Kummer.

Scene 9.

De Forrige. Majoren. Kirke-Inspecteuren.

Majoren.

Aha! her er jo stort Selskab? og De lader mig sidde der

der nede alene hos Geistligheden, og tumle mig omkring med Piquet.

Kirke-Inspecteuren.

Den sidste Neunziger glemmer jeg Dem ikke saa let.

Majoren.

Ha! ha! ha! for 1000de Ulykker! den var ret udpiint.

Kirke-Inspecteuren.

Og altid de 14 Damer.

Majoren.

Ja, jeg har altid havt megen Lykke hos Damerne, undtagen, da jeg givtede mig med min Kone.

Hofraaden.

De er munter, det fornøier mig; men jeg maae bede om Forladelse, at jeg har ladet dem sidde saa længe alene.

Majoren.

Det skader ikke, Herr Hofraad! det skader ikke! De har Deres Forretninger.

Hofraaden.

Og just tilendebragt den allerbehageligste: at giøre een af mine Børn lykkelig. Jeg har givet min Fætter Altdorff min Wilhelmine til Kone.

Majoren.

Til Lykke, Herr Krigskammerad! til Lykke! det vil give en god Art af sig. Men een Ting vil jeg sige Dem: Vil De komme frem i Verden, saa forlad den hollandske Tieneste! der har man ikke andet end Oste at sable ned.

Lieutenanten.

Jeg vil betænke mig derpaa. Men, Herr Oberst-Vagtmester, det som maaskee er den fineste, og, De kan gierne lægge til, den beste Stats-Klogskab, fortiener ikke Deres Spot. I det mindste saa længe jeg bærer denne Kiole, tillader jeg aldrig — —

Majoren.

Majoren.

Ret saa, Herr Kammerad! Dens Brød jeg spiser, dens Viise jeg synger. Det er vel tænkt! ja Fanden tage mig, er det ikke! — Jeg udbeder mig Deres Venskab.

Lieutenanten.

De beviiser mig en stor Ære.

Kirke-Inspecteuren.

Det er Ret! Fred ernærer, og Krig fortærer. — Ih nu! det er ret et smukt Par Folk? Jeg har al sin Tid været en hengiven Tiener af Deres Huus: jeg tager en hiertelig Andeel i Deres Families Formeerelse, jeg recommanderer mig i stedsevarende Bevaagenhed. —

Majoren.

Ja dog, ja dog; der skal ingen anden komme til at forrette Vielsen.

Kirke-Inspecteuren.

Skal De da altid paa tvers falde mig ind i min Tale? — Jeg ønsker det unge Brudepar Held og Velsignelse.

Majoren.

Og sunde Børn og deslige.

Kirke-Inspecteuren.

Det er ikke at holde ud med Dem.

Hofraaden.

Mine Venner! mine Børn! det er sildig. Hvorledes staaer det til i Kiøkkenet, min Beste?

Fruen.

Der kan blive anrettet, naar Du vil.

Hofraaden.

Ret alvorlig? — Jeg har med Fornøielse hørt, at Du i Dag for første Gang har været i Kiøkkenet. Det er brav Kone, ret brav! det beskæmmer ingen Kone. — Naadige Frue, Herr Kammerherre! jeg har ikke meere end mine sædvanlige sex Netter, og dem vilde jeg gierne for-

fortære med fornøiet Sind; jeg maae derfor frabede mig den Ære af Deres Selskab.

Frue.

Wilhelmine! Din Tante — tael til Din Fader.

Wilhelmine.

Min Fader!

Hofraaden.

Sladder Du med Din Carl og lad mig kun raade. Herr Oberst! — (spørger ham sagte om noget.)

Obersten.

Jo, jo! jeg har det hos mig. (giver ham et Papiir.)

Hofraaden.

Naadige Frue! jeg vil befrie Dem for den Angest, at blive opvartet af Rettens Betiente. Her er Sadelmagerens quitterede Regning. — See De nu til, hvorledes De kan faae Pengene igien af Generalen; jeg skiænker Dem disse. Men saa sandt som jeg er en ærlig Mand, det er de sidste! Og kom De aldrig meere inden mine Døre; jeg er keed af den Uroe, som De har udbredet over min Familie.

Frue von Schmerling.

(river Qvitteringen fra ham.)

Nu denne Steen er falden mig fra Hiertet, saa beleer jeg Dem og Deres heele Familie. (gaaer.)

Obersten.

(raaber efter hende.)

Tænk flittig paa pain bis & honneur.

Frue von Schmerling.

Jeg foragter Dem alt for meget til, at jeg engang skulde værdige Dem min Vrede. Pain bis & honneur vaut mieux que de ramper devant la crapule.

Hofraaden.
(bukker sig dybt.)
La crapule vous rend graces.
(Frue von Schmerling gaaer bort.)

Scene 10.

De Forrige. Geheimeraaden.

Geheimeraaden.
O Vee! havde den naadige Frue ikke nær løbet mig over Ende. (sætter sig.) Med Tilladelse! den Pokkers Podagra! — og den Slotstrappe! —

Hofraaden.
Saa sildig, min Ven? Det glæder mig, at De vil formeere vort lidet Selskab.

Geheimeraaden.
Og om jeg ogsaa skulde luuret der til Midnat. Jeg passede ham op ved hans Cabinet.

Hofraaden.
Hvem?

Geheimeraaden.
De veed jo, hvor jeg har været, kiere Ven. Vor Samtale var kort og eftertrykkelig — og — see der, læs! der er Resultatet. Læs! læs! — (leverer ham et Skrift.)

Hofraaden. (tager det.)
Fra Hans Durchl. egen Haand?

Geheimeraaden.
Ja, ja! han har nok i lang Tid ikke skreven noget egenhændig. Herr Kammerherren besørgede ellers Hans hemmelige Correspondence. Det er ret vel, at De er her, Herr Kammerherre.

Kam-

Kammerherren.

Har Hans Durchl. noget at befale?

Geheimeraaden.

Hør kun efter. Læs, kiere Ven! læs høit.

Hofraaden.

(brækker det og flyer det til Lieutenanten.)

Der, læs min Søn. Jeg gider ikke meere læst, hvad der kommer fra Hoffet.

Lieutenanten. (læser.)

„ Min værdige Geheimeraad von Schenck har aab-
„ net mine Øine over adskillige Ting, som vare forebragte
„ mig i et gandske falskt Lys. Det er et sørgeligt Lod
„ for Fyrsterne, at de, som omgive dem, og besidd-
„ deres Fortrolighed, at de misbruge den til Uretfærdig-
„ heder; men det er endda en Lykke for dem, at de be-
„ holde den Formue tilovers, at giøre en Uretfærdighed
„ god igien."

Hofraaden.

Ikke alletider, Deres Durchl. ikke alletider!

Majoren.

Nei saa min Siel ikke! Hvor ofte bliver ikke et Hoved kappet af paa en uretfærdig Maade, og siden at sætte det fast igien, det forstaae Fyrsterne, Diævlen komme efter mig, dog ikke.

Lieutenanten.

„ Jeg iler, at giøre det samme ved ham. Jeg for-
„ færdes over de ondskabsfulde Snarer, som ere blevne
„ lagte for ham af hans egne Paarørende, og af Kammer-
„ herre von Wilsdorf, og over den Nederdrægtighed,
„ hvori den sidste endnu i Dag har giort sig skyldig.
„ Bliv han ved, ogsaa som Geheimeraad at tiene mig og
„ mit Huus" — —

Majoren.

Bravo, Deres Durchl., Bravo! Jeg gratulerer, Herr Geheimeraad. — —

Kirke-Inspecteuren.

Af mit gandske Hierte.

Hofraaden.

Ja, dersom jeg tager derimod.

Majoren.

Det maae De, Diævelen komme efter mig, det maae De. Naar Fyrsten indseer at han har Uret, saa maae vi ikke være egensindige.

Hofraaden.

Læs kun videre.

Lieutenanten.

„ Ogsaa som Geheimeraad med den Nidkierhed og „ Iver at tiene mig, som jeg nu maae beundre, da jeg „ hører, at han ikke af Halsstarrighed, men af Kierlighed „ til Retfærdigheden har sat sig op imod min Villie. Von „ Wilsdorf — —"

Majoren.

Oho! Kammerherren er kappet af.

Lieutenanten.

„ Kan han betyde, at han ikke mere lader sig see „ ved Hoffet, og at han ikke uden Tilladelse reiser ud af „ Byen. Jeg har høistvigtige Aarsager til at lade an- „ lægge en formelig Proces imod ham, formedelst adskil- „ lige Beskyldninger, som jeg hidindtil ikke har villet give „ Gehør. Jeg er hans affektionerede."

Carl August.

Hofraaden. (tager Brevet.)

Herr von Wilsdorf! De seer her Fyrstens egenhændige Underskrift. Havde jeg ikke Ret, da jeg i Dag ønskede

kede Dem til Lykke? Hvad vil vi nu gribe til? Vi har ikke lærdt andet end at Courialisere.

Majoren.

(stiller sig ved Siden af ham.)

Maalet har han!

Kammerherren.

Saalænge indtil Sagen er til Ende, saa vil jeg nok frabede mig denne Tone. — Og det er altsaa Dem, som har giort dette smukke Stykke Arbeide færdig?

Geheimeraaden.

Det har jeg giort, og jeg har ikke heller ladet det blive mig suurt, med min Podagra at humpe op af Slotstrapperne, for at aabne Øinene paa min Regierende Herre, og at skaffe denne vakre Mand Opreisning, og at betage saadan en, som De er — Magten til at giøre Ondt.

Kirke-Inspecteuren.

Den, som graver Graven for andre, falder gemeenlig selv i den.

Kammerherren.

Endnu er jeg ikke falden deri.

Majoren.

De vil Tids nok komme til at støde Deres Kolbøtte.

Kammerherren.

Hvilken Maade at udtrykke sig paa!

Majoren.

Den kommer fra Pommeren. Det er sandt nok, den er ikke saa sød og ziirlig som Deres Maade, Herr von Wilsdorf, slet og ret.

Kammerherren.

Deres Tieuer, mine Herrer. (gaaer.)

Scene 11.

Hofraaden. Fruen. Lieutenanten. Wilhelmine. Obersten. Majoren. Kirke-Inspecteuren. Geheimeraaden. Friderich. Lise. Philip.

Majoren.

Vindbeutel! Jeg har aldrig kunnet lide den Karl. Han inficeerte mig altid den hele Bataillon med hans lugtende Sager, naar han kom paa Paraden.

Geheimeraaden. (staaer op.)

Nu, min værdige Collega, det glæder mig hiertelig, at vi igien træffe i Aag sammen. Det er nu engang vor Bestemmelse; det er vel et tungt Arbeide, men det er dog ogsaa en Fornøielse, at tiene sin Herre og Landet vel.

Hofraaden.

Jeg vil! — den, som har Skuldre til at bære et Embede, bør ikke undslaae sig derfor. Jeg vil.

Geheimeraaden.

Ret saa, Herr Collega, ret saa! At blive gammel og graa ved Arbeide, er dog altid roesværdigere, end at ligge paa den lade Side. Troe De mig, det lindrer ofte mine Smerter her neden, (gnier sine Been.) naar jeg betænker, at jeg ikke har Lediggang eller fine Vine at takke for min Podagra, men alene den megen Sidden i min Herres Tieneste.

Hofraaden.

Godt værdige Mand, jeg takker Dem altsaa — —

Geheimeraaden.

Slet intet, intet. Dersom alle Fyrster vare saa villige til at høre enhver, og selv at prøve, hvad de hørde; vare de alle saa villige til at indsee, at de ere kun Mennesker, og altsaa

altsaa ikke uden Feil; vare de alle saa villige til at tilstaae deres Feil, og at rette dem igien, som vores naadige Herre, saa vilde det see bedre ud for mangt et Land.

Majoren.

Det var Fanden komme efter mig, et sandt Ord! — Og nu lystig — See, see! staae de unge Brudefolk ikke der, som om de vilde sluge hinanden med Øinene. Taalmodighed Herr Ridder! han vil Tids nok komme til at hænge med Vingerne.

Geheimeraaden.

Hvad er det for Brudefolk?

Hofraaden.

Wilhelmine og min Fætter Carl.

Geheimeraaden.

Saa? Med Deres Tilladelse, min unge Mand. Vel er De endnu kun en ung Saldat, og disse Herrer tror jeg sielden meget om; men naar denne Herre vælger Dem til Svigerson, saa maae De være en retskaffen Mand.

Hofraaden.

Det er han ogsaa, det er han ogsaa, Herr Geheimeraad.

Geheimeraaden.

Altsaa giver jeg Dem min beste Lykønskning, unge Par! (til Hofraaden.) Det er ret en kiøn Mand! Gratulor ex animo!

Hofraaden.

Jeg takker, Herr Geheimeraad. Og nu til Bords, til Bords! Mine sex Retter Mad bie paa os. Jeg havde dog ikke troet, at der paa denne urolige Dag, skulde have fulgt en saa fornøielig Aften.

Majoren.

Vi ville være fornøiede, ret fornøiede! — Og det ud-

beder

beder jeg mig, Geheimeraad, at den store Pocal i Aften maae spadsere rundt, og saa ville vi istemme:

Hvor mon man bedre er,
End blant sin' Slægt og Venner!

(de gaae alle, undtagen Tienestefolkene.)

Sidste Scene.

Friderich. Lise. Philip.

Friderich.

Du, hvad skal vi gjøre med hende?

Lise.

Kast hellere med Tærninger om mig.

Friderich.

Nei; skal vi deele?

Philip.

Fy, Kammerat! det gaaer sommetider an i Feldten, men i Garnisonen ikke. Alt eller slet intet.

Lise.

(til Philip.)

Der har Du mig heel og holden.

Philip.

Tænkte jeg det ikke nok? Der har jeg Feberen paa Nakken af mig.

Friderich.

Det vidste jeg alt i Forveien. De Fremmede komme herhid, og snappe os Landets Producter bort, midt for vor Næse. (gaae alle.)

Ende paa Skuespillet.

Den

Den

Velbaarne Frue.

Comoedie i fem Acter

efter

Stephanie den Yngres

Die Wohlgebohrne.

Oversat

af

Friderich Schwartz.

Personerne:

Herr Jokel, en riig Forpagter.
Marthe, hans Kone.
Julie, deres Datter.
Krone, Jokels Halvbroder.
von Bergenberg. } Julies Elskere.
Kallebod. }
Frue Klinge, en Officeers Enke.
Trækholt, en Negociant.
Luft, Bergenbergs Tiener.
Claus, Kallebods Tiener.
Lotte, Stuepige hos Jokels Kone.

Handlingen skeer i Staden.

Første Act.

Skuepladsen forestiller et Værelse.

Scene 1.

Luft og Claus.

(Begge komme ind af Stuedøren, og gaae hver til sin Side, Luft seer paa Claus med en foragtelig og fortredelig Mine, Claus efteraber alting paa en dum Maade.)

Luft. (sagte.)

Nu skulde Pokker ogsaa føre den Karl hid! (sætter sig ned, Claus gior det samme.) Jeg troer han gior Nar af mig. Er jeres Herre her?

Claus.

Nei!

Luft.

Hvad bestiller I da her?

Claus.

Jeg har rygtet et Ærende.

Luft.

Men hvad vil I da i dette Værelse?

Claus.

Claus.

Jeg skal bie efter Svar her.

Luft.

Af hvem har I lært at sætte jer ned i Herskabets Værelser?

Claus.

Nu lærte jeg det af jer.

Luft.

(staaer og sætter Hatten paa.)

Veed i vel Slubbert, der er Forskiel paa mig og jer.

Claus.

(staaer ligeledes op og sætter Hatten paa.)

Da veed jeg ikke hvori den bestaaer; I er jo Tiener saavelsom jeg.

Luft.

Jeg tiener hos en Cavalier, og I hos en Bondesøn, altsaa, ligesaalidet som nu min Herre kan omgaaes med jeres Bondeknold, uden at besmitte sin Ære, ligesaalidet bør I understaae jer at gaae i Laug med mig.

Claus.

Ligesaalidet som jeres Herre troer at besmitte sin Ære, ved at snappe min Herres Kiereste fra ham, ligesaagodt tør jeg vove at kalde jer Kammerat, og maae I endda holde jer det for en Ære; thi jeg har endnu aldrig min hele Livstid forrettet det Slags Tieneste, som I andre fornemme Tienere tit maae forrette i Smue. Jeg er altsaa meer end I min Ven; og skiønt jeg da forretter dette Slags Tieneste, saa faaer jeg dog min Kost og Løn, ligesaa fuldt som I.

Luft.

Dersom det ikke var her i Huset, saa skulde jeg vise jer, hvor meget I er min Undermand.

Claus.

Claus.

Stedet skal altid have Skyld, naar man ikke tør yttre sit Overmod.

Scene 2.

De Forrige. Lotte.

Lotte. (til Claus.)

Hans Herre kan komme naar han vil.

(Claus vil gaae.)

Luft.

(holder ham tilbage.)

Bie lidt!

Claus.

(vil slide sig los.)

Hvad har I med mig at befale?

Luft.

Jomfruen har ikke forstaaet det ret, (vinker hemmelig af Lotte.) der er ingen hiemme for jeres Herre. Man venter min Herre.

Claus.

Ei hvad! meener I at jeg vil være jeres Nar? Jeg retter mig efter Jomfruens Svar. (vil gaae.)

Luft.

(holder ham tilbage.)

Han er jo ikke ret klog! seer han ikke at den lille Hex gior Nar af ham? Hans Herre gaaer forgieves og fordærver kun sit Spil derved; den naadige Frue har ikke Tid at tage imod ham i Dag. Ikke sandt? (til Lotte.) Naa, hold ikke den ærlige Karl længer for Nar. Han er et godt stakkels Tieneſtebud, og han har kun siden Fortred af sin Herre. (sagte til Lotte) Saa sig dog ja.

Lotte. (sagte.)

Det kan jeg jo ikke, thi min Frue vilde — — —

Luft.

Luft.

Der hører I jo, at den naadige Frue ikke kan tale med jeres Herre i Dag. — Den lille Skielmsmester vilde først havt nogle Loier af jer, og siden havde hun nok sagt jer Sandheden. Gaae kun.

Lotte.

Vist ikke — — —

Luft.

(som støder Claus afsted.)

Rigtig, vist ikke! Ligesom man ikke kiendte jer, I Kammer-Terner! (støder Claus reent ud.) Hun behøver ikke at undskylde sig, han regner det ikke saa nøie; gaae kun og lad jer Herre vide: at han i Dag ikke har nødig at komme, og I maae takke mig til, at jeg i saadan Hast har revet jer ud af denne Kammerkidskens Kløer, som vilde øve hendes laante Vittighed lit paa jeres ærlige Dumhed.)

(Claus gaaer.)

Scene 3.

Luft. Lotte.

Lotte.

(vil løbe efter Claus.)

Ih saa — — —

Luft.

(holder hende tilbage.)

Lad ham løbe. Hvad skal vi med den Dumsnude her?

Lotte.

Men jeg har meldt ham, og mit Herskab venter ham, dersom den dumme Knegt nu gaaer hen og fortæller alt dette til sin Herre — — —

Luft.

Luft.

Saa vil han blive borte af Frygt, og deri gior han vel. — Lad os nu ikke tale mere om det. — Ah læg ikke saadant noget paa Hierte, jeg tager alting paa mig. Hør! min Herre vil i Formiddag kiøre en Tour med Din Frue, og han lader forhøre, naar det er hende beleiligt. Nu seer Du jo at Kallebod da vil være os i Veien. — Gaae nu ind, og læg det sædvanlige Ceremoniel til. — Min Herre lader fornemme — om Fruen har sovet vel — han kysser hendes Hænder ꝛc. og bring mig saa Svar.

Lotte.

Men Herr Kallebod — — —

Luft.

Er bleven meldt, og antaget, alt det veed jeg. Men det veed jeg ogsaa, at, naar Du melder min Herre, saa tænker man ikke mere paa den eenfoldige Kallebods Besøgelse: og saa maae Du ogsaa vide, at paa denne Spadseretour, skal Din Frøkens Giftermaal fuldkommen afgiøres.

Lotte.

Din Herre kan gierne kiøre sex Par Heste ihiel inden han faaer dette Giftermaal afgiort; jeg troer neppe, at vores Gamle giver sit Minde dertil.

Luft.

Lad det kun være min Sag. — Gaae og meld min Herre.

Lotte.

Strax. Men saa sender jeg tillige Bud til Kallebod, og lader ham vide, at han kan komme, thi jeg vil ingen Deel have i Din ubesindige Dristighed; den Gamle var jo nærværende, da jeg meldte ham.

(vil gaae.)

Luft.

Luft.

Lotte, vær ikke gienstridig. Gaae og gior hvad jeg befaler Dig, og kom ikke her og forstyr min Plan.

Lotte.

Monsieur Baltzer, tael ikke saa i den bydende Tone, ellers bliver han aldrig min Mand. Troer han nu allerede at være Herre, hvorledes vil det da ikke see ud efter Brylluppet?

Luft.

Ti Gange verre. (Lotte bliver vred.) Ja jeg sætter min Ære deri, at jeg siger min Brud i Forveien, hvor mange bestemte Puf hun kan giøre sig Regning paa om Maaneden, uden at tale om Accidentzerne, og at hun desuagtet af bare Kierlighed til mig, ikke skal være bange for disse Puf.

Lotte.

Du Nar, for at behage Dig, skulde jeg ogsaa giøre mig gal. (vil afsted.)

Luft.

(holder hende.)

Jh, Lotte! Sæt dog ikke med fri Forsæt hendes hele Lykke paa Spil. Veed hun vel, at, dersom jeg bare vilde sige hendes Frue, hvor haardnakket hun er, hun da vilde blive jaget paa Porten.

Lotte.

Og veed han vel, at hvis jeg underretter min Herre om hans Anslag, at han tilligemed hans Herre ikke tør komme inden vores Dørtærskel, og at jeg, til Trods for min Frue, skal blive i Huset. (løber bort.)

Luft.

Oh, det kan man nok faae sat en Pind for — men nu alvorlig! hør dog! (vil holde hende tilbage men hun undløber

løber ham.) Det er en Satans Tøs — Herr Baltzer, Skeen i den anden Haand! intet er farligere end naar Kammerpigen, spiller under Dække med Herren; saa kan Fanden ikke faae hende ud af Huset.

Scene 4.

Bergenberg. Luft.

Bergenberg.

Nu hvor gaaer det?

Luft.

Jeg har bedet Lotte, at melde hendes naadige Frue Deres Forslag, og jeg bier endnu paa Svar.

Bergenberg.

Min kiere Baltzer. Det er næsten halv af Fortvivlelse at jeg søger Dig her, da jeg dog ellers efter vor Aftale skulde bie efter Dig hiemme. Jeg troer, at vi giorde bedst i, at tænke paa vor Bortreise og lade alle Ting fare.

Luft.

Hvorledes Herre! Jeg skulde altsaa forgieves have giort alle disse kloge Anslag.

Bergenberg.

Der er intet andet for! Du vil selv finde min Uroligheed grundet. Saasnart jeg havde sendt Dig bort, kom der nogle af mine Creditorer, som truede mig med Arrest, hvis jeg ikke inden føie Tid betaler dem deres Fordringer. Jeg seer at det endnu er langt frem med Giftermaalet; og hvad hielper der mig da omsider? Den gamle Krabat er en Gnier. Nok at han er Forpagter — og hendes Velbaarenhed, hans kiere naadige Ægtefælle, er en Nar, der kan altsaa ikke komme noget ud af det.

Luft.

Hvad har De da for et andet Anslag?

Bergenberg.

Vi vil gaae til Petersborg.

Luft.

Og spille?

Bergenberg.

Ja.

Luft.

Hem! det Indfald er ikke saa galt; vi har aldrig lidt Nød under Hans Kongelige Pharaoiske Majestæts Fahne. Men, skal vi forlade dette Sted, uden at giøre vort Navn udsdeligt? Dette skulle være det første Sted som er undgaaet vor Contribution. Nei høldt! vi maae ikke saaledes tabe vor Reputation.

Bergenberg.

Vore Creditorer vil have Aarsag nok til at giøre os bekiendte.

Luft.

Ah det er allerede saa almindeligt, at giøre Gield og siden rømme; det er dermed vore unge Herrer begynde Løbebanen af deres berømmelige Gierninger. Men kunde vi snyde den gamle Jokel for 50 pro Cento, det vilde giøre os Ære. Han er gierrig, egennyttig, som en Jøde der laaner paa Pant; hun er stolt af, at have havt en Fændrik til Fader, saa at hun giør Paastand paa at gaae i Rang med de fornemste Damer. De ere to af de latterligste Kreaturer, som ret fortiene, at vi hielpe dem til at blive navnkundige; vor Seier vil være roesværdig, siden hele Verden vil unde dem det.

Bergenberg.

Ja kunde vi kun komme til Ende dermed.

Luft.

Luft.

Frygt kun De for ingen Ting, Baltzer Luft paatager sig ingen Ting, som han jo vil udføre.

Scene 5.

De Forrige. Lotte.

Lotte.

Ah! naadige Herre! er De alt her? Det er ret godt, saa behøver jeg ikke at tale med Deres grove Tiener. Jeg har formeldt Hendes Velbaarenhed Deres Compliment, som er hende ret angenem; og om en Timestid vilde hun have hentet Dem af, men da De nu alt er her, saa vil jeg melde Dem, og hun vil formodentlig strax være hos Dem.

(vil gaae.)

Bergenberg.

Hør mit kiere Barn! sig at jeg kysser den Velbaarne Frues og Frøkens Hænder, og at de har at befale om jeg skal oppebie dem her, eller komme til dem i deres Værelse.

Lotte.

Meget vel. (vil gaae.)

Bergenberg.

(holder hende tilbage.)

Endnu et Ord. Hvorfor er hun da saa unaadig paa min Tiener, hvad har han giort hende imod?

Lotte.

Det ubehøvlede Menneske! Han troer, han har at bestille med sin Jevnlige, naar han taler med mig, og fortørner mig ofte paa det groveste. Hvis jeg ikke havde taget i Betænkning, at han var i min naadige Herres Tieneste, saa havde jeg allerede (giør Tegn, som om hun vilde give

Grefigen) adskillige Gange betalt ham for hans Dumdristighed.

Luft.

En Lykke for mig at jeg har Rygstød. (sagte.) Hvor dog alting ligner hinanden. Som Fruen, saa Pigen. Hun er ikke min Jevnlige. Ha, ha, ha! Jeg tiener hos en forarmet Herremand, og hun hos en adelig Forpagter-Kierling! Hun er en Haarskierers Datter, og jeg er en Perukmagers Søn, det er en mægtig stor Forskiel.

Bergenberg.

(som imidlertid har talt sagte med Lotte, siger med en sat Mine.)

Hvad har der da været imellem jer?

Luft.

Vi kunde ikke blive eenige om vores Medgivt, og derover blev hun vred. Hvad kan jeg dertil at jeg tænker saa ærlig? Jeg kan ikke love hende mere end jeg er i Stand til at holde hende.

Lotte.

Jeg vil ikke at hans Herre skal lide under hans Grovheder, ellers skulde jeg nok vise ham noget andet.

(gaaer.)

Scene 6.

Bergenberg. Luft.

Luft.

Som jeg siger — Herre, jeg kan ikke give mit Samtykke til, at vi reise, førend vi saae naaet vor Hensigt; det er en alt for latterlig Familie, til at vi ikke skulde giøre os ret lystig paa deres Bekostning. Naar vi efter fuldført Arbeide reise herfra, saa kan vi paa Reisen til Petersborg lee ad den høiadelige Forpagter-Familie.

Ber-

Bergenberg.

Lykkes dette os, saa har vi her giort et større Mesterstykke end i Augsborg med Borgemesteren.

Luft.

Hum! jeg veed ikke hvilket der er størst. Det var heller ingen dum Streg at snyde en regierende Augsburgisk Borgemester for fem Tusende Rigsdaler, som hans Søn havde tabt i Spil.

Bergenberg.

Stille! — Vi maae vogte os, at ingen lurer paa os, paa det vi ikke skal forraade os ved vor Stortalenhed. Gaae imidlertid hiem, og bie efter mig, paa det man ikke skal treffe os sammen, Det kunde sætte dem Skrupler i Hovedet, dersom man mærkede vor Fortrolighed.

Luft.

De har Ret. Det kan jeg lide, naar De kun ogsaa vil være fortrolig med mig ved Deelingen af Byttet.

(gaaer.)

Bergenberg.

(sætter sig tankefuld ned.)

Hvilket uroligt og farligt Liv er det ikke at forestille en Cavalier, giøre Opsigt og forblinde Folkes Øine, uden at eie en Skilling? At reise fra eet Sted til det andet, aldrig at være sikker, at blive gammel, og endelig at være husvild hvor man kommer.

Scene 7.

Bergenberg. Frue Jokel og Luft.

(Luft lukker Døren op, lader Frue Jokel gaae ind, og bærer hendes Slæb.)

Frue Jokel.

Slip kun, min kiere Ven!

Luft. (sagte.)

Hvor naadig er ikke vor Frue Forpagters.

Bergenberg.

(gaaer hende i Møde og kysser hendes Haand.)

Jeg ønsker min naadige Frue en god Morgen.

Frue Jokel.

Underdanigste Tienerinde Herr von Bergenberg, jeg ønsker Dem det samme. De vil giøre sig en liden Fornøielse med en behagelig Spadseretour? Oh hvor vel giør De ikke i at nyde Tiden. Min Gud! Folk som vi, har tit Affaires og Forhindringer. — Fra store Forretninger kan man ikke altid rive sig løs! — Men jeg er meget glad over at kunne accompagnere Dem.

Bergenberg.

Det er den største Lykke for mig, at Deres Naade finder Fornøielse i den foreslagne Spadseretour.

Luft. (spodsk.)

Hvem vilde vel afslaae den Lykke at conversere en saadan Dame.

Bergenberg.

Men den naadige Frøken giør dog vel Selskab med?

Frue Jokel.

See dog hvor Cupido strax kiger frem! Man kan ikke skiule det, naar man er forlibt. Hun vil strax være her, en nødvendig Forretning forhindrede hende i at følge med. (til Luft.) Kald paa Julie.

Luft.

(lukker Døren op, og kalder som paa en Hund.)

Joli! Joli! Joli!

Frue Jokel.

Hvad skal det betyde?

Ber-

Bergenberg. (kalder.)

Baltzer!

Luft.

Herre!

Bergenberg.

Hvad giør Du?

Luft.

Jeg kalder paa den lille Joli.

Frue Jokel.

I skal kalde paa min Frøken Datter, og ikke paa Hunden.

Luft.

Om Forladelse Deres Naade! jeg vidste ikke at Hunden og den naadige Frøken havde eet Navn.

Frue Jokel.

Der er jo dog vel Forskiel paa Julie og Joli; men man hører strax paa jeres Navn, at I er kommen af gemeene Folk. — Baltzer, jeg kiender intet dummere Navn.

Luft.

Forlad mig det Deres Naade! Balthesar den Første var de Mohrers Konge i Østerland, han staaer i det nye Testamente.

Frue Jokel.

Derfor! Marthe staaer ogsaa deri, og er dog et gammeldags Navn.

Luft.

(i det han gaaer.)

Jeg troer, hun gav meget Godt til, at hendes Navn ikke saa ofte erindrede hende om det hun er.

Scene 8.

Bergenberg. Frue Jokel.

Frue Jokel.

Det er dog en Sandhed, at et Menneske med saa dumt et Navn har sielden nogen Vittighed. Jeg ærgrer mig tit over, at jeg heder Marthe. De, som ikke kiende mig, holde mig maaskee tit for lige saa dum, som Navnet er; men hvor giør man mig ikke Uret!

Bergenberg.

Oh, jeg beder om Forladelse, min naadige Frue! Marthe er intet gemeent Navn?

Frue Jokel.

Hvem kan vel giøre derfor, at eens Forældre har slige Indfald. Dersom min Moder havde tænkt mere paa min Stand, saa havde hun nok valgt mig et adeligt Navn: Leopoldina, Carolina, saadan noget, som man ikke har til Fælles med enhver Borgerkone. Dersom jeg endnu kunde lade mig døbe om — dog, man faaer desuden ikke at vide hvad jeg heder, tiere end jeg har Depecher at underskrive.

Bergenberg.

Men naadige Frue, fortæl mig heller hvorvidt De har bragt det med Deres Herr Gemahl, i Henseende til Deres Frøken-Datter.

Frue Jokel.

Han er meget Egensindig, som De veed; dog har han i Aftes lovet mig, at ville tale derom med en Halvbroder han har. Han har stedse været imod, at give min Datter til en Cavalier, men jeg kan ikke hielpe ham, hun skulde heller døe Ugivt. Medgivten er Hovedaarsagen; han troer at kunne afspise en Borger med nogle Tusende Rigsdaler, derimod her — — —

Ber-

Bergenberg.

Ah! jeg forsikrer: at Frøkenens Haand er det vigtigste for mig, og jeg tænker ikke — —

Frue Jokel.

Jh! Vanær ikke min Tænkemaade! Jeg skulde opleve den Skam, ikke at have udstyret min Datter adelig nok. Vel veed jeg, at De ikke behøver det, men uden Hundrede Tusende Rigsdaler skal hun ikke komme ud af mit Huus. En Cavalier maae ogsaa have en Cavaliermæssig Medgift. Man vilde strax sige: der seer man hvad Forstand hun har; hun vil være Adel, og veed ikke hvad der hører til. — Nei, saaledes skal man ikke domme om mig. Desuden er hun jo eeneste Barn, og alting hører hende dog til med Rette; vi beholde næsten to Gange saa meget tilbage.

Bergenberg.

(kysser hendes Haand.)

Dersom De befaler det, saa skeer det blot for at adlyde Dem. — Men endogsaa, uden en Skilling vilde Frøken Julie stedse have været mig uskatterlig.

Frue Jokel.

Ak uden Penge! det er saa borgerligt. Man maae jo holde sig skadesløs paa een Maade. Vel er hun af Stand paa Moders, men ikke paa Faders Side. Altsaa, dersom Medgivten ikke bødede paa det Sidste, hvor kunde jeg da uden Vanskelighed have giort mig Regning paa en adelig Svigerson. Der kommer hun.

Scene 9.

Julie. De Forrige.

Frue Jokel.

Man kan strax see paa hende, at hun har arvet det

adelige af mig. Dersom hun var en Søn, saa vilde den borgerlige Fader temmelig stikke frem; men hun er mit livagtige Billede.

Bergenberg.

De har Ret, naadige Frue; Frøkenen er født til at være Dame.

Julie.

Dersom De troer det, saa mag, at jeg snart kan blive det.

Bergenberg.

Skylden er ikke min.

Frue Jokel.

Jeg har jo alt sagt Dem, at alting skal i Dag blive afgiort. — Nu vil vi kiøre ud.

Julie.

Men hierte Mama, vil De ikke bie', til Papa er reden ud; han har alt befalet, at sadle Hesten, ellers holder han sig op over os igien.

Frue Jokel.

Ret saa, Frøken! Tak Himmelen mit Barn! at din Moder tænker adelig. Hvis min Fader ikke havde været Fændrich, saa var jeg af lige saa nedrig Geburt som min Mand; hvad for en Opdragelse havde Du da faaet, og hvad for et latterligt Kreatur havde Du da ikke blevet i den store Verden med samt Dine tre Hundrede Tusende Rigsdaler.

Julie.

Ja ganske vist, søde Mama! jeg havde da vel maattet tage til Takke med enten jen Kiøbmand, eller Embedsmand.

Frue Jokel.

Det gode Barn! hun har min hele Tænkemaade.
(kysser hende.)

Scene

Scene 10.

De Forrige. Luft.

Luft.

Herre, naar skal Vognen kiøre frem?

Frue Jokel.

Naar skal Vognen kiøre frem! Kan I ikke sige: naar befaler Deres Naade Vognen? Ikke den mindste Smule Levemaade! I maae endnu lære meget.

Luft.

Jeg beder om Forladelse, Deres Velbaarenhed, havde jeg tient i et saa fornemt Huus, som Deres Naades, saa vilde jeg have lært meget mere. Jeg takker underdanigst for den velbaarne Erindring.

Frue Jokel.

See saa, naar Folk endda har Lyst til at lære, saa er der endnu Haab. Forlad, Herr Bergenberg, at jeg i Deres Nærværelse tog mig den Frihed at rette lidt paa Deres Tiener. Jeg kan umuelig taale, at Tienestefolk sætter Respekten tilside.

Bergenberg.

Deres Naade har fuldkommen at befale over alt hvad mit er. Naar befaler De altsaa Vognen.

Frue Jokel.

Omtrent om en halv Time.

Luft.

Som Deres Naade befaler. (sagte.) Du skal nok komme til at betale din Befalning. (vil gaae.)

Herr Jokel.

(inden for.)

Marthe, Marthe!

Luft.

Luft.

(kommer igien med en forstilt Spodskhed.)

Deres naadige Herr Gemal kalder paa Marthe; jeg veed ikke om han meener Deres Naade, eller Kokkepigen.

Frue Jokel. (vred.)

Jeg veed nok hvem han meener. Min Mand er lige saadan en Bengel som J.

Luft.

Det er en stor Naade for mig, at staae i Rang med Deres Naades Herr Gemal.

Frue Jokel.

Uforskammede Karl! Herr von Bergenberg, denne Karl maae De — — —

Scene II.

De Forrige. Herr Jokel.

Herr Jokel.

(aabner Døren og raaber.)

Marthe! (kommer ind.) er Du her?

Luft. (sagte.)

Det var en Lykke at han kom derimellem, ellers havde jeg nok faaet min Afskeed.

Frue Jokel.

Jeg tog imod Herr von Bergenberg her; men min Glut, hvor tit har jeg ikke bedet Dig, at Du ikke skulde kalde mig Marthe! Det er alt for gemeent.

Herr Jokel.

Dersom Du havde et andet Navn, saa kaldte jeg Dig ved det, men nu heder Du jo kuns Marthe.

Frue Jokel.

Men det skikker sig ikke at kalde hinanden ved Døbe-

Navnet,

Navnet, som Bønderne giøre. Dersom jeg nu vilde kalde Dig Peer, hvordan vilde det gefalde Dig.

Herr Jokel.

Hvorfor skulde jeg skamme mig ved mit ærlige Navn? Og desuden hvortil tiener Navne, naar man ikke vil bruge dem?

Frue Jokel.

Hos Personer af Stand blot til Underskrivt, og hos gemeene Folk, for at skielne dem fra hinanden. Altsaa naar vi vil nævne hinanden, saa maae det hedde: min Skat! min Engel! min Glut!

Herr Jokel.

Gaae Din gamle Fiante! jo, hvorfor ikke min Skat! — Ha! ha! Det har jeg ikke engang sagt da Du var Pige; og nu skulde jeg begynde paa det, efter at jeg i tyve Aar har havt Dig til Kone; og saa min Engel! min Glut! og saa vel ogsaa min Hierte? Jo det vilde være deiligt. — Det er kun for unge Knøse og ikke for Ægtefolk.

Frue Jokel.

Har Du hørt at Grev Pralenskiold har kaldt sin Gemalinde ved andre end deslige søde Navne?

Herr Jokel.

Ei hvad! jeg gider ikke være sød. Hvad en Greve giør, det kan jeg ikke giøre. Havde Du forlangt det af mig som Kiereste, saa havde jeg ikke givet mig af med Dig.

Frue Jokel.

Det er Din Lykke, at det ikke er falden mig ind.

Herr Jokel.

Jeg gad nok have seet, hvem der havde tabt meest derved, hvis jeg ikke havde ægtet Dig, jeg eller Du. Du var maaskee endnu Jomfrue Fændrichs.

Frue Jokel. (opbragt.)

Du er ikke værd, at have faaet et Fruentimmer af Stand.

Herr Jokel. (smigrende.)

Naa, naa, giv Dig tilfreds min Skat, vi vare bekiemte for hinanden.

Frue Jokel.

(klapper ham kielen paa Kinden.)

Saaledes min Engel, det er artigt, naar Du saaledes er om, saa kan Du let tilfredsstille mig.

Herr Jokel.

Var det omt? Derfor kom det ikke heller fra Hiertet. Men over Dit Fianterie staaer jeg her og glemmer mine Forretninger. I mit Skriverpult ligger Hundrede og Tyve Rigsdaler aftalt til Smede-Regningen, hvis han kommer saa betal ham dem.

Frue Jokel.

Jeg vil levere dem til Skriveren. Herr von Bergenberg har havt den Godhed at invitere mig til en Spadseretour,

Herr Jokel.

Den unge Kallebod vilde jo komme her, hvor kan Du da tage ud?

Frue Jokel.

Jeg har alt ladet ham sige af, og udbedet mig hans Besøgelse til en anden Tid.

Herr Jokel.

Det forstaaer jeg ikke. I lader jer sige an, og sige af, I tager een Besøgelse an, og strax lader man sig udbede den Ære for en anden Gang.

Frue Jokel.

Den Gang vidste jeg ikke min Glut! at Herr von Bergenberg vilde bevise mig den Ære. En Cavalier kan man

man ikke vise af for en Borger, det var imod al Levemaade.

Herr Jokel.

Ja, ja, tilstaae det kun, Du har Lyst til at føite. Det evige Omslakken. (til Bergenberg.) Jeg veed ikke hvorledes det skulde kunne falde mig ind, at kiøre og ride min Tid bort, saaledes som vore Tiders unge Herrer. Det lader som om de alleneste vare til i Verden for det samme. Den unge Herre her, vor Naboe, han er lige saadan, Klokken syv om Morgenen i en Diable, og der staaer han som en Saltstøtte, Gade op og Gade ned. Klokken ni paa Rideskolen, hvor han rider en halv Snees Heste. Om Eftermiddagen rider han ud igien, og saa trækker Ridekneegten endda fem eller ser Heste efter ham, paa det Folk skal see, hvilke smukke Hestedækkener han har. Nei det er alt for galt.

Bergenberg.

Det skeer for at lære Rideskolen tilgavns.

Herr Jokel.

Men saaledes har han alt holdt ved et heelt Aar, i den Tid vilde jeg lære at ride Fanden baade sønder og sammen. — Siig heller: at De veed ikke hvad De skal giøre for Ledighed.

Bergenberg.

Herr von Jokel! De er en god gammeldags Mand; De taler som De tænker.

Herr Jokel.

Det er sandt, og det er mig kiert, naar man troer det om mig; thi Folk, som tale anderledes end de tænke, hos dem kan man ikke vente noget Retskaffens. — Men jeg har saa tit bedet Dem, at De ikke skulde kalde mig von;

til

tilsidst maae jeg troe, at De vil holde mig for Nar. Jeg er en Birkedommers Søn og ingen Adelsmand.

Bergenberg.

Jeg beder om Forladelse, det er den store Verdens brugelige Sprog.

Herr Jokel.

Med Deres forbandede store Verden! Hvor er da nu denne store Verden? Jeg troer, at vi begge ere fødte i en Verden, og i den har jeg fra min Ungdom af lært, at den, som giver sig ud for det han ikke er, er enten en Nar, eller en Bedrager. Og jeg vil ingen af Deelene være; jeg siger Dem det for sidste Gang, kom ikke min Galde til at løbe tiere over.

Bergenberg.

Jeg skal adlyde Deres Befalning, men det vil koste meget — — —

Herr Jokel.

At være en fornuftig og ærlig Mand?

Bergenberg.

Aldeles ikke. Men at nævne Folk, som jeg bær Høiagtelse for, ved deres blotte Navn, uden at lægge noget til.

Herr Jokel.

Imellem os sagt, man maae aldrig lægge noget til Folkes Navn, thi ellers er man ikke ærlig. Har De maaskee lagt noget til Deres Navn?

Bergenberg.

De fornærmer mig! jeg har viist Dem mine Adresser, paa det De derefter kunde forespørge sig om min Familie. De maae ikke anfee en Feil, som blot reiser sig af, at jeg stedse er vant at omgaaes Personer af Stand, for en Last.

Herr

Herr Jokel.

Paa det De ikke i Fremtiden mere skal begaae den Feil hos ærlige Borgerfolk, saa bliv De smukt hos Deres Folk af Stand. Forstaaer De mig.

Frue Jokel.

Nu min Skat, tag Dig det ikke saa nær! Herr von Bergenberg beviser os den Ære at anholde om vor Datter, og altsaa — — —

Herr Jokel.

Den Ære vil maaskee komme mig dyrt at staae.

Bergenberg.

Aldeles ikke. Jeg tager Deres Datter uden en halv Skillings Medgivt.

Herr Jokel.

Naar saa er, saa ere vi eenige.

Frue Jokel.

Nei min Skat! Om ogsaa Herr von Bergenberg tænker saa ædelt, saa kan man dog ikke lade ham overgaae os. Vi maae i det mindste give vor Datter Hundrede Tusende Rigsdaler til Medgivt. Folk vilde lee mig ud, hvis jeg, som en Person af Adel, ikke vidste, hvad Medgivt der tilkommer en Cavalier.

Herr Jokel.

Oh, lad Du kun hele Verden lee Dig ud. Den Skade kan Du gierne lide for Hundrede Tusende Rigsdaler. Skammen er ikke Din, den er Verdens. Du har jo intet havt, altsaa kan Du ikke heller give noget. Midlerne komme jo fra mig, og vi havde endnu havt fleere, hvis det ikke saa ofte var faldet Dig ind, at Du var Adel.

Julie.

Kiereste Papa! kiereste Mama! lad det dog ikke gaae ud over mig. Naar De ikke blive eenige, saa faaer jeg jo

ikke Herr von Bergenberg. Dersom han vil have mig uden Midler, saa kan De jo sagte være tilfreds kiere Mama.

Frue Jokel.

Fiante! Du veed meget hvad der skikker sig. (til Jokel.) Og Du veed ikke, at min Stand er meget for fornem for Dine Midler.

Herr Jokel.

Og Du, naadige Frue, er en indbildsk Fiante! Du veed meget, hvor tungt det er, at give saa mange Penge ud. (til Bergenberg.) Da De saa fornuftig har erklæret, at ville tage min Datter uden Penge, saa holder jeg ret af Dem. Jeg seer, at De elsker hendes Person, som det sig bør. Jeg lover Dem, at De ikke skal faae hende uden Midler; jeg vil tale med min Broder derom, og saa vil vi skride til Sagen. Kiør De kun ud med Deres Kiereste, og min Skat. I Eftermiddag skal vi tale nærmere derom. Jeg maae nu ride ud. Diævlen! der staaer mine Heste og vente; for bare Sladder havde jeg nær glemt dem. Adieu! Marthe, glem ikke Smedden. (gaaer.)

Scene 12.

De Forrige.

Frue Jokel.

(raaber efter ham.)

Og glem Du ikke, at Du ikke meer maae kalde mig Marthe. Det er dog afskyeligt, hvor de Borgernykker hænge ved den Mand.

Bergenberg.

Det skal De ikke krænke Dem for, naadige Frue. Enhver veed dog, hvor megen Høiagtelse De fortiener.

Frue

Frue Jokel.

Ak Gud! sæt Dem i mit Sted, og tænk saa, hvor ondt det maae giøre mig, at lade mig saaledes begegne, jeg som alene tænker paa at holde Familien i Anseelse. — Nei, aldrig skal jeg opoffre min Datters adelige Blod for Borgerstanden, som destoverre! er skeet med mig, om hun ogsaa kunde vinde ti Millioner ved hendes Giftermaal.

Julie.

Ja, men siden Papa er fornøiet, saa kan De jo ogsaa være det hierte Mama! Man kan jo sige: at Papa har givet mig saa meget med, som De selv vil.

Frue Jokel.

Hold Munden! det gaaer ikke an! Herr von Bergenberg maae holdes skadeslos. Det forstaaer Du dig meget paa.

Bergenberg. (sagte.)

Hendes Tænkemaade kommer mig ret tilpas, dersom det kun kommer i Stand.

Julie.

Jeg er fornøiet med alle Ting, naar jeg kun faaer Herr von Bergenberg.

Bergenberg.

De fortryller mig, naadige Froken, i det jeg seer at De saa ivrig ønsker vor Forbindelse.

Frue Jokel.

Dette alene kan tilveiebringe Dig min Naade, at Du elsker Herr von Bergenberg saa høit. Jeg sørger vist for Dig heri som en fornuftig Moder.

Scene 13.

De Forrige. Luft.

Luft.

Deres Naades Vogn er, som Deres Naade naadigst har befalet, til Deres Naades naadigste Tieneste.

Frue Jokel.

See saa, det var ret. Nu tilgiver jeg jer hvad I før giorde galt.

Luft.

Og jeg er meget for, at giøre det godt igien, som jeg har giort galt.

Frue Jokel.

Naar De befaler?

Bergenberg.

De har at befale.

(giver hende Haanden.)

Frue Jokel.

Følg De kun Julie, jeg vil støtte mig paa Baltzers Arm.

(Bergenberg følger Julie; Frue Jokel læner sig paa Lufts Arm, og gaaer meget affecteret bort.)

Ende paa den første Act.

Anden Act.

Scene 1.

Lotte, kommer ind af den store Dør, tilligemed Kallebod og Claus.

(Kallebod har en stor Bouqvet i Haanden.)

Lotte.

Der er ingen hiemme.

Kallebod.

Min Tiener har nok sagt mig det, men jeg vilde dog selv see om det var sandt. Komme de snart hiem?

Lotte.

Det veed jeg ikke. De komme knap, førend om et Par Timers Tid.

Kallebod.

Nu da, saa vil jeg bie saa længe.

Lotte. (forlegen.)

Men Tiden vil blive Dem lang.

Kallebod.

Oh nei! bliver hun ikke hos mig.

Lotte.

Det gaaer ikke an, jeg har — noget — at forrette i Viinkielderen.

Kallebod.

Jh saa vil jeg gaae med. — Min Tiener kan imidlertid blive her — jeg vil see paa hende, og saa fordriver jeg Tiden med det samme.

Lotte.

Det skikker sig ikke; Tænk engang! dersom man fik

at vide, at De havde været i Kielderen med mig, det vilde være artigt.

Kallebod.

Ih, hvorfor det? Jeg er ikke storagtig. Den Tid min salig Papa endnu levede, da var jeg med Karlene og Pigerne, snart i Stalden, snart i Kielderen, snart paa Høeloftet og alleveane. Og vor Præst roste mig ogsaa derfor, at jeg var saa ydmyg.

Lotte. (sagte.)

Oh! Du ydmyge Faarehoved. (høit.) Det kan altsammen gierne være, men i Byen gaaer det ikke an, De maae altsaa finde Dem i at være alene. (vil gaae.)

Kallebod.

Hendes Naade, Frue Klinge, er dog vel hiemme.

Lotte. (forlegen.)

Jeg veed det ikke.

Kallebod.

Jo jeg saae hende i Vinduet.

Lotte.

Godt; vil De da gaae op til hende imidlertid, saa vil jeg melde Dem?

Kallebod.

Nei, nei, jeg vil ikke komme hende til Uleilighed. — Lad hende kun komme til mig.

Lotte.

(i det hun gaaer.)

Han er et Mynster paa fiin Levemaade.

Scene 2.

Kallebod og Claus.

Kallebod.

Frøken Julie er dog ret kiøn. Gid hun kun alt hørte mig til!

Claus.

Claus.

Ja, det meener jeg ogsaa Velbaarne Junker, før kan De ikke sige synderligt om hende.

Kallebod.

Det maae dog være ret skiønt, naar man har en smuk Kone.

Claus.

Ja, det maae ret være et herligt Liv! — Og man kommer ret i Anseelse hos andre for sin Kones Skyld.

Kallebod.

Min salig Papa maae have holdt meget af mig, siden han har udsøgt mig saadan en smuk Frøken.

Claus.

Ja det maae Velbaarne Junker ogsaa søge at giengielde.

Kallebod.

Ja, naar jeg engang faaer en Søn. — Herr von Bergenberg havde nok Lyst at snappe mig hende bort.

Claus.

Ja det har jeg ogsaa nok mærket, at han spidser sin Næse paa hende. — Og hans Tiener — det er en Fandens Karl, som profekt forstaaer sig paa slige Ting.

Kallebod.

Oh! der bliver ikke noget af. Min salig Papa har testamenteret mig hende.

Claus.

Men Velbaarne Junker. Bruden kan dog vel ikke kuldkaste Testamentet? Jeg har før seet slige Konstgreb hos Organisten.

Kallebod.

Ei! vist ikke. — Og min Sviger-Papa, har jo lovet min salig Papa, at jeg skulde faae hende.

Claus.

Det er endnu det beste, Velbaarne Junker.

Kallebod.

Jeg skal ogsaa omgaaes hende ret artig, naar jeg har faaet hende; hun skal sove saa længe hun gider, og spise det, som smager hende. Jeg vil lade hende blive hiemme den hele Dag, og jeg skal besørge alle Ting for hende.

Claus.

De smukke Klæder, maae Herren ikke glemme. Thi, naar Fruentimmerne kun kan være pyntede, saa kommer det dem til at glemme alt andet. Og saa maae De ogsaa lade hende gjøre hvad hun vil, saa bliver hun nok fornøiet.

Scene 3.

De Forrige. Frue Klinge.

Frue Klinge.

Hvorfor kom De ikke op til mig paa mit Kammer?

(Claus gaaer.)

Kallebod.

Jeg ønsker min naadige Frue, en velsignet god Morgen. — Tag det ikke ilde op, jeg vilde ikke komme Dem til Uleilighed.

Frue Klinge.

De troer altsaa, at det er mageligere for mig, at komme til Dem? (sagte.) Det er ret et Kalvehoved.

Kallebod.

Hi! hi! Underdanige Tiener, med Deres Permission.

Frue Klinge.

(tager noget Syetøi frem af hendes Syepose og giver sig til at arbeide.)

Kom lad os sætte os. (sætter sig.) Tag Dem en Stol, og sæt Dem ned.

Kallebod.

Kallebod.

Det var alt for stor — — —

Frue Klinge.

Ih! giør dog ingen Omstændigheder.

Kallebod.

Med Deres Permission — —

Frue Klinge.

Vil De blive staaende?

Kallebod.

Jeg er ikke træt — med Deres Permission.

Frue Klinge.

Som De behager — —

Kallebod.

(giør en ubehøvlet Compliment.)

Underdanige Tiener.

(begge tie i nogen Tid.)

Frue Klinge.

Vi har deiligt Veir i Dag.

Kallebod.

Ja ret deiligt; med Deres Permission.

Frue Klinge.

Men jeg troer ikke det varer ved.

Kallebod.

Hum! — — —

Frue Klinge.

Vi kunde maaskee faae Regn i Eftermiddag.

Kallebod.

Det kan gierne være, med Fruens — Permission.

(efter en lang Pause.)

Frue Klinge. (sagte.)

Jeg veed ikke hvad jeg skal sige til dette dumme Menneske? (høit.) Veed De intet Nyt?

Kallebod.

Nei, med Deres Permission.

Frue Klinge.
(efter et lidet Ophold.)
Hvor gammel er De, Herr Kallebod?

Kallebod.
Til Mortensdag, om Gud vil! er jeg atten Aar — med Deres Permission.

Frue Klinge. (spodsk).
Altsaa en Mortens-Gaas?

Kallebod. (leende.)
Ja, med Deres Permission.

Frue Klinge.
De gior Deres Fødselsdag Ære.

Kallebod.
Underdanige Tiener.

Frue Klinge.
De har dog artige Midler; De burde have reist Udenlands et Par Aar, og seet Dem om i Verden.

Kallebod.
Ja, seer De, naadige Frue, jeg er bange for Torden, derfor har jeg ikke tordet reise.

Frue Klinge.
Det er en vigtig Aarsag! Gives der da ingen Tordenveier her? Og hvad gior De da, naar det tordner?

Kallebod.
Saa gaaer jeg hen til andre Folk, og bliver hos dem, til det er forbi, med Deres Permission; thi seer De, naadige Frue, naar jeg kun ikke er alene, saa gaaer det nok an.

Frue Klinge.
Det er altsaa kun en Vane. De skulde være Soldat i nogle Aar, for at vænne Dem fra deslige Børnestreger.

Kallebod.
Oh! vor Herre bevare os! jeg kan ikke taale at høre Skud.

Frue

Frue Klinge.

Og De gaaer dog paa Jagt?

Kallebod.

Ja, jeg kan nok selv skyde, men jeg taaler ikke at høre andre.

Frue Klinge.

De er ret fød til at leve paa Landet! det vilde være Skade om De forlod det.

Kallebod.

Oh nei! naadige Frue! det gjør jeg aldrig. Jeg vil blive paa mit Gods, saa længe jeg lever. Thi hvad har jeg vel at bestille i Byen? — Ikke tiere end naar jeg skal kræve mine Rentepenge; ellers aldrig. Hiemme er jeg opfødt; jeg kiender der hver en Plet Jord. Jeg behøver ikke engang en Ladefoged, jeg veed selv hvor megen Udsæd jeg har; og naar jeg nu faaer en Kone, og jeg ikke mere behøver at bekymre mig om Kræet, saa faaer jeg mere Rolighed, og kan altsaa leve ret fornøiet.

Frue Klinge.

Saa bliver Deres Kones Forretning at holde Selskab med Kræet?

Kallebod.

Ja; dog — med Deres Permission — vel at forstaae, hun skal ikke selv drive det, enten i Marken, eller af Marken; ikke heller skal hun selv forrette Stald-Arbeidet. Ah! langt fra! hun skal kun holde Folkene i Ave, og have Opsigt med dem. Thi seer De, naadige Frue! det kommer meget an paa, at Qvæget bliver ordentlig rygter; og saa at Folkene ingen Skade gior paa Engene. Thi, seer De vel, de drive Qvæget mangen Gang efter deres eget Tykke, hvor de selv finde det for godt; og man maae ogsaa holde Orden paa Engene. Det maae min Kone under-

undertiden see efter, men hun behøver ikke at gaae til Fods; jeg har en Kariol, som har hørt min salig Mama til, den kan hun lade spende en Hest fore, saa kan hun ligesom kiøre sig en Tour, og med det samme see paa vort Beste.

Frue Klinge.

Men det er jo ingen Forretning for Deres Kone; der skulde De tage et Menneske an til, som De kunde forlade sig paa.

Kallebod.

Oh! Himmelen bevare os, man bliver alt for meget bedraget; man maae selv have Tilsyn med alting, ellers gaaer alting til Grunde. Min salig Papa har tit sagt mig: at jeg selv skulde see til alting, saa vidste jeg hvordan jeg var stædt i det.

Frue Klinge.

Men hvorfor forpagter De ikke Deres Gods bort, og lever saa i Byen af Deres Indkomster?

Kallebod.

Oh! der vilde Tiden blive mig for lang. Og hvorfore skulde jeg vel ogsaa lade fremmede Folk berige sig paa mit Gods? Det kan jeg jo selv tage.

Frue Klinge.

Saaledes som De er vant til at tænke, saa har De Ret; men om Deres Kone vil blive fornøiet, det vil vi faae at see.

Kallebod.

Men Frøken Julie er jo ogsaa opfødt paa Landet, og følgelig ogsaa vant til Landlevnet.

Frue Klinge.

Hun er vant til et ganske anderledes Landlevnet, end det, De kan byde hende i Deres Egn: Hun har aldrig bekymret sig det mindste om Huusholdningen; hun stod op

Klok-

Klokken 9, ligesom i Byen; sad for sit Natbord til Klokken 12. Om Eftermiddagen kiørte hun ud med hendes Mama, eller ogsaa blev hun hiemme naar det var ondt Veir, og spilte Kort; giorte Visiter i Egnen, eller og tog imod; med eet Ord, hendes Mama har opdraget hende som en Froken, der med Tiden skal blive en ørkesløs Kone. De seer altsaa, at hun paa den Maade ikke kan passe sig for Dem.

Kallebod.

Det er vel sandt, dersom hun vil være saa doven. — Men maaskee hun af Kierlighed til mig, vil finde sig deri?

Frue Klinge. (spodsk.)

Kan vel være; jeg ønsker, at De ikke maae flattere sig forgieves. — Der har De jo en uforlignelig Bouqvet; er det tilladt?

Kallebod.

Som De befaler, naadige Frue! (tager Bouqvetten løs og holder hende den under Næsen.) Den lugter godt, ikke sandt? (sætter den igien paa Brystet.)

Frue Klinge.

Der er intet at udsætte paa Bouqvetten, uden at den er for stor. — Men vil De ikke sætte sig?

Kallebod.

(tager sig en Stol og sætter sig hos hende.)

Jo, med Deres Permission. — Fruen arbeider der paa noget ret smukt.

Frue Klinge.

Det er et Par Mands-Manschetter.

Kallebod.

Men det er og ret smukt, naar en Kone kan giøre Mands-Manschetter?

Frue

Frue Klinge.

Ja, det er ganske artigt. — Hvorledes fordriver De Tiden, da De ikke er vant til at være i Byen?

Kallebod.

Jeg gaaer ud paa Toldboden, og seer Skibene komme; hvorledes de lodse; eller, naar nogle seile bort, hvorledes Folk gaae Ombord; eller ogsaa jeg gaaer hen til en Slagter, og seer hvorledes de partere Studene, og der bliver jeg undertiden staaende hele to til tre Timer.

Frue Klinge.

Altsaa er Vand og Stude Deres Tidsfordriv?

Kallebod.

Ja, med Fruens Permission —

Frue Klinge.

Siden De er fra Landet, saa undrer jeg mig ikke over, at De finder Fornøielse i Stude. Men De finder nok ikke stort Selskab der?

Kallebod. (glad.)

Jh! der er mangen Gang saa fuldt, at man ikke kan komme frem; jo, jo! der kommer min Troe mange Folk hen. Det er sandelig ret fornøieligt, hvor saadan en Stud vender Øine, naar de maae give den to til tre Slag for Panden.

Frue Klinge.

Og det kan fornøie Dem, at det arme Dyr bliver saaledes martret? De er ret et hæfseligt Menneske! De kan umuelig have et ømt Hierte, naar De kan finde Fornøielse i saadan fæik Medfart.

Scene

Scene 4.

De Forrige. Herr Jokel.

Herr Jokel.

Phy! det er varmt i Dag — (sætter sig.) God Morgen Søster. — Ha! Herr Kallebod, er De ogsaa her? Min Kone har jo ladet Dem sige af?

Kallebod.

Ja, men jeg er dog kommen, alligevel —

Herr Jokel.

Ih nu! det seer jeg. Men veed De vel, at De begaaer en stor Feil imod min Kone, naar De kommer uden hendes Tilladelse? (til Frue Klinge.) Ikke sandt?

Frue Klinge.

Jo vist, det er imod alle Velanstændigheds Regler.

Herr Jokel.

See, der hører De det. — Ha, ha, ha! Hvad Diævlen har De der for en Urtekost? Jeg troer De vil ogsaa være a la Modens? Ei, ei! dersom De det vil, saa maae De tage sig en Informator an, som ret kan lære Dem den Ting; thi jeg troer, at denne Urtekost er nok for stor.

Kallebod.

He! he! — den er — bestemt til en vis Een. —

Frue Klinge. (sagte.)

Nu mærker jeg det. (leende i det hun gaaer.) Det er ret et Taassehoved!

Herr Jokel.

Hvor gaaer De hen?

Frue Klinge.

Jeg gaaer ind i mit Kammer. Jeg holdt kun Herr Kallebod med Selskab. Og nu, da De er her, saa troer

jeg,

jeg, at jeg behøves ikke. (spodsk for sig.) Og jeg er glad, at jeg slipper fra den Tølper. (gaaer.)

Scene 5.

De Forrige.

Herr Jokel.

Naa! hvorledes staaer det Dem an her? Sid need.

Kallebod. (sætter sig.)

Det staaer mig ret godt an; men jeg vilde dog heller, jeg var hiemme. — Der bliver dog altid bestilt mere, naar man selv er tilstæde.

Herr Jokel.

Det er sandt; men paa denne Tid er Arbeidet ikke saa vigtigt. — Siig dog til min Broder, Deres Formynder, at han maatte komme hid til mig i Dag, jeg havde at tale med ham. Jeg troer, det vilde være bedre, om De for det første blev ugivt, De er endnu alt for ung til at givtes! ikke sandt?

Kallebod. (forvirret.)

Me — Me — Men — det troer jeg ikke, med Deres Permission.

Scene 6.

De Forrige. Frue Jokel. Herr von Bergenberg. Julie og Frue Klinge.

Frue Jokel.
(til Herr Jokel.)

Himmelen velsigne Dig, min Engel! er Du alt kommen hiem? (til Frue Klinge.) Lad sætte Stole ma chere.

Frue

Frue Klinge.

(gaaer til Døren, kommer strax ind igien, og bringer en Tiener med sig, som seer ud som en Skriver; han sætter Stole; de sætte sig alle, men Kallebod ikke.)

Frue Jokel.

(til Kallebod.)

See! er De ogsaa her?

Kallebod.

Ja, med Fruens Permission.

Frue Jokel.

Jeg har jo frabedet mig Deres Besøgelse til i Morgen.

Herr Jokel.

Seer De at jeg spaaede rigtig?

Kallebod.

Forlad mig, kiereste Frue Sviger-Mama.

Frue Jokel.

Lad kun denne Titel blive borte.

Kallebod.

Min Tiener sagde mig, at det syntes ham, som om Herr von Bergenbergs Herr Tiener, kun havde villet spøge med ham, da han sagde ham, at De ikke var hiemme for mig.

Frue Jokel.

Deres Tiener er en eensoldig Taasse.

Kallebod.

Jeg har arvet ham efter min salig Papa.

Herr Jokel.

Oh! min kiere Kallebod, desmindre er han i Moden. Jeg kan nu ikke mere bære det, hvad jeg har arvet efter min Fader.

Frue Jokel.

Men jeg har endogsaa sendt Dem Bud siden efter.

Kallebod. (bange.)

Saa maae jeg alt have været borte.

Frue Jokel.

Nu! der er just ingen Skade skeet; jeg beklager alene at De ikke har fundet nogen hiemme.

Kallebod.

Oh! Underdanigste Tiener.

Frue Jokel.

(til Herr Jokel.)

Min Engel! vi har kiørt dygtig omkring; det er saa behageligt — — —

Herr Jokel.

Det er mig kiert, naar Hestene kun ikke har noget derimod.

Bergenberg.

Tilforladelig ikke.

Kallebod.

(som imidlertid har taget Bouqvetten løs, og nærmer sig til Julie, giver hende den.)

Deiligste, naadigste Frøken! da det er Deres Geburtsdag om fiorten Dage, saa tager jeg mig den Frihed, at opvarte Dem med en lille Bouqvet. Jeg ønsker at De altid maae være saa frisk og smuk — som denne Bouqvet.

(alle leer.)

Julie.

Da vil jeg ikke blive længe smuk. — Men at forære en Bouqvet bort fiorten Dage i forveien!

Frue Jokel. (leer.)

Men hvor har De lært det?

Kallebod.

Jeg var bange, at den inden den Tid skulde visne; og desuden har min Gærtner skrevet mig til, at Blomsterne alt begynde at blive rare.

Frue

Frue Jokel. (opbragt.)

De tænker altsaa at det kun skal være en lumpen Urtekost, som De skal forære en Froken til hendes Geburtsdag? — Min Frøken-Datter er ingen Bonde-Tøs. Og overalt saa bør hun ikke tage imod nogen Geburtsdags-Foræring af Dem. (tager Bouqvetten med Vrede fra Julie, og giver den til Kallebod.) See der! tag Deres Bondestads tilbage, og forær den til Deres Degnedatter.

Herr Jokel. (leende.)

Marthe, Marthe! — giv den stakkels Kallebod det ikke for broget.

Frue Jokel. (vred.)

Marthe! Marthe! — Folk skulde snart troe, at de vare hos Bønder, naar de høre, hvorledes Du omgaaes mig.

Herr Jokel.

Ha! ha! ha! faaer jeg ogsaa noget af Din naadige Vrede? Kom, Herr Kallebod, kom, ellers bliver det ti Gange verre.

Kallebod. (skielvende.)

Jeg har, med Deres Permission, den Ære at recommendere mig underdanigst.

(I det han gaaer bort, vil han forære Frue Klinge Bouqvetten, men hun neier meget dybt og spodsk; han sætter den igien i Brystet og gaaer bort med Herr Jokel.)

Scene 7.

De Forrige.

Frue Jokel.

Det ufordragelige Menneske! — Og saadanne Folk tør understaae sig at giøre Fordring paa anseelige Familier!

Frue Klinge. (noget sagte.)

Min kiere Søster! det volder, at hans Fader var ogsaa Forpagter. Man tænker altsaa slet ikke mere paa Din Stand, men maaler alting efter Din Mand.

Frue Jokel

Oh! kom mig ikke til at tænke derpaa. Nu Herr von Bergenberg, jeg haaber, det nu ikke vil have flere Vanskeligheder. — Men De reiser dog vel ikke bort, strax efter Brylluppet?

Bergenberg.

Vel ønskede jeg, at kunne snart fremstille min tilbedelige Julie for min Familie, men jeg seer, at hendes naadige Mama vil maaskee ikke tilstæde det, jeg vil derfor rette mig efter Deres Befaling.

Frue Jokel.

Sandt er det, at De vil giøre megen Opsigt med min Frøken-Datter, og jeg vilde gierne unde Dem denne Triumph snart; men De maae tillade mig, at jeg først giør hende bekiendt hos vores Adel som Frue Bergenberg. I det første Aar kan De altsaa ikke tænke paa Deres Afreise.

Frue Klinge.

Det er vist — inden man faaer reist hele Landet igiennem. — Paa mange Steder komme De til at opholde sig i otte Dage, og saaledes gaaer Tiden bort.

Julie.

Hvad? Skal jeg reise omkring, for at lade mig see?

Frue Jokel.

Der talte den borgerlige Fader igien. — Den Stand, som Du træder ind i, fører det med sig, at man maae bekiendtgiøre Formælingen. Du faaer da Besøgelse fra hver Herregaard, om det ogsaa var tyve Miile herfra. Det

maae

maae Du igien betale paa samme Maade, enten Personlig, eller ved en Fuldmægtig. Det er noget andet at træde ind i en adelig Familie, end at gifte sig med en Borgermand. (seer ved det sidste Ord, sukkende og bedrøvet til Frue Klinge.)

Frue Klinge.

Giv Dig tilfreds Søster, Du har dog i det mindste den Lykke, at see Dig selv leve op i Din Datter.

Frue Jokel.

Det har jeg ogsaa altid tragtet efter — og Himlen skee Tak! nu haaber jeg snart at see mine Ønsker opfyldte. Til al god Lykke har jeg ingen Søn bragt til Verden, som kunde forplante det borgerlige Navn, og tilintergiøre alt mit Haab.

Bergenberg.

(som imidlertid har talt med Julie.)

Naadige Mama! jeg har nødvendige Forretninger hiemme; jeg skal i Eftermiddag tilforladelig have den Ære at giøre Dem min Opvartning.

Frue Jokel.

Jeg venter Dem ganske vist.

(Bergenberg gaaer.)

Scene 8.

De Forrige.

Frue Jokel.

Nu, Julie, nu bliver Du snart til en Dame.

Julie.

Men, min søde Mama, jeg troer at min Papa har ikke endnu aldeles samtykket det?

Frue Jokel.

Det er saa godt som afgiort, lad mig sørge derfor. Ja, hvis ikke min Faders Blod talede i mine Aarer, saa maaskee, jeg bekymrede mig lige saa lidet om Din Lykke, som min Mand. Men Himlen være lovet! det skal ikke gjøre mig keed af at vedligeholde min Families Ære.

Frue Klinge.

Det er ogsaa Din Skyldighed, kiereste Søster, thi man kan ikke regne Din Mand det til onde, at han tænker saa borgerligt. Han er jo en halv Bonde?

Frue Jokel.

Det føler jeg, destoverre! alt for ofte. Derfor skal jeg ikke heller hvile, førend jeg faaer alting i Stand. Han er alt paa gode Veie, dersom hans Broder kun ikke saaer ham til at vende om. — Dog nei! det skal jeg nok vide at sætte en Pind for. — Men kiere Frue Klinge, angaaende vor Pynt? Vi maae tænke derpaa i Tide?

Julie.

Oh ja! søde Mama.

Frue Jokel.

Det første er et Fiskebeens-Skiort — og det maae vi jo passe, at vi ved Forlovelsen lade os begge see i Fiskebeens-Skiort.

Frue Klinge.

Eet kan jeg bringe til Veie.

Frue Jokel.

Det var brav. — Men nu det andet?

Frue Klinge.

Min Skræder har altid nogle i Forraad, hos ham kan Du strax faae et.

Frue Jokel.

Fortreffeligt! Julie, send strax Lotte hen til ham, og lad ham sige, han maatte i Øieblikket komme til Frue Klinge,

Klinge, og tage nogle Fiskebeens-Skiørter med sig, men giør det saaledes, at Din Fader ikke mærker noget.

Julie.

Min hierte Mama, kun et Fiskebeens-Skiørt! Hører der ikke ogsaa smukke Klæder til at være naadige Frue?

Frue Jokel.

Det forstaaer sig, mit Barn! Men Fiskebeens-Skiørtet er det allernødvendigste, det øvrige skal jeg nok sørge for.

Julie.

(kysser hendes Haand.)

Oh ja! kiereste Mama! men snart —

(gaaer glad bort.)

Scene 9.

Frue Jokel. Frue Klinge.

Frue Klinge.

Ak Søster! jeg er endnu bange, at der skal komme noget i Veien. Din Svoger er Kallebods Formynder, og jeg troer, at han og hans salig Papa (i Kallebods Tone) har besluttet, at give ham med Din Datter; han vil altsaa prædike Din Mand Ørene fulde derom.

Frue Jokel.

Du giør mig ganske bange. Naar jeg sandt skal sige, saa veed jeg endnu ikke, hvorledes min Mand er findet imod den Nar. Jeg vil — ja jeg vover det — jeg vil, uden Omstændigheder, ved Lotte lade ham sige, at han aldrig understaaer sig at komme mere i mit Huus.

Frue Klinge.

Det verste er, om Din Mand skulde have Hensigter med ham. Du kiender ham. — Ja, var han kun i Tusenste Led af Adel, saa vilde han vist, med hans store Mid-

ker ikke tænke paa anden Svigerson, end en Cavalier. Men eftersom — Men jeg veed ikke heller, kiere Søster, hvor Du den Gang har havt Dine Øine.

Frue Jokel.

Ak min Gud! Nød bryder alle Love; jeg havde ingen Formue; min Moder var gammel, og jeg kunde efter hendes Død ikke giøre Regning paa en halv Skillings Indkomst — jeg maatte altsaa begvemme mig dertil, efterdi ingen af Noblessen engang saae til mig. Og overalt saa har jeg i alle andre Omstændigheder ikke giort saa galt et Valg; jeg har faaet skionne Midler.

Frue Klinge.

Men kan Du giøre med dem hvad Du vil? Du kan jo ikke engang klæde Dig som Adelen. Uagtet alle Dine skionne Midler, saa seer man dog Forpagter-Konen stikke frem.

Frue Jokel.

Det er just det, som krænker mig! Men Taalmodighed! Er min Frøken-Datter først en Dame, saa kan jeg siden giøre Fordring paa prægtige Klæder. Min Datters Sælskaber blive mit Nyastod, at jeg maae klæde mig Standsmæsig, for at kunde vise mig der.

Scene 10.

De Forrige. Kallebod.

Kallebod.

(kommer ganske beæng stet ind.)

Ak naadige Frue Sviger-Mama! jeg tager al min Tilflugt til Dem, Min kiere Herr Sviger-Papa har nyssens sagt mig, at jeg ikke maatte giøre mig nogen Regning paa den naadige Frøken Julie; at han vilde give hende med

med Herr von Bergenberg, efterdi jeg var endnu alt for ung, og al for eenfoldig, sagde han.

Frue Jokel.

og (begge meget glade.) Hvad?

Frue Klinge.

Kallebod.

Ja! tænk nu engang, om jeg ikke har Aarsag at tage min Tilflugt til Dem, for at anholde om Deres Bistand. De veed, naadige Frue Sviger-Mama, at min salig Papa vil saaledes have det; vær saa naadig, og tael med den naadige Sviger-Papa, stig — — —

Frue Klinge.

Ha! ha! ha!

Frue Jokel.

Hvad! jeg skulde endnu bede min Gemahl, at give min Frøken-Datter til saadant et Menneske, som en Bondepige kunde være god nok til? — Hvor kan De være saa uforskammet! Gaae deres Vei — De faaer lige saa lidet min Frøken-Datter, som De, med samt Deres Penge, kan kiøbe sig de Ahner, som dertil ere fornødne. — Kom, min kiere Ma Soeur! jeg maae see, jeg kan finde min kiere Gemahl, han fortiener at kysses.

Frue Klinge.

Stakkels Karl! Siden man ikke vil give Dem Frøken Julie, saa kommer De selv til, indtil videre, at have Omsorg for Qvæget.

(gaaer begge.)

Scene II.

Kallebod, alene.

Jeg troer saamen, man holder mig for Nar. — Det har ikke været min salig Papas Meening. Mit gode Hiertelav, som jeg vilde have viist ved denne Foræring, (viser paa Bouqvetten) det holder man for dumt. Jeg for ung? Frøken Julie er jo heller ikke ældre, og dog vil man givte hende med en anden. — Oh! jeg mærker det nok, Herr von Bergenberg har flere Penge end jeg. — Men jeg vil ikke lade mig holde for Nar; jeg skal fortælle min Formynder alting, og dersom jeg ikke faaer Frøken Julie — saa — saa — saa maae de dog viist betale mig de Bekostninger, som jeg har sat mig i.

Ende paa den anden Act.

Tredie Act.

Scene 1.

Skuepladsen forestiller et prægtigt Værelse i Herr von Bergenbergs Huus.

Bergenberg, siden Luft, som kommer ind af Døren.

Bergenberg.

Troe mig, det kostede, inden jeg fik Trækholt overtalt.

Luft.

Men han lod sig dog vel overtale?

Bergenberg.

Ja.

Luft.

De maatte vel love ham stor Profit?

Bergenberg.

Fire Hundrede Rigsdaler mere end han begierede for Ringen.

Luft.

Oh! saa har han kun giort Vanskeligheder for at faae Dem udpresset. Det er heller ikke mere end billigt, at De under ham denne Profit; den gode Mand maae dog i det mindste have Papirs Glæde.

Bergenberg.

Han vil selv være tilstæde, naar jeg forærer Frue Jokel Ringen.

Luft.

Bravo! Saa kan hun tilsidst selv komme til at betale den. — Jo, man forsøge kun at bedrage saadan en

Hielp-

Hielpingd, de passer nok at sætte sig selv i Sikkerhed. — Men hvorledes gav den naadige Frue Dem hendes Meening at forstaae? Det skeede nok paa en temmelig fiin Maade?

Bergenberg.

Hun talte om den Stads, som min Kiereste nok fik; og saa, sagde hun, (efteraber Frue Jokels affekteerte Tone.) saaer jeg at have en Ring, enten min Mand vil, eller ei; i det samme smidskede hun til mig, saa jeg strax mærkede, at det var mig meent, der skulde give hende den.

Luft.

Nu, Ringen faaer hun! men vi paa vor Side faae da ogsaa noget. Vi maae imidlertid giøre os reiseferdige, Herre, paa det at vi paa Øieblikket kan tage afsted med Medgiften.

Bergenberg.

Sandt at sige, saa er jeg keed af at flakke videre omkring. Naar man ved Giftermaal er bleven Eier af Hundrede Tusende Rigsdaler, saa er det dog vel Umagen værd at man søger at komme i Rolighed.

Luft.

Det er sandt nok. Hundrede Tusende Rigsdaler paa et Bræt — ja jeg er selv af den Meening, at man da slaaer sig til Rolighed. — Men Herre, De saae dem vist ikke strax. — Vi lægge jo selv an paa halvtrediesindstyve Tusende Rigsdaler, men jeg vædder, at vi lade os gierne nøie med Halvparten, og Resten komme vi til at bie efter til Forældrene ere døde; og betænk, hvor usikkert det er, at vente paa Døden. Det kunde hænde sig, at den naadige Frue Sviger-Mama blev Enke, og jeg torde giøre min Eed paa, at hun da efter hendes Samvittighed troer sig pligtig: at forære Dem en adelig Sviger-Papa, for nogen-

nogenledes at rense Familien fra Mesalliance; og saa tager Fanden ved det meeste deraf.

Bergenberg.

Ah! hvem vil vel tænke saa langt frem!

Luft.

(visende paa sig.)

En fornuftig, klog Mand! Kom an! vi vil ikke engang sætte dette Tilfælde. Vore Sager staae desuagtet dog paa meget slette Fødder; saasnart Brylluppet er forbi, maae De betale Deres Gield; thi vore Creditorer vente med Smerte efter dette Giftermaal, eller rettere sagt, paa de tilkommende aarlige Indkomster; paa disse kan De vente til Evigtid. Altsaa, hvor meget beholder De tilovers af Deres Medgift? — En Trediedeel. — Hvad kan De begynde med den? Og dertil kommer da Deres Svigerpapas forfærdelige Støien.

Bergenberg.

Jeg skal vide at stille mine Creditorer saaledes tilfreds, at De for det første endnu ikke skal tænke paa Betalningen, — og saa om et halvt Aar maae de gierne bryde los.

Luft.

De beholder altsaa Medgiften heel og holden? Destobedre! — Altsaa et Tusende Rigsdalers Indkomster, og dertil en Kone? — Kan De vel leve deraf? Nu, da De er ugift, har jeg som Deres Skatmester ofte mangt et Aar havt tre Tusende Rigsdaler i uvisse Indkomster, som jeg rigtig igien har anført Dem til Udgift, og det saaledes, at De meget sielden — oh! næsten aldrig, har beholt noget per Casse; med et Tusende Rigsdaler er der altsaa aldrig at tænke paa et skikkeligt Udkomme.

Ber-

Bergenberg.

Du har Ret, Luft! — — Vi vil blive ved som vi har begynd.

Luft.

Ja, det er det fornuftigste. — Endnu een Ting. — Vi maae spænde alle Kræfter an, for at blive udbetalte, saa snart som mueligt, paa det at vi jo før jo hellere kan komme til at pakke os; thi den gamle Jokel har vist søgt at faae Kundskab om Deres Familie-Omstændigheder. Det vilde være et Tordenslag for vore Anslag, hvis der indløb Breve, og han kom under Veir med —

Bergenberg.

Han kan ingen Efterretning faae saasnart, thi jeg har givet ham en temmelig forvirret Adresse. Imidlertid ere dine Anmærkninger sande, og jeg vil i alting følge dine Raad. Nu gaaer jeg hen og henter Trækholt, og saa gaaer jeg hen til min Sviger-Mama: kom derhen om en Time. (gaaer.)

Scene 2.

Luft, alene.

Min Herre har Ret. Her gior vi et Mesterstykke. Men hvis man ret examinerede vor Forfatning, hvor skummelt vilde det da ikke see ud her i vore Værelser, med al vor laante Pragt. — Uagtet saa mange strenge Undersøgelser, dog at blive anseet for en reisende Cavalier, og oven i Kiøbet gifte sig. — Det er loierligt. — Men hvoraf kommer det ogsaa? Det kommer deraf, at vi ere dristige, og tye just til det Slags Folk, hvis Sag det er at undersøge Tingene, gior brav Vind for dem; saaledes dysser vi dem i Søvn; og paa Sikasten maae disse Herrer

see

see igiennem Fingrene med os, fordi vi ere blevne for nøie kiendt med hinanden.

Scene 3.

Luft og Claus.

Luft.

(vil gaae, i det samme kommer Claus ind.)

Hvad er paa Færde?

Claus.

Min Herre vilde gierne tale med hans Herre.

Luft.

Min Herre er ikke hiemme. Er det noget magtpaaliggende saa kan han sige mig det. Siig ham altsaa, at han kan saae mig i Tale.

Claus.

Jeg veed ikke, om han vil betroe jer sine Hemmeligheder. (gaaer.)

Luft.

(som seer, at der staaer en Stol, bærer den gesvindt ind i næste Kammer.)

Gesvindt bort med den, paa det jeg ikke har nødig at byde ham sætte sig.

Scene 4.

Kallebod og Claus.

Claus.

(seer efter Luft.)

Han er her ikke; men han kommer nok strax. Herren maae have lidt Taalmodighed.

Kallebod.

Godt.

Claus.

Claus.

Men mig synes, at det virkelig var bedre, at De lod dette Giftermaal gaae overstyr; en Kone, som først har en Cavalier i Hovedet — den kan ingen Diævel komme afsted med.

Kallebod.

Men jeg troer endnu ikke ret, at han giver sig med hende; og naar jeg først har udfrittet hans Hensigt, saa skal jeg nok vise ham Veien.

Claus.

Jeg troer dog alligevel, at det er hans Alvor. Frøkenen er ikke saa hæslig — og Penge — Penge gior alting godt. Den gamle Jokel maae jo have hele Kielderе fulde af Penge. Tænk kun paa det, Herre, hvad Deres salig Papa saa tit sagde.

Scene 5.

De Forrige. Luft.

Kallebod.

Underdanige Tiener, min Ven!

Luft.

(med et opblæst Væsen.)

Hvad er til Deres Tieneste?

Kallebod.

Jeg vilde gierne talt med hans Herre; men han er jo ikke hiemme? —

Luft.

Nei. Kan jeg maaskee være Dem til Tieneste?

Kallebod.

Oh ja! og jeg skal ogsaa vise mig ret erkiendtlig.

Luft.

Luft.

Det giøres ikke nødig; jeg tiener aldrig Folk for Penge, enten skeer det for Æren, eller for Venskabs Skyld.

Kallebod.

Om Forladelse. Jeg vilde kun spørge mig for, om det er Herr von Bergenbergs ramme Alvor, at giøre sig, med Permission at sige, med Froken Jokel?

Luft.

Der er noget om. — Men De er ganske vist ikke vel fornøiet dermed? Jeg hører, at hun har været forlovet med Dem?

Kallebod.

Ja, min salig Papa har testamenteret mig hende.

Luft.

Jeg beklager Dem af mit ganske Hierte.

Kallebod.

Siig mig dog: skulde det ikke være mueligt at overtale Herr von Bergenberg til at slaae hende af sine Tanker.

Luft.

Det vil holde haardt; thi han er saa forlibt i hende, at han ikke engang bryder sig om sin Familie.

Kallebod.

Hvordan det?

Luft.

De vil ikke tilstæde, at han maae giøre sig i Borgerstanden, og han kan tabe meget derved.

Kallebod.

Er det fordi han er saa fornem?

Luft.

Ja.

Kallebod.

Det er dog meget. (sagte.) Det maae jeg fortælle min Sviger-Mama.

Luft.

Som jeg seer, saa ligger det Dem meget stærkt paa Hiertet.

Kallebod.

Ja, det giør mig ogsaa ondt for Deres Herre, at han giør sig selv ulykkelig.

Luft.

Ja, hvem kan giøre derfor! men han har desuden nok at leve af; han beholder dog næsten endnu en Million i Formue.

Kallebod.

Det gaaer an. — (sagte.) Jeg kan ikke sætte mit Gods derimod. (til Luft.) Hvad! om De talte med ham, og sagde ham, at der var ikke meget ved Frøkenen at giøre? — Saa kunne De redde ham fra hans Ulykke. —

Luft.

Oh! alt det har jeg alt forsøgt, men det hielper intet; han render af alle Kræfter lige ind i Ulykken.

Kallebod.

Men det er dog slemt.

Luft.

Han agter ikke mere hvad jeg siger.

Kallebod.

Hvorledes skal vi da bære os ad?

Luft.

De staaer sig jo vel hos den gamle Jokel?

Kallebod.

Nu ikke mere; han har for nyelig sagt mig, at jeg skulde ikke mere giøre min Regning derpaa.

Luft.

Den Gamle? Oh! De spøger —

Kallebod.

Nei! nei! det er den reene Sandhed.

Luft.

Luft.

Naar har han sagt Dem det?

Kallebod.

I Dag Morges. Og siden vilde jeg søge om Hielp hos den naadige Frue, men hun vilde slet intet vide deraf.

Luft.

Det er bedrøveligt. (sagte.) Men godt for os.

Kallebod.

Mit eeneste Haab beroer nu paa min Formynder, og hvis han ikke kan udrette noget — —

Luft.

Jeg vil give Dem et godt Raad. De maae lade Sagen staae lidt hen; maaskee min Herre kan blive anderledes til Sinds. I den første Heede lader han sig ikke sige.

Kallebod.

Ja, men endnu i Dag skal Forlovelsen være?

Luft.

Oh troe ikke det, det gaaer ikke saa gesvindt til.

Kallebod.

Det er ganske vist. Den gamle Herr Jokel har sagt, at han vilde have Ende paa den Sag.

Luft.

Det er dog forskrækkeligt! (sagte.) Godt! saa kan vi snart reise. (høit.) Ja! hvis saa er, saa troer jeg neppe, vi udrette noget.

Kallebod.

Ophold kan jeg sagtens gjøre i Brylluppet. —

Luft.

(forstilt glad.)

Hvorledes da?

Kallebod.

Jeg lægger Sag an imod Herr Jokel, fordi jeg er kommen til Byen for hans Frøken-Datters Skyld, og har

sat mig i Omkostninger, og de Omkostninger vil jeg have igien.

Luft.

Hvor høit beløber det sig.

Kallebod.

Femten Rigsdaler og To Mark.

Luft.

Og naar De faaer dem, er De saa fornøiet?

Kallebod.

Jeg faaer vel, thi han har endnu ikke givet mig Løfte paa Frøkenen. Min salig Papa har kun sat i Testamentet, at jeg skulde gifte mig med hende, dersom han vilde give mig hende. Og nu siger min Formynder ogsaa: at jeg ikke kan lægge Proces an imod ham.

Luft.

De er meget at beklage. Paa den Maade kan man ogsaa giøre Dem Deres Bekostninger stridig; thi hvem har bedet Dem at komme? De er jo kommen af sig selv?

Kallebod.

Ih! men det var jo ret uchristeligt.

Claus.

Ei! frygt ikke for det, Herre! Bekostningerne kan ingen dispentere Dem af — jeg veed ogsaa hvad Skik og Brug er.

Luft.

(seer paa ham med Foragt.)

Naar man har hans Raad nødig, saa skal han blive spurgt. (til Kallebod.) Dog, jeg skal selv tage mig af den Sag, men De maae begynde derpaa i Tide.

Kallebod.

Hvordan det?

Luft.

Min Herre, som De har hørt, staaer ikke fra sit For-

sæt;

fæt; de Gamle ere alt eenige; og altsaa staaer Sagen ikke mere til at endre. Der har ingen havt Bud efter Dem: derfor er heller ingen forbunden til at betale Dem noget. Med det Gode udretter man meget. Skriv altsaa et Brev til min Herre; anhold hos ham om Pengene, og afstaae ham med det samme Frøkenen, saa skal jeg nok siden overtale ham til at betale dem.

Kallebod.

Det var brav; men naar kan jeg faae fat paa ham?

Luft.

Gaae De nu lige hiem, skriv Brevet, og send det hid; jeg bliver endnu hiemme en Timestid, saa vil jeg tage det med, naar jeg gaaer hen, hvor min Herre spiser.

Kallebod.

Det vil jeg giøre. Men dersom det endnu er mueligt, at snakke ham det Giftermaal af Hovedet, saa giør det af Kierlighed til mig.

Luft.

Jeg vilde ønske, at jeg var i Stand dertil! og meest for hans egen Skyld; men jeg veed forud, at naar han sætter sig noget for, saa er han ikke at overtale.

Kallebod.

Og jeg skulde just være den Ulykkelige, som han skulde treffe paa! — Naa jeg gaaer. — Dersom jeg endnu i Dag faaer Pengene, saa reiser jeg i Morgen. Besøg mig engang, imedens De ere her; jeg boer kun sex Mile fra Byen; Stedet heder Bømmelsborg. Birkedommerens store Gaard hører mig til; kom kun, det vil ret fornøie mig.

Luft.

Hvis jeg faaer Tid, saa skal jeg nok komme.

Kallebod.

Jeg recommenderer mig. —

Luft.

Deres Tiener. (vil gaae med ham.)

Kallebod.

(holder ham tilbage.)

Oh! bliv dog; det var alt for meget.

(Kallebod og Claus gaaer.)

Luft. (alene.)

Jo, Du har truffen paa den rette. Naa! vore Sager staae paa gode Fødder. Selv den Gamle er paa vor Side. — Nu maae det bryde løs. Den sidste Storm er — at faae Medgiften forud. — Dersom det lykkes, saa vil jeg ogsaa snart slaae mig til Rolighed: thi det vilde maaskee ellers med Tiden dog see galt ud for mig.

(gaaer.)

Scene 6.

Skuepladsen forandres, og forestiller det første Værelse i Herr Jokels Huus.

Frue Jokel og Frue Klinge.

Frue Jokel.

Alting maae kiøbes paa Dit Navn. Er først Brylluppet forbi, oh! saa kan han siden ikke nægte mig det.

Frue Klinge.

Siig mig alt hvad Du vil have? —

Frue Jokel.

Jeg kan ikke nævne noget i Særdeleshed; med eet Ord, jeg maae fra Top til Taae være anderledes klædt; det maae Du selv altsammen besørge og navngive.

Frue

Frue Klinge.

Godt! Men min beste Frue Søster, ifald jeg skal være med, saa maae Du ogsaa lade mig giøre et Par Galla-Kioler.

Frue Jokel.

Vist skal Du være med, ellers havde jeg jo ingen Standsperson til at holde mig med Selskab, og hvad Klæderne angaaer, saa sørg ikke for dem; Brudgommen maae giøre Dig en Present, det skal jeg nok mage.

Frue Klinge.

Vel var det hans Skyldighed — —

Frue Jokel.

Han giør maaskee alt Indkiøbet, han veed, hvad der er brugeligt. — Naa! naa! lad det være min Sag. — Men angaaende Dandsen — saa bestil Du Dandsemesteren. I Dine Værelser vil vi dandse tre Timer om Formiddagen, og tre Timer om Eftermiddagen, og fornemmelig Julie. Det er meest for Fiskebeens-Skiørterne, at man veed at skikke sig i dem; jeg vil snart lære at finde mig deri igien, men Frøkenen —

Frue Klinge.

Det vil altsammen give sig. — Da jeg kom til Regimentet, lærte jeg i en Tid af otte Dage, at dandse saa godt, som den første Dame. Naar man har point honneur, saa lærer man alting.

Scene 7.

De Forrige. Kallebod.

Kallebod. (hæseblæsende.)

Ah! naadige Frue Sviger-Mama, jeg har noget magtpaaliggende at sige Dem. —

Frue Jokel. (vred.)

De maae ikke mere kalde mig Sviger-Mama, det har De jo hørt?

Kallebod. (bange.)

Som De befaler.

Frue Jokel. (som før.)

De! — De! — jeg bedder Deres Naade. —

Kallebod.

Ja — Deres Naade — med Deres Permission.

Frue Jokel.

Naa! hvad vil De endnu have? De har jo alt hørt, at De ikke faaer min Froken-Datter.

Kallebod.

Maaskee faaer jeg hende dog. — Med Deres Permission.

Frue Jokel.

Aldrig.

Kallebod.

Hør kun! — Deres Naade! jeg var nyelig hos Herr von Bergenberg, og da sagde hans Tiener mig, at der var indløbet Breve fra Herr von Bergenbergs Familie, og at han ikke maatte givte sig med den naadige Frøken, fordi han er for fornem for hende —

Frue Jokel.

Hvad? For fornem?

Kallebod.

Ja! og at han vilde tabe for meget af hans Formue; Tieneren er gahske angest — og — altsaa troer jeg, at jeg maaskee endnu tør gjøre mig Haab.

Frue Jokel.

Aldrig! (til Frue Klinge.) Nu maae man arbeide stærkt paa, at faae det i Rigtighed, førend han igien betænker sig. Jeg har stedse været bange for, at Familien

skulde

skulde giøre Omstændigheder. Det er een af de allerfornemste.

Frue Klinge.

Naar ere Brevene komne?

Kallebod.

Nu nyelig.

Frue Jokel.

Men hvor er Herr von Bergenberg?

Kallebod.

Tieneren veed det ikke.

Frue Klinge.

Og han har bræket Brevet?

Kallebod. (forleaen.)

Jeg troer — Ja — med Deres Permission.

Frue Jokel.

Det er meget dristigt. (til Frue Klinge.) Nu maae vi ikke lade min Mand have Roe. (vil gaae.)

Kallebod.

Naadige Frue, maae jeg da haabe, med Deres Permission.

Frue Jokel.

Ja, ja! De kan haabe. — Naar der ingen Cavalier er mere til i Verden.

Kallebod.

Det vil vare længe. (sagte.) Den Gang hialp min Løgn mig intet. —

Scene 8.

De Forrige. Herr Jokel.

Frue Jokel.

Kommer Din Broder ikke snart, min Skat? Jeg synes vi skulde see at saae det i Rigtighed.

Herr Jokel.

Jeg kan jo ikke bære ham hid, naar han ikke vil komme. (til Kallebod.) De har dog sagt ham det?

Kallebod.

Ja — med Deres Permission.

Frue Jokel.

Oh! jeg vil selv sende et Bud efter ham.

(vil gaae, men giver Frue Klinge Tegn at hun skal blive.)

Herr Jokel. (til Kallebod.)

Seer De vel, man troer Dem ikke engang; De staaer slet anskreven, med Deres Permission.

Scene 9.

De Forrige. Julie.

Julie.

(kommer glad ind.)

Søde Mama, Fiskebeens-Skiorterne — —

Frue Jokel.

St! St! — —

Julie.

(bliver forvirret, da hun seer Jokel.)

Som høre Frue Klinge til, ere komne.

Frue Klinge.

(ligeledes forvirret.)

Det er godt. (til Jokel.) Det er mine Fiskebeens-Skiorter, som — som jeg har ladet giøre i Stand.

Herr Jokel.

Hvad behøver jeg at vide det? Jeg har jo ikke spurgt hende derom. (seer paa Frue Jokel og Julie, som ere saa forvirrede at de ikke veed, enten de skal gaae eller blive.) Ha! ha! den, som ingen god Samvittighed har, den røber sig strax.

Det

Det er ganske vist Fiskebeens-Skiørter for Froken-Bruden?

Frue Jokel.

Jh! bevare os! det maae Brudgommen besørge.
(hun og Julie gaae.)

Herr Jokel.

(raaber efter dem.)

Saa meget vil jeg sige jer: dands ikke førend I har Musik.

Kallebod.

Ja, det er reene Ord — med Deres Permission.

Scene 10.

De Forrige.

Frue Klinge.

Deres Bekræftelse fattedes ogsaa.

Herr Jokel.

Min kiere Kallebod! De kommer altid ilde an.

Kallebod.

Det har intet paa sig, med Deres Permission.

Herr Jokel.

Vær dog ikke saa eenfoldig, at sige ved ethvert Ord, med Deres Permission. Begynd at blive munter, De kan umuelig behage, naar De er saa dum. — Jeg vil give Dem et godt Raad: Givt Dem med Frue Klinge, hun vil nok giøre Dem munter.

Frue Klinge.

Ha! ha! ha! hvilken et smukt Indfald!

Kallebod.

Jeg vilde nok ikke være hende tilpas.

Frue Klinge. (spodsk).

Nei! vi to ere ikke skabte for hinanden, med Deres Permission.

Herr Jokel.

Naa! hvorfor ikke? Han har et Gods, som der ingen Gield hæfter ved, det er fyrgetive Tusende Rigsdaler værd. — Han er et ungt Menneske, hvorfor skulde han ikke staae Dem an? Fordi han ingen Levemaade har? — De maae tage ham lidet i Skole, saa bliver De begge hiulpne.

Frue Klinge. (stolt.)

Jeg er en Officeers Enke.

Herr Jokel.

Jo! det har noget at betyde! — Er De maaskee ogsaa for fornem? Ha! ha! det er alt for galt. Hør, jeg maae dog sige Dem lidt Sandheden. (fortrolig. Da De ikkun var Kammer-Jomfrue, vilde De have været glad ved, ifald han havde villet havt Dem. De ærede Deres Mand som Corporal, han var en brav Soldat, derfor blev han ogsaa Lieutenant; ved hans Død giorde han Dem til Officeers-Enke, og i Deres egne Tanker til en Standsperson. Han var en brav Mand, men dog ikke af Adel; De kan altsaa paa ingen Maade giøre Fordring paa at agere Dame, og dersom De ingen Pension havde, saa maatte De jo igien gribe til Deres første Profession. Burde De altsaa ikke være fornøiet, naar De kunde giøre et saadant Partie? Det er fornuftigere at være anstændig givt, end ørkesløs at tære paa andres Naade, og af en indbildsk ugrundet, og latterlig Hovmod, tvinge sig som Enke til Eensomhed. — Dersom han viser at det er hans Alvor, saa betænk sig ikke et Øieblik, eller De er — —

Frue

Frue Klinge.

Jeg kan ikke elske ham; det er hele Aarsagen.

Herr Jokel.

Ja det kan jeg ikke for. (gaaer.)

(Frue Klinge vil ogsaa gaae, men Kallebod holder hende tilbage.)

Kallebod.

Med Permission at sige, naadige Frue, saa har jeg rigtig nok Lyst. — Dersom De vil givte sig med mig, saa behager De mig lige saa meget, som Frøkenen.

Frue Klinge.

De beviser mig en stor Ære, men jeg kan ikke fatte nogen Slutning. — Maaskee med Tiden — naar De faaer mere Levemaade — men forlad Dem ikke derpaa — tag enhver anden end mig — thi jeg lover Dem intet vist. (gaaer.)

Kallebod.

Det troer jeg er et Slags Haab?

Ende paa den tredie Act.

Fierde Act.

Scene 1.

Julie og Trækholt.

Julie.

Min Mama kommer paa Øieblikket, hun har endnu noget at tale med min Papa.

Trækholt.

Oh! jeg er ikke fortrydelig over, at man lader mig alene i saa godt Selskab. — Nu! min smukke Frøken, De bliver altsaa i Dag erklæret for Herr von Bergenbergs Brud?

Julie.

Saa siges der. Dersom der kun ingen flere Hindringer komme derimellem!

Trækholt.

Det haaber jeg ikke. Jeg vil indestaae for Brudgommen. Det har sagtens kostet mig Umage nok. (venlig.) Og jeg troer derved at have fortient nogen Rettighed til Deres Venskab, min sødeste Frøken.

(kysser hendes Haand.)

Julie.

Tilforladelig, og jeg vil stedse være Dem forbunden derfor.

Trækholt.

Herr von Bergenberg kan saa sandelig ret skattere sig lykkelig. — Ak! hvis jeg ikke alt var givt! — Neppe! neppe! havde jeg ladet Dem i Fred. — Min sødeste Engel! (fortrolig.) Naar De undertiden trænger til Penge,

og

og ikke vil lade Deres Gemahl det vide, saa aabenbar De sig kun for mig, saa skal De paa Øieblikket strax faae saa saa mange, som De vil have. Stads!— med eet Ord: alt hvad De forlanger — og det altid uden Renter. — Ja! ja! vi skal nok blive bekiendt sammen.

Julie.

Oh! kiereste Herr Trækholt, nu skionner jeg først, at De meener det ret godt med mig. De skal altid være min beste Ven.

Trækholt.

Det var Ret, det var Ret, min smukke Frøken.

Julie.

Min Mama har tit havt saadan en Ven nødig. — Men jeg haaber, at Herr von Bergenberg ikke lader mig lide Pengemangel. — Men det er dog altid godt at have en god Ven i Baghaanden.

Scene 2.

De Forrige. Frue Jokel.

Frue Jokel.

Himlen velsigne Dem, kiereste Trækholt! bringer De noget nyt?

Trækholt.

Nei, jeg vilde alene besøge min naadige Frue. — Jeg hører lutter gode Tidender.

Frue Jokel.

Oh! jeg veed ikke selv, hvor jeg er — min Svoger er hos min Mand — og det er alt nok.

Julie.

Beste Mama! han bringer dog vel ikke Papa paa andre Tanker?

Frue

Frue Jokel.

Hvis jeg ikke var, saa gjorde han det vist. Men sørg ikke, Din Lykke er mit eneste Øiemeed.

Trækholt.

Jeg bidrager ogsaa mit dertil, naadige Frue.

Frue Jokel.

Det var ret; hvor er Herr von Bergenberg? Har De ikke seet ham i Dag?

Trækholt. (forlegen.)

Jo — hvorfor?

Frue Jokel.

Kallebod har bragt mig den Efterretning, at han skal have faaet Breve fra sin Familie, som sætter sig imod hans Giftermaal — jeg vil dog haabe, at han ikke bryder sig om det.

Trækholt. (sagte.)

Det var noget for mig.

Frue Jokel.

Nu, veed De noget? — Hvorfor siger De mig det ikke?

Trækholt.

Jeg vilde ikke forurolige Dem.

Julie.

Himmel!

Trækholt.

De veed, at jeg strax i Begyndelsen har taget mig stærk af Sagen, og jeg gjør det endnu, uden at Deres Naade veed noget deraf. Det er altsammen sandt, hvad Kallebod har fortalt, og Herr von Bergenberg havde maaskee givet Familien Gehør, men jeg var just hos ham, da Brevene gjorde stærkest Indtryk paa ham. — Naadige Frue! De kiender mit Venskab for Deres Huus — jeg vil

vil ikke rose mig selv. — Men Udgangen skal vise, at jeg giør mig en sand Fornøielse af, at fremme Deres Lykke.

Frue Jokel.

Oh! beste Trækholt! (tager ham til en Side.) saasnart jeg faaer Penge, saa skal De blive fornøiet.

Julie.

(tager ham med Ivrighed ved Haanden.)

Over mig har De aldeles at befale. Kan jeg være Dem til Tieneste i noget saa — —

Trækholt.

(kysser hendes Haand.)

Jeg skal nok vide at kræve min Gield.

Julie.

Men det fortryder mig dog lit at Bergenberg er saa vegelsindet.

Frue Jokel.

Oh! beklag Dig over ham, Du veedst ikke, hvad han opoffrer for Din Skyld. Ja! man kan ikke heller fortænke Familien deri — en Mesalliance er ingen ringe Ting. — Dog, saasnart jeg lægger mig derimellem, saa falder Vanskelighederne bort.

Scene 3.

De Forrige. Herr von Bergenberg.

Frue Jokel.

Omsider kommer De dog! alting bier paa Dem med stor Længsel.

Bergenberg.

Jeg beder at have mig undskyldt; en fortredelig Sag — — —

Frue Jokel.

Vi veed alting.

Bergenberg.

(seer bestyrtset paa Trækholt.)

Frue Jokel.

Han har allerede undskyldt Dem. (sagte til Julie.) Seer Du, hvor han elsker Dig! Han vil ikke engang at man skal faae de Forhindringer at vide, som der lægges ham i Veien.

Bergenberg.

(sagte til Trækholt.)

Er det saaledes De holder Ord?

Trækholt.

Dersom De kun vidste det, saa vilde De ikke giøre mig saa mange Bebreidelser. Her tales ikke om Ringen. De har Fiender; man misunder Dem deres Lykke; jeg har taget Dem i Forsvar, og giort alting godt igien.

Bergenberg.

Beste Ven!

Frue Jokel.

Vær De kun rolig, jeg bryder mig ikke derom. Store Familier giøre det ikke anderledes.

Bergenberg.

(ganske forundret for sig selv.)

Himmel! hvem kan have forraadt mig. (skiælvende.) Jeg lover mig al Tilgivelse af min naadige Frue. — Men veed Deres Gemahl det alt?

Frue Jokel.

Jeg har selv sagt ham det. Det er i hans Øine, en Fortieneste mere hos Dem.

Bergenberg.

(forundret for sig selv.)

Jeg begriber intet af alt dette.

Julie.

Julie.

Sørg ikke! jeg skal ingen Bebreidelse gjøre Dem.

Bergenberg. (som før.)

Som jeg mærker, saa er her en Misforstaaelse. Maatte det kun falde ud til min Fordeel!

Frue Jokel. (stolt.)

Det tiener mig til Forsvar i mit Forsæt.

Bergenberg. (saate.)

Det give Himmelen! Jeg beder altsaa, at min naadige Frue desaarsag ikke bersover mig Deres Beskyttelse.

Frue Jokel.

(klapper ham kierlig paa Kinden.)

Vær dog ingen Barn.

Lotte.

(kommer ilende ind.)

Frøkenen maatte strax komme op til Frue Klinge.

Julie.

(til Bergenberg.)

Med Deres Tilladelse! jeg kommer strax igien.

Bergenberg.

Det vil glæde mig meget.

(Julie og Lotte gaae.)

Trækholt.

Maae jeg give Frøkenen Geleide?

Frue Jokel.

Nei! min kiere Trækholt! lad hende for denne Gang være alene med Frue Klinge. — De har noget at forrette.

Trækholt.

Som Deres Naade befaler.

Bergenberg.

(tager i Lommen efter Ringen.)

Tillader Deres Naade! at — — —

Frue Jokel.

Jeg hører, min Mand kommer med hans Broder. Gaae imidlertid begge ind i mit Værelse, jeg maae være eene med dem.

Bergenberg.

Deres Naade kommer dog efter?

Frue Jokel.

Ja! saasnart det er mig mueligt.

Bergenberg.

(til Trækholt, i det de gaae bort.)

Nu maae De forklare mig den hele Sag.

Trækholt.

Hiertelig gierne. I Dag har De mig at takke for alting; det var paa den høie Tid for Dem, at jeg kom hid.

(begge gaae.)

Scene 4.

Frue Jokel. Herr Jokel og Krone.

Krone.

(i den han kommer ind.)

Du kan for mig giøre hvad Du vil, Broder! Nu har jeg sagt Dig min Meening.

Frue Jokel.

Og jeg ogsaa min; (til Jokel.) jeg troer, at Du vel agter mere paa hvad jeg siger; thi en Moder maae naturlig have mere Omsorg for sit Barns Vel, end en Halvbroder. (til Krone.) Jeg begriber slet ikke, hvorledes De kan blande sig i vore Sager, og hvorledes De kan komme saadan Uorden og Fortred afsted i et Huus, som for Resten ikke kommer Dem videre ved.

Herr

Herr Jokel.

Nu! nu! Marthe! vær fornuftig. Jeg har bedet min Broder, at sige mig sin Meening om dette Giftermaal, og det har han giort. Hvad kommer det Dig ved? Jeg har dog Lov til at spørge mig til Raads?

Frue Jokel.

Er jeg ikke Raad nok?

Herr Jokel.

Jo, dersom Du ikke havde Din adelige Raptus; men just derfor er jeg nødt til, at tage min Tilflugt til andre; Du hverken seer eller hører i denne Din Forplumring. Og overalt, er det da noget uhørligt, at en fornuftig Mand, naar det angaaer hans Børns Lykke, ikke troer sin Kone alene, men tager fornuftige Folk i Raad med sig?

Frue Jokel.

Altsaa er jeg ufornuftig? — Jeg har, Gud skee Lov! mere Indsigt end den høivise Herr Svoger. Anlægget gaaer vel igien ud paa den fine Herr Kallebod? — —

Krone.

Dersom De i Deres Hidsighed kun ikke fornærmede Folk saa meget! Jeg har ikke ladet mig forlyde med et Ord om Kallebod.

Herr Jokel.

Du har ikke nødig at retfærdiggiøre Dig, Broder! hvad jeg giør, det maae være Ret. (til Konen.) Jeg staaer just nu og tænker paa, om jeg ikke før skal give Kallebod min Datter. Han er dum — men jeg vil tage ham et Par Aar i Huset til mig, og saa kan Du jo søge at bibringe ham en adelig Levemaade — saa vil han nok blive fornuftig.

Frue Jokel.

Dette rasende Indfald bliver dog vel kun ved Tanken alene, vil jeg haabe?

Herr Jokel.

Net nu haaber jeg det ikke.

Scene 5.

De Forrige. Luft.

(som kommer tvivlraadig ind, og bliver staaende nogen Tid, som en, der tænker efter; omsider griber han i Lommen, tager et Brev og triner noget frem.)

Luft.

(til Frue Jokel.)

Min Herre lader formelde sin Respekt til Fruen, og sender Deres Naade dette Brev, som for lit siden er bleven ham tilskikket fra Herr Kallebod.

Frue Jokel.

(læser sagte.)

Herr Jokel.

(spodsk til Krone.)

Broder! Det er dog vel ingen Udfordring?

Krone.

Det er jeg ikke bange for.

Herr Jokel.

(efter lidet.)

Nu! naadige Frue Gemahlinde, tør man ogsaa vide det?

Frue Jokel.

Jo, hiertelig gierne, paa det Du paa eengang kan faae Dinene op over Din Svigerson. (giver ham Brevet. — Til Luft.) Gaae kun, jeg taler nok selv med jeres Herre derom.

Luft.

Luft. (sagte.)

Dersom jeg nu kun vidste, hvor han var, paa det jeg paa Øieblikket kunde underrette ham herom.

(gaaer.)

Scene 6.

De Forrige.

Herr Jokel. (læser.)

„ Høistagtbare naadige Herre! Jeg er reist til Byen „ for at gifte mig med Frøken Julie. — Og De er her „ ogsaa, og vil ogsaa gifte sig med hende, og kanskee De „ ogsaa faaer hende. Men nu vil min Høistagtbare naa- „ dige Herre! tage det op i det gode, og ikke i det onde, „ at jeg har en liden Fordring paa Dem. Denne er, „ nemlig: at jeg paa min Hidreise, og i den Tid jeg har „ opholdt mig her, har fortæret, og udgivet for Frøkenens „ Skyld femten Rigsdaler to Mark, og som jeg ellers ikke „ havde givet ud, altsaa har jeg sat mig i Bekostninger for „ Deres Kiereste; De vil altsaa først udbetale de femten „ Rigsdaler to Mark, førend De gaaer videre med Deres „ Giftermaal. Og lader jeg Dem hermed vide, at jeg „ siden ikke bekymrer mig om Frøkenen, men overlader „ Dem hende frit og ubehindret. "

Hans Peer Kallebod.

Herr Jokel.

Nu, det er sandelig temmelig dumt.

Frue Jokel.

(spodsk til Krone.)

De indlægger sig stor Ære med Deres Recommendation.

Krone.

Min kiere Svigerinde, jeg beder, at De ikke vil fornærme mig paa saa følelig en Maade; jeg har ikke talt et Ord for ham, og vilde heller have raadet fra end til, thi de vare begge blevne ulykkelige. Jeg har aldeles ingen Deel i dette Giftermaal. Den gamle Kallebod har ønsket dette Partie, og som Formynder er det min Pligt at hielpe til hans Søns Lykke, saafremt det er mueligt. — —

Herr Jokel.

At afstaae min Datter for femten Rigsdaler og to Mark, det er alt for galt.

Krone.

Men jeg skal ogsaa forebygge, at ingen anden skal blive ulykkelig derved; lad mig altsaa med Fred, min kiere Svigerinde. Jeg har sagt ham min Meening om Bergenberg. — —

Frue Jokel.

Nu! maae man ikke saae den at vide? — De vil dog vel ikke giøre ham hans Familie stridig?

Krone.

Himlen bevare mig derfra! jeg har erkyndiget mig derom, det er en fornemme Familie, og han er virkelig af samme — —

Frue Jokel. (glad.)

Nu! der hører Du det, min Engel.

Herr Jokel.

Man maae erkyndige sig nøiere — thi det er alt syv Aar siden han forlod sit Hiem — ikke sandt? syv Aar?

Krone.

Jo.

Frue Jokel.

Det er ogsaa efter hans eget Sigende. Fem Aar

har

har han staaet i Tieneſten, og nu reiſer han for at ſee ſig om i Verden.

Herr Jokel.

Men hvad har han nødig at givte ſig paa ſine Reiſer.

Frue Jokel.

Julies Skiønhed, og De Artigheder, ſom jeg har bibragt hende, har beſnæret ham; han havde maaſkee ellers aldrig tænkt derpaa. Har Du ikke ſelv, min Engel! forlibet Dig i min Skiønhed alene?

Herr Jokel.

Jo, jo! jeg veed det meget vel. Tænk kun ikke mere derpaa.

Frue Jokel.

Hvorfor maae jeg ikke tænke derpaa? Det er altid en Triumph for os, at beſnære Mandfolkene.

Herr Jokel.

Det er ogſaa alt hvad I due til. (til Krone.) Men om Indkomſterne veed Du altſaa intet?

Krone.

Desangaaende har jeg nyelig ſkreven, og venter hver Dag Svar.

Frue Jokel.

Indkomſterne ere henimod fem Tuſende Rigsdaler.

Krone.

Ja, ſaa meget kan det omtrent være, derſom der kun ikke er et andet Om ved.

Frue Jokel.

Ei! hvad andet Om ſkulde der vel være?

Herr Jokel.

Marthe! Du er jo forſkrækkelig geſkæftig. Man kan jo ikke vide — —

Frue Jokel.

Saa meget kan man dog vide, at et slet og ret Menneske kan ikke have saadan en ædel Tænkemaade. Men jeg beder Dig ret indstændig, min Engel! kald mig dog ikke mere Marthe.

Herr Jokel.

Kierling, Du har Din hele Livstid ikke været saa naragtig med Dit Marthe, som siden den Tid at Bergenberg kom her.

Frue Jokel.

Det har heller aldrig været saa nødvendigt. Tænk engang hvilke Visiter vi vil faae, naar Formælingen først bliver bekiendt; hvor frygt vilde det ikke klinge, og hvor latterligt vilde det ikke giøre mig, hvis Du vedblev at kalde mig Marthe.

Herr Jokel.

Skal jeg maaskee lade Dig døbe endnu engang?

Frue Jokel.

Det giøres ikke nødig, husk alene paa, hvad jeg i Dag har sagt Dig.

Herr Jokel.

Min Engel! min Beste? — —

Frue Jokel.

Ja, min Glut! saaledes!

Herr Jokel.

Det skeer aldrig; før skulde ogsaa Julie i Evighed aldrig blive givt.

Frue Jokel.

Egensindige Hoved!

Herr Jokel.

Du adelige Nar!

Krone.

Men godt Folk, tag jer det dog ikke saa hæftig.

Herr

Herr Jokel.

Hvem er Skyld deri, uden hun? Jeg skulde paa min gamle Alder endnu blive saa barnagtig! Dersom Du endnu taler eet Ord om det, saa skal den fordømte Bergenberg ikke mere komme inden min Dørtærskel. Det er mig desuden ikke meget om at gjøre, at have en Adelsmand til Svigerson, og jeg skulde oven i Kiøbet gjøre mange Omstændigheder med Dig. — Nei der gik for meget med! At give mine Penge bort, og kalde Dig min Engel! Ha! ha! ha!

Frue Jokel.

(kaster sig i en Stol.)

O! Gud! hvilken Pine!

Herr Jokel.

(til Krone.)

Kom Broder, jeg gider ikke længere hørt paa alt dette.

Frue Jokel.

(springer op og holder paa ham.)

De vil dog vel ikke gaae hen og fordærve alting?

Herr Jokel.

Jeg har jo sagt: at hvis Du ikke lader mig have Fred for Dine Narrestreger — saa er alting ude.

Frue Jokel.

Jeg vil jo gierne tie.

Herr Jokel.

Det vil ogsaa klæde Dig bedre. Altsaa Broder, oprigtig — paa det jeg kun kan komme i Rolighed — —

Krone.

Som jeg har sagt, naar der ingen anden Omstændighed er i Veien — —

Herr

Herr Jokel.

Jeg maae oprigtig bekiende, at jeg saa halv om halv har besluttet det; thi saa meget er vist, at jeg ikke giver hende til Kallebod. Det Brev, dette dumme Brev har fordærvet hans hele Sag hos mig. Og Bergenberg erklærede i Dag, at han vilde ægte Julie, uden en Skillings Medgivt. Det har sat ham i stor Credit hos mig.

Frue Jokel.

Om han endogsaa foreslaaer det, saa maae man dog ikke give sit Minde dertil.

Krone.

Det er ogsaa mit Raad. Naar den første Kierlighed er uddunstet, saa har man ved den mindste forefaldende Omstændighed denne Bebreidelse at vente sig: Hun har intet bragt med sig. Min Broder, Du behøver jo ikke at gjøre Dig for nær.

Frue Jokel.

Ih! det forbyde Himlen! Hundrede Tusende Rigsdaler er jo kun en tredie Deel af vore Midler.

Herr Jokel.

Oho! der er ikke at tænke paa — det er for meget — ikke sandt Broder?

Krone.

Det er ikke for meget, hverken paa Din, eller hans Side.

Herr Jokel.

Du meener altsaa: Ja?

Krone.

Jeg meener først Ja, naar man er i Sikkerhed for alle Omstændigheder.

Frue Jokel.

Har det eene været rigtig, saa er det andet vel ogsaa.

Herr

Herr Jokel.

Eftertænk min Broder: at han har villet ægte hende uden een Skillings Medgivt, det er dog meget.

Krone.

Jeg har nu sagt mine Tanker, Du kan nu giøre hvad Du vil.

Frue Jokel. (venlig.)

Nu, min Glut! giv Dit Samtykke dertil, Du skal siden takke mig derfor. Giør mig dog den eeneste Glæde, og tag en adelig Svigerson. Saa vil jeg ogsaa forglemme, at Du saa tit har kaldt mig Marthe.

Herr Jokel.

Og vil ogsaa i Fremtiden lade Dig kalde Marthe.

Frue Jokel.

Jh nu! naar Du ikke kan vænne Dig af dermed —

Herr Jokel.

Du er dog en naragtig Kierling. Nu, det faaer saa at være. Jeg kan sige Dig Broder: det begynder at glæde mig, at min Julie skal være, naadige Frue; han skal da faae hende, (til Konen.) og den Medgivt, som Du har bestemt.

Frue Jokel.

(kysser hans Haand.)

Min Engel! Du er min himmelske Mand!

Herr Jokel.

Naar I Kierlinger kun faae jeres Villie, saa er alting saa skiønt.

Frue Jokel.

Vi kunde altsaa endnu i Dag lade opsætte Ægteskabs-Contracten?

Herr Jokel.

For mig gierne; naar det er forbi, saa har jeg Roe.

Frue

Frue Jokel.

Saa vil jeg da strax bringe Julie dette glædelige Budskab. (gaaer.)

Scene 7.

Herr Jokel. Krone.

Herr Jokel.

Inden Brylluppet er forbi, bliver den Kierling vist til en Nar.

Krone.

Det er ikke anderledes, min kiere Broder. De første Begreb, som man i vor Ungdom indprenter os om os selv, giør det stærkeste Indtryk paa vore Hierter, og bliver deri saa længe vi leve. Hendes Fader var Fændrik, men dog ikke af Adel; desuagtet lod hendes Moder hende dog aldrig kalde andet end Frøken. Uagtet hun ikke havde mere end halvtredsindstyve Rigsdaler aarlig at leve af, saa hjalp det dog ikke. Hendes Datter maatte ikke være Jomfrue, men hun skulde være Frøken. Hun blev altsaa opdraget med lutter adelige Tanker. Du veedst, hvad Umag det kostede, inden hun vilde giøte sig med Dig, da hun dog var i de usselste Omstændigheder, og Du besad en umaadelig Rigdom? Hun bliver ved indtil denne Time at bilde sig ind, hun er af Stand; hun har ogsaa bibragt Julie deslige Tanker fra Barnsbeen af. Derfor er alting saa adeligt i hendes Hoved.

Herr Jokel.

Ja! jeg veed det selv best! dersom hun ikke havde den fordømte naragtige Grille, vilde hun være mig dobbelt saa kier.

Krone.

Krone.

Hun har dog ellers et godt redeligt Hierte, Du kan derfor let holde hende denne Svaghed tilgode, og desuden besidder Du jo næsten en adelig Formue; det kan endogsaa tilgives, om Din Datter ægter en Adelsmand.

Herr Jokel.

Saa meget kan jeg sige Dig, at hvis jeg blev ung igien, saa givtede jeg mig aldrig mere, med saadan en halv Froken.

Krone.

De ere de verste. Fordi at Faderen hændelsevis har faaet et Par Blessurer, strax sige Mødre, Døttre, og hele Familien: Vi have opoffret vort Blod for Staten.

Herr Jokel.

Det hører jeg tit min Marthe raabe paa. Endnu mere: Hendes Fader er bleven skudt i Foden, og naar Veiret forandrer sig, strax føler hun det ogsaa i sin Fod; thi hun har, som hun selv siger, arvet dette Barometer efter hendes Papa.

Scene 8.

De Forrige. Luft.

(kiger ind af Døren, men vil strax igien afsted.)

Herr Jokel.

Hvad vil han?

Luft.

Min Herre har bestilt mig hid, jeg troede at han var her.

Herr Jokel.

Han kommer maaskee strax, bliv kun her saa længe.

Luft.

Som naadige Herre befaler.

Herr

Herr Jokel.

Han er lige saadan en Nar som hans Herre; nævn mig ved mit Navn, ellers taler jeg ikke med ham.

Luft.

Som De befaler Herr von Jokel.

Herr Jokel.

Jokel ligefrem, og ikke Herr von. — Siig mig engang, hvor længe har han været hos hans Herre?

Luft. (sagte.)

Han vil vist fritte mig ud; her gielder det at have Fornusten samlet.

Herr Jokel.

Nu! veed han det ikke?

Luft.

Oh jo! jeg regnede det just ud paa Dag og Datum. Dersom jeg havde min Pengepung hos mig, skulde jeg sige Dem det paa Øieblikket; thi den er min Geheime-Secretair; jeg lægger hver Maaned en Ducat op, og paa den Maade kan jeg vide det paa en Time nær.

Herr Jokel.

Det behøves ikke. Siig kun saa ungefær.

Luft.

Ungefær? — Sex Aar.

Herr Jokel.

Han har altsaa aldrig været paa hans Godser?

Luft.

Jeg beder om Forladelse — jeg var der næsten i et Aar.

Herr Jokel.

Det er jo allerede syv Aar siden hans Herre drog hiemme fra, hvorledes kan han da have været der?

Luft.

Min Herre var heller ikke med, jeg var der alene.

Herr

Herr Jokel.

Hvordan det?

Luft.

Han sendte mig fra Badet derhen, jeg skulde — (hoster og rømmer sig.) med Deres Tilladelse.

(spøtter i Tørklædet.)

Herr Jokel.

Hvad skulde han der da?

Luft.

Tage imod Forvalterens Regnskab.

Krone.

Han?

Luft.

Ja. Han kunde ikke finde nogen der var ham mere troe.

Krone.

Men Godserne staae jo under Formynderskab?

Luft.

Ikke Regnskabet over Godserne, men — over Kassen; thi jeg maatte bringe ham ti Tusende Rigsdaler til Spaa.

Herr Jokel.

Hvor høit beløbe hans Indkomster sig?

Luft.

Imod tyve Tusende Rigsdaler. — Ja, Herr Jokel, De kan ikke troe det, hvad de Bergenberger ere for en ældgammel Familie. For to Tusende Aar gives der allerede Bergenberger. Familie-Navnets Oprindelse er denne: Stamherren for Familien var Jæger hos Hertugen Uladislaus Sextingentus, som regierede paa samme Tid, og heed Berg. Hertugen var paa Jagt, og da kom der en stor Tiger efter ham, og han kunde ingen andensteds redde sig fra ham, uden bag ved denne Herr Berg; dette giorde han, og sagde nogle Gange i sin Angst: Du maae berge

mig Berg. Herr Berg vilde just tage sig en Prise Tobak, og kunde i denne Skynding ikke faae Daasen igien i Lommen, han slog altsaa al Tobakken i Tigerens Fiæs, som gik ham lige paa Livet, heraf maatte Bæstet nyse, og imidlertid skiød han det paa Pelsen. Siden han nu havde reddet Hertugens Liv, saa blev han slagen til Ridder, og fik til evig Erindring af denne Hændelse det Navn Bergenberg. Hos Keiser Octavianus har en Bergenberg været Ober-Post-Directeur. De havde alt for længe siden kunnet været Fyrster, men de vilde hellere være Herr von, desto ældere er deres Familie, og desto mere udbrede de sig.

Krone.

Men hvor har han alle disse Esterretninger fra?

Luft.

Naadige Herre, hold mig det til gode. Min største Feil er Nysgierrighed. Da jeg var paa Herrens Godser, ragede jeg hele Archivet igiennem, og fandt jeg iblant andre gamle Antiqviteter en Dødsdom over en Postilion, som Ober-Post-Directeur Thadæus von Bergenberg havde underskrevet.

Herr Jokel.

En Dødsdom? Og hvorledes det?

Luft.

Postilionen havde væltet Hans Keiserlige Majestæt Octavianus i en Diabel, og derfor maatte han døe.

Herr Jokel.

Der har vi det, saa har de allerede den Gang havt Diabler, jeg troede, at man først nylig havde opfundet dem?

Luft.

Oh! langt fra! —

Krone.

Krone.

Hvor længe stod hans Herre i Tieneſten?

Luft.

Saa vidt jeg veed, fem Aar.

Krone.

(ſagte til Jokel.)

Det treffer ind.

Herr Jokel.

Men ſiig mig Kiere, vil Familien ikke giøre ſtore Øine, naar de faae at høre, at hans Herre giver ſig med en Forpagters Datter?

Luft.

Det har ingen Nød. Jeg fandt iblant andet en Forordning i Archivet, hvori der blev de Herrer von Bergenberger paalagt, at giifte ſig i Borgerſtanden uden Omſtændigheder, ſaaſnart de derved kunde faae en anſeelig Capital til Medgift, og det treffer jo ind her. Herr Jokel er jo den rigeſte Gubbe i hele Landet.

Herr Jokel.

Men hans Herre har jo villet ægte min Datter uden Medgift.

Luft.

Kierlighed til den ſmukke Frøken har formaaet ham dertil, og desuden naar Herr Jokel engang dør — —

Herr Jokel.

Her er nu ikke Spørsmaal om det? Jeg forlanger ikke at vide, hvor længe jeg endnu har at leve.

Luft.

Om Forladelſe, De dør ikke ſeenere for det. —

Herr Jokel.

Og ikke heller tidligere. Min Datter er mit eeneſte Barn, og derſom jeg vidſte at hans Herre blot ſaae paa

mine Midler, endogsaa efter min Død, saa skulde han vist aldrig blive min Svigerson.

Krone.

Lad dog den Karls Snak ikke gjøre Dig vranten.

Herr Jokel.

Den Knegt har giort mig ganske vranten, med hans Død. — Kom op med, Broder, paa min Skriverstue, saa ville vi endnu tale noget om den Sag. (Jokel og Krone gaae. Luft, som alt staaer ved Døren lukker den op, og lader dem gaae ud.) Lad han kun være med hans Tienstagtighed, om jeg ogsaa dør, saa faaer han dog ikke noget af mine Midler. (begge gaae.)

Scene 9.

Luft, alene.

Men jeg skal faae noget af dem, endnu medens Du lever. — Men jeg gad nok vist hvor min Herre er? Nu har jeg søgt ham to Gange forgieves her, thi det er dog høistnødvendigt, at jeg underretter ham om den Fremgang jeg har giort, paa det at han ikke skal fortale sig; han veed ikke noget om Brevet — dog han har endelig vel lært saa meget, at han bekræfter alting, saa vel som at skikke sig i enhver nye Opfindelse.

Scene 10.

Luft, Frue Klinge og Julie.

Julie.

Hvad bestiller han her?

Luft.

Jeg søger min Herre.

Julie

Julie.

Det er ikke længe siden han var hos min Mama, han er formodentlig gaaet ind med hende i hendes Kammer. (til Frue Klinge.) Følger De med?

Frue Klinge.

Ja! (De vil gaae. Luft aabner Døren, og i det samme kommer Kallebod ind.)

Scene 11.

De Forrige. Kallebod med Bouqvetten.

Kallebod.

(til Frue Klinge.)

Jeg vilde gierne, med Deres Permission, tale med Deres Naade?

Frue Klinge.

Jeg har nu aldeles ingen Tid — min kiere Kallebod.

Kallebod.

Kun et Øieblik. —

Julie.

Hør dog hvad han vil, jeg vil ikke forstyrre Dem. Kom med, Luft, saa vil jeg sige hans Herre, at han er her.

Luft.

Oh ja! Frøken, vær saa god at kalde ham ud, jeg har noget magtpaaliggende, at tale med ham.

(Julie og Luft gaae.)

Scene 12.

Frue Klinge og Kallebod.

Frue Klinge.

Hvad er til Deres Tieneste?

Kallebod.

Da jeg ikke kan faae Frøken Julie til Kone, og Deres Naade staaer mig lige saa godt an, og saasom Herr Jokel har bragt mig paa de Tanker, saa vilde jeg gierne spørge Dem, om De vilde gifte sig med mig? Og ifald De svarede Ja, saa vilde jeg forære Dem, som min Brud, med Deres Permission, denne Bouqvet.

Frue Klinge.

Jeg takker Dem for Foræringen; jeg er vel en stor Elsker af Blomster — Men jeg kan derfor dog ikke beqvemme mig til at gifte mig med Dem.

Kallebod.

Men hvorfor ikke? med Deres Permission.

Frue Klinge.

Fordi ingen af os vilde være tient dermed.

Kallebod.

Ih jo! jeg nok.

Frue Klinge.

Men jeg intet. Jeg kan ikke fornedre mig fra naadige Frue til Madame Kallebod — og saa er De ikke heller en Mand for en Dame af den store Verden, Deres Væsen er alt for landsbyeagtig — med eet Ord, De maatte være mere beleven og af Stand, naar jeg skulde ægte Dem.

Kallebod.

Men naadige Frue, jeg har hørt at jeg skal have Penge, og ogsaa, at man for Penge kan kiøbe alting; giør mig dog et Forslag, hvorledes jeg skal bære mig ad; jeg vil giøre alting, naar jeg kun kan faae Dem, fordi De staaer mig saa godt an. (Kniber hende i Kinden.)

Frue Klinge. (vred.)

Ikke saa bondeagtig, det er det første, som De maae vænne Dem af med.

Kallebod.

Kallebod. (Kielvende.)

Ja! — ja! —

Frue Klinge.

Saa hør da: For det første, maae De lade Dem nobilitere; saa vil jeg strax ægte Dem — Taalmodighed. — Siden maae De opholde sig et Par Aar i Hovedstaden, for at lære Fransk, at fegte, og at dandse, og naar De saa har faaet den herskende galante Tone, saa ville vi først komme sammen. Thi i al den Tid, De endnu er ubehøvlet, vil jeg leve for mig selv, og De skal besørge mit Udkomme. — Staaer det Dem an saaledes?

Kallebod.

Ja! — —

Frue Klinge.

Dersom De elsker mig, som De foregiver, saa vil De giøre sig Umage for, snart at faae mig.

Kallebod.

Ja! naadige Frue, jeg skal strax hen og underrette min Formynder derom.

Scene 13.

De Forrige. Frue Jokel. Julie og Trækholt.

Frue Jokel. (meget glad.)

Min kiere ma Soeur! hvad jeg har meget at fortælle Dig! — Nu er jeg ret lykkelig! for det første har min Mand, aldeles ved min Foranstaltning billiget Julies Giftermaal, og Forlovelsen skeer endnu i Dag. Dernæst; (har en Ring i Haanden, som hun kysser.) See! betragt engang denne kostbare Present, som Herr von Bergenberg har giort mig. Det kunde jeg aldrig have ventet af en

borgerlig Svigerſøn. (ſeer paa Kallebod. Herr Trakholt ſiger, at den er fem Tuſende Rigsdaler værd imellem Brødre.

Trakholt.

Ja, naadige Frue, det giver jeg gierne for den.

Julie.

(beſeer Ringen.)

O! den er prægtig! Herr von Bergenberg veed ſandelig ret at leve.

Kallebod.

(til Frue Klinge.)

Nu gaaer jeg hen til min Formynder.

Frue Klinge.

(giver ham hendes Haand at kyſſe.)

Glem ikke, hvad jeg har ſagt Dem.

(Kallebod gaaer.)

Frue Jokel.

(til Frue Klinge.)

Hvad ſiger Du nu?

Frue Klinge.

Jeg glæder mig hiertelig derover.

Frue Jokel.

Jo! jo! Han er en Cavalier, og dermed nok ſagt. Men nu kommer der en ſvær Poſt.

Julie.

Hvorledes, hierte Mama? — —

Frue Jokel.

Jeg tør ikke viiſe min egenſindige Mand denne Ring, — han vil ſtrax vide, hvor jeg har faaet den fra? Siger jeg ham det, ſaa troer han ſtrax, at Herr von Bergenberg har beſtukken mig med den, for at faae Giftermaalet bragt i Stand, og ſaa giør han ſig maaſkee atter nye Betænkninger.

Julie.

Julie.

Det er sandt. — Oh! for alting i Verden, viis ham den ikke.

Frue Jokel.

Bilder Du Dig maaskee ind, at jeg for Din Skyld ikke skulde bære Ringen?

Julie.

Men Mama har jo saaet den for min Skyld?

Frue Jokel.

Giør Du mig Bebreidelser? Er det ikke mig Du har at takke for Din Lykke?

Julie.

Jo, det er sandt nok! men der er dog stor Forskiel paa en Mand og paa en Ring.

Frue Jokel.

Utaknemmelige Barn! Kan Du misunde Din Moder denne Glæde, da jeg dog har forskaffet Dig en Adelsmand?

Julie.

Men efter Deres Sigende maatte jeg jo miste ham, hvis De vilde bære Ringen.

Trækholt.

Jeg troer, naadige Frue, at det kan gaae Dem begge efter Ønske?

Frue Jokel.

Hvorledes det?

Trækholt.

Viis ikke Ringen forend efter Brylluppet, thi saa kan De sikker bære den, og saa kan Giftermaalet heller ikke mere gaae overstyr.

Frue Klinge.

Det gaaer ma foi an.
Ja det er sandt, Mama. } Julie. (paa engang.)

Frue Jokel.

Ja paa en vis Maade, men saa kunde jeg ikke bære den i denne Tid, da vi ville faae mange Visiter, og heller ikke ved Brylluppet, hvor jeg ogsaa ret vil stadse; jeg vilde derover tabe meget i min Anseelse.

Julie.

Men søde Mama, der er jo nu ikke saalænge til at Brylluppet er forbi.

Frue Jokel.

Tie! det kan ikke gaae an paa den Maade, og jeg vil ikke være den, som skal lide derunder.

Julie.

(bedrøvet for sig.)

Men skal jeg da lide derunder?

Frue Jokel.

(efter at have betænkt sig noget.)

Ha! der fik jeg et klogt Indfald. (til Trækholt.) Bring De Ringen til min Mand, og tilbyd ham den for en ringe Priis, saa kiøber han den vist, og saa maae han forære mig den.

Frue Klinge.

Fortreffeligt ma Soeur! det var et Engle-Indfald.

Frue Jokel.

Ikke sandt? (til Julie.) See Du finder Din Fader, og sig ham, at Herr Trækholt har noget magtpaaliggende at tale med ham.

Julie.

Julie.

Han er paa sin Skriverstue.

(gaaer ud af den Side hvor Jokel og Krone gik ud.)

Scene 14.

De Forrige.

Frue Jokel.

Begier kun to Tusende Rigsdaler, — han forstaaer sig paa Diamanter, det vil lokke ham, og saa kiøber han den vist. Pengene leverer De siden til mig; paa denne Maade vinder jeg dobbelt. Jeg skal nok vise mig erkientlig for denne Tienstagtighed.

Trækholt.

Fruen kan forlade sig paa, at jeg nok skal forrette mit Ærende.

Frue Klinge. (sagte.)

Ma Soeur! — saa kan Du bruge disse Penge til min Stads.

Frue Jokel.

Ja! ma cher Soeur — mit Huus maae være adeligt.

Scene 15.

De Forrige. Julie.

Julie.

De maatte bie lidt. De ere just i Færd med at opsætte Ægteskabs-Contracten, saa han har nu ingen Tid.

Frue Jokel.

Og det uden mig? Jo, min Mand vil nok makke noget smukt sammen; nei, jeg maae selv være tilstede. Der

er

er ganske vist ingen som tænker paa, at Medgivten maae udbetales før Brylluppet. Gaae imidlertid ind i mit Kammer med Julie og Frue Klinge, jeg skal lade Dem vide naar det er Tid.

(hun gaaer ind i Jokels Skriverstue.)

Trækholt.

Gierne — (til Julie.) Mærker Frøkenen hvor meget jeg maae bidrage til hendes Lykke?

(giver hende Haanden, for at føre hende ud.)

Frue Klinge.

(træder imellem og giver ham hendes Haand.)

Saa sagte Frøken — saa sagte — en Dame har altid Fortrinet for en Frøken.

(gaaer bort med Trækholt, som vender sig om, og seer efter Julie. — De gaae.)

Julie.

(som gaaer bag efter.)

Med Himlens Bistand skal jeg ikke længe bære det Skieldsord — Frøken.

Ende paa den fierde Act.

Femte Act.

Scene 1.

Frue Klinge og Trækholt.

Trækholt.

Og De kan overtale sig dertil?

Frue Klinge.

Hvorfor ikke? Det er et smukt ungt Menneske; naar han lader sig nobilitere, og faaer nogen Underviisning i den galante Levemaade, hvad feiler ham da?

Trækholt.

Hans Formynder tilstæder det ikke saa let, med mindre nogen lægger sig derimellem.

Frue Klinge.

Skal jeg maaskee bruge Dem til Mellemmand?

Trækholt.

Bevare os! jeg siger det ikke derfor; jeg er gierne for at være til Tieneste, men at byde mig selv til, — at det skulde lade som om jeg vilde fortiene noget derved, det er aldrig min Sag.

Frue Klinge.

Gaae De kun, og pas Deres Kremmerie, og bekymre Dem ikke om mine Sager.

Trækholt.

Men dog ved Leilighed at lægge et godt Ord for Dem. — Jeg er meget for at giøre mig Venner. — Ha! ha! (gaaer ind til Jokel.)

Scene

Scene 2.

Frue Klinge, alene.

Jeg kunde dog have ham nødig! — Dersom Kallebod kun ingen Formynder havde, saa gik Sagen ret godt. Hans Person er ikke hæslig — et Gieldfrie-Gods — og dertil Penge paa Rente — jeg kan komme til at leve ret godt — men at lade sig nobilitere, ja det maae han.

Scene 3.

Frue Klinge. Kallebod.

Kallebod.

Jeg ledte efter Dem, naadige Frue! jeg har talt med min Formynder, Herr Jokel var tilstæde, og han talte ogsaa med ham derom.

Frue Klinge.

Nu! hvorledes udlod han sig.

Kallebod.

Hvad vil De sige dermed?

Frue Klinge.

Jeg meener: hvad Deres Formynder sagde?

Kallebod.

Slet intet, med Deres Permission.

Frue Klinge.

Det syntes ham vel underligt at jeg nedlod mig saa dybt.

Scene 4.

De Forrige. Lotte.

Lotte.

Jeg skulde bede om De vilde komme til min Frue.

(gaaer.)

Frue

Frue Klinge.

Tillader De, at jeg forlader Dem?

Kallebod.

Tør jeg følge med Dem, naadige Frue?

Frue Klinge.

Vil De gaae ind i mit Kammer saa længe?

(gaaer.)

Kallebod.

Gierne, med Deres Permission.

(vil gaae.)

Scene 5.

Kallebod og Claus.

Claus.

Jeg har meget magtpaaliggende at sige Dem.

Kallebod.

Nu?

Claus.

Forskræk Dem ikke.

Kallebod.

Er der Ild løs paa Bømelsborg?

Claus.

Nei — men Herr von Bergenberg vil fordre Dem ud paa et Par Pistoler.

Kallebod. (beængster.)

Hvem har sagt Dig det?

Claus.

Hans Tiener, han raadte mig: at skiule os i et Par Aar, til hans Herres Vrede var uddampet — hvor skal vi altsaa putte os hen?

(Jokels Dør aabnes. — Kallebod seer Krone komme, og bliver forskrækket.)

Kallebod.

Kallebod.

Hos Frue Klinge.

(gaaer frygtsom bort med Claus.)

Scene 6.

Krone og Trækholt.

Krone.

Den har vist hørt en ung Herre til; eller ogsaa en Kone, som hendes Mand — uafvidende — —

Trækholt.

Noget saa nær. Men man løber dog ingen Fare derved, man kan kisbe den uden Betænkning.

Krone.

Jeg troer, at der ofte kommer Folk til Dem i deslige Ærender?

Trækholt.

Oh! jeg er altid plaget. Men hvad skal man giøre, man maae staae hverandre bi.

Krone.

Kalder De det at staae bi? At understøtte unge Mennesker og ødsele Koner i Liderligheder ved slig Handel, det er at befordre deres Ulykke, og at fylde Staten med Tiggere og Misdædere.

Scene 7.

De Forrige. Herr Jokel.

Herr Jokel.

Her har De fire Tutter, hver med hundrede hollandske Ducater, og firesindstyve i denne — giør i alt to Tusende Rigsdaler.

Trækholt.

Trækholt.

Ganske rigtig. Jeg har den Ære at recommendere mig.

Herr Jokel.

Vil De alt gaae?

Trækholt.

Man venter efter mig med Pengene.

Herr Jokel.

Saa kom da igien siden, og drik et Glas Viin med os, min Datter har Trolovelse i Dag.

Trækholt.

Jeg skal, med Deres Tilladelse, have den Ære.

(gaaer.)

Scene 8.

Herr Jokel og Krone.

Krone.

Den Mand bliver Dag fra Dag foragteligere, han lader sig bruge til alting. Han skraber hver Dag uretfærdig Formue sammen, og styrter mange i Ulykke ved sit Laan; man skulde gisre slige Aagerkarle fredløse, ligesom man gior med Rovdyr, paa det de snart kunde blive udrydede.

Herr Jokel.

Hvor skulde han ellers faae de mange Penge fra!

Krone.

Den første Grund til hans Midler var falsk Spil; da Spil nu er forbuden, saa forøger han dem ved tredobbelt Aager.

Herr Jokel.

Han er ikke saadan en Nar som de, der lade sige tage ved Næsen af ham. Hvis han ikke havde baaren sig saa-

ledes ad, hvordan kunde han ellers have kiøbt sig en Rang, og skiult sit Skielme-Navn bag den?

Krone.

Det er et afskyeligt og farligt Menneske; Bedragerie, Løsagtighed, Sviren og Sværmen, udgiør hans hele Levnetsløb.

Herr Jokel.

Jh! hvad vil Du lægge det paa Hiertet, Broder! enhver bringer sine Vare til Torvs. Jeg glæder mig kun over Ringen.

Krone.

Det er sandt, den er ret smuk.

Herr Jokel.

Min Marthe hun vilde ret lee.

Krone.

Tilforladelig, det var noget, hvorved man ret kunde sætte sig i stor Naade hos hende.

Herr Jokel.

Men, mon den ogsaa virkelig er fire Tusende Rigsdaler værd?

Krone.

Dem vil jeg give Dig paa Stedet, og jeg tænker endda at vinde noget paa den.

Herr Jokel.

Er det sandt. — (tænker efter.) Hør, Broder! min Marthe maatte blive for stolt deraf — og siden Du siger, at Du kunde vinde noget paa den. — Top! giver Du mig fire Tusende Rigdaler for den, saa er Kiøbet sluttet.

Krone.

Hvorledes? Jeg skulde kiøbe Ringen fra min Svigerinde? Hvad vilde hun sige dertil?

Herr

Herr Jokel.

Oh! det var kun en Flyvetanke. Jeg har aldrig ønsket hende til slige Ting, og jeg vil ikke heller nu først begynde.

Krone.

Dersom det er Dit Alvor?

Herr Jokel.

Af mit ganske Hierte. At vinde to Tusende Rigsdaler reede Penge i en halv Time, kommer ikke saasnart igien.

Krone.

Det er ogsaa mit Alvor. — Jeg vil altsaa sende Dig Pengene.

Herr Jokel.

(giver ham Ringen.)

Det er godt. Men vi maae intet tale derom. Naar Trækholt kommer maae vi ogsaa paalægge ham Taushed. Der kunde nu just ved Bryllupet paakomme hende slig en Lyst.

Scene 9.

De Forrige. Frue Jokel og Julie i Fiskebeensskiort. Herr von Bergenberg og Frue Klinge.

Herr Jokel.

Ha! ha! ha! Alt i Fiskebeensskiort?

Frue Jokel.

Ja, min Glut, for at skrive under — — —

Herr Jokel.

Skal Du da være i Fiskebeensskiort? Saa er det jo godt, at jeg som Svigerfader har Sporer paa, at der

ogsaa er noget ridderligt ved mig, thi Contracten maatte ellers ikke være gieldende — —

Frue Jokel.

Du har just ikke saa lige et adeligt Tegn nødig. — Dog, vi ville ikke forhale Tiden, her ere vi nu alle forsamlede, og kan altsaa skrive Contracten under.

Herr Jokel.

Ja gierne, paa det at Du igien kan komme ud af Fiskebeens-Skiørtet. (tager Contracten af Lommen.) Læs Herr von Bergenberg, for at see om De har noget imod den at indvende.

Frue Jokel.

Min Engel, jeg maae bære Fiskebeens-Skiørt til Bryllupet er forbi.

Herr Jokel.

Dag og Nat?

Frue Jokel.

Ei vist ikke! kun om Dagen.

Herr Jokel.

Himlen skee Tak! Hør! paa det at Du kan blive den Byrde qvit, saa skal Bryllupet skee saa snart som mueligt.

Julie.

(kysser Frue Jokels Haand,)

O ja! søde Mama! —

Bergenberg.

Det er altsammen ganske rigtig. De ere dog begge ligelydende?

Herr Jokel.

Ord til andet.

Frue Jokel.

Nu, saa vil vi da skrive under. Lotte — — Blæk og

og Pen! Julie! Du skriver først under, saa jeg, og siden Du min Engel.

(Lotte bringer Blæk og Pen. Julie skriver under; efter at hun har skrevet, leverer hun Pennen til Jokel, som staaer hos hende.)

Herr Jokel.

Hør Broder, vi kan strax slutte endnu et Partie.

Krone.

Det har ingen Hast.

Frue Jokel.

(vil tage Pennen fra Jokel.)

Min Glut! jeg maae skrive under førend Du.

Herr Jokel.

Ih! det kommer jo paa eet ud. (vil skrive.)

Frue Jokel.

(holder ham tilbage.)

Det kommer ikke paa eet ud, jeg er af Stand, og det er Du ikke.

Herr Jokel. (vred.)

Fanden rider den Kierling skinbarlig med hendes Stand.

Frue Jokel.

Bliv ikke strax vred, naar man vil lære Dig noget.

Herr Jokel.

Med Dine adelige Qvalmer! Det er nu forsildig for mig at lære. (skriver.)

Frue Jokel. (fortreden.)

Saa der dog skal begaaes en Feil?

Herr Jokel.

(efter at han har skrevet, giver han hende Penen.)

Dersom det er den største Feil, jeg har begaaet, saa vil jeg endda være fornøiet.

Frue Jokel.
(efter at hun har skrevet.)
Nu Herr von Bergenberg.

Bergenberg.
Aldrig har jeg for sat Pennen til Papiir med saa stor en Glæde. (skriver under.)

Krone.
Det troer jeg.

Bergenberg.
(efter at han har skrevet.)
Herr Krone er saa god at underskrive paa mine Vegne som Vidne.

Krone.
Jeg?

Bergenberg.
Ja. Eller skal jeg hente Oberst von Krogenhielm?

Herr Jokel.
Nei, nei, (til Krone.) skriv kun under, Broder.

Krone.
Det kan jeg umuelig; jeg veed jo af ingen Ting.

Herr Jokel.
Det er det samme; Obersten veed lige saa lidet.

Krone.
Siden Du endelig saa vil have det; men jeg kan siden ikke svare for nogen Ting. (skriver under.)

Herr Jokel.
Nu er da den Stohei forbi.

Frue Jokel. (affekteret.)
Froken Brud! jeg ønsker mig og hende til Lykke, til denne adelige Acquisition.

Herr Jokel.
Julie, vær Din Mand smuk lydig, vær ikke egensindig, og foreskriv ham ikke hvorledes han skal kalde Dig.

Krone.

Krone.

Det siger jeg med.

Bergenberg.

Min Fader, jeg takker Dem for denne Lærdom, og jeg haaber alting af min Julie.

Julie.

Det kan De forlade sig til.

Herr Jokel.

(til Frue Klinge.)

Nu Frue! hvorledes staaer det sig med Dem?

Frue Klinge.

Jeg har engang erklæret mig.

Krone.

Og det saa tydelig, at man lettelig kan forstaae at De ikke vil have min Myndling.

Herr Jokel.

Hvorledes det?

Krone.

Han skal lade sig nobilitere, og maaskee i fem til sex Aar studere paa at blive petit maitre, førend han kan blive hende anstændig.

Herr Jokel.

Ei! dersom De vil det, saa kan han jo siden ikke mere ægte Dem, thi saa maae han jo see sig om en virkelig adelig Brud.

Frue Jokel.

(som bliver Ringen var hos Krone.)

Hvor har De faaet den Ring?

Krone.

Jeg har kiøbt den.

Frue Jokel.

Af hvem?

Herr Jokel.

Hvad kommer det Dig ved?

Frue Jokel.

Hvad? Jeg troer sagtens at det kommer mig ved, thi det er min Ring.

Herr Jokel.

Hvad! Din?

Frue Jokel.

Ja, min. — Har Trækholt ikke bragt den hid?

(Jokel og Krone see paa hinanden med Forundring.)

Herr Jokel.

Men hvorledes kommer Du til den Ring?

Frue Jokel.

Hvad kommer det Dig ved?

Herr Jokel.

Jh! det var artig! jeg troer nok det kommer mig ved. Enten har Du stiaalen den, eller ogsaa Du er kommen til den paa en Maade, som ikke kunde være fornøielig for mig. — Men — det maatte dog ogsaa være en Nar, som paa Din Alder endnu vilde forære Dig slig en Ring. — Hvor har Du faaet den fra? Jeg vil vide det?

Bergenberg.

Den kommer fra mig, jeg har i Dag derved villet vise Fruen min Erkiendtlighed.

Herr Jokel.

Saa! — Og Du lader den sælge for en saa ringe Penge. Har Du ellers oftere sluttet saadant Kiøbmandskab.

Frue Jokel.

Hvor kan Du tænke saaledes om mig?

Herr

Herr Jokel.

Naa! — Der maae stikke noget andet under! Nu vil jeg strax have det at vide.

Frue Jokel. (venlig.)

Jeg vilde unde Dig den Fornøielse, min Engel, at giøre mig en Foræring med den.

Herr Jokel.

Ha! ha! ha! Deri har Du giort meget ilde.

Scene 10.

De Forrige. Lotte med et Brev.

Lotte.

(giver Krone Brevet.)

Deres Tiener har bragt dette Brev. (gaaer.)

(Krone brækker Brevet, og læser for sig selv.)

Frue Jokel.

Men Du giver mig dog vel min Ring igien?

Herr Jokel.

Min Engel! det gaaer aldeles ikke an. En vigtig Aarsag hindrer mig deri. Betænk, jeg vinder to Tusende Rigsdaler paa den, altsaa kan Du umuelig vente af mig, at jeg skal kaste disse Penge ud af Vinduet.

Frue Jokel.

(sætter sig halv grædende paa en Stol.)

Ubarmhiertige! afskyelige Mand! kan Du krænke mig for en saa ringe Ting?

Bergenberg.

Giv Dem tilfreds, naadige Frue, jeg skal nok vide at giøre den Sag god igien.

(Krone efter at have læst Brevet, betragter Bergenberg med en opmærksom Mine.)

Herr Jokel.

Nu Broder, hvad Nyt fortæller Brevet, siden Du er saa tankefuld?

Krone.

Meget vigtigt. — See der — læs selv. (giver ham Brevet, og siger sagte til Frue Jokel.) Jeg er bange for en meget stor Allarm.

Frue Jokel.

Hvi saa?

Herr Jokel.

(til Bergenberg.)

Hvad? De er yngste Søn, og har allerede sat Appanagen for Deres øvrige Levetid overstyr?

Bergenberg. (forskrækket.)

Hvem siger saa?

Krone.

Dette Brev, det er fra Deres Herr Broder, De kiender formodentlig hans Haand.

Frue Jokel. (springer op.)

Det er Bagvaskelse!

Herr Jokel.

Gaae Fanden i Vold, naadige Frue, eller jeg skal slaae Dig til Ridder. (Frue Jokel gaaer bængstet til en Side; — til Bergenberg.) Og De understaaer sig, at indlade sig i Ægteskab, da De ikke har en halv Skilling i Formue? Da De er et liderligt Menneske, der ikke gior godt nogen Steds?

Bergenberg.

Min Herre! hold inde med slige Udtryk, veed De vel, at jeg dog bliver en Adelsmand, og at De kun er en Forpagter?

Julie.

Julie.

Oh! min beste Herr von Bergenberg! hvis De svarer min Fader saaledes, saa bliver De aldrig min Mand.

Herr Jokel.

Der bliver desuden ikke noget af. Gaae Du, naadige Frøken, med Din naadige Mama, og alt, hvad som er adeligt, Fanden af Syne, eller jeg skal saaledes sætte jer ud af jeres Adelskab, ved min forpagterlige Eenevolds-Magt, at I aldrig mere skal tænke derpaa.

Frue Jokel.

Min Skat! giv Dig tilfreds — —

Herr Jokel.

Gaae, Du fordømte Skat! — Du diævleblendte — Marthe.

Frue Klinge.

Kom Søster — —

Frue Jokel. (til Julie.)

Kom mit Barn! kom, Din Papa er vred.

(Frue Jokel — Frue Klinge og Julie gaae alle ind i et Sideværelse.)

Scene II.

Herr Jokel. Bergenberg og Krone.

Herr Jokel.

De fordømte Qvinder ere Skyld i alting med Deres Satans Hovmod.

Krone.

Men Herr von Bergenberg! hvor har De dog kunnet understaaet sig at giøre sligt?

Herr Jokel.

Har De troet, at man ikke vilde erkyndige sig om Dem?

Krone.

Krone.

Og dog har Du ikke villet lyde mit Raad, og oppebiet dette Brev.

Herr Jokel.

Det er den helvedes Marthe Skyld i — — men det er derfor Tidsnok endnu. — Oh! skiønt han er forlovet. — Gior Dem kun ingen Regning derpaa. — De faaer hverken mine Penge, eller min Datter. (leer af Vrede.) Ha! ha! ha! jeg er ingen Nar! ha! ha! ha! ha!

Bergenberg.

Oh! nu er Turen til mig at lee, Contracten kan ikke mere gisres til Intet, ha! ha! ha! ha!

Scene II.

De Forrige. Trækholt.

Trækholt.

Man mærker ret godt at Bryllupet er ikke langt borte. — Her gaaer det lystigt til.

Herr Jokel.

Det troer jeg, ved et saadant Bryllup har man nok Aarsag at være lystig.

Krone.

Maaskee Herr Trækholt ogsaa har nogen Deel i denne Forening. Ikke sandt, De har solgt Herr von Bergenberg Ringen til en Foræring for Frue Jokel?

Trækholt.

Jo! (Herr Jokel og Krone lee meget stærk.)

Trækholt.

(efterat han har hørt paa dem noget, og bliver Ringen var hos Krone.)

Aha! nu mærker jeg det, Anslaget er mislykkedes. (til Jokel.) De har ganske vist solgt den igien?

Herr

Herr Jokel.
(som endnu leer.)
Hvad De er en smuk Raadmand, ha! ha! ha! ha!

Trækholt.
Det kunde jeg have sagt den gode Frue forud! ha! ha! ha! ha!

Krone.
Men deraf lee vi ikke. Har Herr von Bergenberg betalt Dem Ringen?

Trækholt.
Nei! (Jokel og Krone lee heftig.) Men det vil intet sige.

Herr Jokel.
Nu! nu! naar De er fornøiet, saa er jeg det ogsaa. Ha! ha! ha!

Krone.
Veed De vel, at Herr von Bergenberg ikke faaer min Broder-Datter?

Trækholt.
(lit forskræket.)
Hvad?

Herr Jokel.
Og De veed vel, at han ingen flere Midler har?

Trækholt.
Det var forskrækkeligt!

Scene 13.

De Forrige. Kallebod.

(Kallebod kiger ind af Døren, og da han bliver Bergenberg vaer, vil han gaae igien. Men Jokel faaer ham at see, og kalder paa ham.)

Herr Jokel.
Kom kun ind. Kom kun ind. (Kallebod gaaer frygtsom

som hen til Jokel.) Hvad er De saa bange for? (til Krone.) Til Trods for min Kone skal han nu faae min Datter.

Kallebod.

Jeg? — med Deres Permission.

Herr Jokel.

Ja! (pegende paa Bergenberg.) thi han er kun en Vindmager.

Kallebod.

Med Deres Permission. (sagte.) Saa behøver jeg i det mindste ikke først at lære at dandse, og at blive adelig.

Krone. (til Jokel.)

Ingen Overilelse!

Herr Jokel.

Oh! det er ingen Overilelse, denne sætter vist ikke saa meget overstyr i ti Aar, som den anden i een Maaned. (til Trækholt, som staaer i dybe Tanker.) Nu! hvad tænker De saa paa? De udregner vist den Gevinst, som De har havt ved dette Kiøbmandskab! ha! ha! ha!

Trækholt.

Men veed De vel, at De skal betale syv Tusinde Rigsdaler for Ringen?

Herr Jokel.

Hvem! jeg?

Trækholt.

Ja! Herr von Bergenberg har paa Deres Kones Vegne kiøbslaget med mig, for denne betydelige Summa. Her har jeg hans Revers, jeg holder mig altsaa til Dem. Ha! ha! ha!

Herr Jokel. (ganske bister.)

Den ugudelige Qvinde!

(vil løbe ind i hendes Værelse.)

Krone.

Krone.

Bliv, Broder, det er ikke klogt handlet.

Kallebod.

Men paa den Maade, vor jeg, med min Bouquet, dog mere værd end De? — thi jeg er dog ikke i Gield for den.

Bergenberg.

Tie! dumme Landsbye-Diævel, eller jeg skal ved min Tiener lade ham føle, hvad Forskiel der er imellem os to.

Kallebod. (vred.)

Jeg — jeg — jeg — er dog ikke i Gield som De er, jeg er ingen Landsbye-Diævel, veed De vel det?

Herr Jokel.

Pak Dig — Du forgieldede — forarmede — adelige Vindhund!

Bergenberg.

Min Herre! disse Ord skal koste Dem saa meget, at det skal komme til at svie til Dem og Deres.

(vil gaae,)

Herr Jokel.

Hvad! har De endnu noget hos mig at fordre?

Scene 14.

De Forrige. Luft.

Bergenberg.

Jeg troer det. I Ægteskabs-Contracten har man forskrevet sig til — og det endda før Brylluppet — vel at forstaae, at udbetale mig tredive Tusende Rigsdaler, herimod er indført min hele Formue, uden at bestemme den.

Herr Jokel.

Men De eier jo ikke en halv Skilling?

Bergenberg.

Desfor kan jeg holde mit Ord. Min Formue (som

De

De siger) bestaaer i Intet, og den skal De faae uden videre Trætte. Altsaa opfylder jeg Contracten paa min Side, opfyld den nu ogsaa paa Deres. Hvorfor har De ikke opsat den fornuftigere. Ha! ha! ha! ha!

Herr Jokel.
(til Krone.)

Er det rigtig?

Krone.
(sagte til Jokel.)

Han har destoverre! den største Ret i Hænderne.

Herr Jokel.
(løber omkring og river sig i Hovedet.)

Oh! jeg ulykkelige Mand! gid jeg dog aldrig havde tænkt paa det Giftermaal!

Bergenberg.

Hvem har nu Aarsag til at lee, De eller jeg? Ha! ha! ha!

Kallebod.

Men det er dog forskrækkeligt! han leer, og er dog saa meget i Gield!

Krone.

Skammer De Dem ikke ved at være endnu saa uforskammet?

Bergenberg.

Skam De Dem, at De ikke har kunnet hiulpen til at giøre en bedre Contract. Ha! ha! ha!

Herr Jokel.

Ja, det har De Ret i, jeg er Dem ret nu god igien, fordi De siger Sandheden. (til Krone.) Jeg troede, at Du havde opsluget al Verdens Viisdom, og kan ikke engang opsætte en Contract saaledes, at jeg ikke havde nødig at betale en Skilling. Fy!

Krone.

Krone.

Hvem er Skyld deri, uden Du selv? Havde Du ikke gniet paa Skillingen, men taget en Procurator dertil, saa var alting gaaet fornuftigere til; eller ogsaa, hvis Du efter mit Raad, havde oppebiet Brevet.

Herr Jokel.

Det er ogsaa sandt! Min forbandede Marthe! — Men tilsidst ligger dog al Skylden paa mig; men hvorfor var jeg ogsaa saa føielig imod den adelige Skisting!

Trækholt.

(til Bergenberg.)

Lad det nu være godt igien; De gaaer ikke tomhændet bort. Ringen har giort sin Skyldighed.

Luft.

(til Jokel.)

Naadige Herre! maaskee min Herres Broder døer snart, saa faaer han første Fødsels-Ret.

Herr Jokel.

Vindbøytel! Du, Din Herre, og jeres hele Arkiv er fuld af Vind. Du Ober-Post-Directeurs-Mager hos Keiser Octavianus. Er der ingen Forordning for, at man kan sætte De Herrer Bergenberger ved deres Vingebeen, naar de bedrage Folk?

Luft.

Nei, saadan en har jeg aldrig kunnet finde.

Bergenberg.

Men begynd dog engang at blive fornuftig. De har nu eengang begaaet Feilen; vil De endnu giøre den større.

Herr Jokel. (rolig.)

Hvad vil De have af mig?

Luft.

Ah! dersom De indlader sig i Tractater, saa vil jeg hente hendes Naade. (løber.)

Scene 15.

De Forrige.

Bergenberg.

De seer, at De ikke slipper saa let. De maae dog udbetale mig noget; vil De nu kaste disse Penge ud af Vinduet? Giv mig Deres Datter, og i Steden for Medgivten, saa kiøb mig et lille Jordegods, der vil jeg leve i Rolighed med min Kone.

Trækholt.

Det er sandelig et godt Forslag.
(Jokel bliver staaende i Tanker.)

Krone.

Broder, af to Onder maae man vælge det mindste.

Herr Jokel.

Oh! gaae Du Contractmager.
(Frue Jokel kiger ind ad Døren, og det bliver Jokel var.)
Jo! kom kun hid, Du adelige Formular.
(Frue Jokel lukker Døren til igien.)

Kallebod. (til Jokel.)

Det kan De, med Deres Permission, dog ikke ville gisre?

Bergenberg.

Tie han stille, eller jeg skal vise ham Vinterveien.

Kallebod.

Ja gierne — (sagte.) Det begriber jeg ikke, at kunne

ne være saa grov, og det uden at eie en Skilling. Det kunde jeg ikke.

Bergenberg.

Fat en Slutning.

Herr Jokel.

Nu vel! — Men gaaer De ikke hen, og sælger Godset igien, og siden protocolerer det i Deres Archiv? Den Helvedes Luftpompe! (seer efter Luft.) Hvor er han nu? Den Diævels Karl har loiet mig Halsen fuld.

Bergenberg.

Glem alt det. Lad os tænke paa, at gjøre det forbigangne godt igien. Troe mig: de blive som oftest de beste Huusfædre, der har tilsat deres Midler, og en Tidlang levet kummerlig; naar de siden komme i bedre Omstændigheder, saa kan de gjøre Sammenligninger, hvilket der er det beste. Det er tungt at sværme omkring uden at have nogen Udsigt. Hvem som har forsøgt det, vogter sig nok derfor. Haab det Beste.

(ved de sidste Ord seer Frue Jokel ind ad Døren.)

Herr Jokel.

Jeg begynder selv at troe, at det er Deres Alvor; Saa — lad det da saa være; jeg er fornøiet dermed.

Kallebod.

Hvorledes? Saa faaer jeg jo dog ikke Frøkenen?

Trækholt.

Nei, med Deres Permission.

Sidste Scene.

De Forrige. Frue Jokel. Julie. Frue Klinge og Luft.

(alle fra Sideværelset.)

Frue Jokel.

Kom, min Julie! Din Fader fortiener at kysses. O! min Engel! Du har omsider viist Dig ret adelig.

Herr Jokel.

Og Du, min Engel! har viist, at Du ikke er af Adel; at Du ikke besidder Kundskab om Standspersoner, siden Du anseer den yngste Søn for den Førstefødte.

Frue Jokel.

Min Engel, nu er det jo forbi?

Herr Jokel.

Dersom det hænder sig, at Udfaldet ikke bliver godt, saa er det endnu ikke forbi, og saa skal jeg nok tale med Dig om den Sag, min kiere Marthe!

Bergenberg.

Frygt kun ikke for det allermindste. Jeg er alt for glad til, at jeg ikke skulde ombytte Sværm med et roligt Liv. (til Julie, hvis Haand han kysser.) Og De, min smukke Brud! elsker De mig endnu? Kan De tilgive mig mit Foretagende?

Julie.

Oh! tvivl ikke derpaa. Jeg er alt for glad over, at erholde Dem, at jeg nogensinde skulde kunde tænke derpaa.

Trækholt.

Nu! Herr von Bergenberg? Har jeg ikke spaaet rigtig nok?

Ber-

Bergenberg.

Jo. Men jeg vil spaae Dem noget igien, som ikke vil være Dem kiert, nemlig: at De ikke faaer en halv Skilling for Deres Ring.

Trækholt. (forfærdet.)

Og hvorfor?

Bergenberg.

Til en liden Advarsel, i Fremtiden ikke at drive Deres Jøde-Haandværk, som De hidindtil har giort. De foraarsager kun liderlige Folk ved Deres Tienstagtighed.

(Trækholt vil vise ham hans Revers.)

Bergenberg.

Oh! med den kommer De ingen Vei; De har forspilt Deres Ret til den ved at sælge Ringen til Herr Jokel for to Tusende Rigsdaler — det kan De dog ikke nægte? Pengene har De endnu, behold Dem i Steden for Deres Betaling, og vær glad, at De endda faaer det.

Trækholt.

Det var artigt! jeg taber tre Tusende Rigsdaler derved.

Bergenberg.

Lad det tiene Dem til en Erindring, at De i Fremtiden ikke tager to Tusende Rigsdaler frivillig Douceur i Stedet for Renterne. Ha! ha! ha! ha!

Trækholt.

Men mit øvrige Tilgodehavende — —

Bergenberg.

St — Fire og tyve pro Cento! Veed De hvad Straf der er for? Har De Lyst, saa læg kun Sag an imod mig. (alle lee af fuld Hals.)

Trækholt.

For en evig Ulykke! denne Gang har man fanget mig. (løber ganske vred bort.)

Luft.

(raaber efter ham.)

Vi være klogere end De. Ha! ha! ha!

Bergenberg.

Triumpher ikke saa meget Luft! J bedrager'jer. Det gaaer ikke saaledes til, som J har troet. Fra denne Time af er J ikke længer i min Tieneste. Jeg vil ikke have et saadant Menneske hos mig, som er Skyld i min Liderlighed, paa det at jeg ikke paa nye skal blive forført. Pak jer bort, og vær glad ved, (giør en Bevægelse, som om han vilde slaae ham) at jeg lader jer gaae uden Afskeed.

Herr Jokel.

Ha! ha! Herr Skatmester! Hvor staaer det sig nu? Ha! ha! ha! — Ret saa, min Søn! Nu begynder jeg ret at kunne lide Dem.

Luft.

Oh! jeg leer af denne Utaknemmelighed! En klog Mand seer sig for i alle Tilfælde. (viser paa sin Lomme.) Ha! ha! ha! (gaaer leende bort.)

Frue Jokel.

Men min Engel! nu min Ring!

Herr Jokel.

Den er solgt.

Krone.

Broder, da vi nu alle ere glade, og da den er godt Kiøb, saa fornøi Din Kone, med at forære hende den. (tager Ringen af Fingeren, og leverer den til Frue Jokel.)

Herr

Herr Jokel.

Nu da! ogsaa det. Behold den, og saa tit Du saaer Dine adelige Qvalmer, saa betragt den, og tænk paa, at Du ikke har faaet den, som naadige Frue, men som Madame Jokel; og at Du dog kun er en Forpagter-Kone, omendskiønt Din Fader har været Fændrich.

Frue Jokel.

Du skal ikke faae mere Aarsag til at beklage Dig over mig, jeg erkiender alt for vel min Daarlighed.

Kallebod.

(til Krone.)

Herr Formynder! jeg havde nok ogsaa Lyst til at gifte mig nu.

Herr Jokel.

Ih! nu! naar Frue Klinge vil have ham, saa slaae til, Broder.

Krone.

(til Frue Klinge.)

Paa den Maade, som De vil, kan jeg ikke tilstede det.

Frue Klinge.

Tie stille med det! — Gior mig ikke skamfuld. — Jeg indseer tillige min Skrsbelighed. — Jeg forglemmer gierne den naadige Frue, og træder igien i min forrige Stand. Jeg indseer det nu alt for vel, hvor naragtigt det er, at lade sig skielde ud for naadig, da man selv lever af Naade, og næsten trænger til at bede enhver om Naade. (til Krone.) Dersom De paa den Maade er fornøiet med mig — (til Kallebod, efter et lidet Ophold.) saa forsikkrer jeg Dem Herr Kallebod, at De i mig skal finde

en fornuftig Kone. Jeg siger al Hovmod Farvel; og Dem skal jeg søge at befrie for den Dem indprentede Gierrighed. De skal komme til at nyde Verden, uden at være usel; paa den Maade haaber jeg, vil vi begge blive lykkelige. — Stemmer De allesammen i med? Velan da! (giver ham sin Haand.) Men jeg vilde være endnu lykkeligere, hvis jeg ved mit Exempel kunde helbrede mit hele Kiøn fra al ufornuftig Stolthed.

Ende paa Skuespillet.

Det

Det

standsede Bryllup.

Comoedie i tre Acter

af

Monsieur Cailhave.

Personerne:

Orgon, Leanders Fader.
Forlix, Orgons Broder.
Leander, Julies Elsker.
Julie, en ung Enke.
Finette, Julies Pige.
Frontin, Leanders Tiener.

Scenen er i Paris i Orgons Huus.

Første Act.

Scene 1.

Finette. Frontin.

Frontin.

Du elsker mig. Jeg tilbeder Dig. Derpaa maae jeg have et Kys.

Finette.

(støder ham fra sig.)

Saa sagte!

Frontin.

Hvorledes skal vi da besegle vores Kierlighed?

Finette.

Vores Kierlighed? — Du er mig uudstaaelig.

Frontin.

Hvorfor da? Naar har den Afskye begyndt?

Finette.

Naar? Siden Du begyndte at have Hemmeligheder.

Frontin.

Jeg vil være en Skielm, om jeg ikke har sagt Dig alt hvad jeg veed.

Finette.

Nei, see mig eengang! at lyve med saadan Frækhed!

Frontin.

Frontin.

Har jeg ikke sagt Dig, at min Herre er dødelig forlibt i Din Frue Julie, og at han i dette Øieblik udsukker sine forlibte Lidelser for hendes Fødder? Min Kierlighed til Dig kiender Du. Og det er alt hvad jeg kunde sige Dig.

Finette.

Er det alt?

Frontin.

(med en oprigtig og drisstig Mine.)

Ja ret alt.

Finette. (spodsk.)

Tienerinde, Monsieur Frontin, Speil paa Oprigtighed. Farvel. Jeg maae forlade ham for at forrette et Ærende af Vigtighed.

Frontin.

(holder paa hende.)

Hvorhen saa hastig?

Finette.

Til min Frue, jeg skynder mig for at aabenbare hende en vigtig Hemmelighed.

Frontin.

Maae man ikke vide hvori den bestaaer?

Finette.

Hvorfor ikke? Du skiuler intet for mig, og jeg var meget uskionsom om jeg ikke betalte Dig med samme Mynt.

Frontin.

Det kalder jeg at tale. Fortæl mig da, min Dukke.

Finette. (spids.)

Jeg gik for lidt siden forbi Dit Kabinet. Jeg hørte Din Herre tale med Dig ganske fortrolig. Han sagde, at Julie var ung og deilig, at han vilde ægte hende, men at en vis Orgon — — —

Frontin.

Frontin. (afsides.)

Au! au!

Finette.

Kunde saae i Sinde at sætte sig derimod; at man altsaa fik at gisre Ende paa Sagen, uden at oppebie hans Samtykke. Og at man for alting maae holde denne Vanskelighed dulgt for Julie.

Frontin. (afsides.)

Der har vi det. Hvad gisr jeg nu?

Finette.

Du seer altsaa, hvor magtpaaliggende det er, at jeg varer hende ad. Jeg maae derfor afsted — — —

Frontin.

Et Ord!

Finette.

Snak —

Frontin.

(holder paa hende.)

Et Øieblik.

Finette.

Jeg maae bort.

Frontin.

Du fordærver den hele Leeg.

Finette.

Saa meget desbedre.

Frontin.

Jeg beder om Naade, og lover at sige Dig alting herefterdags.

Finette.

Vil Du da ogsaa sige mig Sandhed?

Frontin.

Det sværger jeg Dig til ved den Skræk, Du har bragt mig i Blodet; men lover Du mig da ogsaa at blive taus.

Finette.

Finette.

Siig kun frem; men skrist reent ud, Du kan troe at jeg har lært at tie.

Frontin.

Du tænker nok, at I boer her i leiede Værelser?

Finette.

Nu da?

Frontin.

Deri tager Du Feil, min Smukke; der er ikke et Ord om. Du tænker at Leander er sin egen Herre?

Finette.

Formodentlig, siden han ingen Fader har i Live.

Frontin.

(seer sig om til alle Kanter.)

Hys!

Finette.

Hvordan?

Frontin.

Hans Fader er levendes.

Finette.

Men hvorfor maatte vi ikke vide det?

Frontin.

Jeg mærker nok, at jeg maae tage Bladet fra Munden og fortælle Dig vores hele Roman.

Finette.

Lad os nu høre!

Frontin.

Herr Orgon har, foruden sin Søn Leander, min Herre, endnu en Datter Constance. Hun var kun tre Aar gammel, da hun blev skikket til hendes Farbroder Herr Forlix i Bourdeaux — — —

Finette.

Forlix kiender jeg; han har Penge som Græs.

Frontin.

Frontin.

Hos ham bliver Conſtance opdragen. Hendes Forſtand og Yndighed voxer med Aarene. Og dette ſkiønne Blomſter, ſom en ſtor Medgivt giør endnu ſkiønnere, drager alles Øine til ſig. Neppe bliver det ſemten Aar gammelt, før Hymen plukker det —

Finette.

(ſeer ham ſtivt an.)

Hvem? Hvad?

Frontin.

(ſeer ogſaa hende an.)

Man ſkal ſee, Du veed ikke hvem Hymen er?

Finette.

Nei, ham har jeg ikke den Ære at kiende.

Frontin.

Det er Skade for min deilige Metaphore, ſom Du altſaa ikke forſtaaer. Hymen plukkede det deilige Blomſter, det vil ſige, hun blev givt.

Finette.

Saa! det er et artigt Sprog —

Frontin.

Tre Aar dereſter fik Conſtance — — kan Du giette?

Finette.

Maaſkee en Arving?

Frontin.

Jo mænd! Nei hun fik det ſom bedre var. Hendes Mand pakkede ind, og ved hans Teſtamente fik hun alle hans Penge.

Finette.

Det var herligt.

Frontin.

Saaſnart vi faae Dødsfaldet at vide her i Paris, reiſe vi ſtrax, min Herre og jeg, for at troſte den ſørgende

de Enke. Vores Veltalenhed har allerede afvisket hendes Taarer, og vi ere færdige at begive os paa Hiemreisen, da tvende unge Skiønheder, deilige som Vaaren, et Par yndige Blomster i Veneris Have — ret plukkefærdige — til vores Lykke besluttede at reise med.

Finette.

Jeg forstaaer Dig. Julie den eene og jeg den anden. Hun havde da været Enke i tyve Maaneder, og var keed af sin Svigerfaders Chicaner, som vilde forholde hende hendes Midler, besluttede derfor efter Forlires Raad selv at reise hid til Paris for at sørge for sin Ret, og jeres Farbroder overdrog til jer, at have Omsorg for os paa Reisen.

Frontin.

Og I giorde Eder underveis til Mestere af vore Hierter.

Finette.

Det kommer mig dog sælsomt for, at Forlix ikke sagde os et Ord om, førend vi reiste, at han havde en Broder her i Byen.

Frontin.

Det kommer sig, fordi min Herres Fader forstaaer sig slet intet paa Processer. — I giver os derpaa i Commission at skaffe eder Værelser. Leander giver mig et Vink, som jeg godt forstaaer, og derpaa bringer jeg vores Skiønne herind i vor egen Gaard. Selv leie vi os ind i andre Værelser, for ikke at give Anledning til Mistanke.

Finette.

Orgon er altsaa uvidende om eders Tilbagekomst.

Frontin.

Det troer jeg. — Det er af den yderste Vigtighed. — Min Herre tilbyder Din Frue sin Haand, tager hun der-

derimod, holder han Bryllup i Aften, uden at lade sin Fader noget vide; thi hans Samtykke kan vi ikke vente, da han er gierrig som Fanden, og en Proces til Medgivt ikke vilde være efter hans Sind.

Finette.

Og til Julie taler I intet om denne Fader, siden I er bange for, at hendes strænge Dyd ingen Deel vil have i dette Bedragerie.

Frontin.

Justement. Naar derimod Bryllupet er forbi, saa kan Knuden ikke mere løses. Vi maae da stræbe at tilfredsstille saavel Julie, som Faderen. Men reen Mund — husk vel derpaa.

Finette.

Vær kun ikke bange, jeg skal holde Ord. Men hvor opholder Leanders Fader sig?

Frontin.

Paa sit Gods.

Finette.

Og hvis han i det samme kom herind til Byen.

Frontin.

Der kommer han aldrig om Sommeren. Og saafremt ingen ond Aand, misundelig over vor Lykke, bringer ham nogen Efterretning. — — — Men hører jeg ikke nogen komme?

Finette.

Det er vore Elskere.

Frontin.

Jeg længes efter at vide om Julie lader sig bevæge. Hvis hun afslaaer hans Haand, saa fortvivler min stakkels Herre.

Finette.

De tale sammen, lad os høre efter, saa faae vi det vel at vide.

Scene 2.

De Forrige. Leander. Julie.

Julie.

Ja jeg tilstaaer, at jeg havde besluttet at forblive Enke. Min salig Mands Feil stod mig stedse i Tankerne. Men fra den første Tid jeg saae Eder i Bourdeaux stod I mig an. Eders Omhyggelighed har siden giort Indtryk paa mit Hierte. Det taler til Eders Fordeel. Og min Beslutning vakler. Jeg troer at vi ere skabte for hinanden. Maatte vores Forening vare længe, saa er jeg lykkelig!

Leander.

Julie elsker mig! hun forsmaaer ikke min Haand og mit Hierte! hvor er jeg lykkelig!

Julie.

Vores Skiebne er overladt i vore egne Hænder. Opsæt selv, kiereste Leander, vor Ægteskabs-Contract. Jeg underskriver i Blinde, hvad min Ven tykkes.

(gaaer med Finette.)

Scene 3.

Leander og Frontin.

Frontin.

Nu svømmer nok Eders Siel i Vellyst?

Leander.

(sukker bedrøvet.)

Oh! Gud!

Frontin.

Frontin.

Eders Glæde yttrer sig paa en meget sørgelig Maade.

Leander.

Ah! min stakkels Frontin!

Frontin.

Hvad skader Eder, om jeg maae spørge.

Leander.

Denne Dag vilde være den skiønneste i mit hele Liv, dersom jeg ikke bedrog min Fader og Julie. Jeg er hundrede Gange paa Veie at aabenbare alt.

Frontin.

Gior kun det, min Herre; men saa er ogsaa alting ude. Mener I at beholde Julies Haand og Hierte, naar hun faaer at vide, at I staaer under den faderlige Myndighed? Og kan I tænke, at hun, som hver Dag sukker over en Svigerfaders Chicaner, skulde have Lyst at skaffe sig endnu een paa Halsen lige saa gierrig og vranten, som den første?

Leander.

Jeg skielver ved Din Anmærkning.

Frontin.

Det har I vel Aarsag til. Jeres Herr Faders Hensigt behøver I ikke at tvivle om. Hvor mange Sneese Gange har han ikke sagt til Jer: (han paatager sig den Gamles Mine og Stemme.) Det er saa meget som Du veed, min Søn! Din Tilkommende maae I det mindste være lige saa riig som Du. Heller en Grim til Kone som har Penge, end en nøgen Skiønhed. Og hvem kan see, at eens Kone er smuk, naar man har været givt sammen i eet Aar? Guldet derimod taber aldrig sin Glands. Kort og godt, min Sønnekone maae have mange Penge, eller jeg giver aldrig mit Samtykke til Dit Ægteskab. (tager

sin egen Stemme igien.) Er det ikke, som I hørte ham selv?

Leander.

Du har desværre alt for meget Ret.

Frontin.

Julies Lykke beroer paa en Proces, hvis Udfald er uvist, og hendes Ungdom, hendes Forstand og Yndighed regner den Gierrige for slet intet.

Leander.

Jeg maae give Dine Ord Magt. Naar jeg bliver Julies Mand, saa haaber jeg, hun vil tilgive mig en hældig List, hvorved saa sødt et Baand er bleven knyttet.

Frontin.

Vær rolig i den Henseende. Det smukke Kiøn er skaansomt imod alle de Forseelser, som begaaes af Kierlighed.

Leander.

Hvad min Fader angaaer, saa veed Du, at mit Hierte ærer ham. Glem nu for et Øieblik, at Du er min Tiener, og dom saa imellem ham og mig. Hvad Fortred og Uret giør jeg ham vel deri, at jeg giver ham nok en Datter, som ved sine Dyder vil blive en Prydelse for hans Familie?

Frontin.

Slet ingen.

Leander.

Og hvis han er saa ubarmhiertig, at han vil tilintetgiøre et Ægteskab, hvorpaa al min Lyksalighed beroer, saa igiennemborer han mit Hierte og berøver mig Livet.

Frontin. (gravitetisk.)

Dommeren helder til Medlidenhed, og giver Leander sin Stemme.

Leander.

Leander. (hestig.)

Ja, Kierlighed faaer Overmagten i dette Hierte! hent Notarius.

Orgon.

(kommer ind og skiuler sig strax paa den anden Side. — sagte.)

Der har vi dem! Godt.

Frontin.

Jeg maae afsted, og skynde mig det beste jeg kan, at ikke eet eller andet imellemkommende Tilfælde skal giøre vor Roman længere.

Leander. (gaaer.)

Saa skal da mine Ønsker snart blive kronede!

Scene 4.

Orgon, alene.

Jeg haaber, min Søn har ikke faaet Øie paa mig. Jeg tænker, at han er hos min Broder, imidlertid faaer jeg under Haanden at vide, om jeg ellers kan troe Beretningen, at den smukke Herre har slaaet sig løs og har endogsaa bragt en ung Maske herind i Huset. Er det Frugten af Din Faders Exempel! — — Han ødelægger sig i Bund og Grund. Men førend jeg taler med ham selv, saa maae jeg have fat paa hans Fortrolige. Jeg maae passe ham op — — men er han ikke der? Naa! er det sandt, som man har sagt mig, vil her ligge et Fandens Huus.

Scene 5.

Orgon og Frontin.

(glad uden at see Orgon.)

Frontin.

Alting gaaer som det var smurt, i Aften holde vi Bryllup.

Orgon. (afsides.)

Han snakker for sig selv, lad os nærme os sagte.

Frontin.

(uden at see Orgon.)

Hvem der vil faae store Pine, det vil være den Gamle, naar han faaer denne artige Historie at vide.

Orgon.

Det troer jeg selv!

Frontin.

Nu maae jeg bruge Tiden, og giøre de fornødne Anstalter til Høitiden og Ballet.

Orgon.

(kommer frem.)

Saa sagte Kammerat!

Frontin.

(for sig selv.)

Jeg er om en Hals, der er den Gamle!

Orgon.

Vent ikke at slippe saa let, Gavstrik!

Frontin. (sagte.)

Jeg maatte flyve i Flint! (høit.) Hvor det glæder mig, at see min kiære Herre. (sagte.) Hvor jeg lyver!

Orgon.

Skal dette Bal være i Aften?

Frontin.

(for at slippe for at svare.)

I er blevet tyk og feed paa Landet, min Herre!

Orgon.

Kanskee! men denne Høitid? — — Skal her være Spiisning i Aften?

Frontin.

Uh! Landluften har forsynet Jer med et Par rødmosede Kinder; I er blevet ti Aar yngre paa Landet — — Der burde I blive bestandig.

Orgon. (utaalmodig.)

Lad saa være! nu gad jeg nok vidst hvad det er for en artig Historie, hvorved jeg vil komme til at giøre store Øine, og hvad den Nymphe heder, som I har indqvarteret hos mig?

Frontin. (sagte.)

Himmel! han er underrettet om alt. (høit.) Derom kan Leander best give Jer Underretning.

Orgon.

Du tænker at smøre mig om Munden med Snak! Men Politiet skal nok lære Dig at blive ved Klingen.

Frontin.

Politiet? (for sig selv.) Jeg har alt giort mere Kiendskab med de godt Folk, end jeg skiønttede om, disse Herrer ere saa forbandet nysgierrige.

Orgon.

Vil Du ud med Sproget?

Frontin.

Jh! nu da, siden I endelig saa vil have det, saa faaer jeg vel sige alt hvad jeg veed.

Orgon.

(meget nysgierrig.)

Nu lad os da høre.

Frontin. (for sig selv.)

Sige alt —! hvad bliver der da af min Herres og min Kierlighed?

Orgon.

Han grunder paa hvorledes han skal føre mig bag Lyset.

Frontin. (sagte.)

Hans Datter reiste meget ung til Bourdeaux. — Han har ikke seet hende i de sidste femten Aar — —

Orgon.

Bliver der noget af?

Frontin.

(bryder ud med et.)

En stor Allarm! I vil vide hele Sammenhængen?

Orgon.

Ret op!

Frontin.

I vil have Jeres Krig frem; og jeg faaer at adlyde, men I vil rødme ved at have mistænkt Uskyldigheden selv, og tillige skille Jer selv ved den største Fornøielse — —

Orgon.

Slidder! Sladder! herud dermed.

Frontin.

Jeres Datter Constance, som i sin første Ungdom maatte savne en kier Faders Omsorg — — —

Orgon.

Hvad hun?

Frontin.

Hun er her.

Orgon.

Er det sandt, Du siger?

Frontin.

Ja hvad andet?

Orgon.

Ah! hvilken Fornøielse! Du siger altsaa at hun er — —

Frontin.

Frontin.

Ja! her i dette Huus. Leander, denne omhygelige Søn, som kun pynser paa at fornøie sin Fader, vilde ikke alene tage hende med sig, men — — —

Orgon.

Jeg maae hen til hende. (vil gaae.)

Frontin. (forvirret.)

Min Herre — — hun er taget ud for et Øieblik siden; men hun kommer snart igien. Leander altsaa, i den Hensigt at giøre det første Møde dobbelt angenemt, vilde i Aften have bragt hende i sin Faders Selskab, uden at sige, hvem hun var — —

Orgon.

Nu begriber jeg det! hvilken en kier Søn!

Frontin.

Og for at faae Jer herind, har vi skikket en Expresse for at lade Jer vide, at nogle fornemme Damer ønskede at tale med Jer. — — Det var ikke saa galt anlagt.

Orgon.

Jeg har ingen Expresse faaet.

Frontin.

Han maae være redet Jer forbi paa Veien.

Orgon.

Kan nok være! eller og vi ere komne hver ad sin Vei.

Frontin.

Ogsaa det.

Orgon. (grunder.)

Forlir Frøv mig imidlertid til sidste Maaned.

Frontin. (opmærksom.)

Hvad godt skrev han?

Orgon.

At jeg snart kunde vente Jer paa min Gaard, og at

han maaskee ogsaa mod Enden af Sommeren kunde faae i Sinde at besøge mig.

Frontin.

Hvem? Forlix?

Orgon.

Ja ret han selv.

Frontin. (afsides.)

Da giorde han vel i at bie endnu noget.

Orgon.

Men han skrev mig ikke et Ord om, at min Datter fulgtes med Jer.

Frontin.

(forvirret, og som meget forundret.)

Ikke det!

Orgon.

Nei.

Frontin. (fatter sig.)

Men hvor er den skarpsindige Herr Orgon henne? Man skal nok see, at Jeres Herr Broder, en klog og snedig Mand, skulde skrive det mindste Ord om hendes Ankomst, paa en Tid da vi har overlagt at giore Jer en uventet Fornøielse? I kommer mig ret til at lee med Jeres Godtroenhed!

Orgon.

Nu jeg er ogsaa ret en godtroende Stakkel!

Frontin. (afsides.)

Det maae Du nok sige. (høit.) Leander har altsaa —

Orgon.

(falder ham i Ordet.)

Jeg faaer da min Datter at see! hvilken Fornøielse.

Frontin.

Leander har derpaa — — —

Orgon.

Orgon.

Hvilken sød Lyst for mit Hierte!

Frontin.

Leander — — —

Orgon.

Min kiere Frontin, Du kan ikke forestille Dig min Siels Vellyst.

Frontin.

(med en rørt Stemme.)

Ah! denne Vellyst var bleven tusende Gange større, dersom jeg ikke var bleven tvungen til at røbe Hemmeligheden og vi havde faaet Tid at udføre vort Forsæt.

Orgon.

Jeg giver Dine Ord Magt.

Frontin.

Sielen bliver rørt paa en mere behagelig Maade, naar man paa eengang smager den uventede Glæde, at omfavne en elskværdig Sønnekone — — —

Orgon.

Hvad siger Du.

Frontin.

En elskværdig Datter. (i det han fatter sig.) Om Forladelse. Jeg tager saa megen Deel i denne Situation, at en vis Forvirring — — Ah! søde Øieblikke!

Orgon.

Hold op at græde ellers kommer Du mig til at græde med.

Frontin. (grædende.)

Ah! tving sig ikke Herr Orgon, og lad Eders Taare kun rinde; vi ville begræde disse tabte søde Øieblikke. — — Ah, min Fader! — ah! min Datter! kom i disse Arme! — — — Det er hiertebrækkende. — — (for sig selv.) Him-

Himmel, min Herre kommer; nu kommer jeg nok til at græde for Alvor.

Orgon. (grædende.)

Nei, intet kan være mere rørende, og denne Karl har Ret.

Frontin.

(for sig selv i stor Lægervold.)

Kunde jeg blot give ham et Vink. Jeg arme Diævel!

Scene 6.

Orgon. Frontin. Leander.

Leander.

(meget glad uden at blive sin Fader vaer.)

Min Lykke er underskrevet og — — (for sig selv.) Himmel! min Fader!

Orgon.

Der har vi Leander, men Frontin, hvorfor er han saa bestyrtset?

Frontin.

Det er vel fordi han frygter for, at hans Anslag vil slaae ham Feil. I er kommen for tidlig.

Leander.

(for sig selv.)

Jeg er i Dødsens Angest.

Orgon.

(gaaer Sønnen i Møde.)

Jeg er underrettet om alt. Du behøver ikke at forstille Dig.

Leander.

Hvorledes? Skulde denne Skielm have forraadt mig?

Orgon.

Ja han selv, og deri har han giort meget vel,

Frontin.

Frontin. (sagte.)

Pist! det er skeet for at tiene Jer.

Leander.

Hvorledes, Forræder! det er altsaa Dig?

Frontin.

Ja, min Herre.

Leander.

Som saaledes bedrager mig?

Frontin. (sagte.)

Eet Ord — — (høit.) Troer I, at være alene Herre i dette Huus?

Orgon.

Saa! giv Dig tilfreds, jeg veed det hele Anlæg.

Leander.

Og det er Frontin, som har aabenbaret det?

Orgon.

Ja vist, og jeg vil selv betale — — Halvparten af Omkostningerne ved dette Gilde.

Frontin.

Det kalder jeg at tale! hvilken god Fader!

Leander.

(hans Forvirring voxer.)

Men kan jeg troe mine egne Øren?

Orgon.

Jeg er saa fornøiet, at hvor gammel jeg end er, saa vil jeg dandse med i Aften.

Leander.

Men — — — er det mueligt? — — —

Orgon.

Denne Dag skal være mig en Høitid. Jeg smager en magelss Glæde paa mine gamle Dage, og det er Dig, min Søn, jeg har derfor at takke.

Leander.

Leander.

Men — — jeg er uden for mig selv af Glæde.

Orgon.

Det kiere Barn! er hun smuk? velskabt?

Leander.

Ja det siger mit Hierte mig. Hun er uforlignelig.

Frontin. (for sig selv.)

Endnu gaaer det ret godt.

Leander.

Hendes Forstand og Ydigheder opvække hos hendes Kiøn en Forundring blandet med Misundelse. Hendes frie og derhos ukonstlede Væsen forkynder noksom hendes ædle Herkomst. Der er noget ubeskrivelig sødt og indtagende i hendes Øine, men Hiertet især! ah! et Hierte saa ædelt, saa ganske skabt for Dyden og fine Følelser — — I vil finde i hende den ømmeste, den kierligste Datter.

Orgon. (glad.)

Hvor han er indtaget i hende!

Leander.

Hvor kan jeg andet?

Orgon.

Hun elsker Dig?

Leander.

Hendes Kierlighed er uden Grændser.

Orgon.

Jeg bliver ung paa nye ved denne kierlige Forening. Kun Skade at hun ingen Børn har.

Frontin.

Vær kun rolig for den Sag; hun er i den beste Alder. — — (sagte.) Jeg skielver for Enden.

Orgon.

For at krone alle mine Ønsker, maae Du min kiere Søn ved et lykkeligere Ægteskab, gjøre mig til Beste-Fader om et Aar i det seeneste.

Frontin.

Jeg haaber, at I skal blive fornøiet inden kortere Tid.

Orgon.

Hent mig dette elskværdige Barn hid jo før jo heller, jeg længes efter at omfavne hende.

Leander.

Gud! hvilken Lyksalighed! jeg veed neppe hvor jeg er for Glæde, og min fortryllede Siel — —

Frontin. (aasides.)

Lad os skynde os herfra, thi min forbausede Siel —

Leander.

(uden at give Agt paa Frontin.)

Jeg henter hende og siden ile vi i den beste Faders Arme.

Frontin. (sagte.)

Og jeg løber bag efter for at forklare ham alt.

Orgon.

Hvor jeg skal omfavne Dig, min kiere Constance.

Leander.

(bliver staaende og siger til Frontin.)

Hvad er det min Fader siger?

Frontin.

(støder ham ud.)

Intet. Lad os skynde os bort.

Leander.

Leander.

(gaaer tilbage til sin Fader.)

Jeg synes min Fader sagde — — —

Frontin.

At I maae haste. (sagte, i det han slæber ham bort.) Gaae dog, I fordærver ellers den hele Leeg.

Orgon.

Gior som han siger, jeg vil vente Jer begge paa Gahlen. (alene med Ømhed.) Det gior mig virkelig ondt, at jeg ikke har ladet mig overraske. Min Fornøielse var derved bleven saa meget des større. Men Frontin er alt for oprigtig og jeg alt for skarpsigtig.

Ende paa den første Act.

Anden Act.

Scene 1.

Leander. Julie. Frontin.

Julie.

I bedrog mig altsaa Leander? Det havde jeg aldrig ventet. Men mit Hierte taler for Jer og tilgiver.

Frontin.

Saa meget bedbedre.

Leander.

Det er den eneste Gang jeg skal bedrage min Julie.

Julie.

Men jeg maae strax forlade dette Huus, som I selv bør drage ind i.

Leander.

Hvorledes? Julie tilgiver mig, og vil dog straffe mig med sin Fraværelse?

Julie.

Jeg maae, kiere Leander, alting tvinger mig. Velanstændigheden, ja endog den Ægtepagt, som foreener os, men som vi ikke uden Eders Faders Samtykke kan fuldbyrde. Tænk, jeg i min Kiereſtes Huus, som endnu ikke er min Mand?

Leander.

Lad dog Deres Kierlighed formilde noget af denne Strenghed. Har jeg hidindtil sat den skyldige Ærbødighed tilside? Jeg svær ved Deres Kierlighed, som udgiør al min Lyksalighed, at jeg herefterdags skal fordoble min ærbødige Varsomhed, og denne Ægtepagt, som foreener

vores Skiebne — langt fra at nøde Dem til at forlade mig, giver mig endog Ret til at fordre det, som er tvertimod. De er ikke mere Deres egen, De bør forsøge — — alt, for ikke at martre en Brudgom, som ikke kan leve uden Dem. Det staaer i Deres Magt. Midlet er sikkert. Lad os benytte os af Frontins Opfund.

Frontin.

Det er Parol ubetaleligt.

Leander.

Jeg tilstaaer at jeg aldrig selv kunde falde paa, at føre min Fader saaledes bag Lyset, men da det nu dog engang er skeet, og denne Digt desuden kan tiene til at vi kan blive sammen, saa lad os ikke giøre hans Ord til Løgn, men lade min Fader blive i Troen.

Frontin.

Det bør De giøre i alle Henseender. Det faaer ganske viist et godt Udfald.

Leander.

Stil Dem, blot i nogle Dage, an som De var Constance.

Julie.

Jeg bør agte Ieres Fader, hvorledes kan jeg da saaledes modtage hans Kierlighed, uden at blues ved mig selv. Og I selv, hans kiere Søn, betænker I ogsaa — —

Leander.

Betænker De selv, skiønne Julie, at det er mere en Vanheld, end Mangel paa sønlig Pligt, som har bragt mig til dette Skridt. Jeg haaber, naar min Julie i nogen Tid har været hos min Fader, saa vil hendes Ydighed og tækkelige Væsen vinde hans Hierte. Han vil tilbede min Brud under Navn af Constance. Naar saa denne Proces er endt efter vort Ønske, tilstaaer jeg alt for hans Fød-

der,

der, jeg afmaler ham min Kierlighed. Han vil sande med mig, at saa megen Dyd og Skionhed fortiente at tilbedes. Og med Deres egen Haand vil han aftøre mine Taarer. Kierlighed skal give mine Ord Kraft. Elsker De mig?

Frontin.

Hvem kan andet end bevæges?

Julie. (vaklende.)

Mit Hierte hører Eder til — — men — — seer I vel — — jeg beder — —

Leander.

Hvorledes? De er tvivlraadig — — Ah! ubarmhiertige Julie?

Scene 2.

De Forrige. Finette.

Finette. (løbende.)

Herr Orgon.

Frontin. (forvirret.)

O Himmel!

Leander. (forvirret.)

Hvad skal jeg gribe til?

Julie.

(endnu mere forvirret.)

Er han langt borte?

Finette.

Han følger mig i Hælene.

Leander.

Afskig min Dom.

Julie.

(vil gaae ud.)

Lad os undgaae hans Nærværelse.

Frontin.

Det er for sildig.

Finette.

Tag en Beslutning, der seer jeg ham.

Julie. (i Beraad.)

Leander — — —

Leander. (paa Knæe.)

Jeg beder Dem paa mine Knæe.)

Frontin. (ydmyg bedende.)

Frue — — —

Julie. (rørt.)

Det er mig umueligt at sige Dem Nei. — — Men om jeg rører mig selv — —

Frontin. (seer Orgon.)

Vist ikke — — — friskt Mod.

Scene 3.

De Forrige. Orgon.

Orgon.

Jeg kan ikke bie længer. Det er for længe at sætte min Glæde op; og mit Hierte — — ah! der er hun.

Julie. (forvirret.)

Tillad at dette Favnetag — — —

Orgon.

(omarmer hende.)

I Sandhed — — det er mig selv op af Dåge. — — Jeg kunde have kiendt hende igien, om jeg end aldrig havde vist det.

Frontin.

Min Herre har gode Øine.

Orgon.

Jo, jo.

Finette.

Finette. (sagte.)
Hvor han læt lader sig narre.

Frontin. (sagte.)
Meener Du, han er den eeneste Fader, som — he! he!

Orgon.
(omfavner hende paa nye.)
Hvilke Træk, hvilken Ydighed!

Leander.
I Morgen vil hun endnu blive kiønnere i min Fa-
bers Øine.

Julie.
Jeg vil gisre alt for at behage Dem.

Orgon.
Du saaer ikke Lov at reise fra mig. Vi vil altid
blive sammen.

Leander.
Ja vist.

Julie.
Naar saa er hvad har jeg da mere at ønske? Hvor
lykkelig er da Julie — — —

Frontin.
(sagte til Julie.)
Hem!

Julie.
(satter sig.)
Min Tilstand.

Orgon.
(til Leander.)
Staaer dette Forslag Dig an.

Leander.
Oh! min Fader, det fortryller mig. Men — —
(sagte til Frontin.) om jeg aabenbarede min Hemmelighed?

Frontin.

Et ubetænksomt Ord forderver alt.

Orgon.

Forlix har længe nok nydt Din Nærværelse. Jeg meener, jeg bør have Fortrinet. Jeg er Fader.

Julie.

Brug altid dette kiere Navn; mit Hierte nyder en sød Glæde ved at høre det. Ja, min Herre — — — Ja min Fader, (hun fatter sig.) min Lyksalighed skal bestaae i at forøge Deres. Min Omhue, min Ærbødighed, min Kierlighed — — —

Orgon.

Hvor Du indtager mig! min Datter — — —

Julie.

(meget heftig.)

All min Tid skal være deelt imellem en agtbar Fader og en kierlig Mand.

Orgon.

(forundret.)

He!

Leander.

(som ikke veed, hvorledes hans Fader vil optage det.)

Himmel!

Frontin. (sagte.)

Nu er Koen solgt.

Finette. (sagte.)

Frue!

Julie. (sagte.)

Hvad har jeg sagt?

Orgon. (forundret.)

Hvad behager? Hvorledes? Hvad vil Du sige dermed? Skulde Du have givet Dig anden Gang uden mit Samtykke?

Leander.

Leander. (sagte.)

Ah! Frontin, jeg dør af Angest.

Orgon.

Det vilde være afskyeligt!

Julie. (forvirret.)

De tænker — — De gior mig Uret — —

Orgon.

Du taler mig om Din Mand.

Frontin.

(springer imellem Julie og Orgon.)

Det er sandt, men hvad er vel deri? For, da I talte om at blive Bedstefader, sagde I jo, at Fruen skulde blive her, og ved at give sig opfylde alle Eders Ønsker. Det har vi igien fortalt hende. Og hun i sit Hiertes Uskyldighed gior den oprigtige Erklæring, at Manden skal ikke komme hende til at glemme Faderen, men at hun vil deele hvert Øieblik af sit Liv mellem begge. Kan noget være mere naturligt?

Orgon. (leende.)

Jeg maae ret lee ad mig selv. Nær havde jeg troet imod al Rimelighed, at hun allerede var givt.

Frontin.

(stiller sig ret forundret an.)

Hvad siger I?

Orgon.

Ja ganske vist.

Julie.

De alene skal raade for min Skiebne og min Haand.

Orgon.

Denne Tænkemaade gior Dig Ære. Og for at vise Dig, hvor vidt min Kierlighed til Dig gaaer, saa vil jeg endnu i Dag bringe et Forsæt i Rigtighed, som jeg har

udtænkt imedens jeg ventede paa Dig. Jeg veed vist, at det vil fornøie Dig. Jeg giver Dig bort.

Julie.

(forbauset, saavelsom alle de andre.)

O Himmel!

Orgon.

(til Leander.)

Jeg giver hende til Valerius. Saa snart det blev bekiendt at hun var bleven Enke, har alle hans Venner holdt an hos mig om, at vi skulde foreene vores Midler ved et hastigt Giftermaal. (til Julie.) Jeg vil strax see, jeg saaer fat paa Valerius. Han vil vist staae Dig an. Han er ung og velskabt, har store og mægtige Venner, og det som er Hovedsagen, han har mange Penge! — — spørg kun Leander.

Leander. (sagte.)

Frontin.

Frontin. (sagte.)

Nu ere vi vel opskiærtet.

Orgon.

Vi holde Bryllup endnu i denne Aften.

Julie.

(holder paa ham.)

Jeg beder om nogen Opsættelse.

Orgon.

Stil Dig dog ikke an som et Barn.

Leander.

(holder paa ham.)

Man maatte dog først vide, om han staaer hende an.

Orgon.

Ikke andet! Valerius er ret skabt for hende.

Julie.

Julie.

Men tillad dog i det mindste — — —

Orgon.

Det kommer af Din Blyefærdighed at Du vil holde mig tilbage. Men jeg begriber let, at Din Alder passer sig kun lidet til Enkestandens Keedsomhed.

Leander. (fortredelig.)

Men min Fader — — —

Orgon. (forundret.)

Hvad i al Verden sætter Dig i saadant fortredeligt Luune? Ah! nu begriber jeg det. Valerius har, som man siger, en deilig, ung og elskværdig Søster, lige saa rig som deilig. Giv Dig tilfreds. Det vil være en let Sag, at skaffe Dig hende til Kone.

Leander. (forskrækket.)

Mig?

Orgon.

Ja.

Finette.

Min kiere Herre, vær dog saa god at tænke — —

Orgon.

Paa Dig? Jeg forstaaer hvad Du vil sige, ikke sandt. Nu da, jeg har tiltænkt Dig en ung Mand paa en Snees Aar.

Finette. (sagte.)

Nei, hvilken Ægteskabs-Smed! tilsidst giyter han hele Verden sammen.

Orgon.

Farvel.

Julie.

Jeg ønsker alene, at kunde tækkes Dem og Leander.

Orgon. (skaagerleer.)

Og Valerius, om jeg maae bede — — — (til Leander,)

ander.) Jeg vil hente ham. Imidlertid kan Du betyde Din Søster, hvor herligt dette Partie er, som vist vil gjøre hendes Lykke.

Frontin.

Saamænd, Commissionen er vakker.

Scene 4.

Leander. Julie. Finette. Frontin.

(De betragte hinanden nogen Tid med Taushed.)

Julie.

Ah! Leander, hvilken Forvirring — —

Frontin.

Frue! maatte den kun ikke blive større. (betænker sig og siger til Leander.) Skulde Valerius ikke have seet Jeres Søster i Bourdeaux?

Leander. (heftig.)

Der er kun et Middel tilbage for at gjøre Ende paa min Ulykke. Jeg gaaer hen for at tilstaae alt.

Julie.

For hvem?

Leander.

For min Fader.

Julie.

Han vil udøse sin Forbittrelse paa os begge.

Leander.

Nei! han har seet Dem, og jeg er rolig. De har det samme Herredømme over hans Hierte, som over mit. Hvor kierlig omfavnede han Dem ikke? Desuden er det umueligt at see Julie, uden at elske hende. Deres Deilighed og mine Taarer skal udslukke hans Vrede. Og han vil være stolt af at berige sin Familie med saa kostbar en Skat. — — —

Julie.

Julie.

Nu vel da! giør et Forsøg.

Frontin.

Min Herre! lad mig i det mindste være uden for.

Leander.

(støder ham fra sig.)

Du er Aarsag i al min Ulykke. — — Flye og kom aldrig mere for mine Øien.

Frontin.

Ja vel — — dog kan jeg maaskee endnu blive nødvendig. (afsides.) Jeg vil gaae bag efter og see til hvorledes det spænder af.

Julie.

Ah! min kiere Finette!

Finette.

Gaae ind Frue, og tillad mig at blive her, jeg skal bruge baade mine Øien og Øren.

Julie.

(gaaer ind.)

I hvor megen Bekymring har et Øieblik Uforsigtighed styrtet mig!

Scene 5.

Finette alene; seer langt ind i Coulisserne.

Der har han fat paa sin Fader — — han bliver staaende — — han taler med ham — — mit Hierte banker — — han falder paa Knæ. Dette Øieblik vil afgiøre vor Skiebne — — han faaer ingen Forladelse. Hvilken bister Mine hans Fader sætter op! Tys nu — — jeg lever op igien! hans Ansigt formilder sig. Han vil løfte ham op, han tager ham i Favn, han smiler. Og

den

den faderlige Ømhed læses ud af hans Øine. Jeg maae strax bringe min Frue denne lykkelige Tidende.

(gaaer ind.)

Scene 6.

Orgon. Leander. Frontin, langt bag efter.

Orgon.

Jeg veed vel, at Forstand kommer aldrig før Aarene. Naar man selv tænker lidt tilbage, bør man holde Ungdommen noget tilgode. Hver Alder har sine Feil og Svagheder. I det tredsindstyvende Aar er man vranten, og i det tyvende forlibt.

Leander.

Hvilken Lykke at have saa sindig og saa god en Fader?

Orgon.

Du siger altsaa, at da Julie underskrev Ægtepagten troede hun, at jeg havde været død længe.

Leander.

Det sværger jeg paa.

Orgon.

Og at hun meente, Du var Din egen Herre?

Leander.

Ja, min Fader.

Orgon.

Naar saa er, har hun jo ikke i mindste Maade taget Ret?

Leander.

Nei vist ikke.

Orgon.

Hun vilde nødig til, siger Du, at bedrage mig under Navn af Constance?

Leander.

Ja meget nødig.

Orgon.

Orgon.

Og det er denne Skielm, denne Frontin, som eene er skyldig?

Leander.

Ja, intet er vissere.

Frontin. (aside.)

Mine Aktier staae ret smukt!

Orgon.

Han skal betale Gildet, den Forræder!

Frontin.

(for sig selv.)

Med mindre han spiller Bankerot.

Orgon.

Jeg maae vise, at jeg er god og kan tilgive, dog uden at det skeer af Svaghed; men at jeg følger Fornuftens Stemme.

Leander.

Derom har jeg aldrig tvivlet.

Orgon.

Enhver anden i mit Sted vilde have giort Dig arvesløs til Straf for Din Driftighed, og begegnet Julie ilde.

Leander.

Ah! min Fader.

Orgon.

Nu behøver Du ikke at sige hende, at hun strax forlader sig ud af Huset.

Leander.

(som gaaer over fra en stor Glæde til den modsatte Passion.)

Ud af Huset?

Orgon.

Ja, og det strax. (i en bydende Tone.) For at rette mig efter hende, vil jeg lade denne Sag døe hen, imod at hun paa sin Side, uden Opsigt i al Stilhed, sønderriver og til-

tilintetgiør denne Ægtepagt, som dog i sig selv er ugyldig, da den er sluttet uden mit Samtykke.

Leander.

Sønderrive min Ægteskabs-Contract! dette Stød bringer mig i Fortvivlelse. — — Hvad skal jeg bruge for Vaaben mod saa ubarmhiertig en Befaling? — —

Orgon.

Ingen. Julie er smuk, ung og elskværdig, men hun har ingen Midler.

Leander.

Hun har en Proces af stor Vigtighed, hendes Ret er soleklar.

Orgon.

Men veed Du hvorledes den vil falde ud? Themis er blind, og Vægtskaalen kan falde til den ene Side saa godt som til den anden. I en Haandevending kan Du være en ruineret Mand. (kort og bydende.) Skiels for Din Frihed og for Julies med. Jeg er Herre. Adlyd.

Leander.

(ude af sig selv.)

Jeg dør af Sorg.

Scene 7.

Leander og Frontin, som giør Reverentser for sin Herre.

Leander.

Ah! er Du der Frontin?

Frontin.

Ja, jeg stod og hørte til.

Leander.

Du kiender altsaa min hele Ulykke?

Frontin.

Frontin.

Til Punkt og Prikke.

Leander.

Hvorledes tør jeg komme for Julies Øine? Hvorledes skal jeg kunde bringe hende min Faders Ordre?

Frontin.

Jeg agter ikke at betale Gildet, som han behagede at sige. Farvel, Herr Leander, jeg tager min Afskeed.

Leander.

Jeg er i Fortvivlelse. Og Frontin forlader mig!

Frontin.

Det skeer, fordi jeg ikke kan paatage mig at betale for andre, da jeg har nok i mit eget Regnskab. Skyldige Tiener.

Leander.

(holder paa ham.)

Hvordan, Frontin, Du kan see mig i saa forskrækkelig en Tilstand uden at have Medynk?

Frontin.

Kan jeg raade Bod paa den Ulykke, Eders Fremfusenhed har kommet afsted? — — Havde Julie alene kunnet blive her nogle faa Dage under Navn af Constance, saa var maaskee alting faldet vel ud.

Leander.

Saa er det. Min Fader havde bedre lært at kiende hendes rare Egenskaber, og havde aldrig kunnet afsige saa haard en Dom. Desuden var maaskee hendes Proces imidlertid bleven bragt til Ende. — — — Kan Du blot vinde Tid?

Frontin.

Forslaget er herligt! vinde Tid! — — — opfinde et Paasund, som kan dysse den Gamle i Søvn og giøre ham god igien. — — — (efteraber Damis.) Flye og kom

aldrig

aldrig mere for mine Øien — — — som sagt, saa skeet. Farvel.

Leander.

(med en ynkelig Stemme.)

Frontin!

Frontin.

(i samme ynkelige Tone.)

Min Herre!

Leander.

Jeg tænkte, Du var bleven rørt over min Hjertesorg.

Frontin.

I har afmalet mig alt for vel for Herr Orgon.

Leander.

Tien mig, jeg lover Dig Hundrede Ducater.

Frontin.

I aarlig Indkomst?

Leander.

Ja vel, om det kan hielpe.

Frontin.

(i en Henrykkelse.)

Stille! ah! hvor Guldet virker! — — — et herligt Indfald! Det vil skaffe mig et stort Navn i Verden! Bravo! — — — Hør, sig mig eengang, om jeg kan mage det saa, at Julie blivet endnu tolv Dage her i Huset, er I saa fornøiet?

Leander.

Som en Prinds! men hvorledes skulde det gaae til?

Frontin.

Pist! det er en Hemmelighed. See her er et Skriverbord. — — — Kom nu, min Herr Secretaire, og skriv mig et Brev til Eders Fader. Jeg vil sige til.

Leander.

Kom an!

Frontin.

Frontin.

(kaster sig i en Lehnestol, og caresserer sig selv smilende.)

Ret saa, lille Frontin, Du er et klygtigt Hoved.

Leander.

Naa! hvad bliver deraf?

Frontin.

Saa sagte, om J behager — — — tilstaae mig dog, at det, jeg har for, er ikke saa smal en Sag.

Leander.

Det tilstaaer jeg.

Frontin. (siger til.)

Høistærede Herr Fader!

Da jeg har havt den Ulykke at fortiene Deres Vrede, saa understaaer jeg mig ikke at komme for Deres Øine. Men jeg holder det for min Skyldighed at vare Dem ad, at De ikke fæster Troe til nogen Ting, som Frontin maatte forebringe Dem.

Leander.

Du vil — — —

Frontin.

Skriv. (bliver ved at sige til.) Ikke nok at han allerede har fort Dem bag Lyset, han vil endog giøre alt godt igien ved paa nye at sætte Dem Briller paa.

Leander.

Jeg troer, Du drømmer — —

Frontin.

Er jeg da en Tosse? Jeg veed vel hvad jeg giør. (bliver ved.) Det er en Spitsbube, en Skielm, en Bedrager.

Leander.

Nei Frontin, dette gaaer alt for vidt.

Frontin. (utaalmodig.)

Hvad behager? Vær saa god, Herr Secretair, at skrive som jeg befaler. Har jeg da ikke Lov til at kalde mig selv en Spitsbube, en Skielm, en Bedrager? Det er dog en Frihed, som I selv tager Eder, og det alt for ofte.

Leander.

Jeg saaer da at skrive, som Du vil.

Frontin.

(læser Seddelen.)

Lad mig see. En Spitsbube! Godt. En Skielm! en Bedrager! ypperligt. Denne Seddel maae sendes til Herr Orgon.

Leander.

Og dermed troer Du, at gisre mig Tieneste?

Frontin.

Lad det være min Sag.

(med Eftertryk og poetisk Varme.)

Tit blinde Skiebnes Haand med Undergang os truer,
Den sande store Mand dog derfor ikke gruer.
Ledsag mig, ædle List! indblæs mig, viis Din Magt,
Hvormed Du Hoffer tit har under Fødder lagt!
Og Verden skal forbauset min Heltegierning prise — —
Dog tie, min Stolthed, lidt. Jeg først min Konst bør viise.

Ende paa den anden Act.

Tredie

Tredie Act.

Scene 1.

Orgon. Frontin.

Orgon holder sin Stok i den eene Haand og et Brev i den anden; han slæber Frontin, uden at sige noget.

Frontin.

Faaer da denne Spadseren ingen Ende? Jeg er bange, min Herre, at Motionen bliver for heftig.

Orgon.

Nei, jeg har et Par Ord at tale med Dig her i Sahlen.

Frontin. (sagte.)

Nu vil det gielde.

Orgon. (sagte.)

Jeg vil bringe ham i Forvirrelse. (høit.) Vil den ærlige Frontin tillade mig, at jeg lader ham læse et vist Brev? — — —

Frontin.

Min Herre — — De giør mig alt for stor Ære — — min Villie er i Deres Lomme.

Orgon.

Man lader mig underhaanden vide, at en Skurk af en Tiener, uden at tænke paa hvad han er mig skyldig, ikke alene i Formiddags har han spillet mig et skammeligt Puds, men at han endnu har i Sinde at holde mig for Nar. — — Siig mig, Frontin, hvad Løn meener Du den Skielm kunde fortiene?

Frontin.

Han burde døe under Stokken.

Orgon.

Jeg havde tænkt, Du vilde have bedet for ham.

Frontin.

I kiender mig ikke Ret, min Herre. Lad mig kun faae at vide, hvad den Galgefugl, den Skielm heder, og jeg skal treschiakke ham saaledes, at han skal huske det. Jeg har, uden at prale, et ganske godt Haandelav.

(han lader som han vil gaae.)

Orgon.

(holder paa ham.)

Det er en Commission, som jeg ellers havde Lyst at give enhver anden. Denne Galgefugl, denne Skielm —

Frontin.

Jh! nu, min Herre?

Orgon.

Er Du selv.

Frontin.

Oh! det er umueligt! det maatte jeg jo selv best vide.

Orgon.

Jeg har Beviis derpaa i Hænderne.

Frontin.

Jo mænd! De behager at skiemte.

Orgon.

Du skal være nødt til selv at tilstaae det.

Frontin.

Det er Deres behagelige Skierts.

Orgon.

Jeg maae beskiemme den Bedrager. See her, Skielm! læs dette Brev. Hvad siger Du dertil? He!

Frontin.

Frontin.

(lader som han forundrer sig.)

Jeg maae falde i største Forundring — — (efter nogen Betænkning.) Ha! ha! jeg lugter Lunten — — — ret saa, artig nok! nei see mig engang til min unge Herre! — — og det er efter dette Brev, at I holder mig for en Skielm?

Orgon.

Behøver jeg andet Bevis? Er det ikke tydeligt?

Frontin.

Tvertimod.

Orgon.

Tvertimod? Hvorledes?

Frontin.

Hvordan? Herr Orgon, denne skarpsindige og kloge Mand, kan læse dette Brev uden at mærke den skiulte Snare?

Orgon.

Hvilken Snare?

Frontin.

Leander, som kiender min Ærbsdighed for min gamle Herre, frygter for min aabenmundede Iver, at jeg maaskee maatte give Eder Underretning om hans Anslag, og for at betage mig Troværdighed og komme mig i Forkiøbet, undseer han sig ikke ved at skrive, at jeg er en Spitsbube, en Skielm, en Bedrager.

Orgon.

Tingen er muelig.

Frontin.

Ah! lille Utaknemmelige, I fortiente, at jeg fortalte alting til Eders Fader!

Orgon.

Ret saa, hævn Dig.

Frontin.

Nei, nei! hvor opbragt jeg end er, vil jeg dog vise ham, at jeg giør min Pligt.

Orgon.

Din Pligt, Frontin, er at vare en Fader om hans Søns Galskaber, for at forekomme de onde Følger.

Frontin.

Det er sandt. — — Men, om Leander fik det at vide, saa tog han Livet af mig. Hans Hemmeligheder ere ikke Høvelspaaner. Det gielder om vigtige Ting.

Orgon.

(mere nysgierrig.)

Siig frem, jeg lover Dig en evig Taushed.

Frontin.

Vie lidt. — — Lad os see, om her slet ingen kan høre os.

Orgon.

Ah! ha! min Herr Søn!

Frontin. (sagte.)

Jeg skal give Dig noget at løbe med.

Orgon.

Hvad har Du da at sige mig?

Frontin.

Men for alting reen Mund.

Orgon.

Vær kun ikke bange.

Frontin.

Jeg tør vedde paa, at Eders Søn har sagt Eder, at han var inderlig forelsket i en deilig Person, lige saa riig paa Yndigheder, som fattig paa reede Penge, og at han frygtede for at mishage Jer, og derfor ikke havde vovet at tilstaae sin Kierlighed?

Orgon.

Det er hans egne Ord til mig.

Frontin.

Vær forsikret om, min Herre, at det er den reene Sandhed. — — Men hør! har han ikke sagt noget om en vis Ægtepagt, som er oprettet imellem ham og denne Skionne?

Orgon.

Jo.

Frontin.

Intet er vissere. Men hør! han har sagt, at jeg var en Bedrager, og at jeg ved min Snedighed havde ført Julie herind i Huset under Navn af Constance.

Orgon.

Ja vist har han sagt det.

Frontin.

(med Heftighed.)

Der har vi Løgnen! der har vi Uforskammenheden! — — Himmel! hvilken sort Streg. — — — Det er, som jeg har sagt, hans Søster i egen Person, som er her i Huset.

Orgon.

Men til hvad Ende skulde han have villet opspinde et saa ublue Bedragerie?

Frontin.

— Hvorfor? uden for ved den Leilighed at faae sin Allerkiereste anbragt og antaget her i Huset.

Orgon.

Hvorledes det? Det begriber jeg ikke.

Frontin.

Skulde I aldrig have læst Romaner?

Orgon.

Dermed har jeg vel ogsaa spildt min Tid saa godt som andre.

Frontin.

Godt! I veed altsaa hvorledes det gaaer til i Romaner. — — — Naar en Søn giver sig uden sine Forældres Samtykke, seer han til, hvorledes han paa een eller anden Maade faaer sin Kone ind i Huset, under det laante Navn af en Slægtning eller Veninde; hun er mild, beleven, vittig og forekommende; hun indtager alle, og naar hun finder et lykkeligt Øieblik, snup — er hun paa Knæ for Faderens Fødder, og han kan ikke bringe det over sit Hjerte at nægte en ung Skiønhed, som har rørt hans Siel, Navn af Datter. Dette er just hvad Leanders Brud agter at giøre. Leander har i Sinde, ved sin Tilstaaelse, at faae jaget sin Søster Constance ud af Huset, og om nogle Dage igien at bringe sin Kiereste ind i Huset under Navn af sin Søster, og saaledes bane hende Veien til at vinde Eders Ynde.

Orgon.

Er det med saadan Mynt han betaler sin Søsters Kierlighed?

Frontin.

Søsteren er med i Ledtoget.

Orgon.

Hvorledes, min Datter kan give sit Minde til — —

Frontin.

Det er just hende, som har udfundet dette herlige Middel, og paa det hendes Opførsel ikke skal give Anledning til Critiker, vil hun tage hen til en af Eders Venner, for at vente paa Udfaldet.

Orgon.

Orgon.

Begge to skulde saaledes holde mig for Gieck — — (betænker sig.) Nei, Du lyver.

Frontin.

Det maae jeg finde mig i. I har jeres Aarsager for ikke at sætte Troe til mine Ord. En Fader er altid Fader. Heresterdags skal jeg bestitte mig paa at være mindre oprigtig.

Orgon.

Hvordan? Du vil at Leander — — —

Frontin.

Min Herre! jeg vil slet intet.

Orgon.

Men forklar Dig, gior mig det begribeligt.

Frontin.

Det skal jeg vel tage mig vare for. Slaae kun Liid til jeres Søn. Han fortiener Fortrinet frem for mig.

Orgon.

Denne Karl bringer mig i den yderste Forvirring.

Frontin.

Jeg tilstaaer, at det er en tvivlsom Sag. Man beskylder mig for at gaae paa Ræveklør, jeg siger, at dette passer sig just paa min Anklager. I bliver varet ad fra begge Kanter. Men skiels for den Beslutning I fatter.

Orgon.

Den Skurk studerer ret paa at bringe mit Hoved af Lave.

Frontin. (sagte.)

Han har Ret — — (hestig.) Hav bedre Tanker om en troe Tiener. Men jeg er angrebet paa min Ære, og jeg vil lægge min Ærlighed for Dagen ved uomstødelige Beviser.

Orgon.

Giør det, Du Plageaand, om Du kan.

Frontin.

Leander eller jeg farer med Løgn.

Orgon.

Det har sin Rigtighed.

Frontin.

I seer hvor oprigtig jeg er.

Orgon.

Videre.

Frontin.

Veed I, min Herre, hvad I har at giøre? Mistroe os begge.

Orgon.

Det lader sig høre.

Frontin.

Imidlertid maatte I selv søge om Oplysning i Sagen; skrive Herr Forlix til, og beholde den unge Person i Huset, som Gidsel. — — Hvad siger I? He!

Orgon.

Det er et klogt Raad!

Frontin.

Jeg troer, uden Pralerie, at jeg slutter rigtig.

Orgon.

Det er sandt. Derved er intet at vove.

Frontin.

Ikke det mindste.

Orgon.

(for sig selv.)

Nu vil jeg see paa den, som skal narre mig.

Frontin.

(som hører det, siger med en listig Tone.)

Den skal staae tidlig op.

Orgon.

Orgon. (sagte.)

Jeg vil komme efter, om Leander har løiet eller denne — — (høit.) Jeg har besluttet at skrive min Broder til i Dag, om tolv Dage har jeg Svar, og ulykkelig den, som da har fortient min Vrede.

(han gaaer.)

Frontin. (sagte.)

Jeg har ham.

Orgon.

(bliver staaende for at betragte Frontin.)

Skulde det være en ærlig Karl.

Frontin.

Skynd Jer med at skrive. Jeg kunde maaskee være en Skielm.

Orgon.

Vel! har Du sagt sandt, skal jeg belønne Din Tieneste, men dersom — — —

Frontin.

Om tolv Dage vil I faae at vide hvad jeg fører i Skioldet.

Scene 2.

Frontin, alene.

Vivat! Du kan belave dig paa Tusende nye Pudser, inden det Svar kommer fra Bourdeaux. En god Skipper maae ogsaa kunne benytte sig af Modvind for at naae Havnen. — — Himmel! hvad seer jeg derhenne! Farbroderen fra Bourdeaux. — — Forlix — — hvilken Ulykke! Han vil røbe alt. Ah! grumme Lykke, hvad skal jeg sætte mod dine gientagne Stød? Frækhed og et usorsagt Mod.

Scene

Scene 3.

Frontin og Forlix.

Forlix.

Er her da ingen i dette Huus? Ah! der seer jeg Frontin.

Frontin.

Ah! Herr Forlix, hvilken Lyksalighed! (sagte.) hvilken Ulykke! hvad gior Feber og Podogra nu omstunder, at de ikke kan skaffe saadan en gammel Synder Forfald underveis!

Forlix.

God Dag Frontin. Jeg længes efter at tale med min Broder.

Frontin. (afsides.)

Kunde jeg bare faae Tid at besinde mig. (hsit i det han holder paa ham.) Holder Deres Vogn endnu der nede?

Forlix.

Ja, hvorfor spørger Du derom?

Frontin.

De kan altsaa reise saa meget des mageligere. De veed nok, at Deres Herr Broder er altid paa sit Gods om Sommeren.

Forlix.

Portneren har dog sagt mig — —

Frontin.

(driver ham saa jevnt mod Døren.)

Portneren er fuld. Om Forladelse at jeg ikke kan følge med Dem, jeg har en Ordre at udføre her i Byen, som vil medtage nogle Dage.

Forlix.

Forlix.

(for sig selv, opmærksom.)

Portneren eller denne lyver. Skulde det være een af hans gamle Streger? Jeg maae see mig for. Det er en listig Skielm. (høit.) Hvordan? Hverken min Broder eller Leander er i Byen?

Frontin.

Ingen af dem.

Forlix.

Ventes de da snart ind igien?

Frontin.

Ja, om en Maanedstid.

Forlix. (sagte.)

Denne Knegt vil enten bedrage mig, min Broder eller Leander. (høit.) Jeg har ogsaa en vigtig Sag at afgiøre med min Correspondent i Lyon. Der vil nok ogsaa gaae en Maanedstid bort med. Og paa Landet bliver Tiden mig altid lang — —

Frontin. (sagte.)

Hvis han vilde reise, saa slap jeg af en heslig Knibe.

Forlix.

Jeg troer, jeg vil først reise hen og afgiøre det alvorlige, for siden desbedre at tænke paa Fornøielsen, og leve nogen Tid her hos min Broder i Rolighed.

Frontin.

Det Forsæt er Guld værdt!

Forlix.

Du finder det godt?

Frontin.

Upperligt.

Forlix.

Forlix.

(lader som han vil reise, og Frontin glæder sig; men kommer igien.)

Det er mig kiert. — — — Det er for sildigt at give mig paa Reisen i Dag. Jeg vil bie til i Morgen.

Frontin. (forbauset.)

Hvilken bandsat Grille!

Forlix.

(med forstilt Væsen.)

Det lader, som dette ikke staaer Dig an. — — Lad min Seng laves til.

Frontin.

Godt nok — — men — — da Herskabet reiste paa Landet, bleve alle Sengene tagne ned.

Forlix.

(lader som han vil gaae.)

Det er en anden Sag, saa gior jeg best, jeg reiser.

Frontin. (sagte.)

Jeg har Forstand i Panden.

Forlix.

(kommer tilbage.)

Jeg faaer det Indfald, Frontin, at siden jeg ikke agter at reise før i Morgen tidlig, saa kunde jeg logere i Nat hos Frue Julie.

Frontin. (sagte.)

Gid Du faae en Ulykke med Dine Indfald!

Forlix.

Du kan følges med og vise mig, hvor hun boer.

Frontin.

Da hun mærkede, at det gik i Langdrag med hendes Proces, saa reiste hun i Gaar.

Forlix.

Forlir.

Jeg er ret uheldig.

Frontin. (sagte.)

Hold Ørene stive Frontin.

Forlir.

Farvel. Jeg maae afsted og reise lige saa godt først som sidst.

Frontin.

Det er det allerbeste De kan gjøre.

Forlir. (sagte.)

Jeg maae see at komme efter, hvad her er under.

Frontin.

(alene leende.)

Hvor han er god at tage ved Næsen! Det er næsten en Skam at bruge sin Hierne mod slige Tossefaar.

Scene 4.

Frontin og Leander.

Frontin.

Jeg har vundet længere Tid, end I selv ønsker, min Herre.

Leander.

Kiere Frontin, er det mueligt! hvilken Lykke! vi har Efterretninger fra Bourdeaux fra to Kanter, som begge melde om Forlig, og der behøves ikke tolv Dage for at faae den fuldkomneste Vished. Denne Frist, haaber jeg — — —

Frontin.

Det er smaae Ting. Eders Farbroder har i dette Øieblik forundt os en heel Maaned.

Leander.

Leander. (forvirret.)

Min Farbroder?

Frontin.

Net han.

Leander.

(mere forvirret og urolig.)

Jeg troer Du snakker over Dig. Men sig — — forklar Dig dog — hvad vil Du sige?

Scene 5.

De Forrige og Finette.

Finette.

(kommer løbende ind ganske forskrækket.)

Ah! min Herre!

Leander.

Hvad er der paa Færde, Finette?

Finette.

Vi ere om en Hals!

Frontin.

Hurtig! tael!

Finette.

Vi ere forlorne! Eders Fader veed alting.

Leander.

Hvordan?

Finette.

(ganske forpustet.)

Eders Farbroder — —

Frontin.

Forlix?

Finette.

Taler med ham — —

Frontin.

Saa for Fanden! det var et uforskammet Puds! Den gamle Ræv er altsaa ikke reist, men i den Sted bleven her for at opdage alle vore Renker.

Finette.

Dem staaer han og fortæller Eders Fader fra først til sidst.

Frontin.

(hører Støien inden for.)

Det er godt at høre, siden de ere begge saa høitroste.

Leander.

Saa gior da min Farbroder mig reent ulykkelig — — Dog nei — ikke han, men min egen Opførsel. Hvad skal jeg gribe til? Hvor skal jeg skiule mig? Jeg tør hverken lade mig see for min Fader eller Faderbroder. Deres billige Fortørnelse kan jeg ikke udholde. Men hvorledes tør jeg komme for Julies Øine? Jeg har ved min uforsigtige Kierlighed forleder hendes Uskyldighed, et Skridt efter det andet, saa at hun nu maae staae rød og bleg for alle mine Paarørende. Maaskee maae hun i dette Øieblik døie de bittreste Bebreidelser! hvor er jeg strafværdig baade som Søn og Elsker! jeg maae fortvivle, og dø af Skam.

Frontin.

Og jeg af Angest! jeg maae smøre mine Støvler, for ikke at sætte min Ryg blot for det Verste. Jeg maae tage Flugten til Stormen legger sig. — — Ah! jeg er om en Hals; man kommer og sperrer mig Udgangen.

(han skiuler sig, da han ikke kan slippe ud.)

Sidste Scene.

Alle.

Julie.

Kierlighed er alene Skyld i min Forseelse.

Leander.

Og i mine Forbrydelser.

Forlix.

(stødt og opbragt.)

Ja, Kierlighed skal undskylde alle Daarligheder.

Orgon.

Bønner og Foreskillinger ere spildte hos mig. Min Sønnekone maae have Penge.

Forlix.

Det er vores Lod, naar vi i vor Blindhed ønske os Børn eller Broder-Børn. Vi opoffre for deres Skyld vore beste Aar, skaffe os mange mødige Timer — —

Orgon.

Og fortiene Penge til dem.

Forlix.

Og naar vi blive gamle saa skal vi tiene til Kastebold endog for deres Tienere.

Frontin. (skiult.)

Au? Det gielder min Ryg.

Leander.

Min har opspundet alt; men hvis den Skielm nogensinde kommer for mine Øien — —

Frontin. (skiult.)

Min Forfatning er ikke af de angenemmeste.

Julie.

(til Leander.)

Nu seer I det, Leander, at mit Hierte var alt for lettroende. Kom Finette. (hun vil gaae.)

Forlix.

Forlix.

(holder hende tilbage.)

Et Ord.

Julie.

Vil De bebreide mig min uheldige Uforsigtighed?

Forlix.

Nei. Men det gior mig ondt, at Deres Fiælighed har fortient min Broders Vrede, som ikke bør eller kan formildes.

Orgon.

Ingen Midler uden en Proces?

Forlix.

Min Brodersøn har endnu mere Aarsag at angre sin daarlige Opførsel, han vil neppe saa let glemme den — — (kaster et betydende Øie til Leander,) thi for en ung og deilig Enke vil enhver giøre sit til, at forslaae Tankerne.

Leander.

Hvert Ord er en Dolk i mit Hierte.

Julie.

Jeg beder Dem, min Herre, forskaan mig — —

Forlix.

Reis kun rolig til Bourdeaux. Der venter Lykken efter Dem. Deres Vederpart har overdraget mig at forlige Sagen; og jeg kan byde Hundrede Tusende Rigsdaler. See her.

(han foreviser en Brevtaske fuld af Sedler.)

Orgon.

(griber den hastig.)

Hvad! hun er lige saa rig, som dydig. Nei holdt — — dette forandrer Sagen.

Julie. (glad.)

Ah! Leander.

Leander.

Jeg seer et Glimt af Haab.

Orgon.

Min Broder. De elske hinanden oprigtig — — hun har Hundrede Tusende Rigsdaler — —

Julie.

Hvilket lykkeligt Øieblik!

Forlix. (vred.)

Hvordan? I kunde være skrøbelig nok til at glemme deres Forbrydelser?

Leander.

Kiereste Farbroder!

Julie.

Vil De da evig forfølge os?

Leander.

Ah! lad Dem bevæge til Medlidenhed!

Forlix.

Nei! det er forgieves at vente. En Søn skulde overtræde de helligste Pligter; givte sig uden at spørge sin Fader ad; fornærme og forhaane alle sine Venner, og i Stedden for at straffe ham, skulde man krone alle hans Ønsker? Et herligt Exempel for andre unge Fusentaster! Hold Stand, min Broder! eller jeg kan lade Eder vide, at jeg reiser i Morgen, og at vi sees aldrig meere.

Orgon.

(misfornøiet.)

Hvorfor vilde han da ogsaa tale om disse Hundrede Tusende Rigsdaler?

Leander.

Skal min Ungdom, min Kierlighed, en slet Raadgiver, og især Frygten for at miste saa kier en Haand ikke kunne forskaffe mig Forladelse? — — I er dog min Fader? (til Forlix.) og I, min kiere Farbroder, som maler

mine

mine Overilelser af med saa sorte Farver, betænker I vel, at Gud selv bevæges ved sand Fortrydelse? — — (betænker sig.) Kierlighed giorde mig skyldig. — — Kierlighed giver mig et Raad. — — (til Julie.) Elsker De mig?

Julie.

Meer end jeg kan udtrykke. Ah! Leander, hvorfor kan min Kierlighed ikke stemme overeens med mine Pligter! En saadan Lyksalighed — — —

Leander. (heftig.)

Staaer i Deres Hænder. Lad os begge kaste os for vor Forfølgers Fødder. Hans haarde Hierte vil lade sig røre ved vore Taarer.

(Julie falder paa Knæ for Forlix, som med Ømhed holder hende tilbage.)

Forlix. (rørt.)

Nei, mine Børn, skynd Eder heller hen i disse Arme! (leende.) Jeg vilde sætte Eder i denne Angst, for at hævne mig over den smukke Maade, hvorpaa jeg blev modtagen af den Mesterskielm Frontin.

Julie. } min Leander!
og }
Leander. } min Julie!

Finette.

Hvor han er snedig!

Frontin. (skiult.)

Han er min Mester!

Forlix. (omfavner dem.)

Nu skal alting være glemt. Jeg var saa vis paa et lykkeligt Udfald, at jeg har bestilt Notarius. (til sin Broder.) Kom ind og skriv under.

Orgon.

(ganske gestieftig, seende paa Brevtasken.)

En Tønde Guld! hiertens gierne, min Broder.

Leander. (til Julie.)

Jeg er uden for mig selv af Glæde.

Frontin.

(i det han kommer frem.)

He! mine Herrer! mine Herrer!

Orgon.

(kommer tilbage med de øvrige Personer.)

Hvordan? Denne Skielm her?

Frontin.

Jeg troer, De glemte mig reent.

Orgon.

Nei, nei, god Karl! hvorledes skal vi ret straffe ham? Den Bedrager!

Frontin.

(meget alvorlig.)

Jeg blev det af Pligt, og jeg vilde tiene min Herre. Overalt er alting gaaet godt, og De veed, at i disse Tider bedømmer man Folk efter Udfaldet.

Forlix.

Han forsvarer sig godt.

Orgon.

(betragter Brevtasken.)

Kom an, jeg tilgiver ham.

Frontin.

Og denne unge Fæstemøe oven i Kiøbet?

Finette.

Der har Du min Næve.

Frontin.

Jeg ønsker vore Børn Din Figur og min Snildhed.

Ende paa Skuespillet.

Floren-

Florentineren

eller

den Hildede i sin egen Snare.

Comoedie i een Act.

Personerne:

Harpax, Florentineren.
Magdelone, hans Moder.
Pernille, hans Pige.
Leonore, forlovet med Harpax, og forlibt i Leander.
Leander, forlibt i Leonore.
Smeden.
Betientene og hans Folk.

Scenen er i Harpaxes Huus.

Scene 1.

Pernille. Leander.

Pernille.

Hvorhen! Herr Leander. Aldrig vil De her ind? Veed De ikke, hvor farlig en jaloux Italiæner er? Harpax holder Dem jo for sin Rival. Og veed De vel, hvad den fornemmeste Pligt er i hans Huustavle? Det er, at han bør søge alle Leiligheder ved Nat og ved Dag at slaae Dem ihiel, saa forbittret er han, og dog kaster De Dem i saa yderlig en Fare, at De tør komme inden for hans Dør? Er det at handle klogelig?

Leander.

Det siger jeg intet imod, Pernille! men jeg er forlibt, det er nok til min Undskyldning. Da jeg saae Din Huusbond gik ud i Byen, saa tænkte jeg, at der var Leilighed.

Pernille.

Jeg mærker nok, De kiender ikke Herren ret; han er aldrig længere ude, end man knap kan vende sig, førend vi har ham hiemme paa Halsen igien. Han er saa mistroisk, at han hverken har Rast eller Roe, men frygter for sin egen Skygge. Kommer han i det samme og seer Dem — —

Leander.

Ja, ja, han maae gierne see mig; dertil har jeg mine visse Aarsager. Men fortæl mig engang, hvordan det gaaer Jomfrue Leonore? Hvad siger hun for godt i denne Tid. Lukker Harpax hende inde endnu?

Pernille.

Ja stærkere end nogen Tid tilforn, og det maae vi takke Deres Velbaarenhed for. Herren er i Dødsens Angest, at De skal faae Øine paa hende, og derfor har han sat hende i et grundmuret Hul, hvor der er saa mørkt som i en Kielder. De skulde kun see, hvor mange Løngange og Krinkelkroge man skal igiennem, førend man kan komme derind; det er knap man kan finde Veien. For hver Løngang er en jernbeslagen Port, og for hver Port er fuldkommen ti store Laase, foruden Skaader og Hængelaase, som ere utallige.

Leander.

Paa den Maade kan jo ingen komme til hende?

Pernille.

Nei, ingen uden han selv alene. Han reder Seng og dækker Bord for hende, og det er et stort Under, at han ikke ogsaa klæder hende i og af. I det mindste hænger han over hende hele Dagen igiennem, og læser for hende i Jomfruernes Ærekrands, eller, naar han er meget mild, spiller han en gammel rustet Menuet for hende paa en Luth, som der er kun tre Strenge paa; men om Natten passer han paa tilgavns.

Leander.

Jeg skulde dog haabe, han ligger ikke — — —

Pernille.

Nei, der er dog et Skillerum imellem dem, og overalt saa faaer han stelden Tid at gaae til Sengs. For

en

en Muus, en Flue, den mindste Ting der rører sig, gier han strax til en Elephant; dermed er han i Harnisk, løber hele Huuset om med en ladt Pistol i hver Haand, søger allevegne paa Loft og i Kielder, og raaber os alle op af Søvne. Nei, Herren er verre end bare Fanden; han er en Varulv og intet Menneske, og jeg troer ikke der er Magen til ham i det hele Helvede.

Leander.

Det Skarn! det er alt for bekiendt hvordan han handler Jomfruen, og jeg har allerede givet en Klage ind over ham i Raadet, og Raadet er villigt at udstæde en Befaling for at tvinge ham. Men det er lettere for de gode Raadsherrer at befale, end det er for mig, at see deres Befaling efterlevet.

Pernille.

Det troer jeg selv. Herren har ti til tolv Gange sagt, at han skulde vrie Halsen om paa Jomfruen, førend han skulde slippe hende af Hænderne; han er Karl for at gjøre hvad han siger; men det var De nok ikke tient med, Herr Leander.

Leander.

Her har jeg et Brev, som nok skal forrykke hans Concept, han maae selv see paa det, naar jeg flyer Dig det, og beder Dig levere det til Jomfruen. Du kan kun lade, som Du intet vil, og gjøre Dig ud til Beens, saa mærkes det intet, at der er nogen Forstaaelse imellem os.

Pernille.

Ja, ja! det skal skee. Men saa maae De just tage Dem vare for ham, og have et Øie paa hver Finger. Veed De, hvad de siger? Han lader gjøre en Machine hos en Smed, der er i Arbeid i disse Dage, om den ikke gar er færdig.

Leander.

Leander.

Ja, ja! Smeden har varet mig ad. Det er en ærlig Mand, der tiener godt Folk, ligesom han faaer sin Umage betalt til. Vi har lagt det over sammen, at jeg skulde skrive dette Brev, og slye det fra mig, naar Din Herre saae derpaa; men see! der er han.

Scene 2.

Harpax. Magdelone. Pernille. Leander.

Pernille.

Jh! saa gaae da pokker i Vold! hvem tager I mig an for, Monsieur! har jeg hørt i mine Dage! seer jeg ud til at være en Koblerske?

Harpax.

Hvad vil dette sige?

Leander.

O jo! lille Pernille, hør dog hvad jeg vil sige!

Pernille.

Lad mig blive, siger jeg.

Harpax.

Det var Ret!

Leander.

Der har Du tyve Ducater.

Pernille.

(tager imod dem.)

Jeg er intet for Profiten, og gaaer I ikke jeres Vei, saa skal I faae tyve Ørefigen for de skammelige Tanker, I har om mig.

Leander.

O jo! min søde Pernille. Du kommer dog altid til Jomfrue Leonore. Giv hende dette Brev fra mig, men lad ingen see det.

Harpax.

Harpax.

(river Brevet fra ham.)

Ho, ho! Din Skielm! vil Du giøre mig Vold i mit Huus; vil Du giøre Oprør og forføre min Jomfrue?

Leander.

(trækker sin Kaarde.)

Flye mig mit Brev tilbage, eller jeg skal jage denne tyvers igiennem jer.

Harpax.

Hei, Gevalt! Peter, Jens, Christopher, Nicolai.

(Leander løber bort.)

Scene 3.

Harpax. Magdelone. Pernille.

Pernille.

See hvor han smurte sine Støvle.

Harpax.

Det giorde han klogt i. Havde han kun biet et Øieblik, saa skulde min Dolk sat i hans Hierte; men veed Du vel, Pernille, at jeg er ganske vred over, at han er kommet her i Huset. Hvordan har han sneget sig ind?

Pernille.

Jeg stod just ude paa Gaden, og tog frisk Luft. Da jeg saae ham komme, saa løb jeg ind igien. Men han fulgte mig i Hælene, som en Skielm, og sagde, at han vilde giøre mig lykkelig for al min Livstid, dersom jeg vilde tiene ham i hans Kierlighed til Jomfruen; og for at vise i Gierningen, at han vilde holde sit Løfte, stoppede han mig disse tyve Ducater i Næven; men ligesaa gierne maatte han have stoppet en tændt Brand i Næsen. Jeg maae

springe

springe i Flint, naar jeg tænker paa alle de uforskammede Tilbud.

Harpar.

Ah Morlille! Pernille er et Mønster for alle Tienestepiger. Kom og lad mig tage Dig i Favn, min Datter? Hvad siger I nu, Moder! Naar man har saadan en Opvogterske, og saadanne Regler, som disse, meener I da, det er saa vanskeligt og saa umueligt at holde en Pige inden Laas og Lukke?

Magdelone.

Hør, min Søn! vend op og ned paa Naturen! Seil imod Strøm og Vind! træk Lykken ved Hals og Haar til Dig! slik paa Solen! sæt et Stykke til Maanen, og skur alle Stiernerne. Alt dette kunde Du slippe bedre fra end naar Du vil vogte en ung Pige. Vil hun ikke passe paa sig selv, saa est Du med al Din Flid og Umage alt for kort dertil.

Harpar.

Her er hverken Spørsmaal om at vende op og ned paa Naturen, eller at seile imod Vind og Strøm; men om at passe paa Leonore, og dertil har jeg grundmurede Huse, dirkefrie Laase, og Pine i Hovedet, og det mener jeg er nok.

Magdelone.

Daarlighed, min Søn! Daarlighed. Naar to Hierter først elske hverandre, saa kan ikke Pokker selv holde dem. Om Du bygte et Taarn, som naaede med Spidsen til Skyerne, og gik med Grundvolden ned i Afgrunden, og Du satte ham i det øverste og hende i det nederste Rum, saa skulde Du see, at den eene holdt det, at krybe ned, og den anden at klavre op, saa længe til de mødtes paa Halvveien, og det af sig selv, uden at have giort Aftale imellem

lem hverandre. Om Du satte saa mange Vægtere over dem, som der ere Dage i Aaret, saa dyssede de dem alle i Svøn; der skulde ikke være en Laas, som jo sprang op for dem. Jo flere Hindringer, jo større Mirakler giorde de. Det er saa vist, som Amen i Kirken. Troe mig, min Søn, jeg er saa gammel, at jeg er vant til god Morgen, og veed hvad det Tøi giver. Din salig Fader begyndte og at trække paa samme Streng; men havde han intet sadlet om i Tide, saa havde han vist nok intet fundet sin Regning derved.

Harpax.

Ja! Snak! Da har jeg giort min Regning lidt bedre. Jeg agter ikke saa hastig at blive — — — nok sagt. Det er nu ligemeget, jeg vil ikke sige mere; men lad os høre, hvad Monsieur Leanders Brev siger for godt.

(han læser.)

„ Jeg har endelig fundet Udveie til at tage den mis-
„ tænkelige Harpax ved Næsen; jeg har leiet det
„ Huus, som er tæt ved hans, og lader giøre en
„ Gang under Jorden lige derfra til Jomfruens
„ Kammer; jeg haaber at hun skal see mig der, in-
„ den Natten gaaer forbi; jeg har villet advare hen-
„ de derom i Forveien, paa det hun ikke skal forskræk-
„ kes, og giøre nogen Alarm, hvorved vi kunde
„ blive røbede. Samme Gang kan tiene hende til at
„ slippe ud af hendes Fængsel, og komme i dens Vold,
„ der elsker hende meest blant alle paa Jorden.“

Jo, jo! I skal troe paa det, Monsieur Leander! lad ham kun brænde sig saa hedt. Jeg skal spille ham et Puds, som han ikke tager sig vare for, derfor har jeg just været hos Smeden. Jo, naar jeg betænker det ret, saa maae

jeg

jeg have Livet af ham, om jeg ellers skal leve i Roligheb med Leonore, jeg seer nok, det sikkerste bliver at stikke ham ihiel, derfor lader jeg giøre en Snare, som jeg lægger i Kammeret næst ved. Der kommer da Monsieur Leander, saa forlibt som en Rotte. Men i Steden for at finde Leonore der, skal han blive fangen i Snaren. Og saa kommer jeg i min Magelighed, og stikker en Dolk midt i hans Hierte. Put, put, siger jeg, saa har jeg slaaet ham ihiel, Moerlille, med den største Fornøielse af Verden. Siden begraver jeg ham i min Kielder; lad ham ligge der.

Magdelone.

Bevare os! min Søn. Kunde Du bære det over Dit Hierte, at myrde et Menneske. Meener Du, at Jomfrue Leonore vil holde mere af Dig derfor, hun vil snarere faae mere Afskye for Dig, end tilsorn.

Harpax.

Slidder Sladder, Moerlille. Den Gaas Hovedet er af, kiekker ikke mere. Og siden jeg har lukket Leonore inde, saa hun intet har faaet Leilighed at see Leander tiere, saa begynder hun allerede at blive mere villig til at giøre sig med mig. For nu at holde hende i denne gode Lunne, saa har jeg sagt hende, at hun faaer i Dag en Besøgelse af en Fætter hun har, som hun aldrig har seet før. Han er Doctor Juris, og en gammel forstandig Mand, saa jeg ikke tvivler paa, at hun jo siger ham alt hvad der ligger hende paa Hiertet. Han er ellers min gode Ven, og har lovet at tiene mig heri, og at føre hende paa andre Tanker om min Person.

Magdelone.

Den Karl tager sig for, at føre et Fruentimmer paa andre Tanker! Det maae være en stor Nar, der bilder sig

saa

saa meget ind om sig selv? Hvem er den Fantast, med Forlov at spørge?

Harpax.

Saa mænd, det er mig selv, Moerlille.

Magdelone.

Er det Dig, min Søn?

Harpax.

Ja mænd, det er mig. Jeg var faldet først paa denne Fætter; men siden fik jeg en lille Green af Jalousie, sandt at sige. Jeg tænkte, som sandt er, man bør tage sig vare for alle Mennesker. Man kan ingen troe bedre end sig selv. Derfor besluttede jeg at forklæde mig, og selv være den Fætter. Nu vil jeg tage en Doctor-Kiol og et langt Skiæg paa, stille mig an, som en ærværdig Person, og komme til hende just nu i Tudsmørket; ved den Leilighed meener jeg at kunne tale hende til Rette, og faae lokket ud af hende, hvad hun tænker.

Magdelone.

Gior intet det Galskab, min Søn! det er en farlig Sag. Vil Du vente at blive lykkelig i Dit Ægteskab, saa bør Du jage al Mistanke paa Døren; Du bør aldrig skiøtte om at vide, hvad Din Kone tænker, eller hvad hun gior, og, om nogen vil komme, og snakke Dig noget for, saa skal Du skye dem, som en Pest, og som det Slags Folk, der løber gierne fire Mile for at fortælle en ond Tidende.

Harpax.

Sniksnak. Jeg vil see paa den, der skal bringe mig fra mit Forsæt; hvad jeg engang har besluttet, det maae staae fast. Nu skal Leonore strax komme ned til os.

(gaaer.)

Magdelone.

(Her høres en Allarm af Dørre, som blive lukte op bag Theatret.)

Han bliver vist nok betalt for sin Selvkloghed. — —
Hør, hvilken Allarm, hvad er det for mange Dørre!

Pernille.

Det gaaer saa med de Mænd, der ere jaloux; de synes aldrig de kan lukke nok for deres Koner.

Magdelone.

Ja! men hvem der har intet andet at stole paa, end Laas og Lukkelse, den bliver vist nok narret paa det sidste.

Scene 4.

Harpax. Leonore. Magdelone. Pernille.

Harpax.

Nu kommer Jer Fætter, Leonore, og vil besøge Jer. Lad mig nu see, I taler frit ud med ham, han er her strax i Nærværelsen, nu skal jeg gaae ud, og vare ham ad.

(han gaaer.)

Scene 5.

Leonore. Magdelone. Pernille.

Magdelone.

Det er mig hiertelig kiert, min lille Datter, at I og min Søn ere blevne gode Venner igien. Jeres Uenighed gik mig meget nær til Hierte. Nu skal jeg gisre mit til, at overtale min Søn at leve vel med Jer, vær I kun paa Jeres Side det venligste imod ham, I kan. Vi Fruentimmer have vores smaa Manerer paa os, som kan

kan bevæge de haardeste Mandfolk, og faae vore Mænd til at giøre, hvad vi vil.

(hun gaaer.)

Scene 6.

Leonore. Pernille.

Pernille.

Saa skal det da endelig være, Jomfrue? Skal hun i Aften have Bryllup med Herr Harpax?

Leonore.

Ja, saa tynd er min Skiebne, Pernille. Det faaer vel at skee, jeg er jo i denne Bussemands Vold og Magt, og jeg faaer at giøre, hvad han vil, for at blive fri fra det keedsommelige fæle Fængsel, han holder mig i.

Pernille.

Men, hvad skal der da blive af Leander? Paa den Maade faaer han hende jo aldrig mere at see: og han lever dog i det Haab, at faae hende endnu. Mig er sagt, at han har overlagt en Maade at frelse hende paa.

Leonore.

Ak! hvad skulde han vel kunne udrette. Det er mere for hans, end for min egen Skyld, at jeg giyter mig. Han elsker mig, og det lader han ikke af, saa længe han seer, at jeg er ugivt; men just derover hader Harpax ham, saa hans Liv staaer hver Dag i Fare. Naar jeg nu giyter mig, saa er hans Haab ude, og saa glemme vi nok hverandre; i det mindste vil jeg begynde paa at slaae ham af Tankerne, og derfor vil jeg bede min Fætter give mig de beste Raad til at dæmpe min Kierlighed for ham. Naaer jeg da intet mit Diemærke, saa har jeg i det mindste den Fornøielse at tale om den stakkels Karl, saa længe det varer.

Pernille.

Jeg mærker nok, Jomfruen er allerede paa Veie til at glemme ham. Men veed hun vel, at denne Fætter er ingen anden end Herr Hayppr selv i egen Person.

Leonore.

Hvad siger Du? Er det ham?

Pernille.

Ja mænd er det saa. Det er af bare Nysgierrighed han forklæder sig, og giver sig ud for hendes Søskendebarn, at han des troehiertigere kan tale med hende og faae at vide hvad hun tænker. Nu kan hun narre ham, og ikke sige ham et Ord — — —

Leonore.

Nei tvertimod, Pernille! jeg vil just for det samme tage Bladet fra Munden; han skal faae mere at vide, end han selv skiønner om. Siden han er saa gal, og vover det Stykke Arbeide, saa skal han ogsaa blive betalt derfor. Han skal lære at kiende mig bedre, end han selv ønskede, og jeg skal gisre ham det saa broget, at han skal betænke sig, inden han ægter mig. Bliver han min Uven derover, saa er det ligemeget, og drister han sig endda til at tage mig, saa er det værst for ham selv.

Pernille.

Der kommer han. See hvilket Bukkeskieg han har lagt sig til!

Leonore.

At han prøver derpaa, skal han komme til at fortryde.

Scene

Scene 7.

Harpax. Leonore. Pernille.

Harpax. (sagte.)

Nu skal jeg lade, som jeg ikke kiender hende, saa mærker hun intet Lunten. (til Pernille.) Jeg er skikket til hende, min kiere Cousine.

Pernille.

Det er nok intet til mig — —

Harpax.

Er hun da intet Jomfrue Leonore? — —

Pernille.

Nei, jeg er intet Jomfrue, jeg er kun Pige her i Huuset.

Harpax.

Kanskee I er ingen af Deelene mit Barn. (til Leonore.) Er hun da min Cousine?

Leonore.

Ja jeg er, min Herre.

Harpax.

(til Pernille.)

Saa sæt I os da Stole hid. (til Leonore.) Sæt De Dem need og see paa mig. (til Pernille.) Træk Gardinerne tættere for og gaae saa kun jer Vei.

(hun gaaer.)

Scene 8.

Harpax. Leonore.

Harpax.

Hør Cousine! jeg er kommen her paa Herr Harpaxes Vegne, for at overtale Dem til at ægte ham. Han

elsker jo Dem, og Deres Fader har for sin Død testamenteret Dem til ham. Nu har jeg ladet mig sige, at De har saaet en daarlig Kierlighed i Hovedet, og vil intet efterleve Deres Faders Villie, men at den stakkels Harpax har kun sundet Had og Afspændighed hos Dem, i Steden for Kierlighed.

Leonore.

Ja! det er sandt nok, min Herre! jeg kan intet komme til Rette med ham; men det er ikke min Skyld, det er hans egen Skyld.

Harpax.

Hvordan det?

Leonore.

Vi boede paa Landet, otte Mile herfra. Jeg ansaae Harpax altid som min tilkommende Mand, jeg havde aldrig seet andre Mandspersoner, end ham alene. Nu er det sandt, at han kom mig altid underlig og barsk for, og at jeg just ikke heller nogen Tid holdt af ham; men jeg kan dog ikke sige, at jeg den Tid havde nogen besynderlig Afskye for ham, fordi jeg tænkte, at alle Mandfolk vare beskafne, ligesom han. Havde han nu ladet mig blive i den Vildfarelse, saa havde han giort klogt; men i den Sted arbeidede han selv paa, at giøre mig klogere, saa jeg lærte det, der giør mig ret ondt paa hans Vegne, nemlig: at han er det allerfæleste Menneske paa Jorden.

Harpax.

Giorde han det selv? Hvordan kunde det gaae til?

Leonore.

De veed jo, Fætter, at min Fader gav Harpax fuldkommen Magt og Raadighed over mig og mine Midler; derpaa døde Harpares Fader først, og min Fader kort derefter. Da Harpax derved fik baade sin Faders og mine Mid-

Midler under Hænder, saa fik han Haab om at komme i Raadet, og vilde derfor lade al sin Pragt og Herlighed see i Florents. Jeg maatte følges med ham til Byen, hvor nødig jeg vilde. Der begegnede mig saa mange velskabte unge Personer, som alle giorde sig Umage for at behage mig. Naar jeg da betragtede dem paa den eene Side, og Harpax paa den anden, saa kan De vel tænke, Fætter, hvad der blev af. Mine Øine bleve da først aabnede, og saa fik jeg at see, at Harpax var det vederstyggeligste Menneske af Verden; fra den Tid af fik jeg ret en Afskye for hans Person.

Harpax. (sagte.)

Saa gid Pokker fare i — — —

Leonore.

Hvordan? Staaer det Dem intet an, Fætter, at jeg skriver saa reent ud? Kanskee jeg taler for frit.

Harpax.

Nei saa mænd! det kan jeg just ikke sige.

Leonore.

Jeg skal gierne tvinge mig.

Harpax.

Nei, tvertimod, Cousine. De maae intet dølge af alt det, De tænker. Dersom jeg skal stifte en bestandig Eenighed her i Huset, saa maae jeg overveie det eene med det andet; derfor maae hun tale ganske aabenhiertig med mig.

Leonore.

O! det vil jeg min Troe ogsaa giøre. Endnu er det Tid. Siden, naar vi vare viede til hverandre, var det for sildig. Derfor skal jeg slet intet stikke under Stol af alt hvad han har sagt eller giort imod mig. Saa kan

Fætter selv siden dømme, om jeg bør ægte ham; men De maae intet gaae hen, kiære Fætter, og sige ham det igien.

Harpax.

Nei jeg skal ikke. Men lad os komme igien til det, hvor De slap; da De nu betragtede disse mange unge Mennesker, vælgede De Dem da strax en Kiereste?

Leonore.

Nei vist ikke; jeg drømte aldrig derom, førend Harpax selv skaffede mig Die paa een.

Harpax.

Vi skal nok see, den Mand har selv været Skyld i det altsammen. Hvordan bar han sig da ad.

Leonore.

Meget latterligt og urimeligt. Han vilde tvinge mig til at føre en anden Levemaade, og derfor lukkede han mig inde, at jeg ikke skulde komme iblant Folk. Hvergang jeg da stod i mit Vindue, for at tage frisk Luft, saa kom der en Person i sit Vindue, i det Huus lige over for. Dette gav jeg dog ikke strax Agt paa, men — —

Harpax.

Men Harpax var Aarsag i, at hun gav Agt derpaa. Ikke?

Leonore.

Justement: som han var plaget af sin sædvanlige Mistanke, saa sagde han til mig, det kunde intet andet være, end at den Karl var forlibt i mig, og stod i sit Vindue, for at see paa mig, og derfore befalde han mig i største Ivrighed, at jeg aldrig maatte staae mere i mit Vindue, og see ud paa Gaden. Derved lærde jeg det, som jeg ei vidste tilforn, og hvad jeg ei før havde staaet i mit Vindue,

due, saa stod jeg da, siden den Tid, og saa befandt jeg, det var sandt, Harpax havde sagt mig.

Harpax. (sagte.)

Jeg maae blive gal.

Leonore.

Den samme Person heder Leander, jeg kunde læse af hans Øien, at han elskede mig af Hiertet. Han er et ung Menneske, seer godt ud. De skulde kun see ham, saa behagede han Dem, han besidder alle de Fuldkommenheder, en Cavalier bør have, der veed at leve, han klæder sig godt, har et fornemme Væsen, er yndig, behagelig.

Harpax.

O spring over alle disse Fuldkommenheder, her er jo nu intet Spørsmaal om at udbasune hans Berømmelse.

Leonore.

Forlad mig det, Fætter, jeg kan intet bare mig for at sige det; det er ei heller af Veien at vise Dem, at Leander fortiener al den Ros, man kan lægge paa ham, siden han dog er den eeneste, som jeg har forseet mig med, om det ellers kan kaldes en Forseelse. Jo jeg er Dem god for, min kiere Fætter, at Leander besidder lige saa høi Grad af Dyd og Fuldkommenhed, som Harpax besidder af Lyder og Ufuldkommenhed.

Harpax. (sagte.)

Det koster at tvinge sig. (høit.) Lad os høre videre. Hun saae ham vel tiere i Vinduet?

Leonore.

Nei desværre! min Tyran blev vred, og lod i Arrigskab Vinduet mure til.

Harpax.

Nu, nu, Tyran; hem, hem!

Leonore.

Men hans Haardhed blev dog straffet. Herr Leander skrev mig et Brev til, og gav sin Kierlighed tilkiende, og det Brev fik jeg lige for Harpaxes Næse.

Harpax.

Hvordan da?

Leonore.

En Aften, da vi begge sad uden for Huset i Maaneskin, kom der tvende vilde Gade-Drenge, som spiisede Kirsebær, og stillede dem lige for Harpax, og trallede og spøgede, som De veed, Drengene gior, og kastede Kirsebærsteenene i Veiret, saa een af dem just traf Harpax i Ansigtet. Derover blev han vred, og forbød dem, at de intet maatte giøre det, men de lod, som de hørde det ei, og jo mere han truede dem, jo mere kastede de Steenene i Veiret. Paa det sidste sigtede de kun efter hans Næse, og hvergang de traf, grinede de ham ud oven i Kisbet. Derpaa foer Harpax op i sin Hastighed og løb efter dem, alt hvad han kunde, men Leander, som havde staaet i det næste Huus, og seet Spillet an, skyndte sig at give mig sit Brev, og pakkede sig strax bort igien. Harpax fik intet fat paa Drengene, men kom tilbage med Tungen ud af Halsen, saa forpustet og forblæst, at han knap kunde tale, og var splitter gal over, at han saa skammelig var bleven narret.

Harpax. (sagte.)

Ah, jeg er færdig at briste. (høit.) De havde vel ingen Rolighed paa Dem, førend De fik Brevet besvaret.

Leonore.

Det forstaaer sig; men det stod paa at finde Leilighed til at flye ham mit Svar.

Harpax.

Fandt De da den Leilighed?

Leonore.

Leonore.

Hvad andet? Det sørgede Harpax for. Han faldt paa den Skrøbelighed, at spørge sig for hos en Spaa-Kierling, om han skulde beholde mig alene for sig selv. Der tog han mig hen med sig en Morgen tidlig. Vi vare knap trinede uden Døren, førend Leander mødte os. Da var Holland i Nød. Harpax blev bange, og holdt alt stille Die med os, og mig holdt han fast i den eene Haand, men jeg havde mit Brev i den anden; alt som jeg gik saa tænkte jeg paa, hvordan jeg skulde slippe til at give Leander Brevet. I det samme gik vi forbi tvende Soldater, der stod og savede Brænde paa Gaden. Nu skal De høre, Fætter, hvor artig jeg bar mig ad. Jeg lod mig falde iblant Brændet, og med det samme trakte jeg Harpax omkuld, saa han fik et slemt Slag. Leander kom farendes til, for at hielpe mig op, og da han reiste mig, tog jeg min Tempo i Agt, og stak ham Brevet i Haanden; derpaa giorde jeg mig meget geskieftig, og løb hen, og sankede Harpares Hat og Stok op, imedens han selv leedte efter sin Kappe og sine Handsker. De skulde have hørt, Fætter, hvor han bandede og skieldede mig og sin Skiebne, og alle de Spaa-Kierlinger og Saugskierere der vare i Byen; men jeg lod ham skielde, saa meget han gad. Jeg var saa glad over, at mit Brev var leveret, saa han intet kunde bringe mig i ond Humeur. De skulde leet Dem fordærvet, dersom De havde seet, hvilke Kaalbøtter han stødte og hvordan han saae ud, saa oversølet af Skarn, at man ikke kunde kiende, hvad han var af.

Harpax.

Au! hvad blev der da af begge disse Historier?

Leonore.

Leonore.

Der blev det af, at jeg fik sagt Leander hvad jeg vilde. De kan tænke, han elskede mig inderlig, og derfor fandt han paa et Puds for at komme mig i Tale, uden at min Bussemand skulde mærke det; han lod en fremmed Karl vare Harpax ad under Haanden, at vi kurede kun paa Leiligheden, at gaae vor Vei, og at Leander derfor havde i Sinde at passe paa en Aften under mine Vinduer, for at stiele mig bort. Den Advarsel giorde den Virkning, som vi onskede: Harpax blev oprørt over denne blinde Allarm, og besluttede ved den Leilighed at myrde Leander; han tog nogle flere Stratenrøvere til sig, og stod Skildvagt med dem i fiorten Nætter under mine Vinduer; og i de fiorten Nætter var jeg hos Leander i Lysthuset i Haugen. Der fik vi da Leilighed at snakkes ved for Alvor, og lægge over sammen, hvordan vi skulde slippe ud af Hænderne paa Harpax. Og, som vi vare begge to forlibte, saa fandt vi os saa vel ved at omgaaes sammen paa den Maade, at vi ikke skiltes ad, førend den lyse Dag. Naar jeg saa var kommet i Seng, lod jeg som jeg sov, og saa kunde jeg høre den Biørn komme hiem, og hoste og harke, og skingre af Kuld. Sommetider var han saa vaad, som en druknet Muus, sommetider pustede han i sine Hænder, saa forfrossen var han; men det slog aldrig Feil, at han jo var syg og hiertekippet; jeg veed ikke, at jeg har havt større Fornøielse i mine Dage, end derover.

Harpax. (sagte.)

Alt det maae jeg drikke i mig. (høit.) Hvorlænge varede det?

Leonore.

Kun kort, desværre! Paa det sidste blev det stemme Dyr keed af at spilde sin Gang, og imidlertid var Sorge-

aaret

aaret ude efter min Fader. Derpaa tog han sig den Myndighed til, at befale mig at holde Bryllup med ham; men, da han paa ingen Maade kunde bevæge mig, satte han mig ind i det sorte Hul, hvor jeg nu har siddet i fulde sex Maaneder. I Dag er det den første Gang, jeg er kommen ud deraf. Siig mig nu oprigtig Deres Meening, min kiere Fætter! bør jeg vel ægte Harpax, naar jeg bærer saa stort et Had til ham og har saa slette Tanker om ham?

Harpax.

Min Meening er denne: Leander seer godt ud, er vel skabt, veed at leve, det vil jeg tilstaae; men derhos er han en gaaende Prakker. Harpax derimod er jaloux, noget ubehagelig og barsk, det kan ogsaa vel være; men derhos har han mange Penge. Hvad er det nu, der skaffer os Glæde og Fornøielse i Verden? Det giør Rigdom og Penge. Naar er det, at man er bedrøvet og hænger med Hovedet? Naar man fattes Penge. Kort at sige, naar man kun har Penge, saa kan man vænne sig til alting. Overalt, naar man mærker, at den Lyst man finder hos sig, strider imod eens Pligt og Skyldighed, saa er det jo den letteste Sag af Verden at tvinge den. Det beroer kun paa Villien. For Exempel: Sæt De sig nu for, at De vil dæmpe denne daarlige Kierlighed, at De intet vil tænke paa Leander uden med Afskye, at De vil glemme alt hvad De veed om ham, indtil hans Navn, saa skal De see, det skal gaae an. Naa, lille Cousine, lov mig det.

Leonore.

Nei, min kiere Fætter, det gaaer saa mænd aldrig an?

Harpax.

Hvad siger De? Gaaer det aldrig an? Hvorfor ikke det?

Leonore.

Nei! jeg kiender alt for vel min egen Skrøbelighed. Lovede jeg det, saa holdt jeg det vist nok aldrig.

Harpax.

Men paa den Maade har jo Harpax ingen Nytte af al den Umage, han giør sig.

Leonore.

Hvad har han ikke? Han faaer mig jo til Kone. Hvad vil han begiere mere?

Harpax.

Jo, Cousine, hun maae i det mindste have nogen Kierlighed for ham.

Leonore.

Det er ikke just sagt, at man elsker en Mand, fordi man tager ham.

Harpax.

Jo, Cousine, det er en stor Synd, naar man intet elsker den, man giver sig med.

Leonore.

Synd? Ja den vil jeg spise op i et Stykke Smørrebrød.

Harpax.

Elsker hun da Harpax slet intet!

Leonore.

Nei ikke det allermindste.

Harpax.

Men hvem veed? Kanskee hun med Tiden kunde komme til at elske ham.

Leonore.

Leonore.

Aldrig i mine Dage. Jeg vil intet, jeg kan intet elske andre end Leander.

Harpax.

Nei det kan jeg ikke holde længere ud. (han tager Skieget af.) Viid hvem Du taler med, Du Laptaske.

Leonore.

Jh! har jeg seet i mine Dage! er det Dem, min Herre? See, hvilket Skabeluun!

Harpax.

Ja, det er mig, Dit Skarn — —

Leonore.

Naa, naa, et godt Ord igien. Hvad har De at klage. De søgte jo efter, at faae Sandheden at vide, nu veed De den jo. De bør være mig forbunden, at jeg har sagt Dem den, med den største Oprigtighed af Verden. Der seer De, hvad Deres mistænkelige Sind har giort for Virkning hos mig, og hvordan jeg vil blive, om De drister Dem til at tage mig.

Harpax.

Ja, jeg skal driste mig dertil, for at straffe Jeres Vanartighed, jeg skal ikke studere paa andet, end at ærgre Jer. Jeg skal tage Jer, for at forfølge Jer. Jeg skal giøre Jer det saa braaget, at I skal blive kied af Leander, og af Jeres eget Liv. Pernille?

Scene 9.

Harpax. Leonore. Pernille.

Pernille.

Herre!

Harpax.

Arbeider Smeden?

Pernille.

Ih! Herre!

(hun lader som hun bliver bange.)

Harpax.

Bliv intet bange; under denne Dragt har jeg faaet hendes hele Historie at vide. Jeg har faaet at høre utrolige Ting. Kan Du begribe det, min Datter, at, med al min Forsigtighed har de over hundrede Gange narret mig midt op i mine Øine.

Pernille.

Da skulle de og faae baade Last og Skam.

Harpax.

Ja bie kun, jeg skal nok hævne mig. I Nat kommer Leander og vil snappe hende bort, saa skal jeg sætte en Snare for ham. (til Leonore.) Ja skal Du saa, Din slemme Ting! Du skal see paa det, at den, Du elsker høiest, skal blive myrdet for Dine Øine. Er I snart klar, Mester?

Scene 10.

Smeden, og de Forrige.

Smeden.

Ja, nu er det færdig, og nu skal jeg strax giøre Prøven, at Herren kan see det.

Harpax.

Nei, I skal have mange Tak, Mester. Jeg vil selv prøve det, jeg betroer saa mænd ingen anden dertil.

Smeden.

Da er det ligemeget. Vil Herren da kun komme lige hen til mig. Vil han kun gaae frisk til. — — — (Harpax gaaer og Machinen slaaer op om ham, saa han staaer, som i den Spanske Kappe.) Naa, saae Herren det, sidder han ikke der, som en Abekat?

Harpax.

Jo det er sandt. Det var ypperligt. Hille beeske, hvor hun klemmer. Skynd jer og løs mig. Hun falder mig noget trang.

Smeden. (smilende.)

Vilde Herren, jeg skulde løse ham. Det kan nok intet gaae an.

Harpax.

Hvorfor kan det intet gaae an.

Smeden.

For jeg maae intet.

Harpax.

Hvorfor skulle I ikke maatte?

Smeden.

Nei, det raader jeg intet for.

Harpax.

See, hvilken forbandet Snak, hvem skulde ellers raade for det.

Scene II.

Leander. De Forrige.

Leander.

Det gjør jeg.

Harpax.

Aa! jeg arme Mand, jeg er forraad.

Leander.

Nei, Du faaer Din fortiente Løn. Du vilde betiene Dig af dette Paafund, for at skille mig ved Livet; men jeg vil kun bruge det, for at redde den skiønne Leonore af Dine Klør.

Harpax.

Au! Leonore, tro ham intet; tænk paa I er forbunden i Jeres Samvittighed at ægte mig.

Leander.

Der skal vist nok intet blive af. (til Leonore.) Min søde Jomfrue, vore Venner ere eenige i vort Giftermaal. Intet uden Døden skal skille os.

(han omfavner og kysser hende.)

Harpax.

Harpax.

Holdt, Leonore, gior det intet! I farer levende til Helvede.

Leonore.

Det havde intet været at forsvære, om jeg havde giort saa ved Dem, min Herre; men med Leander bliver Spaadommen knap opfyldt.

Harpax.

O! lille Pernille, skynd Dig, og frels mig.

Pernille.

Jeg maae intet for Leander, Herre.

Leander.

Kom, min søde Jomfrue, lad os gaae hen at holde Bryllup. Farvel saa længe, min Herre.

Harpax.

Holdt, holdt.

Leonore.

Farvel! min Herre, skyldigste Tienerinde.

(gaaer.)

Harpax.

Leonore betænk dog.

Pernille.

Farvel! falske Blakke, smør jer i Taalmodighed.

(gaaer.)

Harpax.

Holdt, holdt, heida, hvem er der?

Scene 12.

Magdelone. Harpax.

Magdelone.

Ih bevar os, min Søn, hvem har sat Dig der i Klemme?

Harpax.

Oh! det har jeg selv.

Magdelone.

Du selv?

Harpax.

O! ja, Moerlille. Jeg maae blive gal. De tage Livet af mig. Jeg tænkte at narre andre; men jeg har narret mig selv. Hielp mig og bryd denne forbandede Klemme i tu.

Magdelone.

Har jeg ikke nok sagt Dig det, min Søn. Der har Du Frugten af Din Egensindighed. Havde Du lydt mig ad, saa havde Du ikke siddet der, som Du sidder.

Harpax.

Jeg troer, I er gal, Moer. Er det nu Tid at prædike. Hei! Gevalt! de myrde mig.

Scene 13.

Harpax. Magdelone. En Betient med sine Folk.

Betienten.

Hvad er det for en Allarm.

Harpax.

Oh! min Herre, vær saa god og lad dem løse mig.

Betienten.

Løser ham, Folk. (De løse ham.)

Harpax.

Megen Tak. Det giorde godt, kom nu med, og lad os skynde os.

Betienten.

Hvorhen? Giv Stunder? De kan tidsnok komme hen, hvor De skal.

Harpax.

Oh nei! skynd Jer, lad os efter dem, ellers saae vi intet fat paa dem.

Betienten.

Dem, De skal hen til, løber saa mænd intet bort. Jeg har Befaling at hente Dem op til Raadstuen.

Harpax.

Det har jeg ikke stunder til nu. Det skulde de godt Folk tænkt paa længe før. Det havde været godt for Byen, om jeg havde siddet i Raadet for ti Aar siden.

Betienten.

Jeg frygter for, De kommer til at sidde i Slutteriet først. De skal gjøre Regnskab til Raadet for Jomfrue Leonores Midler.

Harpax.

Jeg troer Raadet er gal, hvilken dum Streg. Det er godt at see, jeg sidder intet i Raadstuen.

Betienten.

Saa kom nu da, siden De har saa stor Hast.

Harpax.

Faae han Skam der gior, allerhelst paa de Maader.

Betienten.

Jeg skal nok lære Dem, vil De ikke med det gode. Trækker af med ham, Folk!

(Der spilles en March, og han trækkes bort i Tacten. Derefter synges dette efterfølgende.)

Magdelone.

Saa lærer nu i Mandfolk, som
Tør stole paa jer Herredom,
At vore Hierter vindes ved
Fortrolig Venlighed.
Ved Godhed holdes vi i Styr
Og ere tamme Dyr:

Men

Men hvo, som vil med Vold og Tvang
Os bringe fra vor egen Gang,
Sin Sag han altid værre gior,
:,: Forsøg kun hvo der tør. :,:

Smeden.

Enhver, som har den samme Feil
Kan sig paa Harpax see i Speil.
Dog, om han prøve vil min Kunst,
Jeg takker for den Gunst.
Jeg til hans Arbeid færdig staaer
Med alt hvad jeg formaaer.
Han seer, at jeg ham tiene kan
Saa godt, som nogen Haandværksmand,
Jeg har hvad til mit Værksted hør,
:,: Forsøg kun hvo der tør. :,:

Leander.

Det er en stor Fornøielse
At have til Medbeilere
En riig, forlibt, og gammel Mand,
Som brav spendere kan,
Og som tilgavns betale maae,
Hvad unge Karle faae.

Men

Men er han brav jaloux dertil,
Og Pladsen eene have vil,
Da sjunger Kukken for hans Dør
:,: Forsøg kun hvo der tør. :,:

Ende paa Skuespillet.

